

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO-OBRONNY
KATEDRA STRATEGII

MOŻLIWOŚCI SAMODZIELNEGO PROWADZENIA OPERACJI POŁĄCZONEJ PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP

CZEŚĆ I

Działania połączone – operacje połączone – istota,
wyznaczniki, możliwości przygotowania i prowadzenia.
Metoda oceny.

57881

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ STRATEGICZNO - OBRONNY

KATEDRA STRATEGII

"OPERACJA POŁĄCZONA"

MOŻLIWOŚCI SAMODZIELNEGO PROWADZENIA OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SZ RP

Część I.

Działania połączone – operacje połączone – istota,
wyznaczniki, możliwości przygotowania i prowadzenia.

SPIS TREŚCI

	str.
WPROWADZENIE	2
ELEMENTY METODOLOGICZNO-MERYTORYCZNEJ KONCEPCJI PRACY	18
 ROZDZIAŁ 1.	
DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA KATEGORII: „operacje połączone”, „działania połączone”, „narodowe (samodzielne) operacje połączone”, „samodzielne operacje połączone SZ RP”	28
1.1. Interpretacja pojęciowo-znaczeniowa podstawowych terminów i relacji	33
1.2. Działania / operacje połączone w systemie planowania polityczno- wojskowego państwa (podmiotu)	57
1.3. Zdolność do przygotowania i przeprowadzenia narodowej operacji połączonej	70
1.4. Narodowy (polski) wymiar, treść i obszar operacji / działań połączonych. Rola SZ RP	76
 ROZDZIAŁ 2.	
POLITYCZNO – WOJSKOWE ZAŁOŻENIA, WARUNKI I ZASADY PLANOWANIA NARODOWYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH Z UDZIAŁEM SIŁ ZBROJNYCH	83
2.1. Formalno-prawne ramy przygotowania i prowadzenia narodowych (samodzielnych) operacji połączonych z udziałem SZ RP	93
2.1.1. Regulacje konstytucyjne.....	94
2.1.2. Regulacje ustawowe dotyczące zasad użycia lub pobytu SZ RP poza granicami państwa (samodzielnego prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP poza granicami państwa)	96
2.1.3. Regulacje międzynarodowe dotyczące statusu sił zbrojnych	101

Opracował zespół w składzie:

1. płk Cezary RUTKOWSKI	Kierownik zespołu. Wprowadzenie. Elementy Metodologiczno- Merytorycznej Koncepcji Pracy. ROZDZIAŁ 1. Podsumowanie wyników pierwszego etapu badań.
2. mjr Mariusz FRYC	Współautor podrozdziału 1.1.
3. płk Roman KWEĆKA	Współautor podrozdziału 1.4.
4. ppłk Andrzej DAWIDCZYK	Kierowanie podzespołem. ROZDZIAŁ 2.
5. płk Janusz PŁACZEK	Współautor podrozdziału 2.3.
6. ppłk Wiesław ŚMIAŁEK	Współautor podrozdziału 2.1.
7. mjr Adam BRZOZOWSKI	Sekretarz zespołu

Recenzja pracy: prof. dr hab. Jan WOJNAROWSKI

2.2. <i>Spectrum</i> sytuacji polityczno – wojskowych obligujących do przygotowania / prowadzenia samodzielnych (narodowych) operacji połączonych z udziałem SZ RP na obszarze i poza obszarem RP	104
2.3. Ogólne warunki i zasady przygotowania i prowadzenia narodowych operacji połączonych. Pożądane zasadnicze zdolności SZ RP	109
2.4. Synteza wyników, wnioski	189
PODSUMOWANIE WYNIKÓW PIERWSZEGO ETAPU BADAŃ	202
BIBLIOGRAFIA	205

"By efektywność SZ 2020 mogła być największa, muszą one być w pełni połączone: intelektualnie, operacyjnie, doktrynalnie i technicznie."
excerpt from JV2020¹

"Doktryna zapewnia organizacji wojskowej: wspólną filozofię, wspólny język, wspólne cele oraz jedność wysiłków."
General George H. Decker, USA²

„Kraj, taki jak Francja, jeżeli zdarzy się, że musi prowadzić wojnę, musi prowadzić swoją wojnę. Naturalnie należy dążyć do tego, aby obrona francuska połączona była z obroną innych państw. To stanowi istotę rzeczy. Ale konieczne jest, aby Francja mogła bronić sama siebie, dla siebie i po swojemu."

Ch. de Gaulle, 3.02.1959 r.

„Musimy być przygotowani do samodzielnego działania zawsze, jeżeli jest to najbardziej korzystny dla nas kurs, lub gdy nie mamy innej alternatywy"

"/.../ Kiedy inni podzielają nasze interesy, działamy w sojuszu i partnerstwie, oraz jednostronnie, gdy wymagają tego interesy narodowe."

A National Security Strategy For A New Century³
The White House, December 1999

WPROWADZENIE

Inspiracje podjęcia pracy poświęconej problematyce oceny zdolności SZ RP do samodzielnego prowadzenia operacji połączonych pochodziły z trzech podstawowych źródeł:

- zapotrzebowania Generalnego Zarządu Operacyjnego Sztabu Generalnego WP;
- planu prac badawczych Katedry Strategii AON;
- narastającej na bieżąco świadomości niewystarczalności i/lub nieadekwatności wiedzy w powyższym obszarze dla potrzeb zarówno eksperckiego wsparcia praktyki wojskowej jak i rozwoju teorii naukowej, a także – dla potrzeb dydaktyki, szczególnie na studiach strategiczno-operacyjnych.

Można by w zasadzie wymienić tylko ostatnie ze wskazanych źródeł, jako że właśnie uświadomione odczucie niedostatku wiedzy mogącej być racjonalną podstawą działań praktycznych tak w SG WP jak i AON, ma charakter przyczyny pierwotnej i nadrzędnej.

¹ *"To Be The Most Effective Force For 2020, We Must Be Fully Joint: Intellectually, Operationally, Doctrinally, And Technically"*

² *"DOCTRINE provides a military organization with: a common PHILOSOPHY, a common LANGUAGE, a common PURPOSE, and a UNITY of EFFORT.."*

³ *„...but we must always be prepared to act alone when that is our most advantageous course, or when we have no alternative./.../We act in alliance or partnership when others share our interests, but unilaterally when compelling national interests so demand"*

Aktualny stan teorii i praktyki *operacji połączonych* oraz sposób interpretacji i stosowania istniejącej wiedzy, wykorzystywania doświadczeń, można określić najogólniej jako dynamicznie rozwijający się, wzbogacający swe zasoby, ale też – bardzo nieuporządkowany, chaotyczny, prowadzący do nieuzasadnionych uproszczeń oraz dający dużą swobodę dowolności podejść. Teoria i praktyka operacji połączonych rozwijana jest w sposób jednostkowy, izolowany i wycinkowy, w dziesiątkach jeśli nie setkach cywilnych i wojskowych instytucji badawczych, ośrodków dydaktycznych oraz centrów analityczno- studyjnych dowództw i sztabów.

W obszarze teorii owocuje to wspomnianym chaosem pojęciowo- znaczeniowym oraz opóźnieniem w konstruowaniu systemu twierdzeń podstawowych oraz identyfikacji relacje spajających je. Funkcja podstawowa nauki – wsparcie i stymulowanie praktyki – realizowana jest w sposób bardzo zróżnicowany, zależny od konkretnego ośrodka, reprezentującego jakąś sobie właściwą orientację, nurt badawczy, poglądy będące rezultatem własnego dorobku.

W sferze praktyki wojskowej istniejący stan teorii powoduje, że dowództwa, sztaby, zespoły planistyczne zmuszone są do poszukiwania wspierającej ich działania teorii na dwa generalne sposoby, przy czym każdy z nich wnosi duże i istotne ryzyka:

1. **Orientacja na jedno, wybrane źródło wiedzy** (np. jeden podręcznik, pogląd jednego ośrodka badawczego, jeden wzorzec praktyki – czyjeś rozwiązanie jednostkowe). Podejście to obarczone jest ryzykiem opisanym w regule logicznej: *wartość przesłanek przesądza o wartości następstw*. Jakość wiedzy oferowanej przez wybrany ośrodek, a czynionej podstawą działań praktycznych przesądza o rezultatach tych działań. Drugim, równie ważnym ryzykiem jest w tym przypadku wysokie prawdopodobieństwo nieadekwatności wykorzystywanej wiedzy teoretycznej do praktycznych, rzeczywistych warunków jej realizacji przez dany podmiot. Wobec braku (niskiego stopnia ukształtowania) teorii **naukowej** (w pełnym tego słowa znaczeniu) o właściwej jej uniwersalizacji, ogólności, obiektywności i zasięgu, każda konkretna *quasiteoria* – wytwór danego ośrodka – ma wartość jednostkową, określoną celami, założeniami, metodyką jej formułowania przyjętymi przez ten jeden zespół. Zasięg „ważności”, takiej teorii jest tymi czynnikami ograniczony, jej „prawdziwość” jest warunkowa, obejmuje jakiś ograniczony obszar rzeczywistości. Dla przykładu: czy teoria (*quasiteoria*) operacji połączonej, wypracowana w amerykańskim

ośrodka naukowym na zlecenie amerykańskiej armii, kierującej się własnymi (niepowtarzalnymi przecież!) potrzebami, założeniami politycznymi, możliwościami wykonawczymi itp., może być właściwą podstawą preparacji działań praktycznych w realnych warunkach innej, na przykład luksemburskiej, armii?

2. **Kompilacja wiedzy – informacyjnych podstaw działań w dorobku wielu ośrodków**, w wielu teoriach ograniczonych, *quasiteoriach*. Ten sposób podejścia niesie z kolei ryzyka związane z: niespójnością teoretycznych podstaw działania; wymuszaniem relacji komplementarności dla elementów w rzeczywistości odrębnych, jednostkowych; przypadkowością i subiektywizmem wyboru wiedzy „podpierającej” przyjęty sposób widzenia lub projektowane rozwiązania. Główną jednak słabością tego podejścia jest przeniesienie rzeczywistego ośrodka władzy (decyzji) do gabinetów planistów i ekspertów. To oni, przesądając o przyjęciu takich bądź innych podstaw teoretycznych (informacyjnych), decydują właściwie o kolejnych wytworach procesu planistycznego: identyfikowanych alternatywach, ich następstwach, kryteriach wyboru oraz użyteczności. Trzeba zauważyć – inny zespół planistów, przyjmując inną wiedzę wyjściową (z innych ośrodków, doktryn, podręczników itp.) przedstawi decydentowi inny propozycje, postulaty, projekty rozwiązań.

Dlaczego tak się dzieje? Cóż więc robić mają **praktycy** – planiści i organizatorzy działań połączonych? Co **nauka** powinna/może zaproponować praktykom wojskowym w związku z opisanym aktualnym stanem teorii?

Zarówno źródeł zła jak i przesłanek rozwiązania sygnalizowanych problemów upatrywać należy w obszarze naturalnego procesu rozwoju nauki, jego tempa, prawidłowości, logiki.

H. Turner⁴, pisząc o *teorii w ogóle*, wyjaśnia ten proces w sposób następujący:

- aby stać się użyteczna, **TEORIA** musi być skonstruowana z jasno zdefiniowanych **POJEĆĆ**;
- pojęcia te utworzone zostają za pomocą **DEFINICJI** abstrakcyjnych i operacyjnych /pojęcia oznaczają i klasyfikują zjawiska, nie ukazując jednak ich wzajemnego powiązania/;
- **TWIERDZENIA** teoretyczne wiążą pojęcia ze sobą, pozwalają wyobrazić sobie wzajemne relacje pomiędzy zjawiskami w świecie empirycznym;

---

⁴ Jonathan H. Turner, *Struktura teorii socjologicznej*, PWN, Warszawa 1985.

- twierdzenia połączone są w określone formy czy schematy, w celu zrozumienia wzajemnych stosunków między zjawiskami. Dopiero te formy tworzą **TEORIE**.

Zarysowuje się schemat logiki procesu :

W odniesieniu do podejmowanej problematyki działań połączonych schemat powyższy należy interpretować tak: warunkiem koniecznym powstania naukowej *teorii działań połączonych* (jak i każdej innej!) jest realizacja wszystkich działań-etapów prowadzących do tego, z zachowaniem ukazanej na schemacie kolejności. Trzeba więc najpierw dokonać możliwie pełnej i poprawnej *denotacji cech* „świata działań połączonych”, następnie, w drugiej kolejności, zdefiniować należy *pojęcia* z tego obszaru oraz skonstruować z nich spójny, uporządkowany *system pojęć*. Szczególne przy tym znaczenie dla praktyki mają *definicje operacyjne*. Kolejnym krokiem winno być wysuwanie i udowadnianie *twierdzeń* opisujących empiryczne relacje między *pojęciami*. Łączenie twierdzeń w określone schematy, ciągi, konstrukcje prowadzi w końcu do formułowania *teorii działań połączonych*.

Logika powyższa jest nienaruszalna i bezalternatywna. Jest obiektywną prawidłowością, której jakiegokolwiek naruszenie (opuszczenie czy wycinkowe potraktowanie któregoś etapu lub zmiana kolejności ich realizacji) prowadzi w następstwie do:

- a. niemożności sformułowania teorii, lub –
- b. formułowania „teorii” błędnych, bezwartościowych, w najlepszym wypadku – wspominanych już teorii o ograniczonym zasięgu.

Trzeba powiedzieć to jeszcze dobitniej:

- **nie ma i nie może być wartościowej teorii działań połączonych bez: systemu *definicji*, systemu *pojęć* oraz systemów *twierdzeń*;**
- istniejące, funkcjonujące „teorie” niezgodne z powyższymi zasadami są **bezwartościowe** lub mają **wartość ograniczoną do konkretnego, ściśle określonego obszaru zastosowań.**

Chcąc określić aktualny stan budowy teorii w interesującym nas obszarze, a stąd - co ważne dla Zleceniodawcy - możliwość zastosowania i wartość dostępnej wiedzy dla przygotowywania i realizacji działań praktycznych, należy na powyższym schemacie zidentyfikować aktualny poziom procesu, stopień realizacji poszczególnych etapów sekwencji. Należy odpowiedzieć sobie na pytanie: *co już zrobiliśmy, co mamy? gdzie jesteśmy w dziele budowy teorii działań połączonych?*

Zleceniodawca w sposób w pełni więc uzasadniony i słuszny wymaga udzielenia już na początku pracy odpowiedzi na te pytania, żąda przedstawienia spójnego systemu definicji i pojęć w odniesieniu do podstawowych kategorii: *operacje połączone, działania połączone, narodowe / samodzielne operacje połączone, działania na obszarze kraju* itd.

* *

Zrodzone ponad pół wieku temu na gruncie pilnej potrzeby koordynacji, synchronizacji i integracji coraz bardziej złożonych działań wielu wykonawców, zainteresowanie problematyką *operacji połączonych*, narasta dziś w tempie wyższym nawet od tempa rzeczywistych potrzeb praktycznych. Przyczyną jest uświadomienie nieprzerwanego, dalszego, jeszcze bardziej dziś dynamicznego i turbulencyjnego wzrostu złożoności otoczenia, zjawisk, procesów w nim zachodzących. Prognozy powszechnie przenoszą ten trend w bliższą i dalszą przyszłość. Globalizacja i dynamizacja procesów dziejowych nie dają nam wyboru – one muszą prowadzić w stronę *integracji, współlniania, jednoczenia*, zarówno w wymiarze podmiotowym, strukturalnym, jak i przedmiotowym, problemowo-funkcjonalnym.

Trudno dziś wskazać obszar aktywności, w której działania nie muszą być w coraz większym stopniu „*joint*”, coraz bardziej wspólne, skoordynowane, jednoczące wysiłki wielu podmiotów w wielu dziedzinach, łączące działania w różnych sferach dla osiągnięcia nadrzędnego celu ogólnego itp.

Joint we współczesnym języku teorii i praktyki wojskowej stało się słowem-kluczem, bytem coraz bardziej samoistnym i swobodnym. Aż dziwi, że w wysoce unormowanym, uporządkowanym i hermetycznym środowisku organizacji i działań wojskowych, możliwa jest taka duża dowolność interpretacji, swoboda określeń, wieloznaczność pojęciowo-znaczeniowa. Nie dotyczy to wyłącznie pojęć *joint*-pochodnych, ale również wielu innych, określających relację *łączenia, scalania, wspólności, interaktywności, międzypodmiotowości, kolegalności, zbiorowości, zespołowości* itp.⁵.

Obydwa języki – angielski i polski „obrosły” dużą ilością określeń tych relacji, przy czym zbiory desygnatów są zarówno kształtowane historycznie i zwyczajowo, jak i ciągle uzupełniane przez nowe elementy, powstałe po części na gruncie *nowomowy* szczególnie specjalistycznej, a po części – za przyczyną upowszechniania się nazw dokumentów formalnych, określeń stosowanych w wielkonakładowych publikacjach znanych autorów. Coraz trudniej (w obydwu językach) precyzyjnie wskazać obszar desygnatów danego terminu. Oprócz zbiorów desygnatów powiększają się też same zbiory pojęć, próbując nadażyć za rozwojem praktyki, rzeczywistości którą opisują. Powołanie *agencji* w sposób naturalny, ze względu na zbytnią ogólność terminu *łączny, wspólny*, rodzi określenia bardziej konkretne: *interagencyjny, międzyagencyjny*. Powołanie *sojuszy* owocuje „rodzi” udokładniające opis relacji *łączenia* terminy: *międzysojuszniczy, wewnątrzsojuszniczy, sojuszniczy*.

Są to normalne zjawiska. Rosnąca złożoność świata, rzeczywistości, domen, owocuje eksplozją nowych bytów tak materialnych, jak i niematerialnych. Do ich opisywania, do komunikacji w ramach coraz rozleglejszych systemów potrzebujemy ciągle nowych terminów, określeń.

---

⁵ Słownik *Collins English-Polish Dictionary* w ujęciu przymiotnikowym określa znaczenie terminu *joint* jako *wspólny, łączny*.

Wiąże się to z dynamicznym rozwojem aparatu pojęciowego wszystkich dziedzin praktyki i teorii, narastaniem złożoności i strukturalizacji wiedzy.

Przy okazji niejako powyższej konstatacji, już na wstępie pracy wskazać jednak należy pojawianie się coraz to **nowych** potrzeb, a stąd trendów, tendencji i działań praktycznych łączenia, integracji, scalania, w coraz to **nowych dziedzinach, obszarach**, w których dotychczas wystarczały działania wyspecjalizowanych podmiotów lub zwykła suma, współwystępowanie działań jednostkowych. Jesteśmy też świadkami (i autorami) kształtowania się **nowych wymiarów „połączoności”**. Sfera wojskowa służy tu najlepszym przykładem. Wielu, szczególnie nieco starszej daty wojskowych, irytuje wprost wszechobecne dziś mówienie i pisanie o „działaniach/operacjach połączonych”. Przecież, jak twierdzą, nie jest to nic nowego. Od czasów inwazji rzymskiej na wyspy brytyjskie, przez konkwistę, wojny krymskie, po operację „Overlord”, oraz teorię i praktykę wojowania w okresie „zimnej wojny” – *połączoność* istniała, a jej istota pozostawała niezmienna, zdefiniowana tak na Wschodzie, jak i na Zachodzie w tożsamy sposób: *zaangażowanie dwóch lub więcej rodzajów sił zbrojnych*. Użycie więc wojsk lądowych razem z marynarką czy lotnictwem nadawało operacji (przy uwzględnieniu jej cech konstytutywnych, definicyjnych: jednolite dowództwo, jeden cel) status *połączoności*. Tak było rzeczywiście od lat, od wieków.

Na historycznie ukształtowane i utrwalone rozumienie kategorii „połączoności” nakłada się współcześnie wspomniane narastanie nowych relacji i nowych wymiarów integracji. Język zarówno potoczny jak i fachowy, ale też i naukowy „obrasta” w związku z tym w coraz to nowe terminy, określające coraz to nowe desygnaty⁶. Zjawisko to coraz częściej rodzi problemy w sferze komunikowania się naukowców, dydaktyków i praktyków. Coraz częściej, nadając używanym określeniom „...*połączone*”, „...*zintegrowane*”, „...*wspólne*”, „...*scalone*” itp., zindywidualizowane, specyficzne dla danego środowiska znaczenie, są oni

---

⁶ Zob. np. jak wiele obszarów i wymiarów *połączoności*, daleko wykraczających poza kwestię *rodzajów sił zbrojnych*, można zidentyfikować w dwóch tylko cytowanych w *motto* niniejszej pracy poglądach amerykańskich.

zdecydowanie różnie, odmiennie rozumiani przez przedstawicieli innych środowisk, stosujących te terminy w innym znaczeniu.

Wstąpienie do Sojuszu, członkostwo w UE, wykorzystywanie sieci WWW spotęgowało skalę występowania tego zjawiska oraz znaczenie ewentualnych nieporozumień. Dziś Anglik mówiący / piszący „*joint*”, „*common*”, „*united*”, „*aggregate*”, „*combined*” czy „*connected*” niekoniecznie będzie zrozumiany zgodnie ze swoją intencją przez Amerykanina, Niemca czy Polaka, używających języka Szekspira. Każdy z nich odbierającemu słowu/wyrazowi przypisuje znaczenie wybrane ze zbioru desygnatów stosowanego w swoim języku ojczystym. Analiza ujęć leksykalnych bez trudu pozwala zidentyfikować to zjawisko. Pozwala też odnotować dalszą komplikację, spowodowaną różnicowaniem języka „ogólnego” i języka wąskospecjalistycznego, slangu grup zawodowych (*joint* w sferze np. biznesu, czy sztuki stosowane jest w innym kontekście znaczeniowym, niż to samo *joint* w światku wojskowym. Tak, jak termin „operacja” oznacza całkiem co innego dla chirurga i dowódcy.).

Znaczenie możliwych, coraz częstszych nieporozumień, skutków odmiennej interpretacji znaczeniowej w świecie wysokiego tempa zdarzeń, minimalizacji czasu na preparację działań oraz nieodwracalności następstw dokonanych wyborów – rośnie radykalnie.

Wszystkie, opisane powyżej problemy rozrastają się również w rezultacie używania kłopotliwych terminów określających jakąś *połączoność* w coraz większej ilości szerszych konstrukcji semantycznych. Konstrukcja „operacja połączona” jest relatywnie prosta wobec określeń typu: „narodowa operacja połączona”, „operacja połączona SZ”, „cywilno-wojskowa, sojusznicza połączona operacja pokojowa” i tym podobne.

Zamiarem zespołu było zaproponowanie podejścia porządkującego, pozwalającego eliminować lub co najmniej minimalizować powyższe kłopoty, problemy. Dookreśleniu najczęściej używanych pojęć oraz relacji między nimi, a także wskazaniu reguł, zasad tworzenia spójnych i poprawnych, szerszych konstrukcji pojęciowych, poświęcono pierwszy z rozdziałów niniejszego opracowania. Wnosi on jednolitą podstawę warsztatową pracy – jej język.

* *

Czy Polska, z wojskowego punktu widzenia, może/powinna przewidywać potrzebę/konieczność prowadzenia samodzielnych operacji połączonych? Dlaczego?

Jakie działania / operacje w jakich warunkach, w jakim celu i jak powinniśmy móc prowadzić samodzielnie? Czym to jest zdeterminowane?

Jakie SZ, jakie ich możliwości i zdolności są nam, Polakom potrzebne? Jakie inne, pozawojskowe warunki musimy spełnić?

Czy dzisiejsze SZ dysponują pożądanymi zdolnościami? W jakim stopniu? Jeżeli nie – jaka luka istnieje i jak ją likwidować?

- oto istota zasadniczej problematyki pracy. Pytania powyższe wyrażają intencje Zleceniodawcy oraz określają przedmiot i obszar badań zespołu.

Wojsko, armia, by móc realizować swoje społeczne posłannictwo, musi znać przewidywany obszar swoich działań, zakres zadań oraz warunki ich realizacji. W tym kontekście zlecony i podejmowany w pracy problemy mają dla sił zbrojnych pierwszorzędne znaczenie.

Wyznaczniki zadań SZ leżą jednak głównie poza nimi, a ściślej – ponad nimi. Tkwią one w obszarze wyborów politycznych podmiotu dysponującego narzędziem wojskowym. Państwo polskie (jako rozpatrywany w pracy podmiot-dysponent SZ), jego kierownictwo polityczne planujące całokształt działań związanych z osiągnięciem celów i realizacją interesów narodowych, a więc – planujące politykę państwową, organizuje swą działalność według sfer/domen i problemów. Ale też, planując działania polityczne, musi rozstrzygnąć które z nich realizować samodzielnie, a które wspólnie, w ramach sojuszy, koalicji. Które problemy rozwiązywać przy użyciu siły (w tym – siły militarnej), a które powierzyć dyplomacji. A przede wszystkim - które wyzwania, problemy podjąć, a które odłożyć lub zaniechać. Stanowi to istotę decyzji politycznych.

Bezpieczeństwo, a w nim obronność, są tylko jedną z dziedzin funkcjonowania państwa (rys.), o zmiennej w czasie i podlegającej subiektywnej ocenie randze, znaczeniu realizowanych w jej ramach działań.

Domena *wojskowości* jest dziedziną polityki państwa wyróżnianą ze względu nie na problemy czy obszary aktywności, lecz ze względu na specyficzne możliwości, zdolności jednego z narzędzi polityki – *sił zbrojnych*, które to zdolności państwo może

wykorzystywać w różnych, choćby we wszystkich dziedzinach swej działalności.

Sily zbrojne, jako wyspecjalizowane, szczególne narzędzie-instrument polityki, powoływane są i funkcjonują ze społecznie ważnego powodu określonego w ich *misji*. Misja SZ wyraża powód ich istnienia w drodze określenia zakresu i rodzaju potrzeb społecznych (narodowych, państwowych), w których zaspakajaniu państwo planuje/liczy się z możliwością /celowością ich wykorzystania.

Stosując jeden z możliwych (wypracowany w środowisku akademickim), poniższy zapis **misji SZ RP** -

wsparcie i współtworzenie środkami, zasobami i sposobami militarnymi polityki państwa we wszystkich dziedzinach i sytuacjach, gdy użycie innych, niezbrojnych narzędzi lub sposobów jest nieskuteczne niewystarczające lub niecelowe.

Szczególnym posłannictwem społecznym SZ jest ich dominujący udział w maksymalizacji szans bezpiecznego bytu i rozwoju państwa, narodu, wspólnoty międzynarodowej oraz realizacji interesów narodowych w warunkach zagrożeń militarnych, kształtowanie środowiska minimalizującego możliwość, skalę i skutki wystąpienia tych zagrożeń,

- można określić istotę *polityki wojskowej państwa*.

W najbardziej zwartej formie zakres merytoryczny tej dziedziny polityki wyznaczony jest odpowiedzią polityczną na pytanie:

czy, po co, do czego i jak przewiduje się wykorzystanie wojskowych sił, zasobów i sposobów w ramach poszczególnych dziedzin polityki (rozwiązywania poszczególnych problemów / realizacji poszczególnych działań politycznych)?

Podjęte w tym zakresie decyzje konstytuują zręby *strategii i doktryny wojskowej państwa* (rys.).

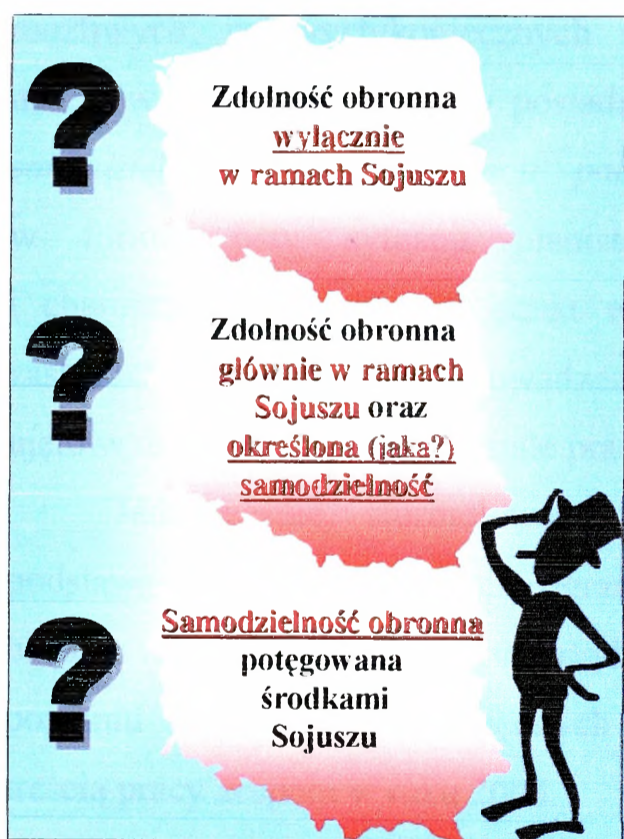
Jednym z możliwych elementów decyzji politycznych jest (może być) dyrektywa przygotowania lub/i prowadzenia *samodzielnych (narodowych) działań połączonych*. Podkreślić należy **polityczny charakter** decyzji w tym zakresie bez względu na ilość i rodzaj zaangażowanych sił wojskowych.

Lokalizacja problemu planowania działań/operacji połączonych na tle procesu strategicznego w państwie jest warunkiem koniecznym dla merytorycznej i metodologicznej poprawności identyfikacji wyznaczników zdolności państwa/SZ. Kwestię tę podejmuje się w pracach naszego zespołu..

Konstatacja zasady politycznego zdeteminowania kwestii samodzielnych, wyłącznie narodowych zdolności do przygotowania i prowadzenia operacji połączonych wymaga podjęcia problemu ogólniejszego, nadrzędnego, z obszaru właśnie rozstrzygnięć politycznych. Pomijając w tym miejscu działania połączone realizowane w ramach szeroko rozumianych

operacji pokojowych i kryzysowych, problemem generalnym, koniecznym do rozstrzygnięcia na poziomie kierownictwa politycznego państwa na samym początku refleksji nad bezpieczeństwem (planowania polityki bezpieczeństwa) jest **wyбір strategicznej opcji sposobu zapewnienia tegoż bezpieczeństwa w warunkach różnej skali i charakteru zagrożeń militarnych** (opcji obronności państwa)⁷. Generalne znaczenie dokonania tego wyboru wynika z jego pierwotności, nadrzędności wobec wszelkich innych kwestii obronności państwa. Decyzje w tym zakresie determinują kwestie nie tylko zdolności do samodzielnych operacji, ale strategii i struktury SZ, infrastruktury obronnej, przemysłu obronnego itd.

Istotą problemu jest zdecydowanie o tym (rys. obok), czy/w jakim stopniu

państwo (RP) w obronie własnej chce polegać na narodowych zdolnościach, a w jakim stopniu zamierza misję tę powierzyć sojuszowi, koalicji lub korzystać z ich wsparcia.

O ile ewentualny wybór opcji skrajnych jest jednoznaczny, o tyle opcja środkowa (na rysunku) wymaga dodatkowego, precyzyjnego i jednoznacznego określenia jaką zdolność narodowa (do czego, do przeciwdziałania zagrożeniom jakiej skali i charakteru) państwo zamierza

zachować, utrzymać, osiągać. *Motto* niniejszej pracy zawiera m.in. cytaty z przemówienia Prezydenta Francji, który – jak łatwo zauważyć – jednoznacznie określił pożądany poziom samodzielności obronnej. Francuskie planowanie operacyjne zyskało jasną i precyzyjną podstawę, normę.

⁷ Jest to kwestia nie tylko *państwowa* ale *narodowa*. W związku z tym zasadny byłby narodowy charakter dyskusji nad problemem oraz jego rozstrzygnięcia.

Równie przejrzysty, choć merytorycznie nieco odmienny, jest przytoczony także w *motto* wybór amerykański

Jak podkreślono, pierwotny, nadrzędny charakter powyższego wyboru w sposób jednoznaczny warunkuje i normuje refleksję nad zdolnością SZ do takich czy innych form działań, w tym – do przygotowywania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych. Zespół nie ma wiedzy o tym, czy i jaki wybór polityczny został dokonany w praktyce politycznej⁸. Dlatego też w pracy przyjęto założenie, w myśl którego kierownictwo polityczno-wojskowe państwa w ramach rozpoczętego właśnie *Strategicznego Przeglądu Obronności – 2004*, aktualizuje i weryfikuje dotychczasowe rozwiązania. Praca zespołu temu właśnie celowi ma służyć. W rozdziale drugim zawarto rezultaty badań nad identyfikacją możliwych, celowych/koniecznych sytuacji, w kontekście których państwo nasze, w tym – SZ powinny posiadać zdolność przygotowania i prowadzenia *samodzielnych działań/operacji połączonych*. Rezultat tego etapu badań, w formie listy sytuacji planistycznych wraz z ich uzasadnieniem i charakterystyką, stworzył punkt wyjścia do studiów nad warunkami oraz zasadami przygotowania i prowadzenia działań przez SZ RP. Problematykę tę ujęto w drugim i trzecim rozdziale pracy.

Jednocześnie, sformułowaną listę sytuacji planistycznych uczyniono podstawą-układem odniesienia ograniczającym zakres i przedmiot dalszych badań - identyfikacji i pomiaru pożądanych zdolności SZ, oceny ich aktualnego poziomu oraz zakresu niezbędnych warunków pozawojskowych, co będzie treścią pracy zespołu w roku 2005.

Zawarte w niniejszym opracowaniu rezultaty badań stanowią (w ocenie zespołu) wystarczający i wartościowy materiał do podjęcia zasadniczych problemów w kolejnym etapie pracy. Jednocześnie przedstawione w tym opracowaniu: system pojęć podstawowych w obszarze *działań połączonych*, zbiór i charakterystyka sytuacji implikujących narodową samodzielność obroną, oraz najistotniejsze warunki oraz zasady przygotowania i prowadzenia działań

---

⁸ Jest to oczywiste, rozstrzygnięcia w tym zakresie powinny być chronione jako tajemnica państwowa.

narodowych – to wszystko jest wiedzą możliwą do bezpośredniego spożytkowania przez Zleceniodawcę w praktyce wojskowej.

ELEMENTY METODOLOGICZNO-MERYTORYCZNEJ KONCEPCJI PRACY

Podjęmowany temat realizowany jest na zapotrzebowanie Głównego Zarządu Operacyjnego SG WP, Formalną podstawą jego podjęcia, była decyzja Rektora AON o włączeniu do planu prac naukowo – badawczych. Dokumentem normującym, wyrażającym wolę i oczekiwania Zleceniodawcy, było pismo Szefa Zarządu Doktryn i Szkolenia SZ z dn.01.03.2004 roku, które obok określenia tematu pracy, w załączniku precyzowało założenia i wytyczne w zakresie jej realizacji (ksero poniżej).

02.03.04 11:20 000 P-1 613175 NO.621

Warszawa, 01.03.2004 r.

GENERALNY ZARZĄD OPERACYJNY
ZARZĄD DOKTRYN I SZKOLENIA SZ

BIURO
OGÓLNE I SPECJALNE WYKONAWCZYCH POMO
 02.03.2004
 02.03.2004

KIEROWNIK
KATEDRY STRATEGII
AKADEMII OBRONY NARODOWEJ

Pan płk dr hab. Cezary **RUTKOWSKI**
 Warszawa, fax 613-175

Dotyczy: założeń do opracowania problemu badawczego

Sejmowi Panu! Poczekać!

Nawiązując do pisma Zastępcy Szefa Sztabu Generalnego WP Nr 123/04 z dnia 16.12.2003 roku, dotyczącego propozycji problematyki badawczej do planu działalności naukowej Akademii Obrony Narodowej, w załączniku 1, pod pozycją 5, umieszczono temat pracy zgłoszony przez Generalny Zarząd Operacyjny, pt.: „Możliwość samodzielnego prowadzenia operacji połączonych przez Siły Zbrojne RP”.

Mając powyższe na uwadze, w załączniku przesyłam założenia i wytyczne, które precyzują wymogi dotyczące przedmiotowej pracy

Załącznik 1 na 2 ark.

Z wyrazami szacunku

SZEF

płk dr Włodzimierz **HAUZER**

Powyższe informacje stanowiły podstawę formułowania koncepcji oraz planu pracy.

Analiza tematu pozwoliła na określenie zadań głównych w postaci pytań:

1. **Jakie czynniki polityczno-wojskowe determinują konieczność (celowość) przygotowania i prowadzenia narodowych operacji połączonych ?**

(„Założenia wyjściowe pracy”, pkt 1.2.)

2. **Czy (w jakim stopniu) SZ RP posiadają i zachowają (w kontekście ich transformacji do roku 2015) możliwość samodzielnego przygotowania i prowadzenia operacji połączonej (diagnoza) ?**

3. **Czy (w jakim stopniu) SZ RP będą mogły samodzielnie prowadzić operację połączoną:**

- wyłącznie na obszarze kraju, czy również -
- poza granicami

(„Wytyczne”, pkt 2.1.)

Sformułowane przez Zleceniodawcę założenia i wytyczne obligowały zespół do podjęcia kilku skonkretyzowanych zadań szczegółowych:⁹

1. **Rozgraniczyć pojęcia: „operacja połączona”; „działania połączone”;**
2. **Sprecyzować zależność prowadzenia operacji (działań) połączonych od określonego poziomu (strategicznego, operacyjnego, taktycznego);**
3. **Określić warunki przygotowania i prowadzenia operacji oraz jej koncepcyjnych ram;**
4. **Wskazać wyznaczniki możliwości oraz minimalne warunki niezbędne do przygotowania i prowadzenia operacji połączonej;**
5. **Określić (według sytuacji) możliwości przygotowania i prowadzenia operacji (rzeczywiste, systemowe, synergiczne);**
6. **Dokonać syntezy-oceny możliwości i potrzeb SZ RP w zakresie przygotowania i prowadzenia samodzielnej operacji połączonej,**

w tym –

⁹ Dodatkowo Zleceniodawca narzucił:

- wymóg konsultacji każdego rozdziału z GZO SG WP
- klauzula pracy – jawna
- termin realizacji – 30.03.2005.

- wskazać obszary, kierunki i priorytety rozwoju SZ oraz obszary i zakres zmian towarzyszących.

Informacje te (zadania) pozwoliły na sformułowanie problemu głównego odwzorowującego intencje poznawcze Zleceniodawcy w formie trzech pytań :

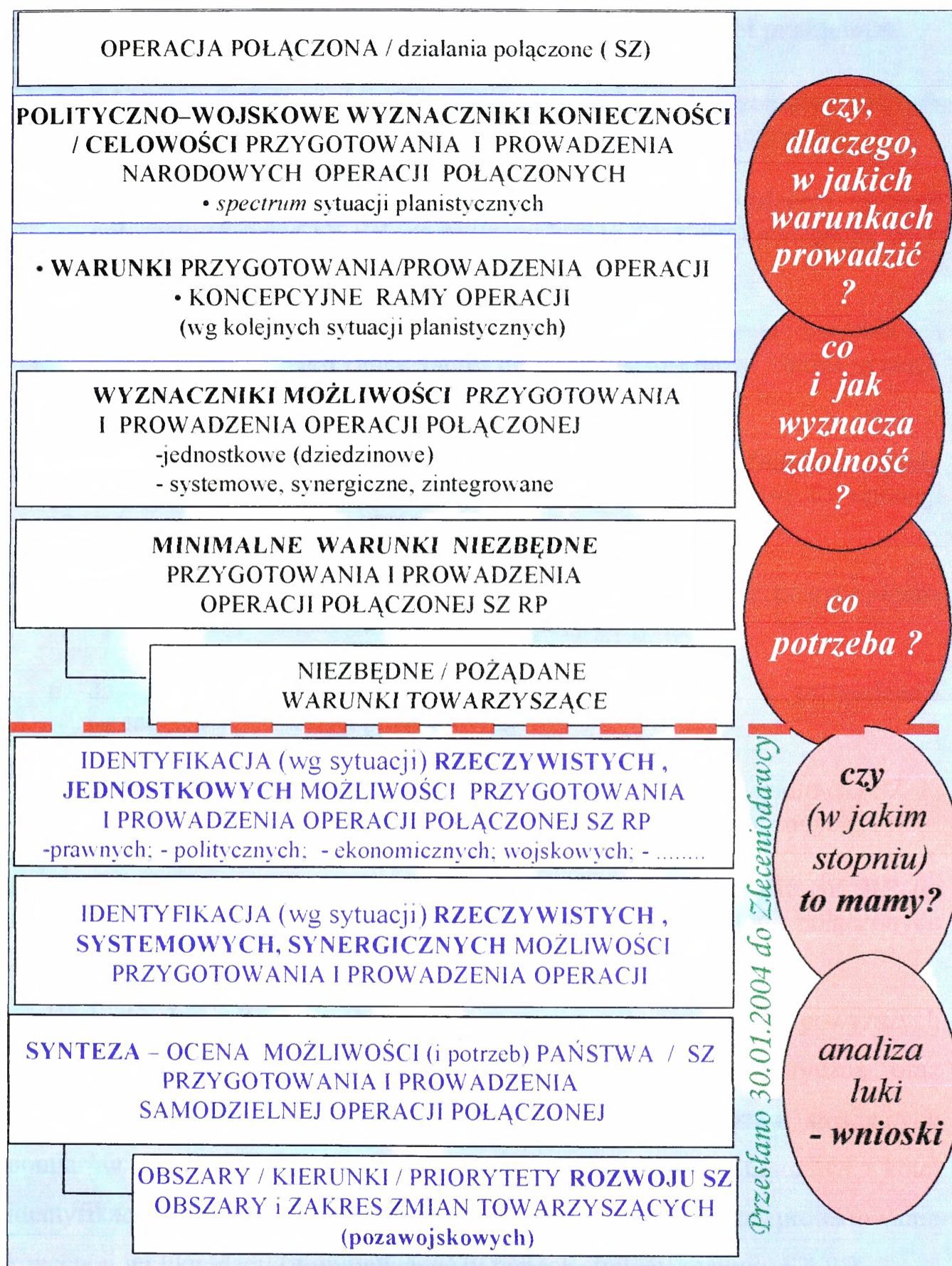
1. *Jakie potrzeby samodzielnego przygotowania i prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP (na obszarze kraju i poza nim) występują , jakie możliwości w tym zakresie powinny posiadać SZ w perspektywie 2010- 2015 roku?*
2. *W jakim stopniu aktualne SZ dysponują pożądanymi możliwościami ?*
3. *Jakie zmiany (obszaru, kierunki rozwoju SZ) są celowe, niezbędne w kontekście likwidacji (zmniejszenia) istniejącej luki ?*

Analiza potrzeb i możliwości badawczych zespołu oraz uwzględnienie zgłoszonej przez Zleceniodawcę niemożności wsparcia, zwiększenia tych możliwości, doprowadziły do określenia zakresu badań, to jest identyfikacji tych zadań, problemów, które zespół akademicki w istniejących warunkach jest w stanie podjąć (na tle ogółu zadań koniecznych dla realizacji intencji Zleceniodawcy oraz pełnego zakresu logicznego problemu). Poniższe ujęcie graficzne ilustruje istotę dokonanego ograniczenia, które w trybie roboczym uzgodniono ze Zleceniodawcą¹⁰.

Zasadniczą kwestią determinującą konieczność zawężenia obszaru problemowego badań była stwierdzona, oczywista niezdolność możliwego do powołania zespołu do dokonania w dysponowanym czasie pomiarów rzeczywistych, jednostkowych i sumarycznych (synergicznych), zdolności państwa / SZ do przygotowania i prowadzenia szerokiego *spektrum* możliwych/celowych działań/operacji połączonych. Pomiar taki, jego przygotowanie (w tym: projektowanie jego technik i narzędzi właściwych dla poszczególnych obszarów i wielkości mierzonych) i przeprowadzenie oraz weryfikacja wyników - wymagają zaangażowania dużego, interdyscyplinarnego zespołu, znacznie dłuższego czasu, potężnego instrumentarium.

---

¹⁰ E-mail z dn.30.01.2004. W dolnej części rysunku wyróżniono obszar problemów logicznie koniecznych do podjęcia w ramach **pełnego** toku badań, jednak niewchodzących w uzgodniony ich zakres realizowany przez zespół.

Rys. 1. Obszar problemowy – zakres i tok badań

Uwzględnienie istniejących ograniczeń jako założeń pracy prowadziło do sprecyzowania ośmiu poniższych, **podjęmowanych** przez zespół problemów:

1. Jaki **uporządkowany, spójny system pojęciowo-znaczeniowy** pozwala opisywać, wyjaśniać i projektować praktykę działań połączonych?
2. Jakie **potrzeby** samodzielnego przygotowania i prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP (na obszarze kraju i poza nim) występują, co je wyznacza?
3. Jakie **ogólne warunki przygotowania i prowadzenia** narodowych operacji połączonych (adekwatnie do zidentyfikowanego zbioru sytuacji polityczno - wojskowych) można zidentyfikować?
4. Jakie **podstawowe** (opisane na zbiorze sytuacji i warunków) **zasady przygotowania i prowadzenia** narodowych (samodzielnych) operacji połączonych z udziałem SZ RP można wyznaczyć?
5. **Co i jak wyznacza możliwości (zdolność) SZ** w zakresie przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych?
6. **Jak diagnozować zdolność SZ** do przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych?
7. Jakie są **minimalne wojskowe i pozawojskowe warunki** zdolności SZ do przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych?
8. Jaka jest **aktualna i planowa** (nieingerencyjna) **zdolność SZ RP** do przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych w kraju i poza granicami?

W drodze konsultacji ze Zleceniodawcą uznano, że rozwiązanie powyższych problemów stworzy realną i w właściwą podstawę merytoryczną oraz metodologiczną do ewentualnego rozwinięcia badań, dokonania stosownych pomiarów rzeczywistych zdolności SZ i państwa (Sojuszu), co umożliwi z kolei identyfikację istniejącej luki strukturalno-funkcjonalnej oraz projektowanie koncepcji jej likwidacji (minimalizacji) w ramach strategii rozwoju SZ RP.

Do realizacji zadania powołano trzy podzespoły, którym określono następujący harmonogram pracy (rys.):

METODA OGÓLNA, TOK PRACY:

BADANIA WSTĘPNE - III.2004 – IX.2004

- PROJEKTOWANIE BADAŃ. KONCEPCJA PRACY
- ANALIZA POJĘCIOWO – ZNACZENIOWA, DEFINIOWANIE TERMINÓW
- IDENTYFIKACJA I KLASYFIKACJA WYZNACZNIKÓW ZDOLNOŚCI DO „NOP”
- BADANIE FORMALNO-PRAWNYCH ASPEKTÓW „NOP”

BADANIA GŁÓWNE - IV.2004 – XII.2004

- ANALIZA POTRZEB NARODOWYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH
- IDENTYFIKACJA POLITYCZNO-EKONOMICZNO-WOJSKOWYCH WARUNKÓW SYTUACJI OBLIGUJĄCYCH DO „NOP”
- FORMUŁOWANIE ZAŁOŻEŃ I ZASAD PRZYGOTOWANIA ORAZ PROWADZENIA „NOP”
- PROJEKTOWANIE METODY POMIARU ZDOLNOŚCI DO „NOP”
-

BADANIA KOŃCOWE - XII.2004 – II.2005

- OKREŚLENIE WARUNKÓW MINIMALNYCH ZDOLNOŚCI DO „NOP”
- WSTĘPNA DIAGNOZA ZDOLNOŚCI SZ RP DO „NOP”
- WERYFIKACJA WYNIKÓW
- BADANIA UZUPEŁNIAJĄCE

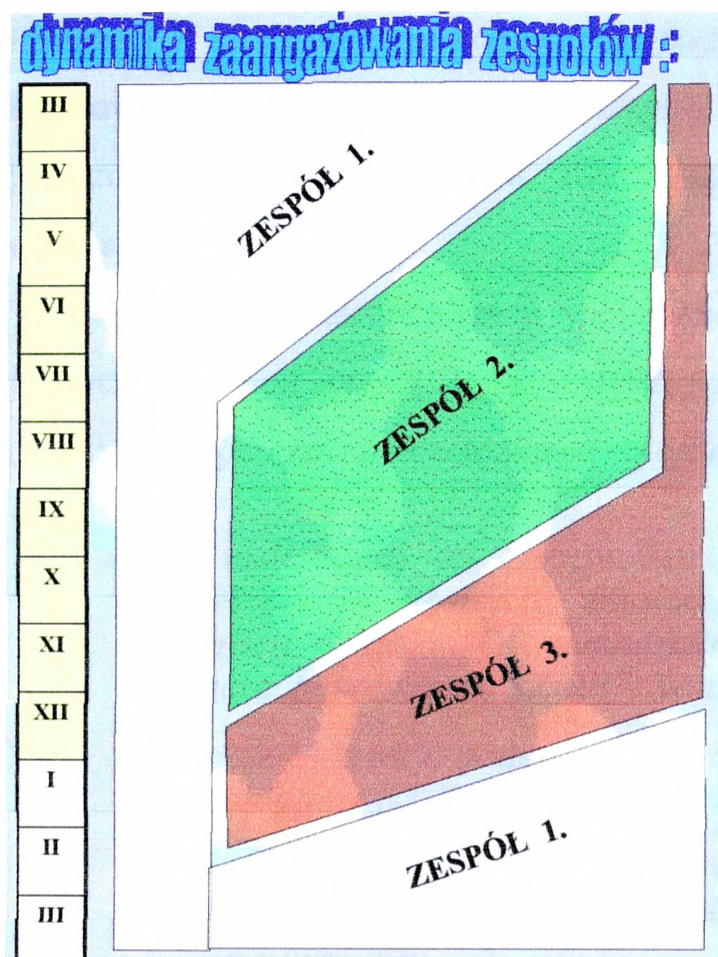
KOLOR - zespół 1.

KOLOR - zespół 2.

KOLOR - zespół 3.

Logika zależności problemów, a stąd – realizowanego toku badań, powodowały zróżnicowane, zmienne zaangażowanie poszczególnych zespołów w kolejnych etapach pracy (rys.).

W pierwszym etapie wysiłek skoncentrowany był (oprócz projektowania koncepcji pracy oraz realizacji studiów wstępnych) na **stworzeniu właściwej aparatury językowej**, a tym samym – realizacji pierwszego zadania zleconego.

W kolejnym, realizowanym prawie równoległe etapie, główny ciężar prac spoczywał na zespole identyfikującym **potrzeby i warunki** prowadzenia narodowych operacji połączonych oraz **zasady** ich przygotowania i realizacji. Równoległe, zespół 1. podejmował **problematykę narodowych zdolności i charakteru** operacji, a zespół trzeci – przygotowywał instrumentarium na potrzeby określenia oraz systematyzacji

wyznaczników SZ i państwa do samodzielnych operacji połączonych oraz sposobu ich pomiaru.

W niniejszym, etapowym sprawozdaniu z wyników pracy, zawarto rezultaty uzyskane w opisanych powyżej etapach, zrealizowanych w okresie marzec – październik br.

W kolejnym etapie prac badawczych (listopad 2004 – luty 2005) główny wysiłek skoncentrowanie zostanie na problematyce **metody pomiaru zdolności SZ (państwa)** do przygotowywania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych oraz – **identyfikacji niezbędnych warunków** towarzyszących. W tym okresie zasadniczy ciężar prac spoczywał będzie na zespole trzecim. Pozostałe zespoły prowadzić będą postępowanie weryfikacyjne oraz badania uzupełniające.

Ze względu na nowatorski charakter badań oraz wolę wykorzystania rezultatów różnych podejść i sposobów badań, wszystkim zespołom

pozostawiono w ramach wspólnej koncepcji ogólnej **maksymalną swobodę realizacji zadań**. Powodowało to (ze względu na aktualny stopień ukształtowania i uporządkowania teorii oraz praktyki problemu) znaczne trudności z zapewnieniem koniecznej spójności i komplementarności wyników aportowanych przez poszczególne zespoły. Problem ten rozwiązano w drodze plenarnych dyskusji wyników (bez ingerencji w metody i techniki ich uzyskania).

Dążąc do maksymalizacji spełnienia intencji Zleceniodawcy, ale będąc jednocześnie pod presją Jego wytycznych, wszystkim zespołom w formie dyrektywnej przekazano następujące wytyczne wykonawcze:

- w materiałach od zleceniodawcy występują trzy terminy–problemy o różnych zbiorach desygnatów: „*narodowe operacje połączone*”, „*samodzielne operacje połączone*” oraz „*operacje połączone SZ RP*”. W związku z tym:
  - jako główny, podstawowy problem traktować „*operacje połączone SZ RP w wymiarze narodowym*”;
  - poziom wyższy, zewnętrzny wobec SZ traktować jako tło systemowe, układ odniesienia, nadrzędny obszar uwarunkowań;
- **cel główny** pracy odnieść do wyznaczników / możliwości / zdolności SZ RP
- przestrzegać narzuconej perspektywy czasowej studiów (do 2010-2015 r.). Oceny, wnioski i postulaty wykraczające poza 2015 rok mają znaczenie pomocnicze, wzbogacające rezultaty pracy;
- w rozwiązaniach problemów (prognozach, ocenach, wnioskach, itp.) utrzymać wyraźny podział na operacje **na terytorium- i poza terytorium** kraju;
- wszelkie **konkretne sądy merytoryczne** nie oparte na konkretnych wynikach pomiarów, traktować jako przykładowe lub wzbogacające, określając ich wartość – poziom weryfikacji.

Założono poniższy zakres i strukturę treści opracowania rezultatów badań uzyskanych w okresie marzec – październik br. (niniejszego materiału):

WPROWADZENIE
ELEMENTY METODOLOGICZNO-MERYTORYCZNEJ KONCEPCJI
PRACY

ROZDZIAŁ 1.

DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA KATEGORII: „operacje połączone”, „działania połączone”, „narodowe (samodzielne) operacje połączone” „samodzielne operacje połączone SZ RP”

- 1.1. Interpretacja pojęciowo-znaczeniowa podstawowych terminów i relacji
- 1.2. Działania / operacje połączone w systemie planowania polityczno-wojskowego państwa (podmiotu)
- 1.3. „Zdolność do przygotowania i przeprowadzenia narodowej operacji połączonej”
- 1.4. Narodowy (polski) wymiar, treść i obszar operacji / działań połączonych. Rola SZ RP

ROZDZIAŁ 2.

POLITYCZNO – WOJSKOWE ZAŁOŻENIA, WARUNKI I ZASADY PLANOWANIA NARODOWYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH Z UDZIAŁEM SIŁ ZBROJNYCH

- 2.1. Formalno-prawne ramy przygotowania i prowadzenia narodowych (samodzielnych) operacji połączonych z udziałem SZ RP
- 2.2. *Spectrum* sytuacji polityczno – wojskowych obligujących do przygotowania / prowadzenia samodzielnych (narodowych) operacji połączonych z udziałem SZ RP na obszarze i poza obszarem RP
- 2.3. Ogólne warunki i zasady przygotowania i prowadzenia narodowych operacji połączonych. Pożądane zasadnicze zdolności SZ RP
- 2.4. Synteza wyników, wnioski

PODSUMOWANIE WYNIKÓW PIERWSZEGO ETAPU BADAŃ
SPISY I WYKAZY

Materiał końcowy, opracowany w terminie do końca marca 2005 roku, oprócz powyższych treści zawierał będzie:

ROZDZIAŁ 3.

WYZNACZNIKI ZDOLNOŚCI PAŃSTWA / SIŁ ZBROJNYCH DO PRZYGOTOWANIA / PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH

ROZDZIAŁ 4.

KONCEPTUALNY PROJEKT OGÓLNEJ METODY POMIARU RZECZYWISTYCH, JEDNOSTKOWYCH I KOMPLEKSOWYCH (synergicznych) ZDOLNOŚCI SZ DO PROWADZENIA / UDZIAŁU W SAMODZIELNYCH (NARODOWYCH) OPERACJACH POŁĄCZONYCH

oraz -

WSTĘPNĄ, OGÓLNĄ DIAGNOZĘ ZDOLNOŚCI SZ RP DO SAMODZIELNYCH (NARODOWYCH) OPERACJI POŁĄCZONYCH W PERSPEKTYWIE 10-15 LAT.

Zgodnie z życzeniem–wytyczną zleceniodawcy realizacja kolejnego etapu badań nastąpi po konsultacji z nim niniejszego materiału .

„Proszę o jasne i proste traktaty, w których pisarz wie przynajmniej, co mówi, a czytelnik, co czyta”

Carl von Clausewitz

ROZDZIAŁ 1.

DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA PODSTAWOWYCH KATEGORII I RELACJI

- 1.1. Interpretacja podstawowych kategorii i relacji
- 1.2. Planowanie działań połączonych w systemie planowania polityczno-wojskowego
- 1.3. „Zdolność do przygotowania i przeprowadzenia narodowej operacji połączonej”
- 1.4. Narodowy (polski) wymiar, treść i obszar operacji / działań połączonych. Rola SZ RP

„Menedżerowie zapomnieli, jak mówić i pisać zwykłym językiem. Zamiast niego pojawiło się mnóstwo skrótów trzyliterowych (Three Letter Abbreviations – TLA), skrótów wieloliterowych (Multi Letter Abbreviations – MLA) i żargonów. W teorii żargon jest stenografią, upraszczającą komunikację. W praktyce jednak tak nie jest. Stосуje się go, żeby odróżnić wtajemniczonych od profanów. Jeśli zatem nie wiesz... nie jesteś jednym z nas.

Żargon jest też stosowany po to, żeby stwarzać fałszywe wrażenie wyrafinowania intelektualnego mówiącego. Zdanie: „Wykonanie naszego P6M1 na poziomie 95 według MSJ2 jest poniżej prognozy Q3G7”, wydaje się bardziej wyrafinowane niż stwierdzenie: „Zawaliliśmy. Sprzedaż w ciągu ostatnich sześciu miesięcy była o 5 procent niższa od prognozy przedstawionej radzie nadzorczej we wrześniu”. Zakaz stosowania żargonu. Zmusz ludzi do mówienia zwykłym językiem, a może się dowiesz, co mają na myśli.”

„Mój projekt przeszedł bez dyskusji – pochwalił się pewien profesor. - Jak to zrobiłeś? - Mówiłem szybko, niezbyt komunikatywnym językiem. Więc potakiwali. Nikt z obecnych nie chciał przyznać się, że nie rozumie”¹¹.

Powyższe, korespondujące ze sobą, *motto* rozdziału – myśl Clausewitza, fragment książki Stefana Garczyńskiego¹² oraz sytuacja opisana przez J. Owena, nie tylko ilustrują stan aktualny języka teorii i praktyki jak nie wszystkich, to większości dziedzin naszej aktywności, ale też ukazują zasięg i rangę związanego z tym problemu **komunikatywności**. Sygnalizowane we *Wprowadzeniu* sytuacje, w których Anglik inaczej interpretuje używany przez siebie termin niż np. Polak – jego interlokutor, odbiorca informacji, lub też –

¹¹ Jo Owen, *Zarządzanie. Czego nie uczą w szkołach biznesu*, Przekład Andrzej Ehrlich, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003.

¹² „Z informacją na bakier, str. 35

w ramach jednego kraju – szef, stawiając zadanie podwładnemu nadaje (domyślnie, pozawerbalne) stosowanemu terminowi znaczenie inne od tego, które przypisuje mu odbiorca-wykonawca zadania, sytuacji tego typu trzeba postrzegać przez pryzmat dynamiki czasów w których żyjemy, eskalacji ilości, dziedzin, form i sposobów naszej aktywności, a stąd – ogromnego, progresywnego wzrostu już nie potrzeb tylko, a **konieczności komunikacji interpersonalnej, między organizacyjnej, międzywspólnotowej**, realizowanej w warunkach coraz większej złożoności i nowości świata, organizacji, problemów i zadań. Ilość wymienianych informacji, natężenie tego procesu, znaczenie posiadania (lub nie) na czas wartościowej informacji, połączone z wymogiem ich **jasności i jednoznaczności** dla potrzeb operacjonalizacji, wykorzystania w procesie przygotowywania i prowadzenia działań praktycznych – to wszystko stwarza ilościowo i jakościowo inny, XXI-wieczny świat komunikacji wewnątrz - i międzyorganizacyjnej. W tym świecie nie ma już czasu na wyjaśnianie, tłumaczenie intencji, sposobu rozumienia używanych terminów, określeń, zwrotów. W tym świecie, w ramach działającego systemu **musi** funkcjonować jednolity i jednoznaczny aparat pojęciowo-znaczeniowy, bez względu na złożoność, wielkość, przeznaczenie czy strukturę danego systemu. W tym świecie słowo (wyraz) „*połączony*” musi być rozumiane dokładnie w ten sposób przez dowódcę, planistę i wykonawcę, cywilnego i wojskowego, polskiego i niemieckiego, działających w ramach jednej „nadorganizacji”, jednego nadsystemu sojuszniczego czy unijnego lub globalnego. Jest to warunkiem sprawności tych systemów, ich efektywności w realizacji misji społecznej. Dotychczas wystarczał nam zazwyczaj „wspólny język” funkcjonujący w ramach naszej instytucji (np.: SG WP, AON), w gronie specjalistów danej dziedziny (np. krajowych ekspertów bezpieczeństwa), lub w ramach grup zawodowych (np.: wojskowej). Dziś to już nie wystarcza! Integracja i internalizacja, regionalizacja i globalizacja, Internet i demokracja - oto główne tego powody i przyczyny naszych kłopotów. To one rodzą potrzebę, wymóg i normy komunikatywności o wiele szerszej i sprawniejszej od dotychczasowej. Świat się integruje, postępuje integracja każdej ze sfer praktyki,

coraz więcej rzeczy robimy, musimy robić razem, wspólnie, łącznie. W tym kontekście truizmem zdawać się może konstatacja **konieczności wspólnego języka**. Konieczność ta dotyczy w równym stopniu *nauki i praktyki, dydaktyki i wsparcia eksperckiego* w każdej sferze naszej, coraz bardziej wspólnej, aktywności. Przypominając opisany we *Wprowadzeniu*, nienaruszalny model procesu rozwoju nauki wskazać można obszar działań pierwotnych w kształtowaniu zdolności komunikacji, budowy wspólnego języka. Są to działania związane z kształtowaniem **systemu terminów** denotujących cechy świata w interesującym nas obszarze bezpieczeństwa, obronności, wojskowości. Podkreśla się przy tym wymóg tworzenia nie oderwanych, luźnych terminów, ich swobodnych i cząstkowych zbiorów, a „**systemu terminów**” z zachowaniem właściwych każdemu *systemowi* atrybutów¹³. Oprócz opisanej w przypisie słabości praktyki w tym względzie, wskazać należy słabość jeszcze inną, o większym nawet znaczeniu – dziś terminy, definicje powstają, tworzone są w ramach poszczególnych dziedzin praktyki i nauki. Teoria czy praktyka np. biznesu formułuje w zakresie wykraczającym poza *stricte* specjalistyczne terminy **własny język**, odrębny i hermetyczny, a przede wszystkim odmienny od języka np. wojskowego czy dydaktycznego, inaczej definiujących te same terminy. W następstwie powyższego, *misja, strategia, operacja, doktryna* – te i setki innych pojęć, terminów oznaczają całkiem co innego w sferze biznesu, niż w sferze wojskowości czy politologii. Co więcej, nawet wewnątrz jednej sfery

---

¹³ Podkreślenie owo jest szczególnie istotne w świetle praktyki denotacyjnej zarówno w sferze nauki, jak i wojskowej działalności praktycznej, w której obserwuje się właśnie tworzenie na doraźne potrzeby danego zespołu, badacza luźnych grup terminów, opisujących jemu potrzebne cechy rzeczywistości. Terminów tych **nie włącza się jednak do istniejącego systemu definicji, nie wiąże z określeniami już istniejącymi**. Do rzadkości należą prace typu *Traktat...* prof. Kotarbińskiego lub *Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu* prof. Krzyżanowskiego, w których Autorzy zawarli właśnie nie zbiór, a **system terminów, pojęć, definicji**. Samokrytycznie możemy też wskazać podobny niedostatek akademickich *Słowników....., Zbiorów terminów.....* itp. Powstają one w drodze prostego zestawienia definicji formułowanych przez wiele odrębnych zespołów w zakresie ich kompetencji merytorycznych. W ten sposób definicja np. *operacji* „rodzi się” w komórce organizacyjnej parającej się *sztuką operacyjną*, natomiast określenie terminu *operacja połączona* jest wytworem innego zespołu, innej komórki. Konsekwencją opisanego podejścia jest obserwowany chaos terminologiczny oraz coraz częściej odczuwane kłopoty w komunikacji.

ale w różnych ośrodkach, centrach, instytucjach tworzone są odrębne, rzadko spójne ze sobą zbiory używanych kategorii, pojęć, terminów¹⁴.

Tymczasem ... **Większość rzeczywistych problemów każdej organizacji ma dziś już charakter interdyscyplinarny, multidyscyplinarny i/lub ponaddiscyplinarny. Ich rozwiązywanie wymaga w coraz większym stopniu równie inter-, multi- i ponaddiscyplinarnego podejścia.** jak słusznie zauważa L. Krzyżanowski¹⁵.

Wskazany paradoks jest jedną z przyczyn oceny dokonywanej m.in. przez J. Stacewicza: „*Dynamika współczesnej rzeczywistości, interdyscyplinarny, cywilizacyjno - kulturowy charakter przeobrażeń przerasta możliwości XX-wiecznego myślenia*”

Koniecznością coraz pilniejszą staje się **integracja nauki**. Integracja ta musi nie tylko nadążać, ale - w związku z misją nauki – wyprzedzić integrację praktyki. Po to, by móc jej służyć – inspirować, podpowiadać, wyjaśniać i normować.

Dzisiejsza *dezintegracja* nauki w coraz mniejszym stopniu na to pozwala, coraz częściej, między innymi w odniesieniu do podejmowanej w tej pracy problematyki, nauka musi doganiać rzeczywistość, starać się nadążać za tempem zachodzących w niej zmian.

Bazą wyjściową, pierwszym krokiem metodologicznej integracji nauki oraz przywrócenia komunikatywności w praktyce musi stać się **uporządkowanie aparatu pojęciowego**. L. Krzyżanowski wiąże z tym zadania¹⁶:

- zastąpienie intuicyjnego znaczenia terminów znaczeniem wyraźnym;
- nadanie pojęciom współczesnej, konstytutywnej treści;
- ustalenie zakresu pojęć;
- sporządzenie możliwie pełnej listy podstawowych terminów;
- usystematyzowanie zbioru podstawowych twierdzeń¹⁷.

¹⁴ „... każda z dyscyplin, w sposób wyspecjalizowany i fragmentaryczny ujmuje różne, ja interesujące, aspekty rozwoju, każda operuje własnym językiem, metodami, dostrzega własne problemy” - ocenia J. Stacewicz w cytowanym już materiale RCSS. P. Drucker konstatuje: „**Politycy, dyplomaci, urzędnicy państwowi, politolodzy i publicyści mówią i piszą wczorajszym językiem ....**” (*Spółczesność pokapitalistycznej*, cyt.wyd.)

¹⁵ *O organizacji i kierowaniu inaczej...*

¹⁶ *Podstawy nauk ....*, cyt.wyd., s.293

¹⁷ Ostatnie z wymienionych zadań jest już wyższym etapem, prowadzi do formułowania teorii naukowych.

W praktyce jednak, i tej naukowej, i tej w dowództwach, sztabach, nie ma generalnie świadomości znaczenia takich zabiegów. Spostrzeżenia R. L. Ackoffa sprzed wielu lat pozostają dziś w pełni aktualne:

*„Pracownicy naukowcy często traktują definiowanie pojęć jako nudną konieczność, której trzeba się pozbyć jak najprędzej i możliwie bezmyślnie. Wynikiem tej niechęci do definiowania są często badania prowadzone tak, jak operacja chirurgiczna wykonywana za pomocą tępych narzędzi. Chirurg musi ciężiej pracować, pacjent więcej ucierpieć, a szanse powodzenia maleją. Tak jak narzędzia chirurgiczne, tak definicje tępieją w miarę używania i wymagają częstego ostrzenia, i w końcu wymiany. Rzadko można bawić się w badania korzystając z jednego tylko pojęcia; zwykle potrzeby jest spójny ich zestaw. **Wiązanie w całość różnych badań wymaga wiązania ze sobą stosowanych w nich zestawów pojęć. Dziedzina nauki może powstawać tylko na gruncie systemu pojęć**”¹⁸.*

Można, należy uzupełnić powyższą tezę: *komunikowanie się w praktyce, oraz w relacji praktyka-nauka, także może **przebiegać albo na gruncie systemu pojęć jednolicie interpretowanych albo każdorazowo dookreślanych** w języku zespołów, ośrodków, grup zawodowych*¹⁹.

Przeprowadzone na etapie badań wstępnych rozpoznanie problemu oraz bieżąca praktyka dydaktyczna i badawcza pozwoliły na stwierdzenie konieczności poprzedzenia badań głównych nad zdolnością SZ RP do samodzielnych operacji połączonych sformułowaniem *spójnego zestawu pojęć* opartego na *definicjach zoperacjonalizowanych*, umożliwiających przejrzystą systematyzację zbioru desygnatów, a przede wszystkim – jasną odpowiedź na pytanie co tym desygnatem jest, a co nie jest.

W obszarze podejmowanej problematyki redefinicji lub operacjonalizacji określeń wymagały szczególnie następujące terminy mające w pracy znaczenie kategorii podstawowych: *„operacje połączone”, „działania połączone”, „narodowe (samodzielne) operacje połączone”, „samodzielne działania/operacje połączone SZ RP”, „operacje na obszarze kraju”, „zdolność (narodowa, SZ) przygotowania/prowadzenia działań/operacji połączonych”,*

¹⁸ R.L. Ackoff, *O system pojęć systemowych*, Prakseologia 1973, nr 2, s. 160.

¹⁹ Szerzej o kwestii dookreślania pojęć, terminów m.in. w: C. Rutkowski, *Bezpieczeństwo, obronność, wojskowość – szkic o pojęciach*, wyd. AON 1998

„narodowy wymiar operacji/działań połączonych”. Poniższy podrozdział poświęcono interpretacji tych kategorii oraz wyjawieniu łączących je relacji.

1.1. Interpretacja podstawowych kategorii i relacji

„Wszelka wiedza, wszelka nauka zdąża do uchwycenia znaczenia przedmiotów i wydarzeń, a proces ten zawsze polega na pozbawieniu ich pozornie bezrozumnej odrębności jako wydarzeń i na wykryciu, że są one częścią jakiejś większej całości, którą przywodzi nam na myśl, a która ze swej strony tłumaczy je, wyjaśnia, interpretuje, tzn. nadaje im znaczenie”.

John Dewey , *Jak myślimy*

Myśl Deveya przeniesiona w obszar pracy wytyczyła zespołowi zadanie nadania znaczenia podstawowym terminom w niej stosowanym oraz powiązaniu ich ze sobą w ramach *jakiejś większej całości*. W toku badań wstępnych dokonano przeglądu dziesiątek, jeśli nie setek publikacji poświęconych operacjom/działaniom połączonym. Badaniami objęto różne dziedziny działalności praktycznej i nauki, studiowano podejścia różnych ośrodków, szkół, instytucji tak krajowych, jak i zagranicznych, poszukując im właściwych interpretacji, systemów (zestawów) pojęć. W drugiej fazie skoncentrowano się na obszarze teorii i praktyki wojskowej, a w tym – dokumentach normatywnych funkcjonujących w układzie narodowym państw-członków NATO, oraz tegoż typu regulacjach sojuszniczych.

Stwierdzona w praktyce zarówno języka polskiego, jak i angielskiego **zamiennosc stosowania** (w odniesieniu do działań, operacji) określeń *połączone, wspólne, łączne, zintegrowane*, itp (w angielskim – *joint, common, connected, combined, integrated* itp.), choć nie zawsze znajdowała uzasadnienie, a częściej – rodziła niewłaściwą interpretację, obligowała jednak zespół do analizy pojęć, terminów nie tylko „*joint*-pochodnych” ale też wielu innych, powstałych na bazie pojęć pokrewnych.

Analiza i ocena aktualnego stanu terminologii zrealizowana została pod kątem wyjawienia **elementów konstytuujących** „połączony” charakter definiowanych działań, obiektów. Pytano więc: **co** łączy się (*co jest „połączone”*) w danym określeniu, definicji ?

Podstawowym materiałem badawczym wykorzystywanym w tym etapie pracy oprócz literatury z obszaru teorii i praktyki zarządzania strategicznego były wydawnictwa poświęcone tematyce operacji połączonych, a także – opracowania analityczne i metodyczne z ćwiczeń narodowych, sojuszniczych oraz w ramach *PdP*. Szczególną wartość przypisano przy tym amerykańskim opracowaniom doktrynalnym edytowanym w ramach sieci dokumentów *Joint Publication*²⁰. Dokumenty te dostarczają zwartego zestawu pojęć, skoordynowanych w ramach całej sieci wydawnictw. Podstawowe informacje o rozwiązaniach amerykańskich zaczerpnięto z dokumentów:

- *JP 0-2, Unified Action Armed Forces, 24.02.1995;*
- *JP 1, Joint Warfare of the Armed Forces of the US, 14.11.2000;*
- *JP 3-0, Doctrine for Joint Operation, 10.09.2001;*
- *JP 3-16, Joint Doctrine for Multinational Operations, 5.04.2001;*
- ***JP 5-0, Doctrine for Planning Joint Operations, 13.04.1995;***
- ***JP5-00.1, Joint Doctrine for Campaign Planning, 25.01.2002;***
- ***JP-5-03.1, Joint Operation Planning and Execution System;***
- *JP MULTIMEDIA PRODUCTS, J-7, Planning for Joint Operations;*
- *Joint Operations Concepts, DoD, Nov.2003.*

Analiza sojuszniczych (NATO) dokumentów doktrynalnych związanych z problematyką planowania w ogóle oraz planowania operacji połączonych pozwala stwierdzić, że są one czasowo wtórne wobec materiałów amerykańskich, merytorycznie – ogólnie zgodne, a często – pochodne wobec nich. Jednocześnie tłumaczenia tych dokumentów na język polski zawierają wiele błędów, nieścisłości oraz interpretacji tłumaczy.

Poniżej, na tle tabelarycznego zestawienia terminów i określeń występujących w dokumentach oficjalnych NATO oraz Departamentu Obrony USA, wyróżniono te właśnie, łączone elementy.

---

²⁰ Materiały dostępne w Internecie, na stronach MON USA

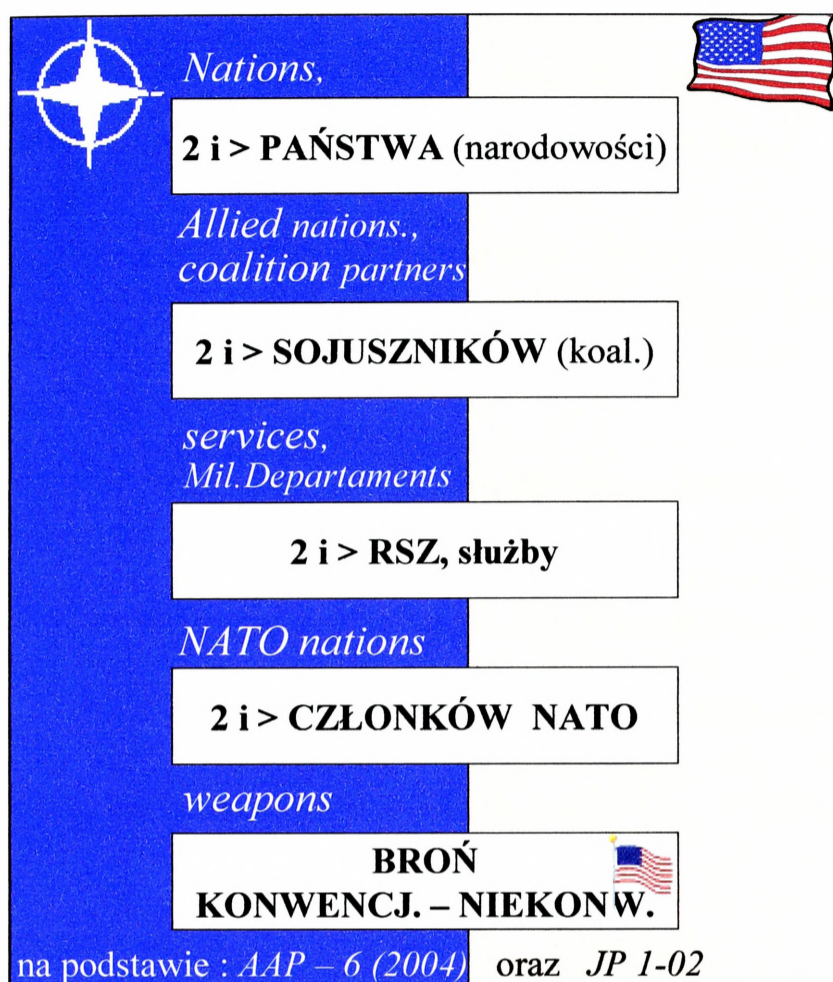
NATO AAP- 6(2004) http://www.nato.int/docu/stanag/aap006/aap6.htm		USA Joint Publication 1- 02, DOD Dictionary of Military and Associated Terms. http://www.dtic.mil/doctrine/jel/doddict/index.html	
DEFINICJA	UWAGI element łączony	DEFINICJA	UWAGI element łączony
JOINT			
<ul style="list-style-type: none"> joint Adjective used to describe activities, operations and organisations in which elements of at least two services participate. <i>Synonym: multiservice.</i> <i>Related term: combined.</i> 16/7/99 s. 2-J-1. 	<p>Łączy (działalność, operacje i organizacje) co najmniej dwu „służb”</p> <p>Pojęcie „służby”(services) słownik AAP-6/04 nie definiuje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> joint (DOD) Connotes activities, operations, organizations, etc., in which elements of two or more Military Departments participate. 	<p>Łączy (działalność, operacje, organizację) dwu lub więcej Departamentów Wojskowych (Departament Sił Powietrznych, Departament Sił Lądowych, Departament Sił Morskich (składający się z Marynarki Wojennej i Korpusu Marines)</p>
<ul style="list-style-type: none"> joint operations 	<p>Pojęcie to nie występuje w słowniku AAP-6/04.</p>	<ul style="list-style-type: none"> joint operations (DOD) A general term to describe military actions conducted by joint forces or by Service forces in relationships (e.g., support, coordinating authority) which, of themselves, do not create joint forces. 	<p>Akcje militarne prowadzone przez siły połączone lub Służby wojskowe.</p> <p>Siły połączone to komponent wojskowy utworzony na bazie dwóch lub więcej Departamentów Wojskowych, którym kieruje jeden wspólny dowódca (joint force commander).</p> <p>Pojęcie służby wojskowe (Service forces) słownik DOD nie definiuje.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Allied joint operation An operation carried out by forces of two or more NATO nations, in which elements of more than one service participate. <i>Related term: joint.</i> 16/7/99 s. 2-A-11. 	<p>Operacja prowadzona przez SZ dwu lub więcej państw NATO, w której bierze udział więcej niż jedna „służba”</p>	<ul style="list-style-type: none"> Allied joint operation 	<p>Pojęcie to nie występuje w słowniku DOD</p>
INNE OKREŚLENIA POŁĄCZONOŚCI			
<ul style="list-style-type: none"> alliance 	<p>Nie występuje w słowniku AAP-6/04.</p>	<ul style="list-style-type: none"> alliance (DOD) An alliance is the result of formal agreements (i.e., treaties) between two or more nations for broad, long-term objectives that further the common interests of the members. 	<p>Łączy dwa lub więcej kraje</p>

		See also coalition; multinational.	
<ul style="list-style-type: none"> • coalition 	Termin nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> • coalition (DOD) An ad hoc arrangement between two or more nations for common action. See also alliance; multinational. 	Inne definicje występujące z określeniem coalition: coalition action
<ul style="list-style-type: none"> • combined / multinational Adjective used to describe activities, operations and organizations, in which elements of more than one nation participate. <i>Synonym: multinational. Related term: joint. 16/7/99 s. 2-C-7.</i> 	Przymiotnik połączony (combined), określa działalność, w której uczestniczą elementy pochodzące z więcej niż jednego państwa. Przymiotnik połączony (combined) tożsamy jest z określeniem wielonarodowy (multinational). Inne terminy z określeniem combined: force	<ul style="list-style-type: none"> • combined (DOD) Between two or more forces or agencies of two or more allies. (When all allies or services are not involved, the participating nations and services shall be identified, e.g., combined navies.) See also joint 	Przymiotnik połączony (combined) łączy dwa lub więcej komponenty SZ lub agencji, dwu i więcej Sojuszników. Inne terminy z określeniem combined: combined force
<ul style="list-style-type: none"> • combined operation An operation conducted by forces of two or more Allied nations acting together for the accomplishment of a single mission. 1/3/73 s. 2-C-8. 	Operacja prowadzona przez SZ dwóch lub więcej krajów członkowskich działających razem w celu wykonania określonego zadania.	<ul style="list-style-type: none"> • combined operation (DOD, NATO) An operation conducted by forces of two or more Allied nations acting together for the accomplishment of a single mission. 	Rozumienie identyczne z poglądem NATO
<ul style="list-style-type: none"> • combined joint operation An operation carried out by forces of two or more nations, in which elements of at least two services participate. <i>Related terms: combined; joint; multinational. 16/7/99 s. 2-C-7</i> 	Operacja prowadzona przez SZ dwóch lub więcej krajów, w której uczestniczą elementy, co najmniej dwóch służb.	<ul style="list-style-type: none"> • combined joint operation 	Określenie nie występuje w słowniku DOD
<ul style="list-style-type: none"> • multinational <i>Preferred term: combined. 16/7/99 s. 2-M-9.</i> 	Słownik AAP-6/04 zaleca stosowanie określenia połączony (combined)	<ul style="list-style-type: none"> • multinational (DOD) Between two or more forces or agencies of two or more nations or coalition partners. See also alliance; coalition. 	Łączy dwa lub więcej rodzaje SZ lub agencji z dwoma lub więcej krajami lub partnerami koalicyjnymi. Inne określenia występujące ze słowem multinational: multinational

			doctrine, multinational exercise, multinational force, multinational force commander, multinational operations, multinational staff, multinational warfare.
<ul style="list-style-type: none"> • multinational operations 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> • multinational operations (DOD) A collective term to describe military actions conducted by forces of two or more nations, usually undertaken within the structure of a coalition or alliance. See also alliance; coalition; coalition action. 	Termin określający akcje wojskowe prowadzone przez SZ dwóch lub więcej krajów , zwykle realizowane w ramach struktury koalicyjnej lub sojuszniczej.
<ul style="list-style-type: none"> • interconnection 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> • interconnection (DOD) The linking together of interoperable systems. 	Łączy systemy interoperacyjne
<ul style="list-style-type: none"> • interdepartmental or agency support 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> • interdepartmental or agency support (DOD) Provision of logistic and/or administrative support in services or materiel by one or more Military Services to one or more departments or agencies of the United States Government (other than military) with or without reimbursement. See also international logistic support; inter-Service support; support. 	W skład Military Service wchodzi: Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Korpus Piechoty Morskiej, Straż Przybrzeżna.
<ul style="list-style-type: none"> • interagency coordination 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> • interagency coordination (DOD) Within the context of Department of Defense involvement, the coordination that occurs between elements of Department of Defense, and engaged US Government agencies, nongovernmental organizations, and regional and international organizations for the purpose of accomplishing an objective. See also international 	

		organization; nongovernmental organizations. common supplies	
<ul style="list-style-type: none"> integrated planning 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> integrated planning (DOD) In amphibious operations, the planning accomplished by commanders and staffs of corresponding echelons from parallel chains of command within the amphibious task force. See also amphibious operation; amphibious task force. 	
<ul style="list-style-type: none"> integrated staff (DOD, NATO) A staff in which one officer only is appointed to each post on the establishment of the headquarters, irrespective of nationality and Service. See also multinational staff; joint staff; parallel staff; staff. 	Sztab, w którym do każdego stanowiska etatowego przydzielony jest tylko jeden oficer , niezależnie od jego narodowości i rodzaju SZ w których służy	<ul style="list-style-type: none"> integrated staff (DOD, NATO) A staff in which one officer only is appointed to each post on the establishment of the headquarters, irrespective of nationality and Service. See also multinational staff; joint staff; parallel staff; staff. 	
<ul style="list-style-type: none"> multinational Preferred term: combined. 16/7/99 s. 2-M-9. 	Słownik AAP-6/04 zaleca stosowanie określenia połączony (combined)	<ul style="list-style-type: none"> multinational (DOD) Between two or more forces or agencies of two or more nations or coalition partners. See also alliance; coalition. 	<p>Łączy dwa lub więcej rodzaje SZ lub agencji z dwoma lub więcej krajami lub partnerami koalicyjnymi.</p> <p>Inne określenia występujące ze słowem multinational: multinational doctrine, multinational exercise, multinational force, multinational force commander, multinational operations, multinational staff, multinational warfare.</p>
<ul style="list-style-type: none"> multinational operations 	Określenie nie występuje w słowniku AAP-6/04	<ul style="list-style-type: none"> multinational operations (DOD) A collective term to describe military actions conducted by forces of two or more nations, usually undertaken within the structure of a coalition or alliance. See also alliance; coalition; coalition action. 	Termin określający akcje wojskowe prowadzone przez SZ dwóch lub więcej krajów , zwykle realizowane w ramach struktury koalicyjnej lub sojuszniczej.

Rezultaty powyższego przeglądu można przedstawić w formie syntetycznej w postaci wyliczenia następujących elementów *łączonych* w analizowanych definicjach (rys.):

Zwraca uwagę, że oprócz ostatniego elementu (broni, czyli *zasobu – narzędzia*), **jedynym** stosowanym wymiarem *połączoności* jest wymiar **wykonawców**, uczestników działania.

Zwraca też uwagę fakt **dużego zróżnicowania** tej kategorii – od *służb*, przez *rodzaje sił zbrojnych* i *departamenty wojskowe*, po *uczestników sojuszy* i *koalicji* oraz *państwa* w ogóle.

Powyższa konstatacja pozwala stwierdzić, że utrwalone i rozpowszechnione tak w praktyce wojskowej, jak i w sferze nauki, postrzeganie *połączoności* działań, operacji przez pryzmat wyłącznie **dwóch lub więcej rodzajów sił zbrojnych** nie stanowi ogólnego kanonu, jest podejściem zawężonym. Rodzi się więc potrzeba szerszej refleksji, wyjaśnienia możliwości i celowości denotacji *połączoności* na bazie innych możliwych wymiarów, innych – poza *wykonawcami* i *narzędziami* - *łączonych* w działaniach/operacjach elementów. Dlaczego, na przykład, pomijać możliwość łączenia w jednym działaniu wielu **podmiotów, środków, celów, czasu czy miejsca** itp.?

Problem ten zainspirował próbę ujęcia pełnego i uporządkowanego *wymiarów połączoności*, identyfikacji zbioru form *działań połączonych* obejmującego wszelkie możliwe relacje łączenia, wspólności, integracji.

Podjęcie tej kwestii w niniejszym materiale poprzedza się jednak (zgodnie wolą Zleceniodawcy, ale i wymogiem logicznym) interpretacją przyjętego w pracy i postulowanego znaczenia oraz hierarchizacją terminów podstawowych – *operacji, działań, operacji/działañ połączonych*.

Analiza współczesnych definicji **operacji**²¹ pozwala stwierdzić trzy prawidłowości w ich interpretacji znaczeniowej:

1. Dużą **zgodność** elementów konstytuujących, wymienianych w członie definiującym. Są nimi: *wielość działań (przedsięwzięć), jeden cel (jedna myśl przewodnia)*, oraz jedno **dowództwo**, łączące ogół działań, przedsięwzięć;
2. Powszechne **stricte wojskowe i bojowe** ujęcia definiujące, odnoszące działania, cele w zasadzie wyłącznie do działań bojowych, realizowanych przez siły zbrojne, w ramach walki zbrojnej. Niektóre definicje ograniczają obszar *operacji* tylko do działań **wojennych** (zob. przypis);
3. Definicje mają charakter **opisowy**, określający pojęcie *operacji* przez opis ich „zawartości”. Nie określają one zbioru nadrzędnego (**pojęcia nadrzędnego**) ani nie wskazują **kryterium wyróżnienia** z niego definiowanego obszaru.

---

²¹ Operacja to:

- *działania wojskowe lub wykonywanie strategicznych, taktycznych, szkoleniowych lub administracyjnych zadań wojskowych, proces prowadzenia walki, włącznie z przerzutem, dostawami zaopatrzenia, atakiem, obroną i manewrami potrzebnymi do osiągnięcia celów bitwy lub kampanii; (AJP 1A Glossary);*
- *a military action or the carrying out of a strategic, tactical, service, training, or administrative military mission; the process of carrying on combat, including movement, supply, attack, defense and maneuvers needed to gain the objectives of any battle or campaign; (PPS USA 1_0.2 Glossary);*
- *zespół działań wojennych, które przez realizację wspólnego celu są ze sobą ściślej powiązane niż wydarzenia je poprzedzające i po nich następujące. /.../ Powiązane ze sobą operacje określić można jako kampanię, która stanowi z kolei określony etap wojny; (Igrosses Brochhaus Lexikon, Leipzig 1932);*
- *starcie zbrojne z przeciwnikiem w skali operacyjnej, obejmujące zespół bitew oraz działań taktycznych, powiązanych ze sobą przez wspólny cel, miejsce i czas; (S. Koziej, Teoria sztuki wojennej, Warszawa 1993);*
- *decydujące starcie dwóch armii walczących o wielkie cele polityczne i strategiczne; (H. Jomini, Zarys sztuki wojennej, Warszawa 1996);*
- *całokształt działań bojowych i manewrów zgrupowań wojsk /.../ prowadzonych dla osiągnięcia wspólnego celu strategicznego (operacyjnego) . /.../ Działania i bitwy wchodzące w skład operacji mogą być skoordynowane czasowo i przestrzennie lub też prowadzone niezależnie od siebie; (M. Wiatr, Między strategią a taktyką, Toruń 1999);*
- *czasowo skoordynowane działania wojenne dużych związków, prowadzone z zamiarem osiągnięcia wspólnego celu (J. Knetki, Operacje połączone, AON, Warszawa 1997).*

O ile zespół generalnie podziela podejście oparte na pierwszej z tych prawidłowości, o tyle studia współczesnych, a przede wszystkim prognozowanych potrzeb i warunków *operacji* **nie pozwalają zgodzić się z dotychczasowym sposobem ich definiowania**, wskazanym w drugiej z prawidłowości. Stanowisko to oparto na następujących, podstawowych argumentach:

- już współczesne *operacje* są działaniami z reguły (jeśli nie **zawsze**) angażującymi siły, środki i zasoby **pozawojskowe, cywilne** z wielu najczęściej dziedzin (dyplomacja, gospodarka, transport, służby ochronne, porządkowe itp.). Potrzeby i warunki związane z podejmowaniem przyszłych wyzwań jednoznacznie wskazują na trend i konieczność **integracji, a nawet scalania** w ramach operacji w sferze bezpieczeństwa sił, środków i zasobów wielu dziedzin; Operacje wyłącznie wojskowe tracą rację bytu.
- zmieniająca się istota współczesnego bezpieczeństwa oraz jego prognozowana ewolucja jednoznacznie wskazują anachroniczność podejścia ograniczającego lub koncentrującego obszar działań/operacji, zadań SZ do działań **wojennych**. Zadania te pozostaną elementem misji SZ, jednak zarówno ilościowo, jak i jakościowo **obszarem głównym aktywności (zaangażowania) SZ** w coraz większym stopniu stają się działania realizowane w czasie (w warunkach) **pokojowych i kryzysowych**. Stąd też, definicje ograniczające *operacje* do sfery działań wojennych dezaktualizują się, stają się nieużyteczne. *Wojna może* stać się konsekwencją, następstwem różnorodnych działań pokojowych, a szczególnie – kryzysowych. SZ zawsze muszą liczyć się z tą ewentualnością. Jednak termin ogólny *operacja* nie może dziś być ograniczany do znaczenia *wojennego*. Można natomiast, a nawet trzeba, w systemie operacji, w zbiorze jej desygnatów, wyróżniać „*operacje wojenne*” oraz „*operacje wojenne SZ*”. Te pierwsze obejmują ogół działań o cechach *operacji* realizowanych przy użyciu różnych (wielu) środków, sił, zasobów i sposobów przez podmiot nimi dysponujący (państwo, sojusz, koalicja, instytucja/organizacja między-, ponadnarodowa), drugie natomiast wyróżniają z tego zbioru operacje prowadzone **przez SZ** w warunkach **wojny**.

Trzecia z prawidłowości współczesnego definiowania *operacji* – ich opisywanie – staje się podejściem coraz mniej użytecznym w praktyce ze względu na dynamiczne rozszerzanie się oraz rozmywanie zbioru możliwych form, charakteru, sposobów prowadzenia operacji.

W tym kontekście celowy jest powrót do „klasycznego” sposobu definiowania, to jest – wskazanie zbioru nadrzędnego wobec *operacji*, a następnie wyróżnienie w tym zbiorze przy użyciu konkretnych kryteriów elementów o cechach przypisywanych *operacji* (wyłącznie).

Powyższe konstatacje i postulaty doprowadziły do przyjęcia przez zespół (i proponowania Zleceniodawcy) następujących ujęć definicyjnych:

OPERACJA–

forma ***działań***, łącząca pod **jednym kierownictwem** realizację **co najmniej dwu działań składowych**, (elementarnych, taktycznych, niższego poziomu), ukierunkowanych na osiągnięcie **wspólnego rezultatu**, istotnego z punktu widzenia osiągnięcia **celów nadrzędnych** (strategicznych, politycznych) **systemu (podmiotu) dysponenckiego**, w sposób określony **wspólną ideą działania** (myślą przewodnią).

Postulowane ujęcie jest wysoce uniwersalne, umożliwia definiowanie *operacji* na szerokim zbiorze działań, bez odnoszenia ich do jakiegoś skonkretyzowanego obszaru, wiązania z czasem, charakterem czy rodzajem działania. Wymienione zabiegi będą natomiast użyteczne przy *klasyfikacji* oraz opracowywaniu *typologii operacji*.

Równoważnikiem definiującym *operację* jest *forma działań*. „**Operacja**” – jest więc pojęciem węższym, podrzędnym w stosunku do „**działania**”.

Operacje są jedną z możliwych *form działań*, wyróżnionych ze względu na cechy i własności wyodrębniające ją ze zbioru form, np. *poziom integracji, stopień złożoności, skala rzeczno-czaso-przestrzenna, struktura wewnętrzna* itp.

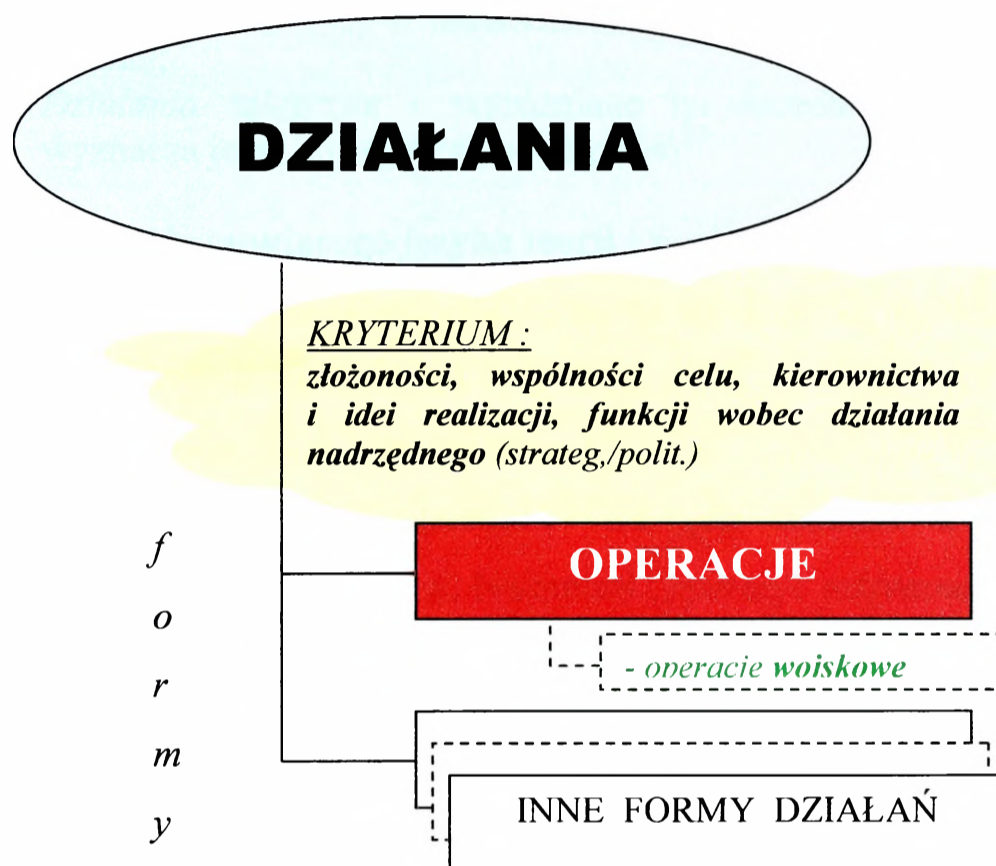
Dzięki temu możliwe jest odróżnienie *operacji* od innych możliwych form działań (nie- *operacji*), np.: *kampanii, misji, akcji, uderzeń* itp.

Należy przy tym podkreślić, że **obszar** prowadzenia operacji, jej **skala, czas, wielkość angażowanych sił, zasoby są wyznacznikami jednostkowymi, niekiedy użytecznymi, lecz nie determinującymi operacji jak formy**.

Czynnikami determinującymi są ujęte w definicji:

- **CEL** – wspólny dla wszystkich wykonawców;
- **ZNACZENIE** – wkład w osiągnięcie lub osiągnięcie celów strategicznych/politycznych;
- **KIEROWNICTWO** – jedno;
- **STRUKTURA** – 2 i więcej działań składowych (taktycznych);
- **IDEA REALIZACJI** - jedna myśl przewodnia.

Ilustruje to poniższy schemat.

Rys. 2. Idea wyróżnienia „operacji” jako formy działania

Użycie jednostkowego kryterium rodzaju angażowanych sił pozwala wyróżnić ze zbioru *operacji* jej formę podrzędną, szczególną – *operacje wojskowe*. Inny jednostkowy wyróżnik pozwala zidentyfikować w zbiorze operacji *operacje wojenne*. Połączenie obydwu podejść umożliwia z kolei wyróżnić *wojskowe operacje wojenne*. Postulowane ujęcie i narzędzie może wprowadzić niezbędny ład, przejrzystość i sprawność komunikacji, dzięki jasnej logice definiowania i strukturalizacji definicji.

Już w tym miejscu uznano za celowe podjęcie wątku *poziomu działania*. Studia obejmujące wiele dziedzin pozwalają na wysunięcie tezy-twierdzenia o celowości zasadności wyróżnienia **trzech podstawowych poziomów działania**

w systemach złożonych hierarchicznie. Wyróżnikiem *poziomów* uczyniono **układ odniesienia celu działania**, to jest – rodzaj i miejsce w strukturze kierowniczej podmiotu, który wyznacza ten cel, dla którego jego realizacja ma określone, zamierzone znaczenie²².

1. *Działania strategiczne* – wyróżniane na szczeblu **najwyższym**, których *cel* wyznaczany jest na poziomie *polityki* organizacji i jemu służy;
2. *Działania operacyjne* – wyróżniane na poziomie *strategicznym* (najwyższym poziomie *zarządzania*), określającym jemu służący *cel* tych działań;
3. *Działania taktyczne* – wyróżniane na szczeblu *operacyjnym*, który wyznacza jemu służący *cel* tych działań²³.

W ramach **funkcjonującego języka teorii i praktyki wojskowej**, *operacja* jako forma integracji działań występuje tylko na środkowych poziomach hierarchii kierowania (organizacji), to jest - strategicznym i operacyjnym. Można więc mówić o „operacjach strategicznych” oraz „operacjach operacyjnych”. Wyróżnianie „operacji politycznych” nie jest zasadne z powodu braku nadrzędnego układu odniesienia. Natomiast „operacje taktyczne” nie mogą mieć miejsca z racji braku niższego rzędu uczestniczących w nich elementów wykonawczych. Na poziomach skrajnych (najwyższym i najniższym) pozostają więc, adekwatnie: *działania polityczne* i *działania taktyczne*, posiadające specyficzne, sobie tylko właściwe (zob. przypis) formy organizacji (np. *bój*)²⁴.

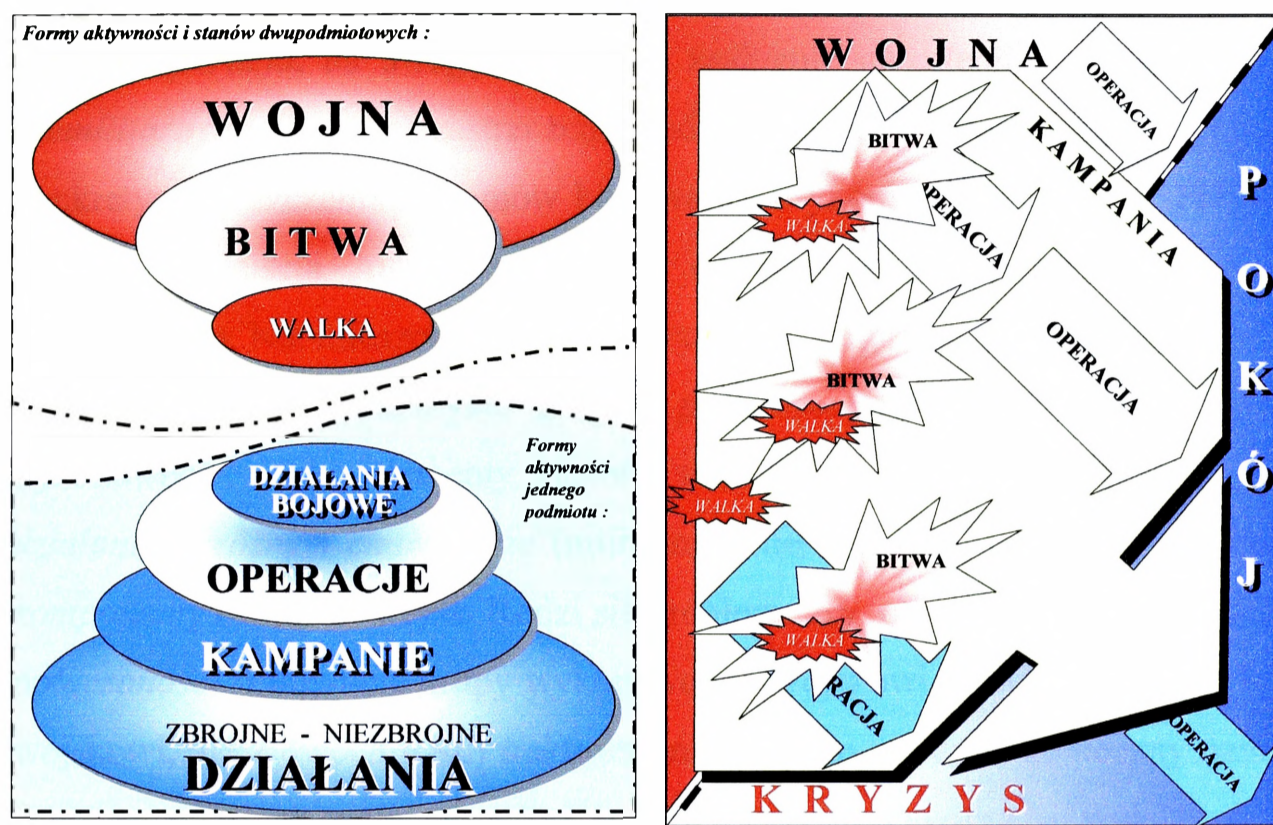
Do kwestii *poziomów działań/operacji* zespół wróci przy interpretacji operacji *połączonych*. Za celowe w tym miejscu uznano natomiast przypomnienie, że *operacje, działania bojowe, misje* itp. są formą działań **jednopodmiotowych**. Natomiast *walka, wojna, bitwa* itp. są działaniami **dwu lub więcej**

²² Posłużono się podejściem L. Krzyżanowskiego, który wyróżnia w organizacji porządkujące ją poziomy *polityki* oraz *zarządzania*, stopniując to ostatnie wg poziomów: wysoki, średni i niski. Zob. *Podstawy nauk o organizacji...*

²³ Zastrzec należy możliwość bezpośredniego planowania działań na poziomie **o dwa, a nawet – trzy szczeble wyższym**, np. działań *taktycznych* na poziomie *strategicznym*, a nawet – *politycznym*. Najczęściej ma to miejsce w sytuacji skrajnego niedoboru czasu lub systemach skrajnie scentralizowanych.

²⁴ W praktyce, w języku tak *polityki*, jak i *taktyki* mogą i funkcjonują wyrażenia niezgodne z podanymi regułami, np.: blokada dyplomatyczna jako *operacja polityczna*, lub operacja uwolnienia jeńca jako *operacja taktyczna*. Stosowanie określeń, terminów tego typu jest zjawiskiem zarówno użytecznym, jak i poprawnym przy jednym tylko zastrzeżeniu – może występować **jedynie wewnątrz** tych poziomów. W ujęciu ogólnym, na styku z innymi poziomami działania, praktyka ta zakłóca komunikację, wywołuje niezrozumienie.

podmiotowymi. Ilustruje to lewy poniższy schemat. Schemat prawy uwidacznia fakt, że operacje mogą być formą samodzielną, realizowaną we wszelkich stanach państwa (pokój, kryzys, wojna), ale też mogą być elementem kampanii, możliwych do prowadzenia również we wszelkich stanach państwa. *Bitwa, walka* – jako terminy z innego zbioru (innego kryterium i podziału) nakładają się na *operacje, kampanie*.

Przechodząc do interpretacji głównej kategorii – *działań/operacji połączonych* – zacząć należy od oceny stanu istniejącego. Znaczenie nadawane temu terminowi w źródłach zagranicznych (głównie NATO i USA) zidentyfikowano wcześniej (zob. tabela powyżej), w związku z czym pozostaje przyjrzeć się innym, szczególnie polskim definicjom. Materiałem podstawowym uczyniono wydawnictwa SG WP oraz AON. Dodatkowo zespół prześledził publikacje rosyjskie, czeskie, ukraińskie i niemieckie, a także - ujęcia stosowane w pracach przyczynkarskich, artykułach, materiałach z konferencji, w których kwestia definiowania *operacji połączonych* była zagadnieniem pobocznym lub wstępnym.

Jako reprezentatywne dla szerokiego spektrum badanych definicji uznano trzy poniżej przytoczone. Pierwsza z nich jest wytworem akademickiego zespołu

podejmującego problem operacji połączonych w latach 2001-2002. Według autorów, *operacja połączona* jest (wyróżnienia - nasz zespół):

*„...całokształtem przedsięwzięć **militarnych i niemilitarnych** planowanych przez kierownictwo **strategiczne**, realizowanych przez jednolite dowództwo **operacyjne** z udziałem komponentów co najmniej dwóch rodzajów sił zbrojnych, dla osiągnięcia celu **strategicznego**”.*

W definicji powyższej, w kontekście postulowanego wcześniej znaczenia terminu *operacja*, na uwagę i aprobatę zasługuje uwzględnienie sfery działań **niemilitarnych**. Poważne zastrzeżenia budzą natomiast wprowadzone w definicji konkretyzacje szczebli/poziomów kierowania, wykonania oraz celów. Przyjęcie takiego podejścia ogranicza zbiór desygnatów do operacji poziomu *operacyjnego*. Nie mieszczą się w nim *strategiczne operacje połączone*.

Inną słabością jest rozmycie kwestii *połączoności* (co jest *łączone*?) oraz *wykonawców*. Jako elementy łączone w definicji można traktować zarówno **działania** o różnym charakterze (militarne i niemilitarne), jak i **wykonawców** - *komponenty rodzajów wojsk*. Rodzi się problem: czy obydwie wskazane wymiary *połączoności* i obydwie grupy wykonawców (wojskowi-niewojskowi oraz tylko wojskowi, ale z dwóch RSZ) traktować należy jako warunek konieczny uznania danej operacji za *połączoną* ? Czy np. operacje cywilno – wojskowe, ale angażujące jeden tylko RSZ są *operacjami połączonymi*, czy nie ?

Całkowicie odmienne podejście, rodzące odmienne problemy, jest udziałem zespołu autorskiego dokumentu pn.: „*Operacje połączone*”, wydanego przez SG WP w 2001 roku²⁵. Dokument ten nie zawiera definicji *operacji połączonej*, niemniej, na podstawie podrozdziału *Istota i charakter operacji połączonych* można wydedukować następujące jej określenie (wyróżnienia – nasz zespół):

*„zsynchronizowane działania **wojsk i środków** rodzajów sił zbrojnych podczas realizacji zadań, wykorzystanie ich zróżnicowanych możliwości tak, aby w rezultacie efektu **działania komponentów operacji** skutki połączonych działań były większe niż jednostkowe działania rodzajów sił zbrojnych”*

---

²⁵ Sygnatura: Szt. Gen. Wewn. 3/20/2001, rozdz. 1-1

Problemy w ocenie powyższego ujęcia rodzą się już na poziomie znaczenia nadawanego terminom elementarnym („działania ...środków RSZ”; „działania komponentów operacji”; „skutki ... większe niż działania”). Trudno ocenić, czy są to błędy językowe, stylistyczne, czy też zamierzone sformułowania o jakimś (?) znaczeniu.

Zwraca natomiast uwagę fakt konstytuowania *działań połączonych* przez **czynnik efektu synergicznego**. W omawianym ujęciu „synchronizacja” pozwalająca uzyskać ten efekt jest warunkiem wystarczającym i jedynym identyfikacji *działań połączonych*. W ocenie tego podejścia wytyka się błąd potraktowania cechy-warunku *operacji* (w ogóle) jako czynnika właściwego *operacjom połączonym*.

Trzecie z reprezentatywnych ujęć definiujących zawarte jest w dokumencie: *Doktryna narodowa operacji połączonych*, wydawnictwie MON, SG WP z 2002 roku²⁶. Ujęcie to jest modyfikacją opisanego wcześniej zapisu zespołu AON (wyróżnienia – nasz zespół):

*„Operacja połączona to całokształt przedsięwzięć militarnych i niemilitarnych planowanych przez kierownictwo strategiczne i realizowanych przez jednolite dowództwo operacyjne dla osiągnięcia celu strategicznego (uzyskania **rozstrzygnięcia**). W tego typu operacjach biorą udział komponenty co najmniej dwóch rodzajów sił zbrojnych. **Mogą** w niej uczestniczyć również instytucje i organizacje **pozamilitarne**.”*

Nie powtarzając poczynionych wcześniej uwag i ocen, w ujęciu powyższym znaleźć można dwa nowe elementy: wymóg **rozstrzygającego charakteru operacji** jako czynnika przesądzającego o jej *połączoności*, oraz – warunkowe uwzględnienie możliwości łączenia działań wykonawców wojskowych i pozawojskowych. O ile drugą z nowości można określić jako krok w dobrym kierunku, uniwersalizujący zapis definicyjny, o tyle „uzyskanie rozstrzygnięcia” nie może być czynnikiem wyróżniającym operacje *połączone* z ogólnego zbioru operacji. Operacje „**nierozstrzygające**” mogą być, zdaniem zespołu, jak najbardziej operacjami *połączonymi*.

---

²⁶ Sygnatura: Szkol. 800/2002

Uwzględnienie wniosków z badań nad funkcjonującymi aktualnie definicjami *działań/operacji połączonych* pozwala zespołowi wysunąć własną propozycję, którą przyjęto w pracy jako podstawę definiowania kolejnych terminów.

Zamiarem zespołu było sformułowanie takiego zapisu, który – jako zdanie wysoce ogólne i zwarte – mógłby być **użyteczny w możliwie szerokim spektrum zastosowań**, bez ograniczeń co do wojskowego lub pozawojskowego charakteru działań lub typu wykonawców, bez ograniczeń co do stosowanych środków lub sposobów działań, ich celu czy warunków.

W definiowaniu zespół wykorzystał wyróżnione przez L. Krzyżanowskiego kategorie „*materialno-technicznych i informacyjno-decyzyjnych nośników działań*”²⁷. Postuluje się następujące określenie:

OPERACJA POŁĄCZONA –

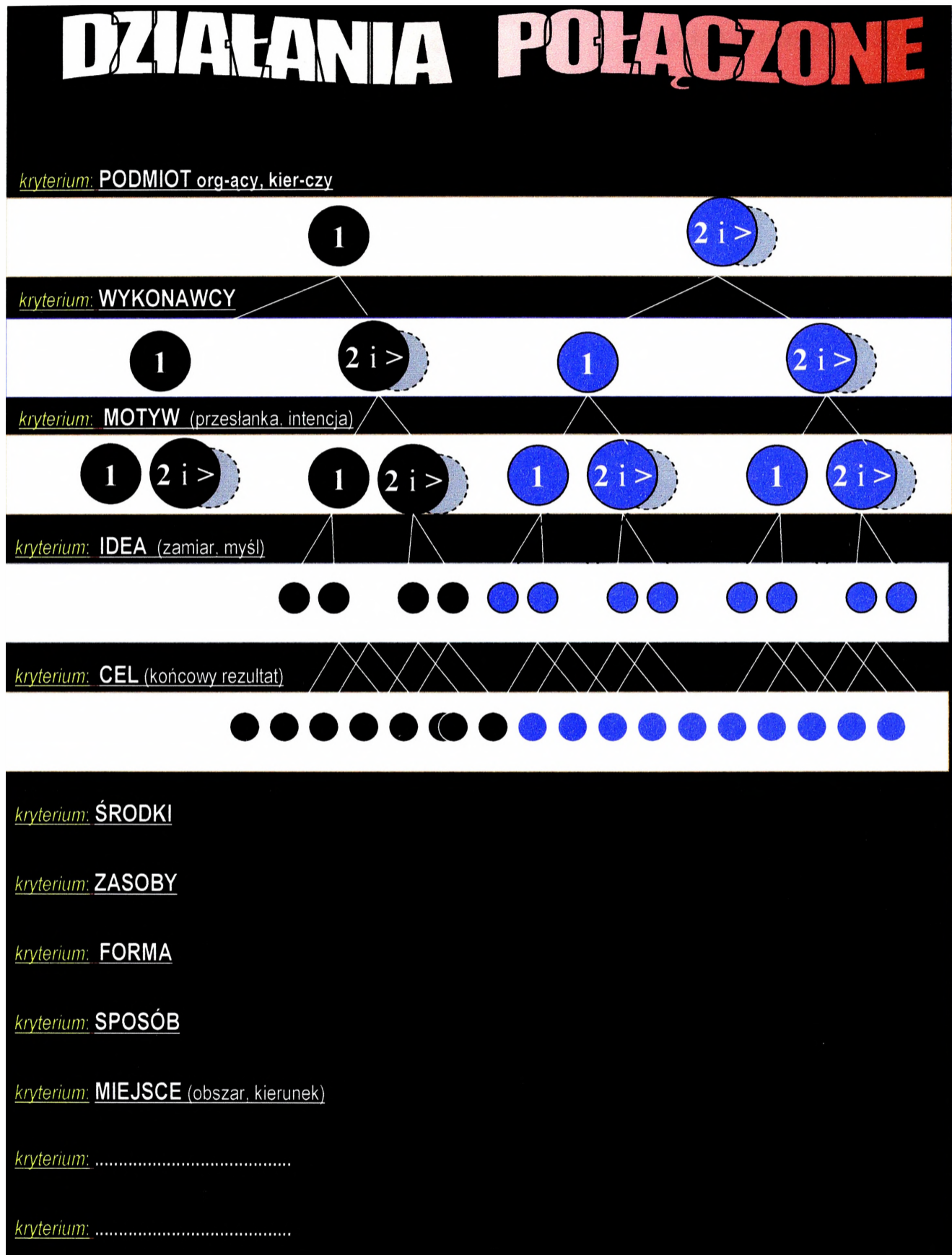
forma *operacji*, w której występuje jedna lub więcej **relacji łączenia materialno-technicznych i/lub informacyjno-decyzyjnych nośników działań**, np.: *podmiotów, wykonawców, środków, zasobów, celów, czasu, miejsca* itd..

U podstaw powyższego sformułowania leżą następujące przesłanki :

- relacja *łączenia* obejmować może elementy podmiotowe i przedmiotowe. *Połączyć można: kogoś z kimś; coś z czymś; kogoś z czymś; coś z kimś;*
- *połączenie* może nastąpić **jedną lub wieloma relacjami**, określonymi **jedno- lub wielokryterialnie**;
- **każde działanie złożone** jest działaniem w jakimś aspekcie „*połączonym*”;
- pełne spektrum możliwych w działaniu złożonym form *połączeń* obejmuje wszelkie możliwe relacje bezpośrednie i pośrednie między **podmiotami i/lub przedmiotami**, oraz między możliwymi do wyróżnienia **komponentami** (składnikami, elementami) tych podmiotów i przedmiotów, a także – **warunkami** działania; zbiór pełny jest więc bardzo rozległy, ale dobrze strukturalizowany, posiadający ostre granice;

²⁷ Szerzej o tych kategoriach w : *Podstawy nauk .....*, cyt.wyd.

- podstawą określenia zakresu i charakteru *połączoności konkretnego działania* jest jemu właściwa struktura podmiotowo-przedmiotowa: jego *podmioty kierownicze, jego warunki, czas, miejsce, motywy, koncepcje, wykonawcy, cele, środki, zasoby, sposoby* (rys.)

- relacje *połączoności* mogą mieć charakter inkrementalny, rodząc *drzewo relacji łączenia* (górna część rys. powyżej);

- „określić *działanie połączone*” znaczy więc tyle, co **wskazać łączone w tym działaniu jedno- lub wielokryterialnie wyróżnione elementy** (rys.)

Podane na rysunku przykłady odnoszą się do relatywnie prostych, dwuelementowych relacji łączenia. W praktyce, w konkretnych przypadkach, działania są z reguły połączone wieloma relacjami jednocześnie (zob. przykład działań w Iraku).

Pragmatyzm i potrzeba komunikatywności, powodują, że najczęściej, nazywając jakieś działanie / operację, wskazujemy tylko

jedną – dwie relacje jego wewnętrznej *połączoności*, te, na które w danej sytuacji chcemy zwrócić uwagę. Na przykład, chcąc podkreślić udział w operacji „Pustynna burza” komponentów SZ wielu państw użyje się określenia: *operacja wielonarodowa (międzynarodowa)*. Wyróżnienie w ten sposób relacji połączenia podmiotów uczestniczących / wykonawców, nijak nie pozbawia sensu i potrzeby identyfikacji **wielu innych**, właściwych temu działaniu relacji łączenia. Potrzeba, cel i motyw konkretnej sytuacji przesadzają o użytym sformułowaniu.

Postulowana definicja *operacji połączonej* oraz powyższa jej interpretacja wymagają jednego jeszcze uzupełnienia. W dotychczasowym opisie stosowano termin *łączenie, połączenie* dla określenia charakteru relacji międzyelementowej. Trzeba jednak zauważyć, że jest to termin bardzo ogólny, nieodnoszący się np.

do siły łączenia, trwałości więzi, stopnia zachowania autonomii przez łączone elementy itp.

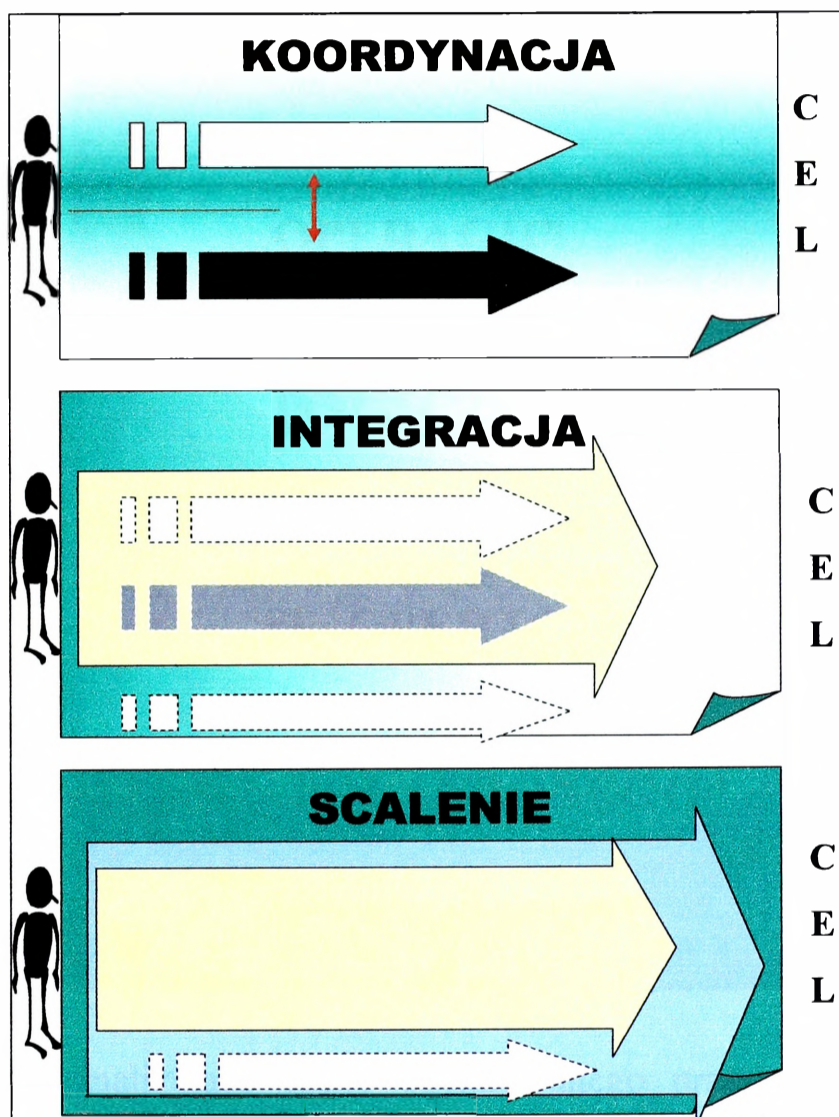
Interpretując tą kwestię w stopniu niezbędnym dla dalszego wyводу, wskazuje się na możliwość i celowość wyróżnienia trzech podstawowych poziomów łączenia, połączoneści, jako globalnego ujęcia ogółu wskaźników (rys.).

Występujące w każdym z trzech przypadków na rysunku: podmiot, cel i dwa działania łączone mogą być zespolone w formie (na poziomie):

a. **koordynacji** obydwu działań;

b. **integracji** – w ramach której podmiot kształtuje jedno działanie nadrzędne, z zachowaniem jednak tożsamości działań składowych, łączonych;

c. **scalenia** – w którym łączone działania tracą swoją odrębność,

tożsamość w ramach nowego działania nadrzędnego, które z kolei staje się „materiałem”, tworzywem do innych zabiegów łączenia z kolejnymi działaniami.

Zespół przedstawił propozycję ujęcia definicyjnego *operacji połączonej* mimo, że – jak to określono – jest ona tylko jedną z form *działań*. Należy więc wyjaśnić, że ta właśnie zależność logiczna powoduje niecelowość odrębnego definiowania *działań połączonych*. Każda operacja jest działaniem²⁸, w związku z czym sposób definiowania *działania połączonego* jest tożsamy ze sposobem określania *operacji*. Dowolne użycie terminu *operacja połączona* wiąże się

²⁸ Ale oczywiście nie każde działania jest operacją.

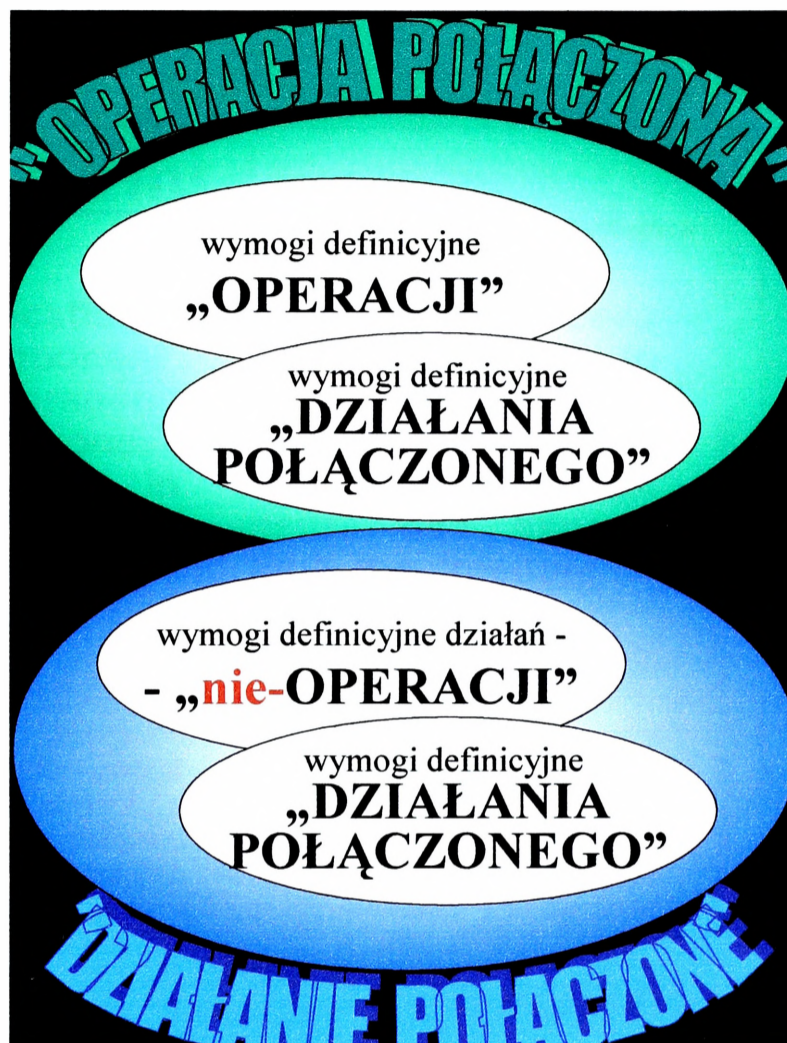
z koniecznością jednoczesnego spełnienia wymogów definiowania *operacji* (cech wyróżniających ją ze zbioru *form działań*) oraz wymogów interpretacji *połączoności* działania (relacji łączenia *nośników działania*). Ilustruje to górna część rysunku.

Działania połączone realizowane w formach **innych niż operacja** *połączona* wymagają z kolei spełnienia im właściwych zasad interpretacji (dolna część rysunku). Jest to szczególnie użyteczne na taktycznym i politycznym poziomie działań, gdzie występują formy inne niż *operacja*.

Mimo, że rozdział niniejszy ma charakter bardziej metodologiczny niż merytoryczny, jako bardzo

interesujące stanowisko, maksymalizujące cechy postulowanego przez nasz zespół podejścia, przytacza się poniżej ujęcie definicyjne T. Kiefera z amerykańskiego Centrum Badań Obronnych (CDR).

W zapisie tym wymiar *połączoności* obejmuje wykonawców wojskowych i cywilnych, z sektora państwowego i prywatnego, narodowych i zagranicznych. *Stricte strategiczne* znaczenie nadano w tej definicji *motywowi-celowi* łączenia wysiłków różnych uczestników działania – jest nim **maksymalizacja swobody działań własnych**, przy jednoczesnym odbieraniu tej swobody potencjalnym i rzeczywistym adwersarzom. Zwraca uwagę nie nazwanie „po imieniu” owych adwersarzy (czy są to przeciwnicy, wrogowie, agresorzy itp. określenia występujące w innych zapisach), oraz odniesienie *połączoności* działań do

wszystkich płaszczyzn rywalizacji, konkurowania, gry (a nie – jak w przytaczanych wcześniej ujęciach – do płaszczyzny *wojskowej, militarnej, czy bojowej*). Dzięki tym własnościom definicja jest ogólniejsza, bardziej uniwersalna, użyteczniejsza w szerszym *spektrum* zastosowań (tłumaczenie robocze – zesp.aut.).

Coherent Joint Arms

Proposed Definition

The synergistic application of US joint military forces as an integral component of national power, in coordination with interagency, government and non-government organizations, the private sector, and multinational partners in efforts across all competitive dimensions to ensure and expand friendly freedom of action and limit the freedom of action of any adversary.

Synergiczne stosowanie przez (USA) państwo połączonych sił wojskowych jako integralnego komponentu potęgi narodowej, w koordynacji z agencjami, organizacjami rządowymi i pozarządowymi, z uwzględnieniem sektora prywatnego oraz partnerów wielonarodowych w wysiłkach podejmowanych we wszystkich obszarach rywalizacji na rzecz zapewnienia i rozszerzenia swobody działań własnych, a ograniczenia jej każdemu przeciwnikowi.

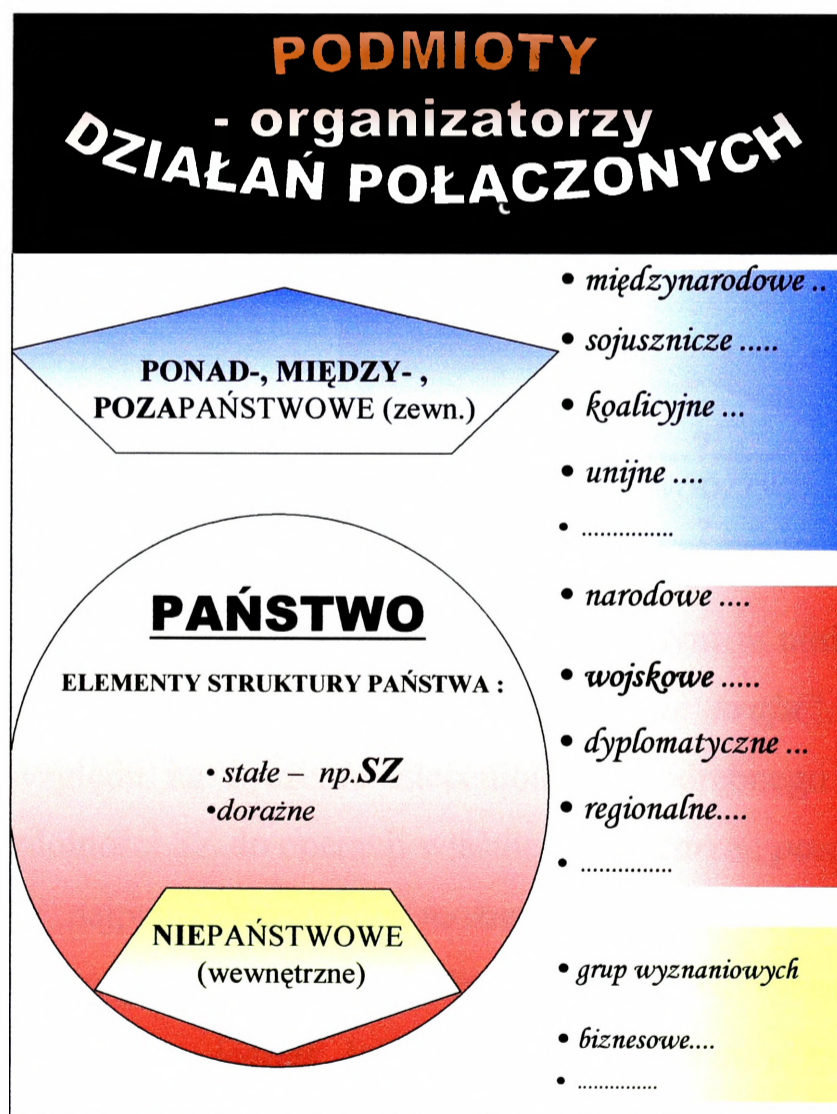
CDR Todd Kiefer, Joint Concept Refinement, ...

Mimo wielu pochlebnych słów pod adresem powyższego ujęcia, zespół dostrzega jednak również jego niedostatki. Najistotniejszym jest zawężenie celu *połączoności działań* do obszaru walki o *swobodę strategiczną*. Podejście takie stwarza dogodne warunki działania, ale nie odnosi się do jego celu, rezultatu końcowego. Innym mankamentem jest ograniczenie wymiaru *połączoności* do czynników (nośników działań) **materialnych**. Wyzwaniem czasu, ery wiedzy, cywilizacji informacyjnej, jest natomiast integracja, konsolidacja, czynników **intelektualnych, informacyjno-decyzyjnych**. Postulowane podejście zespołu zdaje się być pozbawione tych mankamentów.

* *

Kolejną kwestią interpretowaną na potrzeby niniejszej pracy jest problem identyfikacji i porządkowania zbioru możliwych **podmiotów – organizatorów działań połączonych**.

Zastosowanie tego jednostkowego kryterium wyróżnienia pozwala wskazać trzy możliwe poziomy (obszary) organizacji i prowadzenia działań/operacji połączonych (rys.): 1. *państwowy*, 2. *ponad-, między-, pozapaństwowy*, 3. *wewnątrzpaństwowy*. Mówiąc inaczej, podmiotem – organizatorem działań/operacji połączonych może być: *państwo, stały lub doraźnie powołany element struktury państwa* (np. SZ), oraz/lub – *organizacja/instytucja między-, ponad- lub pozapaństwowa* (np. ONZ, sojusz, koalicja, korporacja międzynarodowa, związek wyznaniowy itp).

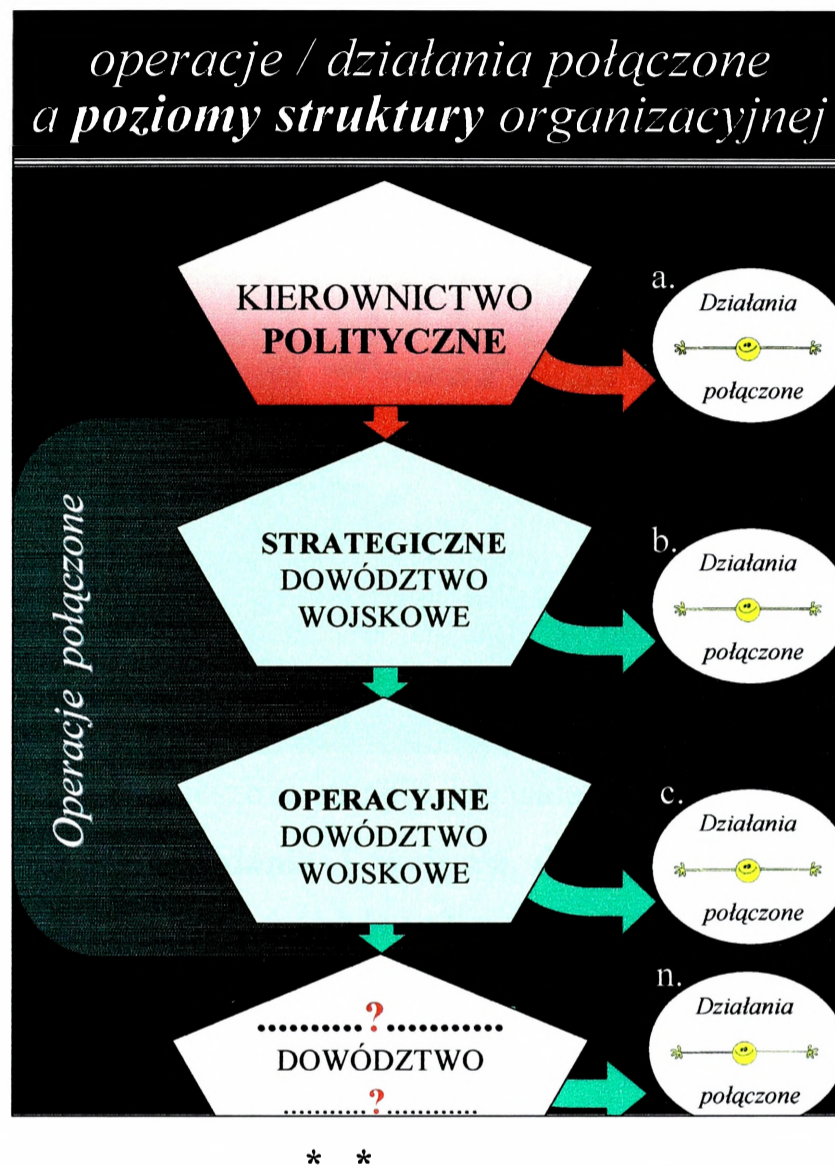
Ujęcie takie pozwala wyróżnić w kontekście podmiotowym adekwatne podzbiory *operacji/działań*

- międzynarodowych, sojuszniczych, koalicyjnych itp;*
- narodowych, (państwowych);*
- wojskowych, dyplomatycznych regionalnych, itp.*

Dalsza strukturalizacja i hierarchizacja wymienionych podmiotów lub wyodrębnienie

określonych poziomów kierowania/zarządzania/dowodzenia czyni możliwym identyfikację w obszarze problematyki pracy, w odniesieniu do **naszego państwa**, zamkniętego zbioru potencjalnych decydentów-organizatorów działań

i operacji połączonych (rys.). Realizacja operacji połączonych możliwa jest w tym kontekście (zgodnie z wcześniejszą argumentacją) w zaznaczonym na schemacie obszarze.

Ostatnim terminem interpretowanym w niniejszym fragmencie pracy jest pojęcie „operacje/działania *na obszarze kraju*”. Kwestia ta jest istotna ze względu na życzenie Zleceniodawcy odrębnego ujęcia w pracy zagadnienia zdolności SZ do operacji właśnie *na obszarze* i *poza obszarem kraju*.

W najprostszym ujęciu można by pokusić się o sformułowanie następujące: *Operacje / działania „na obszarze kraju” są prowadzone wyłącznie na własnym terytorium, jednak ich cele i skutki mogą dotyczyć sfery zewnętrznej.*

Obrazuje to rysunek poniżej. Problem komplikuje się jednak przy dokładniejszej analizie.

Okazuje się bowiem, że współczesne operacje wojskowe, a ściślej – ich środki i narzędzia – są w coraz większym stopniu *transgraniczne*. Przesądzają o tym dwa specyficzne elementy – nośniki działań: *informacje* i *energia* (różnego typu, w różnych formach występowania). *Informacje* i *energia* nie uznają granic politycznych. Współczesne możliwości

technologiczne w niewielkim jeszcze stopniu pozwalają na celowe i skuteczne **ograniczenie ich rozprzestrzeniania i wpływu do wybranego obszaru**²⁹. Uwzględniając podane w przypisie przykłady łatwo zrozumieć anachroniczność dotychczasowego rozumienia terminu *operacji prowadzonych na obszarze kraju*, w warunkach, gdy jakaś forma *informacji* lub *energii* może (w sposób całkowicie niezamierzony, nie wrogi, ale pozostający poza kontrolą) zdestabilizować, doprowadzić do kryzysu całych dziedzin życia innych państw, międzynarodowych korporacji, instytucji np., finansowych czy firm produkcyjnych w otoczeniu. Dodatkowym czynnikiem komplikującym, i również koniecznym do uwzględnienia jest kwestia udziału w operacji **sił/działań specjalnych, wywiadowczych, rozpoznawczych**.

²⁹ Gwoli ilustracji: uderzenie radioelektroniczne w ramach *Pustynnej burzy* obezwładniło również rosyjskie urządzenia na odległym o ponad 1000 km Kaukazie. Informacje przekazywane w radiowych czy telefonicznych sieciach dowodzenia od połowy XX wieku są w istocie ogólnodostępne (pozostaje kwestia deszyfrazu).

Specyfika zadań i działań tych komponentów powoduje, że obszar ich realizacji zazwyczaj daleko wykracza poza klasycznie rozumiany „obszar operacji”.

W świetle powyższych konstatacji wydaje się konieczne albo pogodzenie się z nieścisłością określenia „na obszarze kraju”, albo też – jego udokładnienie, uzupełnienie w sposób następujący:

operacja na obszarze kraju – to forma operacji prowadzonych w wymiarze materialnym wyłącznie na własnym terytorium. Cele i skutki działań, a także oddziaływania informacyjno-energetyczne, specjalne i rozpoznawcze, mogą jednak dotyczyć sfery zewnętrznej, wychodzić poza granice terytorialne.

* *

Poniżej, w kolejnych podrozdziałach, obok umiejscowienia planowania działań połączonych w systemie planowania polityczno-wojskowego, interpretuje się znaczenie dwóch jeszcze terminów o podstawowym znaczeniu dla podejmowanej problematyki: „zdolność przygotowania i prowadzenia działań/operacji połączonych”, oraz „narodowy (polski) wymiar, treść i obszar operacji / działań połączonych”.

1.2. Planowanie działań/operacji połączonych w systemie planowania polityczno-wojskowego RP

Na jakim szczeblu organizacji państwa / SZ i na jakiej podstawie zapadają decyzje o celowości lub konieczności realizacji działań w formie operacji połączonej? Co i dlaczego przesądza o wyborze tej formy oraz użyciu sił i środków wojskowych? Co determinuje decyzję o przygotowaniu wojskowych działań/operacji połączonych? Jaki udział w rozstrzygnięciu tych kwestii mają/powinny mieć SZ, ich organa dowódcze? – oto zasadnicze kwestie podejmowane w tym fragmencie pracy. Jego funkcja wobec celu głównego badań polega na osadzeniu badanej problematyki przygotowywania działań połączonych na tle nadrzędnego, państwowego mechanizmu i procesu planowania strategicznego, uzmysłowieniu związanych z tym zależności i prawidłowości informacyjnych oraz proceduralnych.

Pozwoli to określić systemowe przesłanki i uwarunkowania tego działania, oraz wskazać jego rolę i funkcje wobec innych działań nad-, współ- i podrzędnych.

W ogólnym modelu działania (rys.) autorstwa L. Krzyżanowskiego *planowanie operacji* umiejscowić można jako element fazy koncepcyjnej, w ramach określania **procedur oddziaływań**, czyli sposobu stosowania wybranej kompozycji instrumentów państwa, zgodnie z przyjętymi regułami. Decyzja o sposobie działania (np. o przygotowaniu i przeprowadzeniu operacji połączonej) stanowi podstawę i umożliwia w tym ujęciu dostosowywanie systemów wykonawczych oraz ich wyposażanie.

Działaniami poprzedzającymi, determinującymi *planowanie operacji* są: wybór (na szczeblu kierownictwa organizacji, tu: kierownictwa państwa) **kompozycji instrumentów**, które zamierza się użyć oraz przyjęcie zbioru **zasad działania**.

Operacja będzie pochodną wobec tych wyborów, konkretną **formą działania**.

Czyniąc układem odniesienia etapy zarządzania strategicznego określone jego kolejnymi *wytworami* (rys. poniżej), *plan operacji* (jeden z wytworów niższego rzędu) sytuuje się **po strategii**, a **przed programami**. W kontekście powyższego, warunkiem koniecznym planowania operacji (jako formy) jest **wybór konkretnej strategii danego działania**.

Również w takim ujęciu *plan operacji* nie jest tworem samoistnym, swobodnym, lecz wtórnym i pochodnym, jest narzędziem *strategii*, a ta z kolei – narzędziem i środkiem *wizji* itd., zgodnie z ogólnym tokiem zarządzania strategicznego.

Planowanie operacji, jako konkretnych form działań jest procesem, działaniem bardzo głęboko umiejscowionym w strukturze (hierarchii) działań planistycznych

realizowanych przez każdy podmiot organizacyjny. Poniżej umiejscawia się *planowanie operacji* na tle możliwie pełnej sekwencji projektowania polityki państwa (rys.), sekwencji **zarządzania strategicznego państwem**. Ogólny tok refleksji planistycznej, przebiegającej w dowolnej ale określonej sytuacji, której rezultatem może być decyzja o przygotowaniu *operacji połączonej* można opisać w następujący sposób:

- **motywem i czynnikiem inicjującym** ową refleksję było (jak zwykle) uświadomienie jakiejś *potrzeby* w kontekście niezadowolenia z aktualnego stanu ochrony wartości, zabezpieczenia interesów lub poziomu/sposobu realizacji celów państwa, lub też – przyjęcia nowych wartości, interesów^{30 31};
- dalszy przebieg refleksji ukierunkowany jest na *zaspokojenie* określonej *potrzeby*³². Pytania – problemy pierwotne to: *czy i co oraz jak trzeba zrobić, by zaspokoić potrzebę*. Pod tym kątem, w zależności

³⁰ Czynnikiem inicjującym mogła być też funkcjonująca zasada *okresowych przeglądów sytuacji* pod kątem aktualizacji polityki państwa.

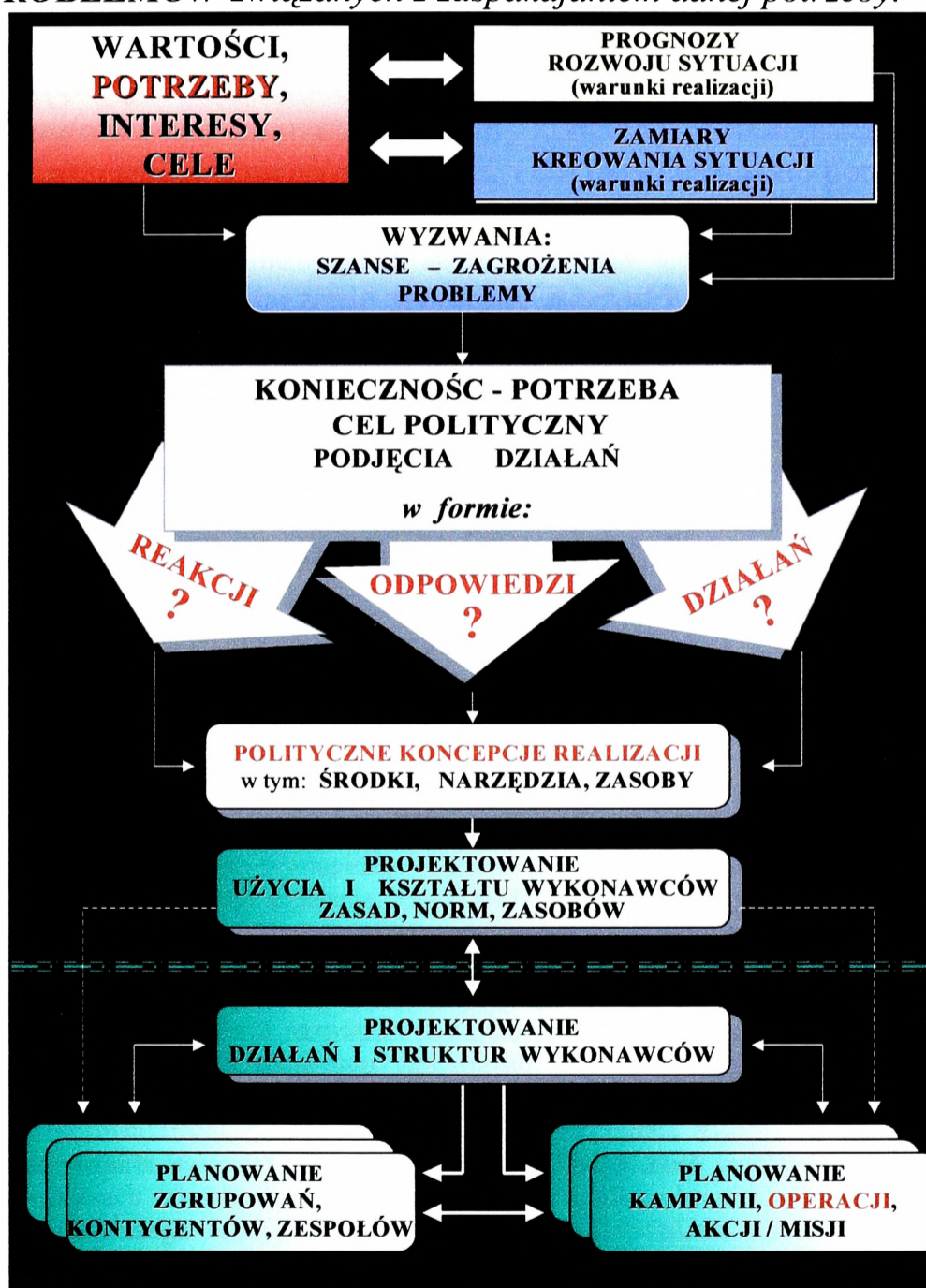
³¹ Zaistnienie *potrzeby* może także wynikać z wystąpienia **bodźca zewnętrznego** (np. zagrożenia)

³² Lub rezygnację z jej zaspokajania w warunkach niemożności bądź niecelowości

od właściwej danemu podmiotowi kultury, filozofii, realizowane może być:

- *prognozowanie* rozwoju sytuacji w otoczeniu wewnętrznym i zewnętrznym w poszukiwaniu możliwych wyzwań i problemów wiążących się z zaspakajaniem potrzeby, lub/i –
- *projektowanie* i formułowanie pożądaných dla zaspokojenia potrzeby *zmian* w otoczeniu wewnętrznym i/lub zewnętrznym, identyfikacja wyzwań i problemów wiążących się z przeprowadzeniem tych zmian³³.

Niezależnie od sposobu podejścia rezultatem tego etapu refleksji jest *określenie względnie zamkniętego zbioru SZANS, ZAGROŻEŃ i PROBLEMÓW* związanych z zaspakajaniem danej potrzeby.

³³ Zwraca się uwagę na zdecydowanie różny charakter obydwu podejść – *reaktywność* pierwszego i *kreatywność* drugiego. Przyjęcie określonego podejścia ma wielkie znaczenie - *implikuje dalszy przebieg i rezultaty działań* zarówno koncepcyjnych, jak i realizacyjnych.

- istotą kolejnego etapu refleksji jest decydowanie o *podjęciu lub nie* zidentyfikowanych wyzwań i problemów, a w konsekwencji decyzji o *ogólnym charakterze i formie działań*³⁴. Rezultatem końcowym tego etapu (przy założeniu podtrzymania przez podmiot woli działania) jest określenie **celu (co osiągnąć?)** oraz **politycznego charakteru aktywności**;
- powyższe wytwory umożliwiają rozważenie alternatyw (opcji) działań prowadzących do przyjętego celu, następstw wyboru każdej z nich oraz ich użyteczności w kontekście preferowanych kryteriów. Powstają *polityczne koncepcje działania* określające *co i jak trzeba by zrobić*, chcąc realizować cele poszczególnymi sposobami³⁵. W tym miejscu procedury planistycznej w ujęciu klasycznym planowania następuje rozważenie kwestii: „*czy, do czego i jak użyć siły (w tym – militarnej) w każdym z wariantów polityki*”. W tym ujęciu jest to „początek STRATEGII”. Zakres treści klasycznej, *baufrowsko-aronowskiej* wersji koncepcji strategicznej (w ujęciu *podręcznika strategii* wyd. M. C. USA) zamieszczono poniżej.

Elementami składowymi formułowania każdej koncepcji z natury rzeczy są: wyznaczenie *środków, narzędzi i zasobów* angażowanych do działania, określenie *celów* dla poszczególnych wykonawców (np. *celów militarnych*), a także – wskazane ogólnych, podstawowych *zasad, reguł i norm* realizacyjnych, identyfikacja *kosztów i ryzyka* związanych z działaniem³⁶. Etap kończy się aktem DECYZJI, dokonaniem **wyboru** koncepcji działania, która stanowić będzie (może)³⁷ ośnowę dalszych prac.

³⁴ Instrumentarium oferowane przez teorię polityki określa trzy podstawowe formy aktywności podmiotu: **REAKCJE** – dla których wystąpienie bodźca zewnętrznego jest warunkiem koniecznym i wystarczającym dla podjęcia działania, **ODPOWIEDZI** – dla których bodziec zewnętrzny jest koniecznym ale niewystarczającym warunkiem uaktywnienia podmiotu oraz **DZIAŁANIA** - które nie wiążą się z jakimkolwiek bodźcem zewnętrznym, implikowane są wyłącznie własną wolą osiągnięcia swoich celów. W tym kontekście bardzo interesująca, choć luźno związana z niniejszą pracą, jest konstatacja ewolucji poglądów i rozwiązań praktycznych środowiska planistycznego NATO (i RP) dotyczących przeznaczenia i charakteru tworzonych struktur wykonawczych, np. *Sił Szybkiego REAGOWANIA, a dziś – Sił Natychmiastowej ODPOWIEDZI*. Nasze środowisko naukowe od wielu lat postuluje powołanie *Sił Szybkiego DZIAŁANIA – narzędzia kreowania pożądanej sytuacji, w miejsce powielania narzędzi typu Straż Pożarna*. Świadomość konieczności zmiany podejścia narasta pod wpływem bieżących, tragicznych wydarzeń w sferze bezpieczeństwa. Zob. opracowania naukowe Katedry Strategii AON pk: „SSR”, „SSR – K”, „SZ – SOJUSZ”, „ADAPTACJA”.

³⁵ Szerzej o tym i następnych etapach etapu refleksji planistycznej w świetnych pracach: A. Beaufra, *Strategia działania* oraz w studium Kutrzeby i Mossora poświęconym „Planowi Z”.

³⁶ Bardzo ważnym, a często pomijanym elementem *koncepcji działania* jest ustalenie *wskaźników końca działania (operacji)* oraz *kryteriów oceny efektywności planów i działań*. Szerzej o tych kwestiach m.in. w pracy zespołu Katedry Strategii pk. „Adaptacja”.

³⁷ Wspomniany, iteracyjny charakter planowania może powodować na dowolnym jego dalszym etapie konieczność powrotu do koncepcji, modyfikacji jej, a nawet przyjęcia innego wariantu.

KONCEPCJA STRATEGICZNA

rozpoczyna się od wyboru celów politycznych.

Powinna określić:

- cele polityczne, jakie mają być osiągnięte,
- sposoby ich osiągania, oraz-
- ustalić związek i relatywne znaczenie środków wojskowych względem innych instrumentów siły narodowej, które powinny być zastosowane.

Powinna też wskazać priorytety dotyczące przeznaczenia zasobów.

Te z kolei powinny pomóc w określeniu koncentracji wysiłku w ramach działań i kampanii.

Koncepcja strategiczna zapewnia ideę rozegrania wojny.

Koncepcja daje dowódcom ukierunkowanie, jak określić realizację planów kampanii i głównych operacji.

Należy zaznaczyć, że w tym właśnie etapie, konkretniej – w ramach poszukiwania najlepszych kompozycji *środków* działania³⁸ - projektowane są zręby przyszłych OPERACJI, kampanii, misji czy akcji. **W toku refleksji politycznej nad doborem środków (działań) powstają pierwsze idee form ich użycia, pierwsze formuły celów i norm operacji³⁹.**

- dalsza faza refleksji planistycznej dotyczy **projektowania użycia poszczególnych narzędzi polityki** – wykonawców koncepcji. Prace te obejmują **łącznie** formułowanie koncepcji/strategii oraz adekwatnych do nich struktur wszystkich wykonawców.

W tym miejscu mogą rodzić się pierwsze idee zgrupowań **SIŁ ZADANIOWYCH/celowych** – wybranych w kontekście użyteczności ze struktur stałych dysponentów instytucjonalnych lub tworzonych od nowa, **połączonych** więzami organizacyjnymi dla realizacji określonego zadania/celu, w myśl przyjętej (rozważanej) koncepcji polityki.

³⁸ W rozumieniu prakseologicznym *środki* są *działaniami*, chodzi więc o spójny, efektywny zestaw działań prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu.

³⁹ Przy okazji warto wskazać błędność dość rozpowszechnionych przekonań o tym, że „autorem”, koordynatorem i wykonawcą operacji typu: „odstraszenie”, „demonstracja ...”, „maskowanie strategiczne”, „zastraszanie” itp. jest wojsko, siły zbrojne. Natura tych operacji każe postrzegać je jako *formy działań państwa (sojuszu, koalicji) w sferze obronności, w których SZ mogą być jednym z wykonawców, nie koniecznie odgrywając najważniejszą rolę*. Idee i normy operacji tego typu muszą powstawać na poziomie ponadwojskowym - kierownictwa politycznego państwa, do niego też należy koordynacja organizacyjna i kierowanie realizacją. Wojsko może natomiast wystąpić z inicjatywą planistyczną w tym zakresie i uczestniczyć w jej realizacji. Bardzo dobrą wykładnię ról poszczególnych elementów struktury państwa w procesie planowania strategicznego przedstawiono w JP-5-0 USA oraz w podręczniku strategii dla oficerów *Marine Corps USA*, wyd. MCDP.1.

Wytworem tego etapu powinny być „*Koncepcje użycia ...*” - dokumenty normujące opracowanie **dyrektyw wykonawczych** dla zaangażowanych instytucji, osób oraz planowanie **działań** przez poszczególnych wykonawców. Przykładowy zakres i strukturę treści „*Koncepcji użycia*” przedstawiono poniżej (rys.).

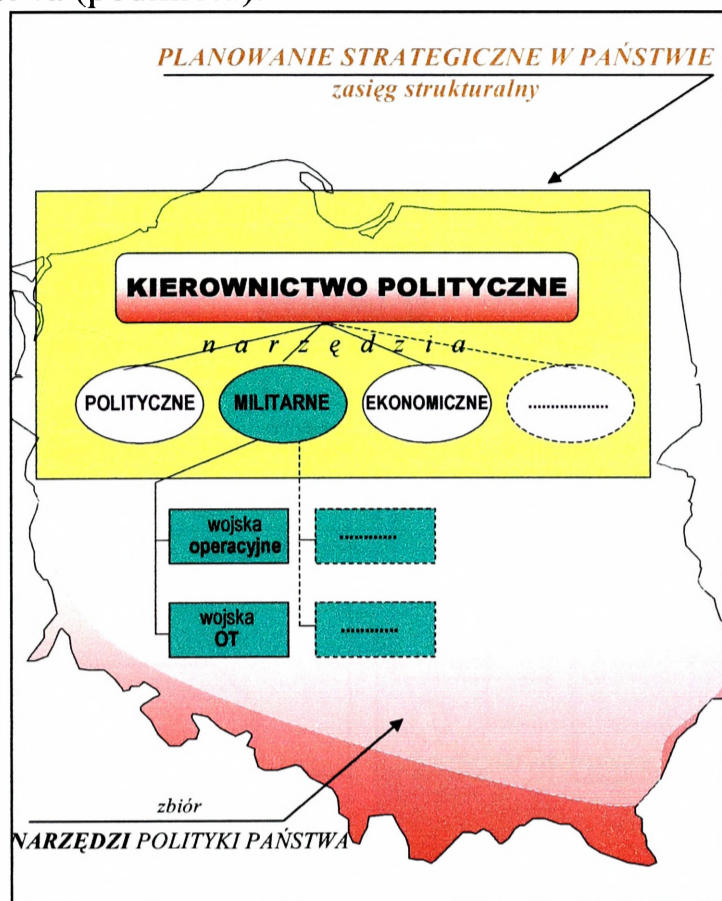
Przekazanie dyrektyw uruchamia proces **planowania wykonawczego** np. w SZ. W odniesieniu do planowanych *zgrupowań połączonych sił zadaniowych* dokumentem poprzedzającym będzie *decyzja o ich powołaniu*, określająca misję, skład, kierownictwo i sposób organizacji⁴⁰.

Opisane powyżej elementy refleksji planistycznej realizowane są na poziomie państwa (sojuszu, koalicji, organizacji), stanowią treść **projektowania polityki państwa** oraz organizowania przez nie działań wykonawczych. Ośrodkiem decyzyjnym jest **kierownictwo polityczne** (państwa, organizacji). Przyjmując „państwo” jako

⁴⁰ Na omawianym etapie planowania dotyczy to połączonych sił zadaniowych organizowanych na szczeblu państwa (sojuszu, koalicji), obejmujących dwa lub więcej narzędzia polityki. W dalszej części procesu możliwe jest oczywiście tworzenie połączonych sił zadaniowych wewnątrz struktur poszczególnych wykonawców – narzędzi polityki, np. wewnątrz SZ, na jednym lub wielu poziomach hierarchii organizacyjnej. Podkreślamy przy tym, iż **jedyną cechą konstytuującą instytucję Połączonych Sił Zadaniowych jest CEL / ZADANIE / MISJA (wspólne dla wszystkich wykonawców)**, a nie pochodzenie potencjału, ilość RSZ zaangażowanych do działania czy inne kryteria.

układ odniesienia–podmiot, zgodnie z postulowaną cechą planowania *strategicznego* przedmiotem refleksji będą tylko elementy pierwotnego podziału zbioru narzędzi (rys.) polityki państwa (podmiotu).

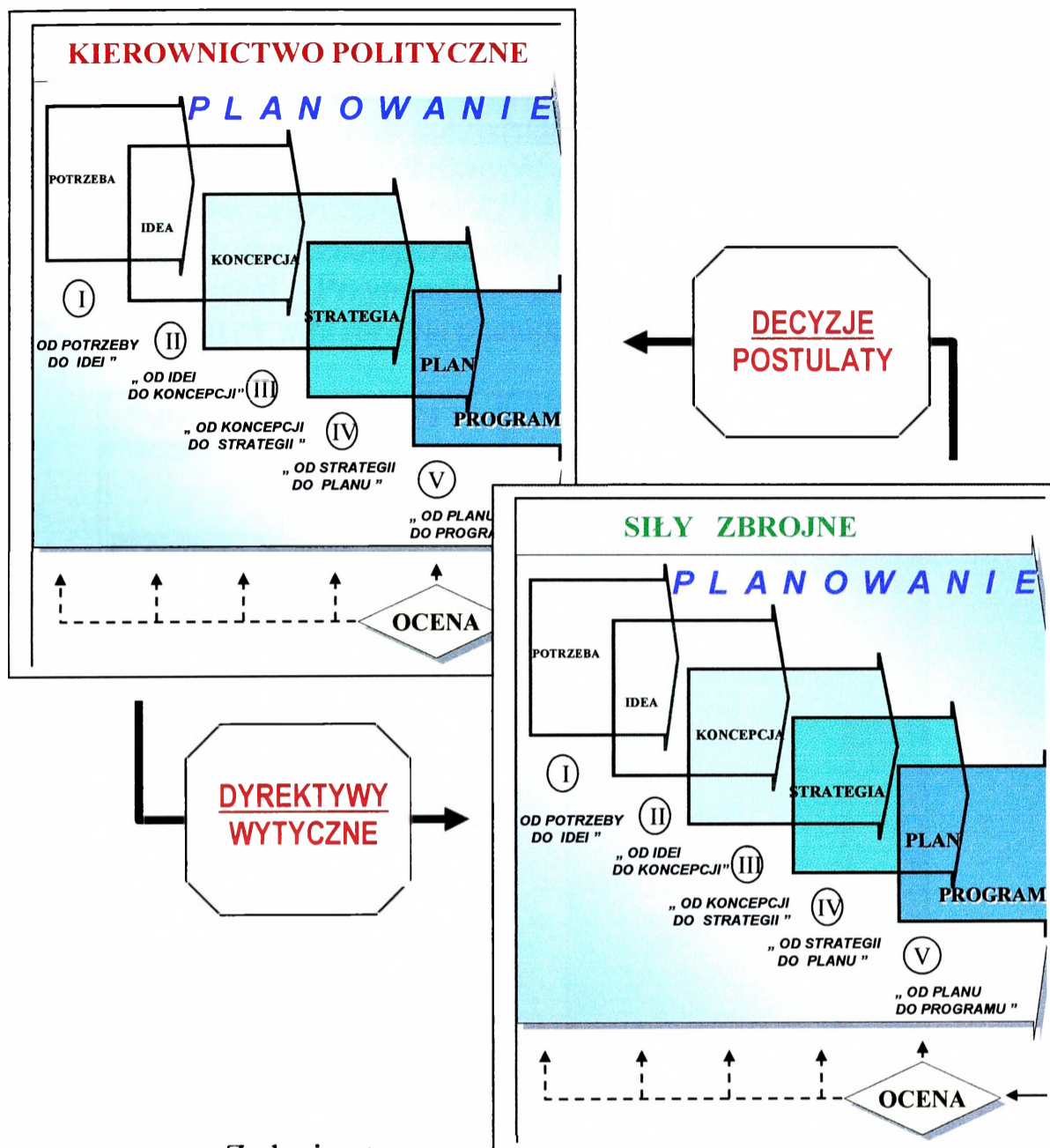

Poniższe treści dotyczyć będą działań planistycznych realizowanych na poziomie wykonawcy. Wchodzimy w obszar polityki i zarządzania (w tym – *strategicznego*) innego podmiotu – Sił Zbrojnych (np.):

- wykonawca, np. SZ, dysponując własną bazą informacyjną oraz wiedzą uzyskaną z wytycznych, dyrektyw szczebla nadrzędnego (kierownictwa politycznego), powtarza cykl poszukiwania najlepszych odpowiedzi na podstawowe pytania każdego planowania: co osiągnąć?; co zrobić, by to osiągnąć?; jak robić to co należy, by osiągnąć pożądaną rezultat ?

Obszar poszukiwań jest jednak już zdecydowanie inny, mniejszy, ograniczony ramami, normami, zasadami skonkretyzowanymi w koncepcji politycznej, zawartymi w dyrektywie wykonawczej. Powtarzający się cykl planowania na kolejnych poziomach hierarchicznych ilustruje poniższy rysunek ⁴¹.

⁴¹ Szerzej o technologii planowania wojskowego m.in. w: C.Rutkowski, *Prakseologiczne aspekty strategii...*, cyt.wyd.

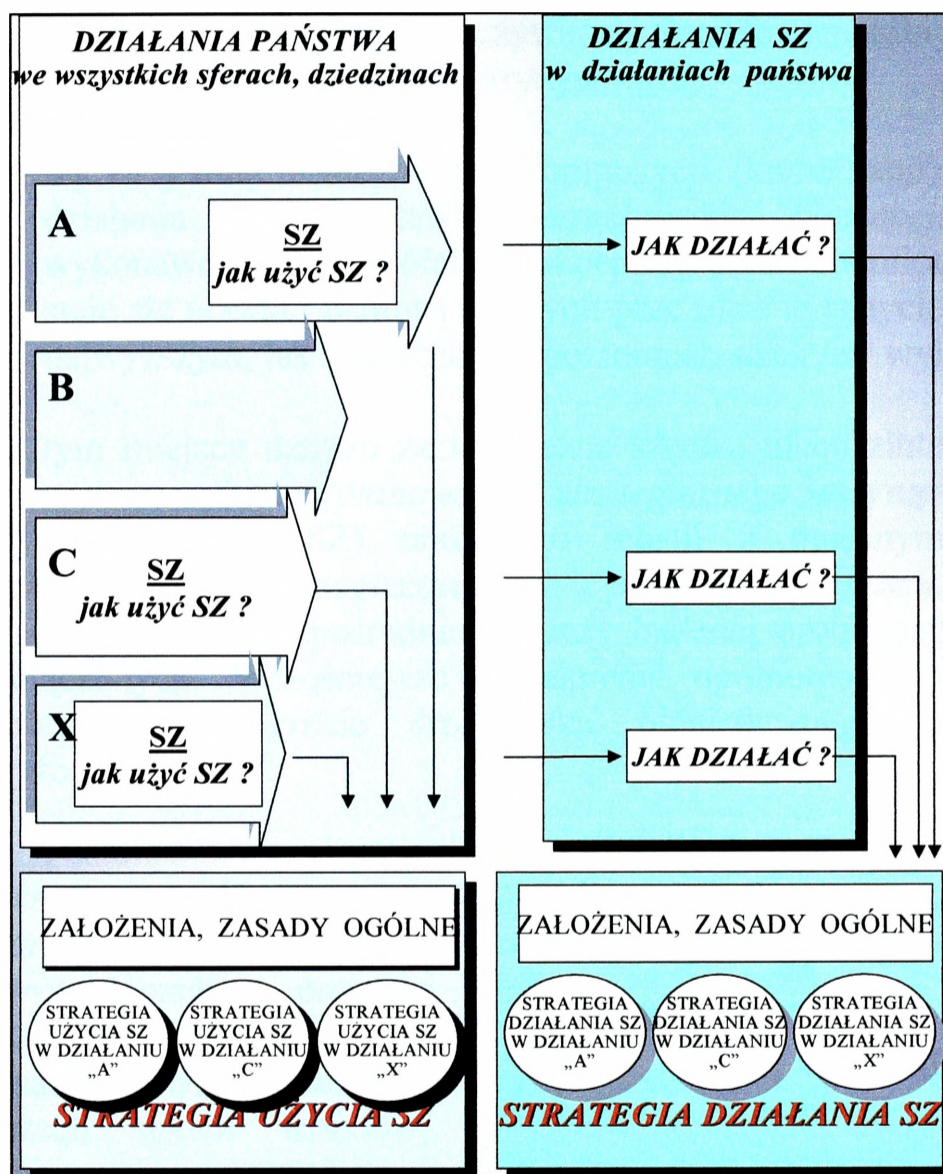

Zadanie otrzymane w dyrektywie politycznej staje się *celem działania SZ*, a lepiej – podstawą jego konkretyzacji⁴².

Określenie celu działania SZ w postaci wyrażen *ilościowych*, osadzonych w *rzecz-czaso-przestrzeni*, umożliwia rozpoczęcie **projektowania działań i struktur** służących realizacji tego celu. Logika tego procesu niczym nie różni się od opisanego wcześniej planowania na poziomie państwa. Różnice tkwią – oprócz wspomnianych, narzuconych ram, norm – w innej gamie dysponowanych środków i zasobów oraz i ich właściwościach.

⁴² Nie jest to jednak fakt prosty, mechaniczny, bezpośredni. Niektóre szkoły wprost twierdzą, że planowanie nie obejmuje formułowania celu, jako że jest on zewnętrzny, przychodzi „z góry”. W obszarze sztuki wojennej czy też planowania makrodziałań wielkich organizacji społecznych, praktyka dowodzi, że zadanie otrzymywane przez wykonawcę (tu: SZ) ma charakter **jakościowy, nieostry, wieloznaczny** – co czyni niemożliwym „mechaniczne” przejście do formułowania zadań i sposobów jego realizacji. Można wprost mówić o **regule jakościowego formułowania zadań przez polityków**. Szerzej o tej kwestii w: A. Beaufre, *Strategia działania; Wstęp do strategii*, cyt.wyd.

Specyfika *planowania strategicznego* na poziomie wykonawcy (np. SZ) wyznaczona jest więc innymi produktami dekompozycji pierwotnej zbioru narzędzi, zasobów i klawiatury działań. W siłach zbrojnych *narzędziami* mogą być *typy* (wojska operacyjne i OT) i *rodzaje sił zbrojnych*; *poszczególne, najwyższe w strukturze* *związki operacyjne* (w RP: korpusy), bądź też – *okręgi wojskowe* lub *strategiczno-operacyjne zgrupowania wojsk* (sił wojskowo-cywilnych). Przypomnieć należy: *państwo planuje użycie sił zbrojnych, siły zbrojne planują swoje działanie* (rys.).

Również na poziomie wykonawcy – SZ możliwe i bardzo często celowe jest powoływanie *zgrupowań sił zadaniowych / celowych*, wykorzystujących specyficzne i ściśle wyważone zdolności różnych komponentów SZ do realizacji określonego zadania⁴³.

- formułując koncepcję swojej aktywności, wykonawca (tak jak wcześniej podmiot) kojarzy wszystkie elementy prakseologicznej

⁴³ Zespół wysuwa tezę, iż współcześnie i w przyszłości wszelkie operacje będą *operacjami połączonymi*, przy czym ich „połączoność” będzie wielowymiarowa i sytuacyjna.

struktury działania (*cele, środki, zasoby, warunki* itd), poszukując takiej ich kombinacji, która posiadała by walor maksymalnej użyteczności w zadanych kryteriach jej oceny. Każda kompozycja łączy się z jakąś określoną (jedną lub więcej) **formami realizacyjnymi**, określa jakiś **model działania**. **Operacje, operacje połączone** są właśnie szczególnymi przypadkami takich form, modeli;

- w konkretnych warunkach ustroju państwowego RP główny ciężar planowania operacji połączonych, wojskowych i cywilno-wojskowych powinien spoczywać na Sztabie Generalnym WP oraz Połączonym Centrum Antykryzysowym;
- wybór jednej z możliwych kompozycji (kombinacji) elementów działania jest podstawą sformułowania *Koncepcji działania* wykonawcy, która z kolei (po akceptacji przez podmiot polityczny) staje się normą i osnową dalszych prac planistycznych zarówno na najwyższym, jak i na niższych poziomach struktury wykonawcy.

W tym miejscu uznano za konieczne szersze nieco zinterpretowanie kwestii *zarządzana (planowania) strategicznego wewnątrz* struktury wykonawcy (tu: SZ) oraz jego relacji z opisanym wcześniej *zarządzaniem strategicznym w państwie (sojuszu, koalicji)*. Zagadnienie to bezpośrednio dotyczy badanej problematyki operacji połączonych. Wcześniejsze wyjaśnienia ogólnoteoretyczne osadzić należy w konkretnie środowiska planistycznego „państwo – wykonawca(SZ)”.

Postulowana w pierwszej części niniejszego rozdziału *konieczność określenia układu odniesienia dla rozpatrywania problematyki zarządzania (planowania) strategicznego* pozwala na wyodrębnienie w analizowanym środowisku trzech takich *układów*, opisanych na strukturze podmiotu (rys.).

Zespół prezentuje stanowisko, zgodnie z którym:

w każdym z wyodrębnionych układów realizowane jest (może, powinno być) *zarządzanie strategiczne*⁴⁴. Procesy te są współzależne, skoordynowane, sprzęgnięte ze sobą relacjami organizacyjnymi (oddziaływań wewnątrzorganizacyjnych), zachowują jednak znaczną autonomię i specyfikę.

Stanowisko powyższe uzupełnia się tezą, iż *zarządzanie strategiczne może i powinno występować (być realizowane) również na kolejnych, niższych poziomach struktury hierarchicznej działającego systemu* (tu: systemu państwowego), np. w elementach struktury poszczególnych wykonawców (np. SZ). Jedynym ogranicznikiem jest możliwość i celowość wyodrębnienia w danym systemie tzw. *strategicznych jednostek organizacyjnych*⁴⁵.

* *

Poniżej reasumuje się fragment pracy poświęcony procesowi i wykonawcom *strategicznego planowania operacji połączonych*, definiując ten proces zgodnie z przyjętą formułą ogólną zarządzania/planowania strategicznego⁴⁶.

⁴⁴ W rozumienie postulowanego jego znaczenia, określonego w przytoczonej uprzednio definicji. Por. stanowisko amerykańskie przedstawione w JP 5-0.

⁴⁵ W teorii i praktyce zarządzania spopularyzowane zostało określenie „strategiczna jednostka biznesu”. W SZ *strategicznymi jednostkami organizacyjnymi mogą być* np. RSZ, OW. Istota wyodrębniania SJO wydają się być: poziom autonomii w strukturach wyższego poziomu, zakresu i swobody decyzji oraz znaczenie dysponowanych zasobów i zdolności.

⁴⁶ Szerzej o współczesnej istocie zarządzania strategicznego m.in. w: Rutkowski C., *Zarządzanie .....*, cyt.wyd.

PLANOWANIE STRATEGICZNE OPERACJI POŁĄCZONYCH

- to forma planowania realizowana przez najwyższe (polityczne) kierownictwo organizacji (państwa, SZ) z osobistym jego udziałem, dotyczące decyzji o najwyższym znaczeniu dla organizacji:
  - czy planować/ prowadzić operację?
  - jaki określić cel operacji w kontekście celu politycznego działania?
  - jak skoordynować operację z innymi formami działań państwa?
  - jakie zasady i normy przygotowania i prowadzenia ustanowić?
  - jakie i skąd zasoby wydzielić na operację?
  - jak użyć potencjał poszczególnych wykonawców?
  - jakie koszty i ryzyko uznać za dopuszczalne?
  - jakie kryteria wartościowania planów i rezultatów przyjąć?
- którego podstawą są decyzje polityczne, działanie inicjowane jest sygnałem kierownictwa politycznego (najwyższych władz państwa).
- celem planowania są decyzje o doborze i układzie produktów pierwotnej dekompozycji problemu przygotowania i przeprowadzenia operacji połączonych oraz ich elementach konstytutywnych, (celach, warunkach, środkach, zasobach itp.), wyznaczające co osiągnąć w operacji, co i jak robić by to osiągnąć, sformułowane możliwie najogólniej, jednak wystarczająco dla podjęcia działań wykonawczych.
- Planowanie strategiczne spełnia funkcje:
  - określenia aksjologiczno – normatywnych podstaw operacji;
  - wyznaczenia podstawowych ram, norm. zasad i standardów planistycznych i realizacyjnych, obowiązujących na niższych poziomach i w kolejnych działaniach planistycznych;
- Realizowane jest w myśl następujących głównych zasad, reguł:
  1. Kreatywność
  2. Otwarcie na zmiany, stymulowanie zmian radykalnych, kultura zmian
  3. możliwie daleka perspektywa czasowa
  4. Ogólność, kompleksowość, systemowość i rozległość podejścia
  5. Kierowniczy punkt widzenia
  6. Założenie turbulentnych zmian, niewiedzy, niepewności, zaskoczenia
  7. Koncentracja na szansach, okazjach
  8. Nadrzędność kryterium bytu
  9. Uczenie się
  10. Otwarcie na „inność”.

Wytworami są (mogą być):

- wizja stanu końcowego;
- strategia (koncepcja strategiczna) operacji, oraz podstawowe:
- zasady działania, normy i limity;
- struktury, systemy wykonawcze, wspomagające i zabezpieczające;
- formy prawne.

Podkreśleniem i kolorem czarnym wyróżniono kryteria definicyjne.

1.3. „Zdolność do przygotowania i przeprowadzenia narodowej operacji połączonej” – interpretacja

Opis sekwencyjnego procesu planowania strategicznego w państwie pozwala zinterpretować na tle tego układu odniesienia stosowany w pracy termin „*zdolność do przygotowania i przeprowadzenia narodowej (samodzielnej) operacji połączonej*”. Występujące w tym zwrocie pojęcia *przygotowanie* i *przewodzenie* nie wymagają komentarza ani interpretacji, przyjmuje się je w znaczeniu powszechnie używanym, z zachowaniem specyfiki wynikającej z przedmiotu przygotowań i realizacji – *działania*, a konkretnie – *operacji połączonej*, w znaczeniu określonym i wyjaśnionym w rozdziale 1.1.

Podejmowaną kwestią jest więc w pierwszej kolejności definicja narodowej operacji połączonej, a następnie – określenie „zdolność do przygotowania i prowadzenia narodowej operacji”.

Odnotowania wymaga już na wstępie zagadnienie różnic znaczeniowych w rozpowszechnionych współcześnie określeniach: *narodowa* (-e,-y) oraz *państwowa* (-e, -y). Język zarówno praktyki jak i nauki oraz dydaktyki zawierają wszelkie możliwe relacje obydwu terminów – od zamienności, przez niezbyt ostre odróżnianie znaczeń, po zdecydowane, wyraźnie odmienne konteksty ich stosowania oraz zbiory desygnatów. Przykłady takiego stanu rzeczy obserwujemy zarówno w naszej, polskiej, w tym wojskowej (absolutnie nie tylko) teorii i praktyce, jak i w innych środowiskach narodowych, kulturowych, językowych. Rodzą się pytania: dlaczego, na przykład prowadzi się *narodowy spis powszechny* lub nazywa jedną instytucję *Biurem Bezpieczeństwa Narodowego*, czy też – *Ministerstwem Obrony Narodowej*, dlaczego jeden dokument nosi nazwę *Narodowa Doktryna Działań Połączonych*, czy *National Security Strategy*, a inne – *Konstytucja RP*, *Hymn Państwowy*, *Państwowy Zakład Ubezpieczeń*, *Polska Akcja Humanitarna*? Nie rozwijając szerzej tej kwestii, jako ubocznej wobec zasadniczych problemów pracy, zespół zajmuje stanowisko wyrażające konieczność odróżniania tego co „*narodowe*” od tego, co „*państwowe*”, konieczność nie nadużywania określenia „*narodowe*” wobec

czegoś, co jest „zaledwie” państwowe lub rządowe. Szczególne w tym zakresie „nadużycia” obserwuje się w sferze języka polityki, polityki bezpieczeństwa⁴⁷.

W odniesieniu do *operacji/działań połączonych*, przyjmując terminologię *Zleceniodawcy*, zespół wyznaczył cztery podstawowe cechy pozwalające zidentyfikować oraz określić istotę „narodowych operacji/działań”. Cechy te są komplementarne, tylko pełen ich zestaw traktować należy jako warunek konieczny i wystarczający do określenia *narodowego* charakteru działań. W kontekście tych cech, *narodowe operacje* połączone, to operacje:

- **SLUŻĄCE NARODOWYM INTERESOM, CELOM, NARODOWEJ RACJI STANU;**
- **REALIZOWANE NA PODSTAWIE DECYZJI NARODOWEJ – KIEROWNICTWA POLITYCZNEGO / WOJSKOWEGO PAŃSTWA;**
- **PROWADZONE POD NARODOWYM KIEROWNICTWEM POLITYCZNYM;**
- **OCENIANE PRZEZ NARODOWE KIEROWNICTWO POLITYCZNE / WOJSKOWE.**

W aktualnych ujęciach dominuje postrzeganie *narodowego* (lub nie) charakteru operacji przez pryzmat angażowanych w niej *sił i zasobów* (własnych – narodowych lub innych). Rezultaty naszych studiów pozwalają stwierdzić bezzasadność takiego podejścia. Zespół wyprowadza twierdzenie, w myśl którego *narodowe operacje połączone* mogą być przygotowywane i prowadzone z wykorzystaniem *sił i zasobów wyłącznie narodowych* – będą to wówczas **SAMODZIELNE OPERACJE NARODOWE**, lub przy wsparciu (udziale) *sił i zasobów innych podmiotów* – wtedy postuluje się nazywać je **OPERACJAMI NARODOWYMI ZE WSPARCIEM** (sojuszniczym, koalicyjnym, innym).

⁴⁷ Np. „obrona narodowa”, „strategia narodowa”, „narodowa doktryna” bez jakichkolwiek odniesień do *narodu*, ograniczone wyłącznie do *państwa*, jego społeczeństwa, terytorium, wartości czy interesów. Szersza dyskusja tej kwestii m.in. w: C. Rutkowski, *Prakseologiczne aspekty strategii wojskowej*, AON 1998.

Operacje *ze wsparciem*, bez względu na skalę, rozmiary, pochodzenie czy procentowy udział tego wsparcia, zachowują charakter *narodowy* jeżeli tylko spełniają cztery, wymienione wcześniej warunki konstytutywne.

Specyfika państwa – członka sojuszu lub koalicji każe zwrócić uwagę na jeden jeszcze element konieczny *narodowego* charakteru operacji. Członek sojuszu czy koalicji **może** przygotowywać i prowadzić dowolne operacje **narodowe**⁴⁸. W Traktacie Waszyngtońskim nie ma żadnych ku temu przeciwwskazań⁴⁹. W warunkach operacji narodowej ze wsparciem sojuszniczym (koalicyjnym, innym), **zasady zaangażowania komponentu narodowego** (ang. ROE), znowu bez względu na wielkość ewentualnego wsparcia, muszą być jednak zasadami **narodowymi**, ustalonymi przez **narodowe kierownictwo polityczne / wojskowe**.

Uznając powyższą argumentację za wystarczającą dla określenia przyjętej przez zespół i postulowanej Zleceniodawcy interpretacji terminu „*narodowa operacja połączona*”, poniżej podejmuje się zagadnienie *zdolności do jej przygotowania i prowadzenia*. Problem ten ma zasadnicze znaczenie, jako że pomiar i ocena owych zdolności jest przewodnim motywem pracy.

Trudności pojęciowo-znaczeniowe obserwowane w praktyce i teorii wiążą się najczęściej (tak, jak i poprzednio) z woluntaryzmem określeń i nadawanych im znaczeń, z nieostrością stosowanych definicji. Zamienne, równoważne stosowanie terminów *zdolność do działania* oraz *gotowość do działania*, bądź też równie częste definiowanie jednego terminu przez drugi („*zdolność jest to gotowość...*”) – są błędami, których występowanie może w pewnym stopniu tłumaczyć jedynie rzeczywisty stopień ukształtowania i zakres upowszechnienia teorii naukowej tej dziedziny.

Postulowany sposób interpretacji znaczeniowej niezbędnych pojęć zawarto w poniższych tezach:

⁴⁸ Prawo do tego wykorzystują np. Stany Zjednoczone (Granada, Libia itp.), Wielka Brytania (Falklandy), Francja (Czad), w jednostronnych działaniach zbrojnych i niezbrojnych.

⁴⁹ Pod jednym warunkiem *niesprzeczności* z postanowieniami *Traktatu* (art.8.)

- *zdolność do działania*⁵⁰ – jest funkcją dysponowanego potencjału. *Zdolność* jest więc *cechą podmiotu*, wyrażającą, określającą relację między tym, co do danego działania jest niezbędne, a tym, czym dysponuje⁵¹ podmiot. Potencjał obejmuje wszelkie typy i rodzaje zasobów użytecznych w danym działaniu, zarówno zasoby intelektualne, informacyjne, jak i fizyczne, energetyczno-materialne;
- *gotowość do działania* – jest funkcją czasu niezbędnego podmiotowi dla rozpoczęcia działania. W najwyższej *gotowości* ilość tego czasu jest najmniejsza;
- w kontekście powyższych ustaleń, podmiot może być zarówno *zdolny* do działania, ale nie *gotowy*, jak i *gotowy*, ale *niezdolny*. Możliwe też są wszelkie inne kombinacje obydwu cech;
- użyteczne w analizowanym obszarze są również cechy *woli działania* oraz *możności* jego podjęcia i realizacji;
- optymalny zestaw cech podmiotu w stosunku do działania to sytuacja, w której *podmiot chce działać, ma taką możliwość, oraz wykazuje zdolność i gotowość do działania*.

Powyższa interpretacja pojęć elementarnych pozwala odnieść się do całości wyrażenia „*zdolność do przygotowania i prowadzenia narodowej operacji połączonej*”. Spełnienie sumy wymogów i znaczeń określonych w definicjach pojęć elementarnych, nadaje znaczenie całemu wyrażeniu.

W świetle powyższego pomiar i ocena interpretowanej tu *zdolności* to nic innego, jak **identyfikacja rzeczywistego stanu potencjału jakim dysponuje** (może dysponować) **podmiot** (*państwo* w odniesieniu do *operacji narodowej* lub *SZ* w odniesieniu do *wojskowej operacji narodowej* albo udziału w *operacji narodowej*), **koniecznego i użytecznego dla realizacji tego rodzaju działań, oraz określenie stopnia adekwatności ilościowej i jakościowej tego potencjału do stanu wymaganego, pożądanego.**

⁵⁰ Zaznaczyć należy, że cel działania traktuje się (za T. Kotarbińskim) jako jego element, atrybut. *Zdolny do działania* jest w tym kontekście nie ten, który może działanie podjąć, rozpocząć, lecz ten, który może doprowadzić do realizacji jego celu, pożądanego wyniku końcowego.

⁵¹ *Dysponowanie* nie jest równoważne *posiadaniu*. Zastrzeżenie to jest niezbędne szczególnie w warunkach coraz częstszych działań wspólnych, działań ze wsparciem np. sojuszniczym. Innym, ważnym aspektem tej kwestii są tzw. *nożyce zasobów*. Niektórzy badacze podkreślają pozytywne znaczenie niedostatku posiadanych zasobów dla osiągnięcia pożądanego celu, jako zjawiska wymuszającego kreatywne myślenie, poszukiwanie nowych rozwiązań i możliwości. Szerzej m.in. w: P. Senge, *Piąta dyscyplina*, DW ABC, Warszawa 1998.

Można pokusić się o pełne, rozwinięte określenie terminu „*zdolność do przygotowania i prowadzenia narodowej (samodzielnej) operacji połączonej*” w drodze powtórzenia w zapisie definicyjnym znaczeń nadawanych kolejnym używanym pojęciom według następującej sekwencji:

operacja → *operacja połączona* → *narodowa operacja połączona (samodzielna–ze wsparciem)* → *przygotowanie/prowadzenie narodowej operacji połączonej* → *zdolność do działania* → *zdolność do przygotowania i prowadzenia narodowej (samodzielnej–ze wsparciem) operacji połączonej*.

Użyteczniejsze będzie jednak ujęcie nie tyle rozwinięte, co uproszczone, sprowadzające rzecz do istoty problemu **praktycznego**. Istotę tą wyraża pytanie:

czy (w jakim stopniu) państwo (SZ) dysponuje (lub może dysponować) potencjałem koniecznym oraz użytecznym dla przygotowania i prowadzenia (samodzielnego lub ze wsparciem (jakim ?) operacji połączonej :

- *służącej narodowym interesom, celom, narodowej racji stanu,*
- *realizowanej na podstawie decyzji narodowej – kierownictwa politycznego / wojskowego państwa,*
- *pod narodowym kierownictwem politycznym,*
- *ocenianej przez narodowe kierownictwo polityczne / wojskowe ?*

Odpowiedź na powyższe pytanie wyznaczy zdolność państwa (SZ) do przygotowania/prowadzenia narodowej operacji połączonej.

Stopień złożoności, ilość oraz trudność dokonania koniecznych dla udzielenia tej odpowiedzi pomiarów wskazuje na celowość ich dokonywania w dwóch praktycznie sytuacjach:

1. Przy formułowaniu lub aktualizacji (nowelizacji) linii polityki i strategii bezpieczeństwa (lub innej) państwa, w trakcie prac analityczno-studyjnych, dla stwierdzenia „*co możemy zrobić tym co mamy lub możemy mieć ?*”, to jest – **jakie cele polityczne/militarne są realne ?** przy założeniu określonych warunków wewnętrznych i zewnętrznych ich realizacji;

2. Przy podejmowaniu decyzji politycznych/wojskowych w warunkach konkretnej sytuacji, dla stwierdzenia „*co w danej sytuacji możemy zrobić przy użyciu tego co mamy* (mieć możemy) ?”, to jest - **jakie cele polityczne/militarne są realne w danej sytuacji?**

Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, że pomiar i ocena dokonane w sytuacji pierwszej (przy formułowaniu lub okresowej nowelizacji strategii narodowej) znacznie ułatwia i redukuje zakres pomiaru zdolności państwa/SZ w warunkach zaistnienia jakiejś konkretnej sytuacji, w której rozważa się warianty polityki/działania⁵².

Uwagi i zastrzeżenia powyższe ukazują celowość i zasadność prognostycznej identyfikacji zbioru sytuacji, w których państwo/SZ będą musiały lub powinny być zdolne do przygotowania (samodzielnie lub ze wsparciem) narodowych operacji połączonych.

Działanie to jest elementem strategicznego planowania państwa, SZ, bezpieczeństwa i obronności państwa. Jego rezultaty przesądzają o zakresie, kierunkach i sposobach przygotowań obronnych, kształcie i funkcjonowaniu narodowych systemów kierowniczych i wykonawczych.

Zagadnieniom tym poświęcono kolejny, drugi rozdział pracy, w którym zespół przedstawia tenże *zbiór sytuacji obligujących do narodowej zdolności prowadzenia operacji połączonych*, jako rezultat własnych badań.

Uznano jednak za konieczne prezentację tych treści poprzedzić syntetyczną refleksją ogólną nad narodowym, polskim wymiarem, treścią i obszarem operacji połączonych.

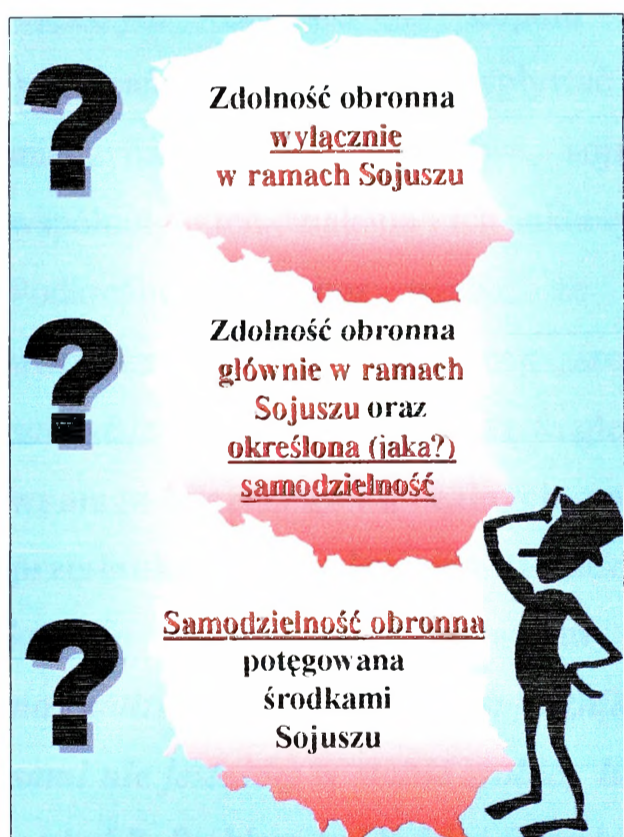
---

⁵² Dotyczy to jednak **tylko** sytuacji **planowych**, tj. uwzględnionych aktualnej w strategii narodowej. W innych warunkach pomiar i ocenę trzeba będzie prowadzić od nowa.

1.4. Narodowy (polski) wymiar, obszar i treść operacji połączonych

O istocie, zakresie i zasadności **narodowego** myślenia o operacjach połączonych przesądza przyjęte w państwie rozstrzygnięcie problemu nadrzędnego, pierwotnego, to jest decyzja podjęta w życiowo ważnej dla państwa i narodu kwestii, którą sygnalizowano już w *Wprowadzeniu* (rys. poniżej):

czy/w jakim stopniu, państwo (RP) w obronie własnej, oraz w ochronie, obronie i promocji własnych interesów, chce polegać na narodowych zdolnościach, a w jakim stopniu zamierza misję tą powierzyć sojuszowi, koalicji lub korzystać z ich wsparcia ?

Przypominając prawidłowość, w myśl której ewentualny wybór opcji *skrajnych* jest jednoznaczny, podkreśla się że wybór opcji *środkowej* (na rysunku) wymaga dodatkowego, precyzyjnego i jednoznacznego określenia jaką zdolność narodową (do czego, do wykorzystywania jakich szans i przeciwdziałania zagrożeniom jakiej skali i charakteru) państwo zamierza zachować, utrzymać, osiągać.

Łatwo zauważyć, że analizowana w pracy zdolność do realizacji jednej z możliwych, konkretnej *formy działania* – *operacji połączonej* będzie pochodną, funkcją powyższego wyboru generalnego.

Równie łatwo zauważyć zarówno olbrzymią, ponadczasową, historyczną rangę powyższego wyboru, wyznaczoną możliwymi następstwami dokonania wyboru błędnego, nietrafnego lub też **nieuzasadnionego odraczenia tego wyboru**. Z kolei wybór właściwy i dokonany w odpowiednim czasie, kreuje optymalne warunki i szanse rozwojowe państwa, społeczeństwa. Pozwala, w ramach

strategicznej triady „cele – środki – zasoby”, przyjąć rozwiązania i realizować działania utrzymujące pożądany stan relacji między bezpieczeństwem bytu a rozwojem, między przyszłością *bezpieczną* a przyszłością *dostatnią*, między przetrwaniem państwa a jego pozycją, znaczeniem, udziałem w zyskach wspólnoty. Każda złotówka wydana na obronę, to złotówka nie zainwestowana np. w nowe technologie, w konkurencyjność gospodarki, w rozwiązywanie nabrzmiałych problemów społecznych itp. Ale też każda złotówka, której zabraknie na obronę ..... Każdy wybór ma swoją cenę – od tego nie ma ucieczki. Za każdy błąd trzeba będzie zapłacić, a cena za niektóre z nich jest przeraźliwie wysoka.

Trzeba też mieć świadomość, że nasze, polskie decyzje, w istotnym i coraz większym zakresie i stopniu będą rodzić konsekwencje szersze, ponadpaństwowe. Będą wpływać na innych uczestników stosunków międzynarodowych – państwa, sojusze, organizacje regionalne i globalne, wspólnoty – ich działania i ich sukcesy lub porażki.

Podkreślić natomiast trzeba, że **wysoce prawdopodobny w realnych warunkach Polski** wybór opcji „środkowej” – opcji *ograniczonej, określonej samodzielności narodowej*, bez względu na poziom (zakres) tej samodzielności **wymaga oparcia go na realnych, najmocniejszych z możliwych podstawach, przesłankach.** W skrajnym (i niezbyt zgrabnym politycznie) uproszczeniu, kwestię tą można wyrazić pytaniem : *z jakim stopniem pewności możemy liczyć na realizację przez innych (sojuszników, koalicjantów, partnerów) tego, czego sami nie jesteśmy w stanie zrobić, lub tego, co zdecydowaliśmy robić wspólnie z nimi ?* Problem ten był już (przed kilku zaledwie laty) przedmiotem szerokiej dyskusji, refleksji związanej ze wstąpieniem do NATO, a następnie – UE. Bez względu na zakres zadań scedowanych na innych lub uwspólnionych stawka gry pozostaje niezmienną. Niezmiennie też nikt i nigdy (dopóki istnieje państwo narodowe) nie zdejmie z niego **odpowiedzialności** za skutki dokonanego wyboru. Czy wówczas, przed kilku laty, myśleliśmy i dyskutowaliśmy dostatecznie długo i szeroko (w wymiarze społecznym i narodowym) ? Czy wyniki tej refleksji i dyskusji doprowadziły w konsekwencji

do świadomego i optymalnego oraz legitymowanego społecznie rozstrzygnięcia kwestii *poziomu samodzielności narodowej* ?....

Jaką wiedzę ma w tym zakresie „Kowalski” ?; w jakim stopniu akceptuje ten wybór ?; z jakim zaangażowaniem włączy się w jego realizację i zgadza się ponosić koszty ? .... Bez „Kowalskich” jakkolwiek wybór nie ma najmniejszego znaczenia.

Z rozmysłem zamieszczono w pracy powyższą, dość obszerną refleksję nad kwestiami formalnie wykraczającymi poza problematykę badań. Metodologicznie oraz merytorycznie (jak to wykazano w tym i poprzednim podrozdziale) poruszane tu kwestie są jednak nie tylko koniecznym układem odniesienia, tłem niezbędnym dla wartościowego podjęcia problemów operacji połączonych, ale kształtują niezbędną dla tego podstawę merytoryczną oraz normują postępowanie badawcze. Bez wiedzy o sygnalizowanych powyżej rozstrzygnięciach, lub choćby wiedzy o polu wyboru, dostępnych i celowych opcjach, jakiegokolwiek nasze twierdzenia i postulaty dotyczące *operacji połączonych* byłyby zawieszane w próżni, wyalienowane z systemowego kontekstu. Były by kolejnymi „jednymi z możliwych” wypowiedzi, za którymi nie stoją argumenty inne niż „wojskowe” i w stosunku do których nie ma odpowiedzi na proste pytanie : *dlaczego tak ma być ?*

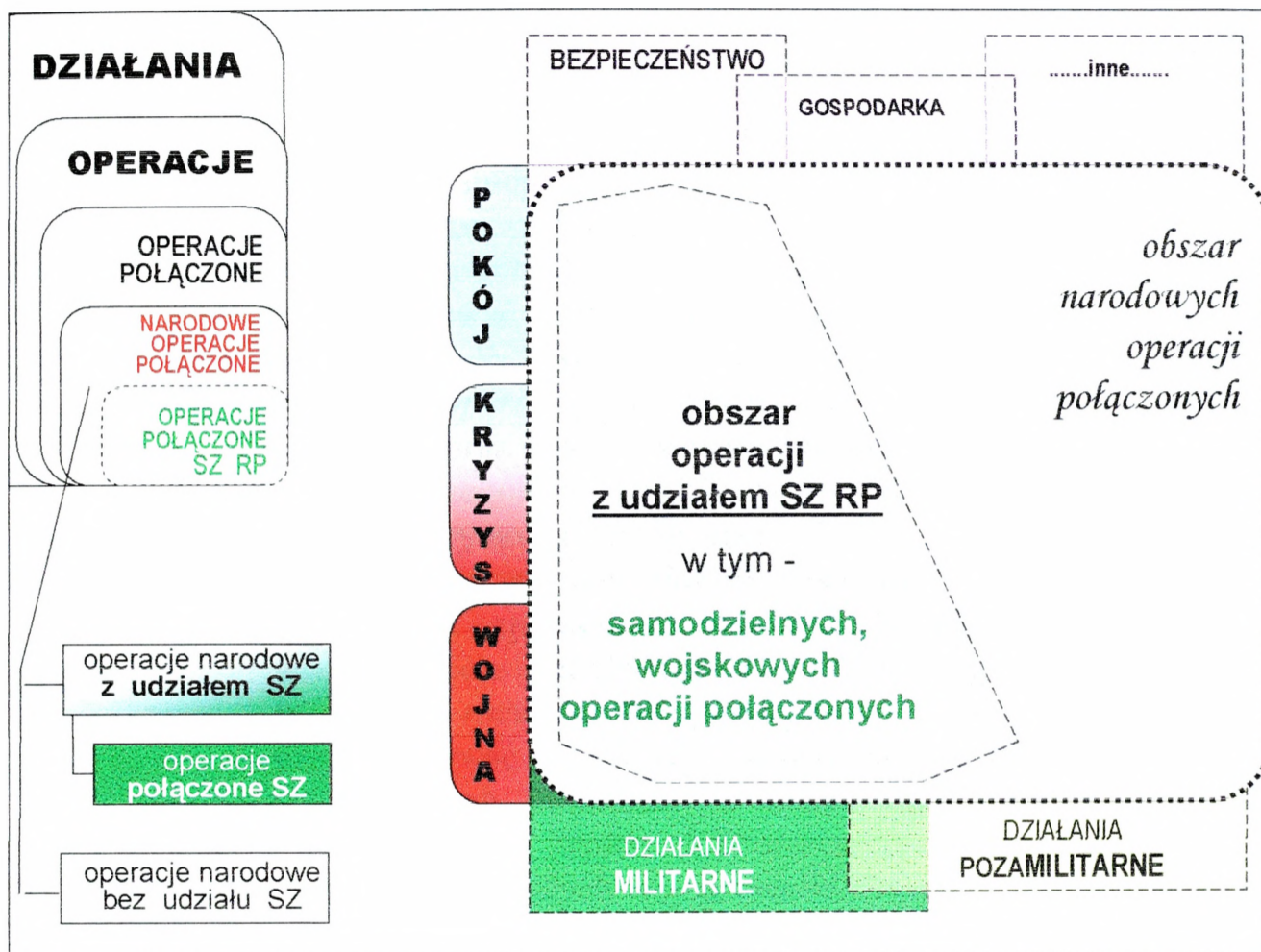
Głęboko słuszna jest reguła w myśl której nie można być dobrym „operatorem” nie rozumiejąc strategii, i nie można być strategiem, ni rozumiejąc polityki.

* *

Rezultaty studiów i badań zespołu bezpośrednio związane z problematyką obszaru oraz treści narodowych operacji połączonych zespół zamieszcza poniżej w formie zwartych tez:

- obszar możliwego i celowego w warunkach Polski stosowania *narodowych operacji połączonych* jako formy działań ogólnopaństwowych i/lub wojskowych można wyznaczyć (stosując różne kryteria) w odniesieniu do (rysunek poniżej):

- stanów państwa (pokojowych, kryzysowych lub wojennych warunków jego funkcjonowania);
- militarnego i/lub pozamilitarnego charakteru działań państwowych;
- poszczególnych dziedzin, domen funkcjonowania państwa oraz obszarów i problemów inter- i ponaddziedzinowych;
- szacowanego prawdopodobieństwa zaangażowania i stopnia udziału SZ w narodowych działaniach połączonych.

Podejście powyższe pozwala stwierdzić, że *narodowe (wojskowe) operacje połączone*:

- są formą użyteczną we wszystkich stanach, warunkach funkcjonowania państwa;
  - w czasie „P” przypadkiem najczęstszym będzie udział SZ w *operacjach narodowych (cywilno-wojskowych)*. *Wojskowe operacje* występować będą relatywnie rzadziej, największa ich użyteczność dotyczy prowadzenia: operacji innych niż wojenne, szczególnie w ramach działań międzynarodowych; operacji ratowniczych i humanitarnych, wsparcia środowiska cywilnego na obszarze kraju w sytuacjach konieczności i wystarczalności wykorzystania specyficznych zdolności SZ. Odrębny obszar to operacje *rozpoznawcze i specjalne* oraz *ochronno-obronne*

- w warunkach terroryzmu, ukrytej agresji, aktów przestępczych w dużej skali, uderzeń BMZ⁵³;
- w czasie „K” obszar użyteczności *narodowych operacji połączonych* niepomiarowo wzrasta, w warunkach **wewnętrznych** kryzysów społecznych **samodzielne** operacje cywilno-wojskowe i wojskowe powinny być jedyną dostępną prawnie formą działań połączonych. W warunkach kryzysu państwa i związanej z tym niewydolności lub rozkładu cywilnych struktur władzy państwowej, szczególnego znaczenia nabierają *wojskowe operacje połączone* o charakterze stabilizacyjnym, ochronno-porządkowym, osłony strategicznej. Te operacje, w tych warunkach, powinny stać się pilnym zadaniem studyjnym i badawczym. Działania cywilno-wojskowe w warunkach kryzysu państwa w najbardziej nieprawdopodobnych warunkach zmian sytuacji należy przygotowywać i ćwiczyć zawczasu;
  - w czasie „W” (prowadzenie wojny jest jedną, wielką, *narodową operacją połączoną*), zarówno zakres użyteczności, jak i skala oraz znaczenie operacji połączonych z udziałem SZ, w tym szczególnie – *wojskowych operacji* wzrasta skokowo. Może się wydawać, że do operacji *wojennych* Siły Zbrojne są zawczasu szczególnie dobrze przygotowane. Warto jednak rozważyć i **sprawdzić**, czy jest to przekonanie słuszne **w kontekście możliwego charakteru przyszłych** wojen. Programy *rozwoju SZ* opatrywane datą „2025” muszą przygotowywać armię do wojen takich, jakie one będą w następnych minimum 10 latach (2025-2035), a nie do „trochę innych wojen XX wieku”⁵⁴. Kwestia możliwego charakteru przyszłych wojen i walki zbrojnej, w których Polska może uczestniczyć, winna być przedmiotem **ciągłych** studiów i badań. Przenoszenie w realia polskie wyobrażeń, prognoz i standardów np. amerykańskich jest działaniem niewłaściwym;
- są formą użyteczną we **wszystkich dziedzinach funkcjonowania państwa** oraz w rozwiązywaniu wielu interdyscyplinarnych problemów państwa, społeczeństwa. Domena *bezpieczeństwa* pozostaje głównym obszarem użyteczności *operacji narodowych z udziałem SZ*, jednak podkreślić należy rosnącą rangę i możliwość ich prowadzenia w obszarach innych domen, np. w ramach konkurencji gospodarczej

⁵³ BMZ – **broń masowych zakłóceń**, zdaniem zespołu – **broń przyszłości**, wyspecjalizowana i przeznaczona do zakłócania, dezintegracji, obezwładniania **wszelkich**, szczególnie wysoko utechniczonych, **systemów**. Szerzej o BMZ m.in. w: Rutkowski C., *Terroryzm na zimno*, MW 2004 (dod.spec.)

⁵⁴ Szerzej o tej kwestii m.in. w pracy Katedry Strategii *Nowe cechy i zdolności SZ w kontekście wyzwań XXI wieku*, wyd. AON 2004. Zob. też: Rutkowski C., *Nowa cywilizacja – stare organizacje?*, MW 2004 (wykład dla kierowniczej kadry SG WP).

(wkład SZ: wywiad wojskowy, działania specjalne, wojskowe prace badawcze, technologie podwójnego zastosowania itp.). Coraz więcej wyzwań, przed którymi staje państwo, problemów, które musi rozwiązać, ma charakter **interdyscyplinarny**. Pisano o tym we *Wprowadzeniu. Operacje połączone* stają się więc pożądaną, użyteczną formą działań. Widzieć przy tym należy rosnące zróżnicowanie ich obszaru, charakteru, celów, sposobów przygotowania i prowadzenia. W tym kontekście wskazuje się potrzebę-konieczność dalszej integracji, odrębnych a nawet **scalania** odrębnych dziś, wąsko wyspecjalizowanych narzędzi i zasobów polityki państwa. Potrzeba ta dotyczy tak komponentów SZ (np. RSZ, RW, służb), jak i komponentów państwa, tj. organizacyjnej, strukturalnej integracji, scalania funkcjonalnych komponentów sił zbrojnych z komponentami, ogniwami cywilnych służb, instytucji, zasobów⁵⁵. Zachodzi jednak konieczność jednoczesnego, równoległego **utrzymania**, a nawet **poszerzenia specyficznych, jednostkowych zdolności wojskowych**. A więc – dalszej **specjalizacji**. Ten właściwy współczesności i przyszłości paradoks wyznacza kolejne problemy celowych studiów i badań: *organizacja, zarządzanie i lider (dowódca) przyszłości, oraz specjalizacja a koncentracja i integracja*. Specyficzne, **wyłącznie wojskowe** zdolności dalej będą miały zastosowanie w wielu sytuacjach i dziedzinach funkcjonowania państwa, stąd *wojskowe operacje połączone* pozostaną użyteczną formą działań;

- są formą użyteczną zarówno w obszarze działań zbrojnych jak i niezbrojnych, oraz (coraz częściej) w działaniach właśnie **łączących** zdolność działań militarnych i niemilitarnych w ramach jednej operacji, rozwiązywania jednego problemu. Ten wymiar *połączoności* nabiera coraz większego znaczenia, co obserwuje się na przykład w misjach pokojowych, działaniach stabilizacyjnych itp. Wojsko, bez względu na polityczny czy inny motyw, cel i charakter działania, zawsze musi zachować określony poziom zdolności i gotowości prowadzenia działań zbrojnych, walki. Jeżeli nawet nie w kontekście aktualnie wypełnianej misji, to w kontekście zawsze możliwego przejścia do działań w ramach obrony narodowej lub sojuszniczej. Ranga, znaczenie *wojskowych operacji połączonych* pozostaje największa w odniesieniu do działań militarnych państwa, związanych z walką zbrojną, jako że w tym obszarze są one narzędziem niezastępowalnym w skali państwa.

⁵⁵ Obserwowana dziś w USA integracja funkcjonalna w skali państwa (np. agencji i służb wywiadowczych, ośrodków badawczych i dydaktycznych) jest krokiem w dobrym kierunku, ale stanowczo zbyt ograniczonym, wystarczającym „na dziś”, ale nie na jutro. Trzeba iść dalej – w kierunku integracji, scalania strukturalnego. Szerzej – w cyt. w poprzednim przypisie pracy Katedry Strategii *Nowe cechy i zdolności SZ ....*

W obszarze działań zewnętrznych (poza obszarem kraju) *narodowe samodzielne operacje połączone z udziałem SZ*, w tym – *wojskowe operacje* (bojowe i niebojowe) należy postrzegać jako środek polityki państwa użyteczny/konieczny we wszystkich tych sytuacjach, w których jednocześnie spełniają się dwa warunki kardynalne:

1. zagrożony jest **fundamentalny** lub **żywotny** interes (cel) państwa (narodowy), z którego realizacji państwo nie może zrezygnować, ani obniżyć poziomu jego osiągnięcia;
2. użycie innych, pozawojskowych narzędzi, środków jest **niecelowe / niemożliwe** lub **nieefektywne** ;
3. działania wspólne (sojusznicze, koalicyjne, inne) są (z dowolnych, ale określonych przyczyn) **niemożliwe / niecelowe** lub **nieefektywne**.

Ocena wystąpienia i spełnienia powyższych warunków jest oceną **polityczną**, leżącą w **wyłącznej kompetencji kierownictwa politycznego państwa**.

Powyższe, ogólne konstatacje dotyczące możliwego obszaru i treści *narodowych operacji połączonych* wyznaczyły konieczność identyfikacji skonkretyzowanego obszaru ich użyteczności jako środka polityki, uwzględniającego konkretne warunki ich przygotowania i prowadzenia, konkretne prognozowane przyczyny koniecznej samodzielności narodowej, przyczyny niezaangażowania się (lub zaangażowania niewystarczającego albo nieefektywnego) sojuszników, koalicjantów, partnerów. Zwraca się przy tym uwagę, że studiowanie tego typu sytuacji nie jest niczym „wstydlivym”, niegodnym, wprost przeciwnie – jest przejawem zarówno troski o państwo, jak i o sojuszniczą wiarygodność, rzetelność. Konkretyzacji obszaru *narodowych operacji połączonych* dokonuje się w kolejnym rozdziale pracy.

ROZDZIAŁ 2.

**POLITYCZNO-WOJSKOWE ZAŁOŻENIA, WARUNKI I ZASADY
PLANOWANIA NARODOWYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH
Z UDZIAŁEM SIŁ ZBROJNYCH****Wprowadzenie. Metodologiczne podstawy badań.**

Przeobrażenia polityczne, ekonomiczne i wojskowe, których jesteśmy świadkami od prawie piętnastu lat, zmieniły niemal całkowicie architekturę bezpieczeństwa nie tylko Polski, ale także większości krajów europejskich i bez mała połowy pozostałych państw naszego globu. Polska poszukując swojego miejsca zarówno w jednoczącej się Europie, jak też w gronie narodów funkcjonujących w warunkach poszerzonego, innego od czysto narodowego wymiaru bezpieczeństwa, wstąpiła do NATO i Unii Europejskiej, utrwalając tym samym przynależność do grona stabilnych, przewidywalnych podmiotów struktury międzynarodowej.

Osiągnięty w wyniku podjętych działań stan samozadowolenia oraz całkowicie ufne zapatrzenie w Sojusz, jako oczywistego gwaranta naszego bezpieczeństwa, spowodował powstanie sytuacji, w której polskie siły zbrojne okazały się niezdolne do prowadzenia jakichkolwiek samodzielnych działań w wymiarze strategicznym. Co gorsza, ich zdolność do samodzielnego przeciwstawienia się potencjalnej agresji, nawet w skali operacyjnej, wydaje się dzisiaj wątpliwa. Nic dziwnego, skoro nie formułuje się długofalowych zamierzeń dotyczących ich użycia, niejasne wydają się zasady wykorzystania sił zbrojnych w działaniach politycznych, nieostro formułuje się prognozowane warunki ich funkcjonowania, nie istnieją skonkretyzowane i opisane długoterminowo pożądane zdolności owych sił. Jakkolwiek w tworzonych przez Sztab Generalny WP wizjach rozwoju sił zbrojnych pojawiają się ostatnio zarysy koncepcji użycia i działania SZ w dłuższej perspektywie czasowej, to nie są one w trybie ciągłym aktualizowane, udokładniane, nie stają się przedmiotem trwałej działalności planistycznej. W dalszym ciągu przynależność do NATO stanowi wyznacznik większości projektowanych rozwiązań. Czy jest to droga ku przyszłości? Z pewnością nie. Nie istniały bowiem jeszcze nigdy w historii

rozwoju cywilizacji ludzkiej takie sojusze, które posiadały umiejętność trwania pomimo zmienności warunków otoczenia i przetrwały próbę czasu.. To ważne stwierdzenie, bo dla planisty strategicznego nie ma sytuacji niemożliwych, nie istnieją również przypadki nieprawdopodobne, zwłaszcza, jeśli mają swoją wielowiekową historię.

Nic, zatem nie zwalnia planistów z obowiązku poszukiwania zarówno pozytywnych wariantów rozwoju wydarzeń, jak też tych skrajnie negatywnych. Ewentualny rozpad Sojuszu, agresja byłego członka NATO na RP, atak terrorystyczny z użyciem BMR na Polskę, w wyniku którego nie uzyskamy żadnej pomocy, są takimi właśnie przypadkami. Bez wątpienia trzeba je również uwzględniać. W przeciwnym razie możemy zostać „zaskoczeni” - nie po raz pierwszy zresztą w swojej ponad tysiącletniej historii.

Niniejsza praca jest próbą zarysowania zbioru pożądanych zdolności oraz zasad użycia i działania sił zbrojnych RP w warunkach konieczności/potrzeby samodzielnego, narodowego prowadzenia połączonych operacji, bez udziału/wsparcia sojuszników.

W stosunku do sformułowanego wyżej zamiaru, zarysowano następujący, **główny cel badań:**

Jakie zdolności oraz zasady użycia/działania sił zbrojnych RP byłyby najbardziej pożądane z punktu widzenia konieczności/potrzeby samodzielnego przygotowania i prowadzenia połączonych operacji narodowych sił zbrojnych na terytorium RP oraz poza jej obszarem?

Tak sformułowany główny problem badawczy, stanowił podstawę do jego dekompozycji na problemy składowe. Problemy te sformułowano następująco:

1. Jakie regulacje polityczne i prawne warunkują możliwość skutecznego prowadzenia samodzielnych operacji połączonych przez SZ RP?
2. W jakich sytuacjach mogą zostać użyte siły zbrojne RP na terytorium i poza terytorium RP w ciągu najbliższych dziesięciu lat?

3. Jakie prognozowane warunki występować mogą w trakcie przygotowania oraz prowadzenia samodzielnych, połączonych operacji SZ RP?
4. Według jakich ramowych zasad powinny być prowadzone samodzielne operacje połączone SZ RP?
5. Jakie najogólniejsze zdolności do prowadzenia samodzielnych operacji połączonych powinny posiadać siły zbrojne RP w ramach prognozowanych sytuacji, warunków oraz zasad ich użycia / działania?

Tak zarysowany główny problem badawczy oraz podproblemy szczegółowe umożliwiły skonstruowanie głównego oraz szczegółowych celów badawczych. Celem głównym badań uczyniono:

GCB:

Dokonanie identyfikacji pożądaných zdolności oraz zasad użycia i działania sił zbrojnych RP, niezbędnych z punktu widzenia przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych na terytorium RP i poza nim, opisanych na zbiorze najbardziej prawdopodobnych sytuacji ich możliwego użycia w horyzoncie prognozy 2005-2015.

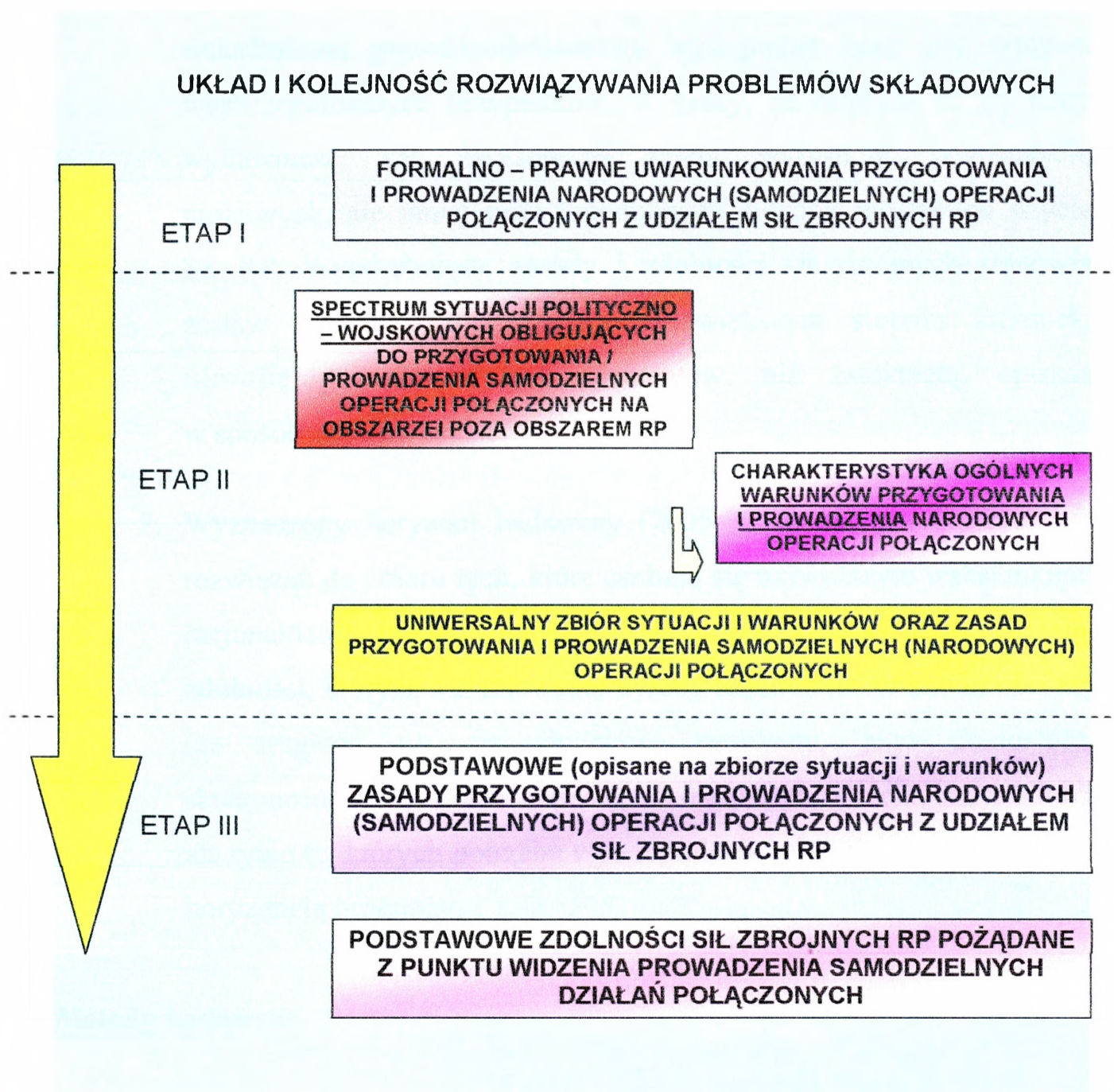
W stosunku do zarysowanego wyżej głównego celu badań, sformułowano następujące cele szczegółowe:

1. Przedstawienie stanu obowiązujących uregulowań prawnych w zakresie możliwości samodzielnego prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP na terytorium i poza terytorium RP;
2. Wyodrębnienie zbioru najbardziej prawdopodobnych sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych w działaniach politycznych RP, prowadzonych – ze względu na prognozowane warunki – samodzielnie, na terytorium państwa, jak też poza nim w latach 2005-2015;
3. Zarysowanie (na zbiorze wyodrębnionych sytuacji możliwego użycia) prognozowanych warunków przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych przez SZ RP;
4. Dokonanie identyfikacji pożądaných, ogólných zasad użycia (poziom polityczno- strategiczny), działania (poziom strategiczno – operacyjny) oraz zarządzania SZ RP na potrzeby prowadzenia planowanych operacji;

5. Określenie pożądanego, minimalnego zbioru zdolności SZ RP, racjonalizujących efektywność ich użycia/działania w ramach projektowanych samodzielnych operacji połączonych.

TOK BADAŃ

Przedstawione powyżej cele badań (główny i szczegółowe) umożliwiły zarysowanie toku postępowania badawczego, które ujęto w poniższej postaci:

Rys. 2. Układ i kolejność rozwiązywania problemów składowych

Źródło: opracowanie własne

Założenia i ograniczenia badawcze.

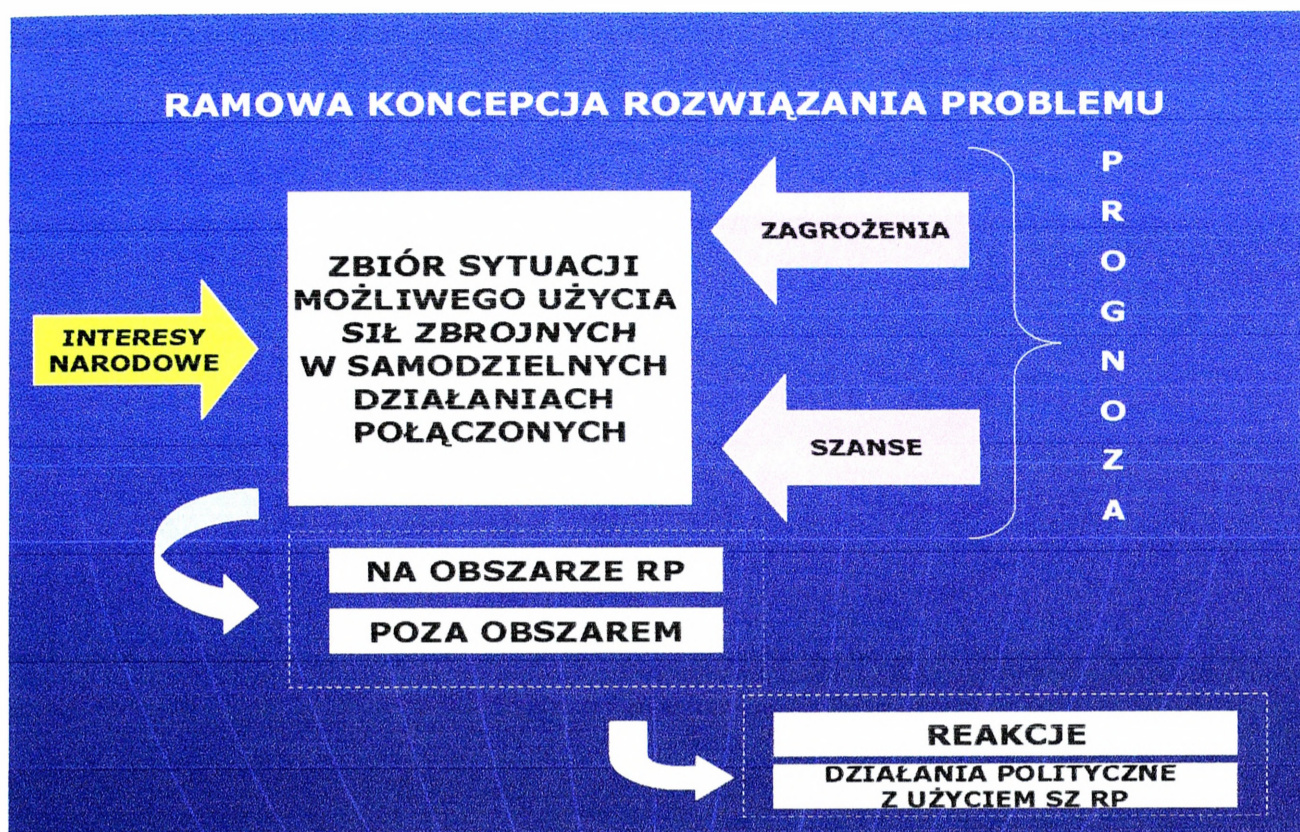
W stosunku do zarysowanych powyżej celów oraz przyjętego toku postępowania badawczego przyjęto następujące **założenia i ograniczenia badawcze**:

1. Formułowane w pracy rozwiązania nie mają charakteru zupełnego. Wyodrębnione sytuacje możliwego użycia sił zbrojnych RP, stanowią otwarty zbiór dystrybutywny, którego zawartość opisana jest wskaźnikiem prawdopodobieństwa wystąpienia oraz siły wpływu wyszczególnionych przypadków. W pracy, ze względu na jej ramy wydawnicze, nie zarysowano zatem wszystkich pozostałych, możliwych, ale mniej prawdopodobnych sytuacji możliwego użycia SZ RP. Wyodrębnione zasady i zdolności sił zbrojnych stanowią zestaw minimalny, wskazujący w większym stopniu kierunek, filozofię poszukiwań tych elementów, niż zamkniętą, opisaną w sposób zupełny całość;
2. Wyznaczony horyzont badawczy (2005-2015) narzuca ograniczanie rozwiązań do zbioru tych, które cechują się najwyższym wskaźnikiem racjonalności implementacyjnej. W pracy nie wskazuje się np. zdolności, których kształtowanie byłoby zasadne już w chwili obecnej (ze względu np. na złożoność problemu, jego doniosłość, skutkoność związaną z postępem naukowo – technicznym itd.), ale tylko te, których potrzeba wyodrębnienia mieści się w zakładanym horyzoncie prognozy.

Metody badawcze.

Rozwiązanie głównego problemu badawczego wymagało zastosowania szeregu metod, technik i narzędzi badawczych. Poza metodami ogólnologicznymi, do specyficznych zaprojektowanych metod i narzędzi należą (metody opisano na zbiorach problemów):

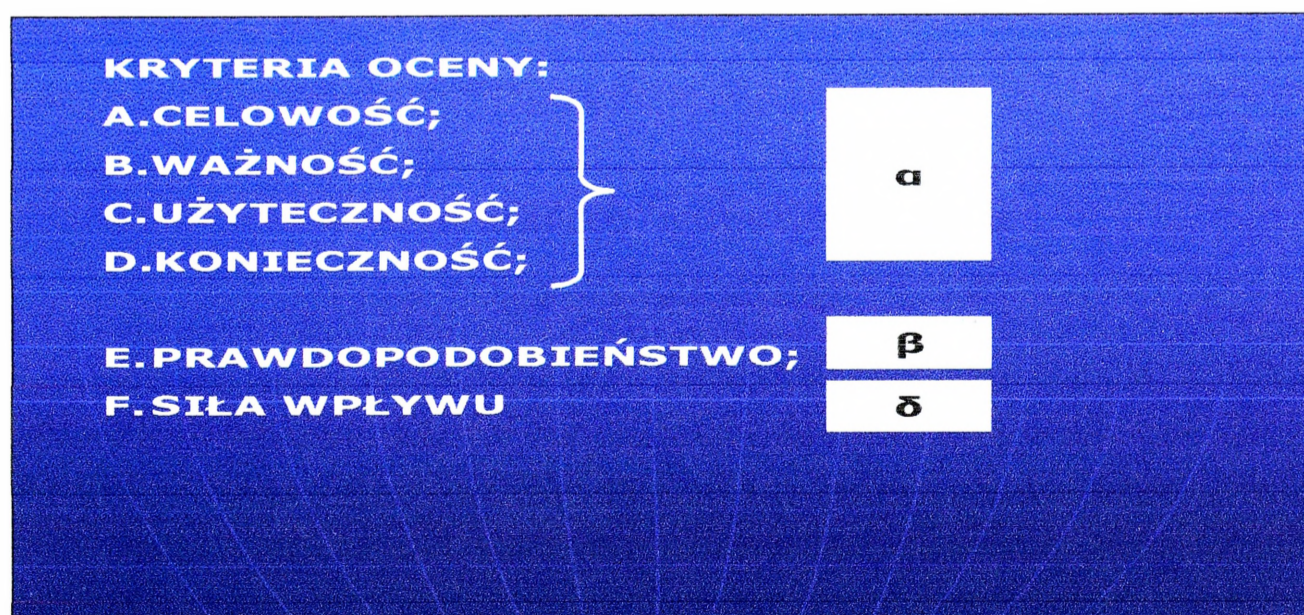
- Identyfikacja zbioru sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych RP w samodzielnych działaniach połączonych:

Rys. 3. Zarys metody identyfikacji zbioru sytuacji możliwego użycia SZ RP w samodzielnych operacjach połączonych

Źródło: Opracowanie własne

- Redukcja zbioru do postaci umożliwiającej operacjonalizację – kryteria:

Rys. 4. Kryteria redukcji zbioru sytuacji możliwego użycia SZ RP w samodzielnych operacjach połączonych

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawione kryteria oceny, ujmowane łącznie, umożliwiły wyodrębnienie problemów o największej sile wpływu, prawdopodobieństwie, a także o najwyższych, połączonych wskaźnikach celowości, ważności, użyteczności oraz konieczności. Poniżej przedstawiono przykład takiego wartościowania:

REAGOWANIE - OCENA SYTUACJI MOŻLIWEGO UŻYCIA SZ RP W SAMODZIELNYCH DZIAŁANIACH POŁĄCZONYCH						
KRYTERIA OCENY FORMA / SYTUACJA	CELOWOŚĆ	UŻYTECZNOŚĆ DZIAŁ. ZBR.	KONIECZ- NOŚĆ UŻYCIA SZ	WAŻNOŚĆ	PRAWD. W OKRESIE OBJĘTYM PROGNOZĄ	SILA WPŁYWU -5 - +5
1. WOJNA POWSZECHNA - ROZPAD /DYSFUNKCJA NATO/ ZAANGAŻOWANIE NA INNYM KIERUNKU STRATEGICZNYM	5	5	5	5	0,1	-5
2. OGRANICZ. KONFLIKT ZBR. SECESJA NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP /ŚLĄSK OPOLSKI, POGRANICZE Z LITWĄ I UKRAJINĄ/	5	3	3	3		
		20				
		14				

Rys. 5. Macierz oceny wariantów

Źródło: Opracowanie własne

- Każdą sytuację możliwego użycia SZ RP, ze zredukowanego w powyższy sposób zbioru, opisano charakteryzując:
  - rodzaj, typ, charakter sytuacji;
  - możliwe formy, odmiany;
  - dziedzina;
  - podłoże;
  - strony konfliktu / obszar występowania;
  - stan funkcjonowania państwa;
  - pożądany charakter samodzielnych działań połączonych.
- W stosunku do każdej wyodrębnionej i opisanej w powyższy sposób sytuacji, zarysowano zbiór prognozowanych warunków przygotowania i prowadzenia samodzielnej operacji połączonej przez SZ RP:

**WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH
OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP
WOJNA CAŁEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM /PAŃSTWEM,
SOJUSZ, KOALICJA/ - RP SAMODZIELNIE NA INNYM KIERUNKU
STRATEGICZNYM**

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Brak porozumienia w NATO w sprawie udzielenia pomocy RP; • Niekonczące się dyskusje w ONZ; • Tworzenie się sojuszu pomiędzy agresorem a państwami zależnymi; 	<ul style="list-style-type: none"> • Całkowita dysfunkcja NATO; • Odsunięcie się USA jako strategicznego partnera RP; • Pragmatyczne partnerstwo;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastające trudności z realizacją zadań budżetowych państwa; • Kilkakrotne zwiększenie budżetu wojskowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełna realokacja zasobów w celu realizacji zadań związanych z prowadzeniem wojny;
SPOLECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie ewakuacji ludności cywilnej ze stref bezpośredniego zagrożenia; 	
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Nasilające się ataki informatyczne zarządzania ruchem lotniczym, bankowe, serwery z danych, elektrowni 	

Tabela .1 Macierz opisu warunków

Źródło: Opracowanie własne

- Na zbiorze wyodrębnionych sytuacji oraz prognozowanych warunków opisano pożądane zasady użycia [poziom polityczno – strategiczny, działania (poziom strategiczno – operacyjny)], oraz ogólnoteoretyczne zasady zarządzania siłami zbrojnymi:

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych	
		Ważnych	X
		Pozostałych	X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda	
		Częściowa akceptacja	X
		Brak akceptacji	
3.	.....	.....	

Tabela .2 Macierz opisu zasad użycia SZ RP

Źródło: Opracowanie własne

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY			
1.	Przewaga	Po stronie agresora	X
		Równowaga	
		Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	Całkowite (nieprzewidywalność)	X
		Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	
		Brak (przewidywalne)	
3.	.....	.....	

Tabela .3 Macierz opisu zasad działania SZ RP

Źródło: Opracowanie własne

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
ZASADY OGÓLNOTEORETYCZNE			
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka	X
		Przeciętna	
		Niska	
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian	X
		Akceptacja zmian	
		Odrzucanie zmian	

Tabela .4 Macierz opisu zasad ogólnoteoretycznych

Źródło: Opracowanie własne

- Wyodrębnione zasady uogólniono w zestawieniach zbiorczych (numery kolumnach odpowiadają poszczególnym typom sytuacji). Ich interpretacja przedstawiona została dalej w postaci opisowej. Przedstawiona poniżej macierz odnosi się do wybranego, polityczno – strategicznego poziomu, ale w pracy zgeneralizowano wszystkie trzy poziomy:

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	Sytuacja możliwego użycia											
ZASADY - POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY														
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych	X	X	X		X			X		X		
		Ważnych			X	X	X					X		
		Pozostałych				X		X	X					
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda	X	X		X	X							
		Częściowa akceptacja												

Tabela 5. Zbiorcza macierz opisu zasad poziomu polityczno - strategicznego

Źródło: Opracowanie własne

- zbiorcze zestawienie zdolności SZ RP opisano na zbiorze konkretnych sytuacji możliwego użycia w ramach samodzielnych operacji połączonych:

**POŻĄDANE ZDOLNOŚCI SIŁ ZBROJNYCH RP DO PROWADZENIA
SAMODZIELNYCH, POŁĄCZONYCH OPERACJI NA TERYTORIUM
I POZA TERYTORIUM PAŃSTWA**

Lp.	Rodzaj, typ, charakter sytuacji	Charakter samodzielnych działań połączonych	Pożądane zdolności SZ RP
1.	AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO / CZŁONKA NATO LUB NIEBĘDĄCEGO CZŁONKIEM NATO/ NA RP;	STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	1. Samodzielnego prowadzenia strategicznej operacji obronnej, a także przejścia do działań zaczepnych; 2. Obezwładniania oraz likwidowania potencjału żywego dużych zgrupowań wojskowych przeciwnika, zarówno potencjału klasycznego, jak i nowoczesnego.
2.	.....	.....	.....

Tabela 6. Zbiorcza macierz opisu pożądanych zdolności SZ RP

Źródło: Opracowanie własne

Zakładana użyteczność rozwiązań.

Rezultaty pracy, w sposób ramowy, zarysowują obszar pożądanych zdolności oraz zasad przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych, skupiając się bardziej na dostarczeniu, nie tyle co określonych rozwiązań praktycznych, ale inspiracji do opracowania uporządkowanego, obliczonego na uzyskanie konkretnego, względnie zamkniętego zbioru możliwych działań SZ RP w najbliższej przyszłości. W warstwie praktycznej mogą być one konkretnym elementem szerszego (wymóg dalszego opracowywania wariantów) zbioru pożądanych zdolności i zasad użycia SZ RP. W warstwie metodologicznej dostarczają idei (metody) oraz narzędzi praktycznego rozwiązywania problemów przygotowania SZ RP do prowadzenia samodzielnych operacji połączonych.

2.1. Formalno-prawne ramy przygotowania i prowadzenia narodowych (samodzielnych) operacji połączonych z udziałem SZ RP

Celem tego podrozdziału jest przedstawienie stanu obowiązujących uregulowań prawnych w zakresie możliwości samodzielnego prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP na terytorium i poza terytorium RP. Uzyskane rezultaty mają umożliwić określenie rzeczywistych podstaw prawnych do prowadzenia przez RP samodzielnych operacji połączonych, zarówno na terytorium RP, jak też zwłaszcza poza nim.

***

Oddziały wojskowe i poszczególni żołnierze mogą znaleźć się na terytorium innego państwa na mocy umowy między zainteresowanymi państwami albo też bez takiej wcześniejszej umowy, a nawet wbrew wyraźnej woli władz państwa czasowego pobytu. Może też wchodzić w grę przemarsz jednostek wojskowych, dokonywany zwykle w zwartych kolumnach lub transportach i przy wykorzystaniu wytyczonych marszrut.

Obce wojska lokowane są często w określonych bazach lub garnizonach. Zwykle mają wtedy prawo do dokonywania przemarszów, ćwiczeń i wykonywania innych zadań bez potrzeby każdorazowego uzyskiwania zgody rządu państwa pobytu. Wskazane jest, co najwyżej uzgadnianie z miejscowymi organami kwestii technicznych, łączących się zwłaszcza z korzystaniem z sieci transportowej.

Obecność obcych wojsk może rodzić, i często faktycznie rodzi sprzeczności interesów. Państwo macierzyste żołnierzy pragnie, by jego wojska zawsze były w pełni dyspozycyjne i podporządkowane bez reszty własnemu systemowi dowodzenia i utrzymania dyscypliny, gotowe do wypełniania stawianych mu zadań. Państwo pobytu, jego obywatele i lokalne władze, mogą natomiast odczuwać obecność obcych wojsk jako ograniczenia wolności i suwerenność praw, zwłaszcza gdy jednostki te nie miałyby obowiązku respektowania miejscowych praw i wskazań władz⁵⁶

⁵⁶ M. Flemming. *Status prawny żołnierzy na obcym terytorium*. (w:) *Wojskowy Przegląd Prawny* 1997 nr 1.

Obecność, pobyt i działalność Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa uwarunkowana może być regulacjami prawnymi:

- organizacji międzynarodowych, których jest RP członkiem;
- sojuszy wielostronnych np. NATO;
- prawa wewnętrznego tzn. konstytucji i ustaw.

2.1.1. Regulacje konstytucyjne

Szczególne wyróżnienie w przepisach konstytucyjnych Sił Zbrojnych jako odrębnego ogniwa systemu jednostek organizacyjnych, upoważnionego do realizacji zadań państwa w dziedzinie bezpieczeństwa zewnętrznego, świadczy o odrębnej podmiotowości Sił Zbrojnych w mechanizmie państwowym, specyficznym przedmiocie działalności należącym do państwa, ale realizowanym głównie przez Siły Zbrojne.

Na ogół pojęcie Sił Zbrojnych rozumiane jest jako desygnat całości struktury wojskowo- obronnej państwa. Pojęcie to należy zarazem do kategorii tradycyjnych terminów, którymi posługiwały się przepisy konstytucyjne ustaw zasadniczych Polski niepodległej, począwszy od Konstytucji z 3 maja 1791 roku. Zakres zadań Sił Zbrojnych nie był dotychczas precyzyjnie ustalony na podstawie przepisów konstytucyjnych. Przepisy dotyczące zadań Sił Zbrojnych w Polsce niepodległej odnosiły je zwłaszcza do sfery obronności państwa, a nie do szerzej pojmowanej ochrony bezpieczeństwa państwa i obywateli.

Odrębność organizacyjna i zadania Sił Zbrojnych wśród innych ogniw państwa nie oznaczają, że mają one status swoistych organów państwowych oraz że są samodzielnym przedmiotem prawa publicznego. Konstytucja nie sytuuje Sił Zbrojnych wśród organów władzy wykonawczej. Konstytucja RP uchwalona w dniu 2 kwietnia 1997 roku wprowadziła nowe zasady ustrojowe, zgodnie z którymi Siły Zbrojne są zobowiązane chronić niepodległość państwa, niepodzielność jego terytorium, nienaruszalność granic oraz zapewniać bezpieczeństwo, a także mają obowiązek zachowania neutralności w sprawach

politycznych oraz podlegają cywilnej i demokratycznej kontroli⁵⁷. Umieszczenie odrębnych zasad w stosunku do sił Zbrojnych w rozdziale regulującym podstawy ustrojowe państwa można uznać za szczególne wyróżnienie, wynikające z zadań do jakich Siły Zbrojne są przeznaczone. Ustalenie w Konstytucji odrębnych i precyzyjnie sformułowanych zasad dotyczących SZ RP stanowi gwarancję, że państwo nie użyje ich w innych niż przewidziane w ustawie zasadniczych celach.

Podstawowe kompetencje kierownicze, koordynacyjne i kontrolne w stosunku do wszystkich organów administracji rządowej, w tym również w stosunku do Ministra Obrony Narodowej- kierującego Siłami Zbrojnymi przysługują Radzie Ministrów. W zakresie uprawnień kierowniczych, koordynacyjnych i kontrolnych stanowisko konstytucyjne poszczególnych organów jest zróżnicowane.

Rada Ministrów jest samodzielnym organem władzy publicznej, o własnych kompetencjach, za realizację których ponosi parlamentarną odpowiedzialność przed Sejmem.

Pracę członków Rady Ministrów koordynuje i kontroluje prezes Rady Ministrów. Konstrukcja przepisu konstytucyjnego ustalającego uprawnienia Rady Ministrów pozwala na stwierdzenie, że całość prowadzenia polityki zewnętrznej i wewnętrznej RP należy do rządu.

Konstytucja w art. 149 ust. 1 określa, że ministrowie kierują określonymi działaniami administracji rządowej, a zakres działania ministra kierującego konkretnym działem np. obroną narodową określa ustawa. Konstytucja nie ustanawia wyraźnych podstaw, które upoważniają władzę ustawodawczą do użycia Sił Zbrojnych poza granicami RP, jednakże - jak podkreśla W. Wołpiuk - owe podstawy nie mogą istnieć i być kształtowane w oderwaniu od innych, bardziej ogólnych przepisów konstytucyjnych⁵⁸. Taką podstawę stwarza, jak się wydaje, zwłaszcza art.116 ust.2 ustanawiający szczególne upoważnienia dla Sejmu do podejmowania uchwał o stanie wojny w razie zbrojnej napaści na terytorium RP lub, gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie

⁵⁷ art. 26 Konstytucji RP.

⁵⁸ W.J. Wołpiuk. *Siły Zbrojne w regulacjach Konstytucji RP*. Warszawa 1998, s.25-26.

do wspólnej obrony przeciwko agresji. Konstytucja nie precyzuje wyraźnie okoliczności, jakie muszą zaistnieć, aby Siły Zbrojne mogły być użyte poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 117 stanowi jedynie, że zasady użycia Sił Zbrojnych poza granicami RP określa ratyfikowana umowa międzynarodowa lub ustawa⁵⁹.

Przepisem konstytucyjnym regulującym użycie Sił Zbrojnych do obrony Polski jest art.136, który ustala, że w razie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent RP, na wniosek Prezesa Ministrów „zarządza powszechną lub częściową mobilizację i użycie sił Zbrojnych do obrony Rzeczypospolitej Polskiej.” Zatem warunkiem niezbędnym do użycia Sił Zbrojnych do obrony RP jest istnienie bezpośredniego, zewnętrznego zagrożenia państwa. Spełnienie podobnie sformułowanego warunku jest konieczne do wprowadzenia stanu wojennego. Z mocy art. 229 w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów może wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa⁶⁰.

2.1.2. Regulacje ustawowe dotyczące zasad użycia lub pobytu SZ RP poza granicami państwa (samodzielnego prowadzenia operacji połączonych przez SZ RP poza granicami państwa)

Na podstawie art.118 ust.1 konstytucji zarówno Rada Ministrów, jak i Prezydent RP przedstawili w roku 1998 projekty ustawy o zasadach użycia Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa. Sytuacja ta była wyrazem sporu kompetencyjnego w obszarze obronności między rządem a Prezydentem. Spór ten wyrażał się w tym, kto ma postanawiać o użyciu SZ RP poza granicami państwa. Projekt rządowy⁶¹ przewidywał, że to Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii Prezydenta postanawia o użyciu SZ RP poza granicami państwa. Projekt prezydencki przewidywał zaś, że to Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów

⁵⁹ *Konstytucja RP*. Warszawa 1997.

⁶⁰ Tamże.

⁶¹ Druk Sejmowy nr 204/III kadencja.

postanawia o użyciu jednostek wojskowych wydzielonych z SZ RP poza granicami⁶².

Ostatecznie 19 lutego 1998 roku przyjęto ustawę epizodyczną (ponieważ obowiązywała tylko w 1998 roku), która w art.2 przewidywała, że jednostki wojskowe mogą być użyte poza granicami RP w celu utrzymania międzynarodowego pokoju, przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa, aktem terroryzmu oraz w celu niesienia pomocy humanitarnej. Uprawnienie do użycia jednostek przysługiwało Prezydentowi RP, który wydaje postanowienia w tej sprawie na wniosek Rady Ministrów.⁶³ Ustawa epizodyczna zastąpiona została ustawą z dnia 17 grudnia 1998 roku o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.⁶⁴ W rozumieniu tej ustawy użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:

- a) konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych;
- b) misji pokojowej;
- c) akcji zapobiegania aktom terroryzmu lub ich skutkom⁶⁵

Pobyt Sił Zbrojnych RP poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w:

- a) szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych;
- b) akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych;
- c) przedsięwzięciach reprezentacyjnych⁶⁶

O użyciu jednostek wojskowych poza granicami państwa postanawia Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów w przypadku konfliktu zbrojnego i misji pokojowej. W przypadku akcji zapobiegania aktom terroryzmu lub ich skutkom Prezydent wydaje postanowienie na wniosek Prezesa Rady Ministrów. O podjętym postanowieniu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie informuje Marszałków Sejmu i Senatu.

⁶² Druk Sejmowy nr 205/III kadencja.

⁶³ Dz.U.1998 nr 23 poz.119.

⁶⁴ Dz.U. 1998 nr 162 poz.1117.

⁶⁵ art.2 ust.1.

⁶⁶ art.2 ust.1.

O pobycie jednostek wojskowych poza granicami państwa decyzję podejmuje Rada Ministrów w przypadku ich udziału w ćwiczeniach wojskowych i szkoleniach, jeżeli środki na udział nie zostały uwzględnione w budżecie Ministerstwa Obrony Narodowej. Minister Obrony Narodowej podejmuje decyzję o pobycie jednostek wojskowych w przypadku udziału w szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych, akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych i przedsięwzięciach reprezentacyjnych⁶⁷.

Ustawa z dnia 4 września 1997 roku określa zakres działań administracji rządowej oraz właściwość ministra kierującego danym działem⁶⁸. Dział obrona narodowa obejmuje w czasie pokoju sprawy:

- 1) obrony państwa oraz Sił Zbrojnych;
- 2) udziału Rzeczypospolitej Polskiej w wojskowych przedsięwzięciach organizacji międzynarodowych oraz w zakresie wywiązywania z zobowiązań militarnych wynikających z umów międzynarodowych, chyba że na mocy odrębnych przepisów określone sprawy należą do zakresu zadań i kompetencji Prezydenta Rzeczypospolitej lub innych organów państwowych⁶⁹.

Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 roku o urzędzie Ministra Obrony Narodowej stanowi, że minister jest naczelnym organem administracji państwowej w dziedzinie obronności. Zadania swoje wykonuje przy pomocy Ministerstwa Obrony Narodowej w skład którego wchodzi Sztab Generalny WP⁷⁰.

Do zakresu działania Ministra Obrony Narodowej w interesującym nas zakresie należy m.in.:

- kierowanie w czasie pokoju całokształtem działalności Sił Zbrojnych RP;
- przygotowanie założeń obronnych państwa;
- realizowanie decyzji Rady Ministrów w zakresie udziału RP w wojskowych przedsięwzięciach organizacji międzynarodowych oraz w zakresie wywiązywania się z zobowiązań militarnych wynikających z umów międzynarodowych;

⁶⁷ art.3 ustawy.

⁶⁸ Dz.U. 1997 Nr 141 poz.943 z późniejszymi zmianami.

⁶⁹ Art.19 ustawy.

⁷⁰ Dz.U. 1996 nr 10 poz. 56 z późniejszymi zmianami.

- zawieranie umów międzynarodowych wynikających z decyzji Rady Ministrów, dotyczących udziału polskich kontyngentów wojskowych w międzynarodowych misjach pokojowych i akcjach humanitarnych oraz ćwiczeń wojskowych prowadzonych wspólnie z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi⁷¹

Do ustawowego zakresu działania Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego należy m.in.:

- współuczestniczenie w opracowywaniu koncepcji rozwoju Sił Zbrojnych i planowanie tego rozwoju;
- utrzymywanie w Siłach Zbrojnych gotowości bojowej i mobilizacyjnej⁷².

Zakres działania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Rady Ministrów i Ministra Obrony Narodowej w czasie wojny określa ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 roku o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej⁷³.

W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, w tym spowodowanego działaniami terrorystycznymi, zbrojnej napaści na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji, Prezydent RP może na wniosek Rady Ministrów wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa⁷⁴.

W czasie stanu wojennego organy władzy publicznej działają w dotychczasowych strukturach organizacyjnych państwa i w ramach przysługujących im kompetencji.

Prezydent RP kieruje obroną państwa oraz:

- postanawia na wniosek Rady Ministrów o przejęciu organów władzy publicznej;
- postanawia na wniosek Rady Ministrów o stanach gotowości bojowej SZ RP;

⁷¹ Art.2 ustawy.

⁷² art.8.

⁷³ Dz.U. 2002 Nr 156 poz. 130.

⁷⁴ art.2 ustawy.

- określa na wniosek Rady Ministrów, zadania SZ RP w czasie stanu wojennego;
- może mianować na wniosek prezesa Rady Ministrów, Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych⁷⁵.

Rada Ministrów w czasie stanu wojennego w szczególności:

- zarządza przejście na wojenne zasady działania władzy publicznej;
- może przekazać organom wojskowym kompetencje organów władzy publicznej w strefie bezpośrednich działań wojennych⁷⁶.

Ustawa w art.12 określa zadania Ministra Obrony Narodowej w czasie stanu wojennego. I tak, minister m.in.:

- dokonuje oceny zagrożeń wojennych i możliwości obronnych;
- organizuje mobilizacyjne rozwinięcie, uzupełnienie i wyposażenie Sił Zbrojnych;
- koordynuje realizację zadań państwa-gospodarza wynikających z umów międzynarodowych⁷⁷.

Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych podlega Prezydentowi RP i przejmuje dowodzenie siłami z chwilą jego mianowania (o ile Prezydent nie określi innego terminu przejęcia dowodzenia).

Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych w czasie sprawowania funkcji m.in.:

- dowodzi podległymi mu siłami w celu odparcia zbrojnej napaści na terytorium RP;
- zapewnia współdziałanie podległych mu Sił Zbrojnych z siłami sojuszniczymi w planowaniu i prowadzeniu działań wojennych⁷⁸

---

⁷⁵ art.10 ustawy.

⁷⁶ art.11 ustawy.

⁷⁷ art.12 ustawy.

⁷⁸ art.16.

2.1.3. Regulacje międzynarodowe dotyczące statusu sił zbrojnych

Obowiązująca ustawa zasadnicza jest pierwszym polskim aktem konstytucyjnym bezpośrednio regulującym stosunek prawa polskiego do prawa międzynarodowego. Normy konstytucyjne dotyczące miejsca umów międzynarodowych w polskim porządku prawnym dzielą się na dwie grupy. Na grupę pierwszą składają się normy tworzące "prawo konstytucyjne międzynarodowe" tzn. tę część prawa konstytucyjnego, której geneza oraz materialna zawartość wynika z wiążących państwo polskie regulacji międzynarodowych. Do wiążących Polskę umów międzynarodowych odsyłają wprost przepisy konstytucyjne dotyczące między innymi podjęcia prac Sejmu uchwały o stanie jedynie w razie agresji na terytorium RP lub gdy z umów międzynarodowych wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji (art.116, ust.2), użycia sił zbrojnych poza granicami RP, pobytu i tranzytu przez terytorium obcych wojsk na podstawie ratyfikowanych umów międzynarodowych (art.117), wprowadzenie stanu wojennego z przyczyn określonych przez prawo międzynarodowe tzn. w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium RP lub wykonania zobowiązania wspólnej obrony przeciwko agresji wynikającego z umów międzynarodowych (art.229).

Druga grupa norm konstytucyjnych odnoszących się do umów międzynarodowych określa zakres ich mocy prawnej i miejsce w hierarchii źródeł prawa polskiego⁷⁹. Rzeczypospolita Polska podpisała Umowę między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego a innymi Państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju dotyczącą statusu ich sił zbrojnych wraz z Protokołem Dodatkowym dnia 3 listopada (zwana dalej PpP SOFA). Jest to umowa wielostronna, oparta na istniejącej Umowie między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego, dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, podpisanej 19 czerwca 1951 roku w Londynie (zwana dalej NATO SOFA/ PpP SOFA) została podpisana 19 czerwca 1995 roku w Brukseli. Jej sygnatariuszami

⁷⁹ R. Kwiecień. Miejsce umów ...op.cit.s.118-119.

są z jednej strony państwa członkowskie NATO a z drugiej - państwa nie należące do NATO a uczestniczące w Partnerstwie dla Pokoju. Umowa weszła w życie 13 stycznia 1996 roku w 30 dni po ratyfikacji jej przez trzy pierwsze państwa - sygnatariuszy. Jest to umowa krótka, zawiera 6 artykułów, z których trzy mają znaczenie merytoryczne. Celem Pfp SOFA jest określenie statusu prawnego sił zbrojnych państw NATO i sił zbrojnych państw uczestniczących w Programie Partnerstwa dla Pokoju podczas pełnienia misji zagranicznych w związku z realizacją tego Programu. Na podstawie Pfp SOFA Państwa - Strony tej Umowy będą stosować (z wyjątkiem przypadków określonych samą Umową) postanowienia NATO SOFA w taki sposób, jakby były stronami tego porozumienia⁸⁰.

Pfp SOFA tworzy ramy jednolitego systemu określającego status sił zbrojnych państw NATO oraz państw uczestniczących w Partnerstwie dla Pokoju, dopuszczając jednocześnie możliwość zawierania odrębnych porozumień dotyczących wysyłania i przyjmowania sił zbrojnych przez państwa - strony⁸¹. Przedmiotem uregulowań są między innymi kwestie wjazdu i wyjazdu z terytorium państw - członków sił zbrojnych, jurysdykcji, roszczeń cywilnych, zwolnień podatkowych i celnych, korzystanie z opieki lekarskiej. Dołączony do Umowy Protokół Dodatkowy dotyczy zakazu wykonywania przez państwa - strony Umowy kary śmierci w stosunku do członków sił zbrojnych innych sygnatariuszy Protokołu. Spośród postanowień NATO SOFA, stosowanych na podstawie Pfp SOFA, zasadnicze znaczenie mają te, które odnoszą się do sprawowania jurysdykcji nad siłami zbrojnymi państw Sojuszu przebywającymi w państwach członkowskich⁸².

Pfp SOFA wraz z Protokołem Dodatkowym zawierają klauzule dotyczące ich przyjęcia. Ze względu na to, że wejście w życie Umowy oraz Protokołu pociąga za sobą konieczność dokonania zmian w polskim prawie wewnętrznym. Bezpośrednio po podpisaniu Umowy przez Polskę Ministerstwo Spraw

⁸⁰ Artykuł I umowy.

⁸¹ Uzasadnienie w sprawie podpisania Umowy między Państwami - Sygnatariuszami Traktatu Północnoatlantyckiego a innymi Państwami uczestniczącymi w Partnerstwie dla Pokoju dotycząca statusu ich sił zbrojnych. Archiwum MSZ.

⁸² Druk Sejmowy nr 1885/II kadencja .

Zagranicznych (jako resort wiodący) rozpoczęło prace zmierzające do ratyfikacji Pfp SOFA. W toku tych prac zainteresowane resorty i urzędy (Ministerstwa: Finansów, Łączności, Obrony Narodowej, Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Sprawiedliwości, Spraw Wewnętrznych, Transportu i Gospodarki Morskiej, Współpracy Gospodarczej z Zagranicą, Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Centralny Urząd Planowania, Główny Urząd Cel, Komendant Główny Straży Granicznej, Urząd Rady Ministrów).⁸³ Zapoznały się z treścią Pfp SOFA oraz NATO SOFA. W czasie prowadzonych uzgodnień międzyresortowych szczególną uwagę poświęcono kwestii zgodności postanowień Pfp SOFA z polskim prawem. W celu określenia zakresu niezbędnych zmian w prawie polskim MSZ zorganizowało konferencję międzyresortową. Podobne konsultacje w odniesieniu do prawa celnego odbyły się w Głównym Urzędzie Cel. Przeprowadzone konsultacje oraz uwagi i propozycje resortów które napłynęły do MSZ, wskazały na konieczność przygotowania projektu ustawy wprowadzającej zmiany w obowiązującym prawie. Na prośbę MSZ o nadesłanie konkretnych zapisów do projektu takiej ustawy odpowiedziały wyżej wymienione resorty i urzędy. Na tej podstawie Ministerstwo Spraw Zagranicznych przygotowało projekt o zmianie ustaw: o obroni, amunicji i materiałach wybuchowych, o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Kodeks Karny, Kodeks postępowania karnego, o drogach publicznych, Prawo celne, o ochronie granicy państwowej, o zakwaterowaniu sił zbrojnych RP, który poddany został odrębnym konsultacjom międzyresortowym. Ostatecznie po dokonaniu niezbędnych zmian w systemie prawa Umowa została ratyfikowana w dniu 18 lutego 1997 roku przez Prezydenta RP i weszła w życie po upływie 14 dni od chwili ogłoszenia⁸⁴.

Decydujące znaczenie dla funkcjonowania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa - na terytorium państw członków NATO ma

⁸³ Minister Obrony Narodowej w pełni poparł inicjatywę podpisania i ratyfikowania Umowy Pfp SOFA wyrażając to w piśmie nr 217/112/D8 z dnia 22.09.1995 r. adresowanym do Ministra Spraw Zagranicznych.

⁸⁴ Stan legislacyjny Porozumienia SOFA Pfp prezentuje Radca Ambasady RP w Brukseli ds. Wojskowych Kontaktów z NATO płk Grzegorz Wiśniewski w piśmie nr 1046/06/1996 z 26.06.1996 adresowanym do Dyrektora Departamentu Wojskowych Spraw Zagranicznych MON.

Umowa między stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych podpisana w Londynie 19 czerwca 1951 roku. Umowa określa administracyjne i prawne warunki przebywania sił zbrojnych państw członkowskich sojuszu na terytoriach innych państw członkowskich w związku z wykonywaniem przez nie uzgodnionych przez strony misji⁸⁵.

W celu rozstrzygnięcia sporów, kontaktów mogących zagrozić międzynarodowemu pokojowi i bezpieczeństwu, w Karcie NZ przewiduje się nie tylko stosowanie odpowiednich środków pokojowych, lecz także zastosowanie sankcji w tym akcji zbrojnej. Odpowiedzialność za utrzymanie pokoju została powierzona Radzie Bezpieczeństwa ONZ, która stwierdza wystąpienie zagrożenia oraz decyduje jakie środki należy zastosować. Należy zaznaczyć, że niekiedy rozbieżne interpretacje uprawnień RB ONZ i NZ bywają powodem nieskuteczności podejmowanych działań oraz przyczyną oskarżeń o łamanie prawa międzynarodowego przez państwa podejmujące akcję zbrojną.

2.2. *Spektrum* sytuacji polityczno-wojskowych obligujących do przygotowania / prowadzenia samodzielnych (narodowych) operacji połączonych z udziałem SZ RP na obszarze poza obszarem RP

Celem tego rozdziału jest wyodrębnienie zbioru najbardziej prawdopodobnych sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych w działaniach politycznych RP w latach 2005-2015.

***

Przedstawiona poniżej lista jest wynikiem analizy strategicznej otoczenia RP, przeprowadzonej z uwzględnieniem przyjętego we wstępie założenia o wyznaczeniu horyzontu prognozy do roku 2015. Kolorem czerwonym zaznaczono te sytuacje, które w wyniku przyjętych kryteriów pominięto w dalszych częściach pracy:

⁸⁵ M. Mróz. *Polska a NATO. Wokół dyskursu akcesyjnego i integracyjnego*. Warszawa 2001.

SYTUACJE MOŻLIWEGO UŻYCIA SZ RP W SAMODZIELNYCH DZIAŁANIACH POŁĄCZONYCH /NA OBSZARZE RP/

1. Klasyczna agresja państwa ościennego (w tym członka NATO) - na RP na tle żądań terytorialnych (politycznych, ekonomicznych). Samodzielne działania obronne w skali wojny powszechnej jako rezultat rozpadu / niezgody w NATO. WOJNA POWSZECHNA;
2. Klasyczna agresja państwa ościennego na RP jako wynik sporu o dostęp do znajdujących się na granicy surowców naturalnych. Samodzielne działania obronno - ochronne w skali ograniczonej jako wynik zaangażowania się NATO na innym kierunku strategicznym. OGRANICZONY KONFLIKT ZBROJNY;
3. Secesja na części terytorium państwa na tle dążeń mniejszości narodowych do restytucji państwowości / formy państwowości. Do konfliktu dochodzi na skutek wyraźnych rozbieżności stanowisk w Unii Europejskiej i zdecydowanie wrogiej postawy wobec Polski jej najważniejszych członków. Brak consensusu w NATO i wsparcia ze strony sojuszu. KONFLIKT WEWNĘTRZNY PONIŻEJ PROGU WOJNY;
4. Ataki terrorystyczne na tle politycznym prowadzone przez religijne organizacje fundamentalistyczne w skali makro z użyciem BMR. Na skutek serii podobnych zamachów w państwach należących do NATO i UE całkowity paraliż decyzyjny i towarzyszący mu brak consensusu w zakresie podjęcia wspólnych działań. GŁĘBOKI KRYZYS POLITYCZNO – MILITARNY;
5. Seria ataków terrorystycznych z zastosowaniem techniki klasycznej (ataki bombowe, uprowadzenia środków transportu, więzienie zakładników itp.). Z uwagi na ograniczoną skalę oraz zakres prowadzonych ataków sojusznicy pozostawiają problem do rozwiązania w całości stronie polskiej. KRYZYS POLITYCZNO – MILITARNY;
6. Masowe migracje ludności jako rezultat zaostrzenia się kryzysu społeczno – gospodarczego w państwach „Ściany Wschodniej”, gwałtowne pogorszenie sytuacji ekonomicznej. Brak zgody OBWE, ONZ i UE na prowadzenie działań blokujących jako niehumanitarnych, a także brak uzasadnienia do prowadzenia działań przez NATO. KONFLIKT WEWNĘTRZNY W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY;
7. Rozległy terytorialnie, rozproszony, wewnętrzny konflikt religijno – militarny obejmujący wschodnie obszary RP jako rezultat ekspansji cerkwi prawosławnej z terenów państw „Ściany Wschodniej”. Milczenie ONZ (naciski Rosji) i obojętne stanowisko UE dla swobodnego rozwoju poglądów religijnych przy uznaniu przez NATO konfliktu jako niewymagającego bezpośredniej pomocy wojskowej.

KONFLIKT WEWNĘTRZNY W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY;

8. Katastrofa ekologiczna w skali makro jako rezultat awarii / wybuchu w elektrowni jądrowej w państwie ościennym. Polska zmuszona do natychmiastowych, samodzielnych działań ratowniczych, ewakuacyjnych, dezaktywacyjnych na własnym terytorium. Połączone działania wojskowo – cywilne. **KRYZYS EKOLOGICZNY;**
9. Katastrofa ekologiczna jako rezultat wielkiej klęski żywiołowej. Połączone działania wojskowo-cywilne. **KRYZYS PAŃSTWA NA TLE EKOLOGICZNYM;**
10. Aktv zbrojnego naruszania granicy państwowej RP w wyniku konfliktu pomiędzy państwami sąsiadującymi z RP. Z uwagi na skalę konfliktu oraz niechęć członków NATO i państw UE do otwartego wnikania się w konflikt (ze względu na ochronę własnych interesów), działania obronno – ochronne i blokujące pozostają domeną SZ RP. **WYSUNIĘTA OBECNOŚĆ WOJSKOWA;**
11. Przewrót polityczny w RP jako rezultat pogłębiającego się kryzysu sprawowania władzy połączony z wrzeniem społecznym na terytorium całego państwa. Ze względu na suwerenny, wewnętrzny charakter problemu jego rozwiązanie pozostaje wyłącznym przywilejem państwa. SZ RP zmuszone do prowadzenia działań o charakterze porządkowym, ewakuacyjnym, ratowniczym. Głęboki kryzys polityczny rozwiązywany za pomocą przemocy zbrojnej. **WEWNĘTRZNY KRYZYS POLITYCZNY;**
12. Niepokoje społeczne na tle ekonomicznym i społecznym ogarniające terytorium całej RP. Ze względu na suwerenny charakter rozwiązywanych problemów rozwiązanie konfliktu w całości należy do RP. **WEWNĘTRZNY KRYZYS POLITYCZNY;**

SYTUACJE MOŻLIWEGO UŻYCIA SZ RP W SAMODZIELNYCH DZIAŁANIACH POŁĄCZONYCH /POZA OBSZAREM RP/

1. Eksterminacja ludności pochodzenia polskiego na terytoriach państw „Ściany Wschodniej”. Z uwagi na formalny brak podstaw do działania w myśl art. V Traktatu Waszyngtońskiego NATO pozostaje bierne. Sprawa pozostaje poza sferą działalności siłowej UE, paraliż decyzyjny w ONZ, działania ograniczone do serii rezolucji potępiających akty przemocy. **INTERWENCJA ZBROJNA POZA TERYTORIUM RP – KONFLIKT W SKALI WOJNY OGRANICZONEJ;**
2. Ewakuacja obywateli polskich z terytoriów państw ogarniętych wojną lub głębokim kryzysem, któremu towarzyszą akty przemocy. Brak zaangażowania NATO, UE, ONZ w ochronę obywateli polskich. **SAMODZIELNA OPERACJA EWAKUACYJNA;**

3. Ograniczona interwencja zbrojna na terytorium państwa ościennego jako rezultat sporu o dostęp do zasobów wody pitnej - katastrofalna susza powodująca głęboki niedobór wód powierzchniowych, zwłaszcza granicznej rzeki Bug. W wyniku eskalacji napięcia na tym tle DWUSTRONNY KONFLIKT ZBROJNY W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY;
4. Ataki specjalne o charakterze odwetowym na urządzenia i instalacje elektroenergetyczne (w tym elektrownie jądrowe), systemy telekomunikacyjne, urządzenia o strategicznym znaczeniu dla agresora w wyniku zastosowania przez niego uderzeń z kosmosu (broń bezpośredniego oddziaływania energetycznego, względnie techniki ionosferyczne, względnie ataki raketowe na cele w Polsce). Sytuacji tej towarzyszy całkowity brak woli politycznej oraz strach członków NATO i UE spowodowany zaistnieniem (względnie realną możliwością zaistnienia) podobnych ataków na ich terytoria. TERRORYZM PAŃSTWOWY – DZIAŁANIA SPECJALNE - OGRANICZONY KONFLIKT ZBROJNY;
5. Działania ochronno - obronne i zaczepne z naruszeniem granicy przez stronę polską w wyniku sporu o dostęp do zasobów surowców naturalnych o strategicznym znaczeniu dla RP (ropa naftowa i gaz ziemny). Ochrona wyłącznej strefy ekonomicznej na Bałtyku i pograniczu wschodnim. WYSUNIĘTA OBECNOŚĆ WOJSKOWA, OGRANICZONY KONFLIKT ZBROJNY;
6. Obrona / ochrona statków prowadzących połowy na wodach międzynarodowych (także o zasięgu globalnym). W konflikcie - jako przeciwne strony - uczestniczą państwa NATO / spoza NATO. Brak skuteczności arbitrażu międzynarodowego skutkuje konfliktem pomiędzy RP a innym państwami. DZIAŁANIA DEMONSTRACYJNE, WYSUNIĘTA OBECNOŚĆ WOJSKOWA, OGRANICZONY KONFLIKT ZBROJNY;
7. Działania mające na celu rozpoznawanie – w toku permanentnej działalności - osiągnięć wrogiej aktywności wojskowej: próby sterowania pogodą, wywoływania trzęsień ziemi, oddziaływań satelitarnych. GŁĘBOKIE ROZPOZNANIE WOJSKOWE realizowane bez uzgodnienia z NATO;
8. Działania zakłócające / dezorganizujące działalność rozpoznawczą (satelitarną, kosmiczną, radioelektroniczną, laserową) wrogich państw – bez udziału NATO;
9. Działania dezaktywacyjne / ratownicze / ewakuacyjne na terytoriach innych państw podczas działań realizowanych w ramach misji pokojowych z ramienia ONZ, OBWE, NATO w państwach posiadających / będących przedmiotem oddziaływania państw – nosicieli broni masowego rażenia;

Zarysowany zbiór sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych poddano redukcji do postaci umożliwiającej ich operacjonalizację. W wyniku tego zabiegu uzyskano zbiór sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych RP w działaniach samodzielnych na obszarze i poza obszarem RP, charakteryzujący się najwyższym wskaźnikiem prawdopodobieństwa, siły wpływu, oraz połączonym wskaźnikiem celowości, użyteczności, ważności oraz konieczności podjęcia działań. Na podstawie redukcji przeprowadzonej z wykorzystaniem przyjętych kryteriów, zbudowano zbiór minimalny, wymuszający przyjęcie wyodrębnionych sytuacji jako podstawy do planowania działań z użyciem SZ RP. Do zbioru tego zaliczono:

SYTUACJE MOŻLIWEGO UŻYCIA SIŁ ZBROJNYCH RP W SAMODZIELNYCH DZIAŁANIACH POŁĄCZONYCH /zestawienie globalne/:

I. NA OBSZARZE RP /kolejność opisana szacowanym prawdopodobieństwem wystąpienia/ W SKALI WOJNY

- 1. WOJNA CAŁEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM /PAŃSTWO, SOJUSZ, KOALICJA/ - RP SAMODZIELNE NA DRUGIM KIERUNKU STRATEGICZNYM;**
- 2. AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO / CZŁONKA NATO LUB NIEBĘDĄCEGO CZŁONKIEM NATO/ NA RP;**

PONIŻEJ PROGU WOJNY

- 3. GŁĘBOKI KRYZYS FUNKCJONOWANIA RP /ZAMIESZKI, STRAJKI, SECESJA NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP;**
- 4. KATASTROFA EKOLOGICZNA;**
- 5. ATAK TERRORYSTYCZNY NA RP;**
- 6. MASOWE MIGRACJE;**
- 7. AKTY NARUSZANIA GRANICY RP W REZULTACIE NIESTABILNOŚCI POLITYCZNO – WOJSKOWEJ W OTOCZENIU;**

II. POZA OBSZAREM RP /kolejność opisana szacowanym prawdopodobieństwem wystąpienia/

PONIŻEJ PROGU WOJNY

1. **OCHRONA / OBRONA I EWAKUACJA OBYWATELI POLSKICH Z TERENÓW OBJĘTYCH WOJNĄ, KRYZYSEM;**
2. **INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA;**
3. **EKSTERMINACJA LUDNOŚCI POCHODZENIA POLSKIEGO NA TERYTORIACH PAŃSTW ŚCIANY WSCHODNIEJ;**
4. **ATAKI ODWETOWE NA URZĄDZENIA O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA POT. PRZECIWNIA NA JEGO TERYTORIUM /TERRORYZM PAŃSTWOWY/;**
5. **INTERWENCJA EKONOMICZNA NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH W WARUNKACH KONFLIKTU EKONOMICZNEGO Z PAŃSTWEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA.**

2.3. Ogólne warunki i zasady przygotowania i prowadzenia narodowych operacji połączonych. Pożądanе zasadnicze zdolności SZ RP

Celem tego podrozdziału jest zarysowanie prognozowanych warunków przygotowania i prowadzenia samodzielnych operacji połączonych oraz dokonanie identyfikacji połączonych, ogólnych zasad użycia i działania, a także zarządzania SZ RP na potrzeby prowadzenia planowanych operacji, wreszcie określenie pożądanego, minimalnego wymaganego zbioru zdolności do prowadzenia przedmiotowych operacji. Wskazane rozwiązania stanowiąc będą podstawę do określenia w ostatniej części zuniwersalizowanego zbioru połączonych zdolności oraz zasad działania SZ RP

***

W stosunku do zarysowanych w podrozdziale drugim sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych RP w działaniach samodzielnych, prowadzonych zarówno na obszarze jak i poza obszarem RP, dokonano uszczegółowienia poprzez opisanie ich na zbiorze przyjętych kryteriów. Kryteriami tymi uczyniono dla

każdej z wyodrębnionych z osobna sytuacji: możliwe formy prowadzonych działań, dziedzinę, w której rozwój wydarzeń doprowadzić może do powstania sytuacji, konkretne podłoże, stanowiące swoisty zaczyn rozwoju wydarzeń, charakterystykę stron konfliktu i obszar jego występowania, towarzyszący istnieniu konkretnej sytuacji stan funkcjonowania państwa, a także przewidywany charakter samodzielnych działań połączonych, wreszcie konkretny powód (powody) podjęcia przez SZ RP samodzielnych działań połączonych. W tabelach poniżej przedstawiono opisane na zbiorze kryteriów sytuacje, a także sformułowano – w stosunku do każdej z nich – krótki, syntetyczny opis. Zgodnie z przyjętym założeniem, na zbiorze poszczególnych typów sytuacji opisano poniżej prognozowane warunki przygotowania i prowadzenia samodzielnych, połączonych działań narodowych sił zbrojnych, a także wyodrębniono zasady ich użycia / działania/zarządzania nimi:

SYTUACJE MOŻLIWEGO UŻYCIA SIŁ ZBROJNYCH RP W SAMODZIELNYCH DZIAŁANIACH POŁĄCZONYCH
/uszczerbowienie i opis sytuacji/:

I. NA OBSZARZE RP

SYTUACJA WYMUSZONA

Lp.	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWA- NIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	WOJNA CAŁEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM /PAŃSTWO, SOJUSZ, KOALICJA / - RP SAMODZIELNE NA DRUGIM KIERUNKU STRATEG.	OPERACJA LADOWO-LOTNICZO-MORSKA PRZECIW RP	POLITYCZNA, PRAWNA, RELIGIJNA, EKONOMICZNA	PRZYNALEŻNOŚĆ RP DO NATO – STRONY PROWADZĄCEJ WOJNĘ	PAŃSTWO GRANICZĄCE Z RP CALE TERYTORIUM PAŃSTWA	WOJNA POWSZECHNA STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	I. NATO ZAANGAŻOWANE W KONFLIKT / WOJNĘ NA INNYM KIERUNKU STRATEGICZNYM

OPIS SYTUACJI: Narodowa, samodzielna obronna operacja połączona prowadzona w warunkach wojny powszechnej, wymuszona pełnym zaangażowaniem się NATO /wraz z częścią SZ RP/ w wojnę na innym kierunku strategicznym. Agresorem może być tu państwo sąsiadujące z RP, względnie państwo niegraniczące z RP, ale posiadające zdolności do działań w wymiarze strategicznym na dużą odległość. RP podejmie w takim przypadku decyzję o konieczności przeprowadzenia samodzielnej, połączonej operacja obronnej, prowadzonej wyłącznie z użyciem sił znajdującymi się pod dowództwem narodowym.

WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP

WOJNA CAŁEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM / PAŃSTWO, SOJUSZ, KOALICJA/ - RP SAMODZIELNIE NA INNYM KIERUNKU STRATEGICZNYM

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Brak porozumienia w NATO w sprawie udzielenia pomocy RP; • Niekończące się dyskusje w ONZ; • Tworzenie się sojuszu pomiędzy agresorem a państwami zależnymi; • Częściowa blokada granic RP w celu niedopuszczenia do migracji ludności polskiej do krajów sąsiednich (w tym UE); • Załamanie się stosunków dyplomatycznych i gospodarczych z państwami popierającymi agresję; • Ewakuacja placówek i przedstawicieli dyplomatycznych i handlowych z RP; 	<ul style="list-style-type: none"> • Całkowita dysfunkcja NATO; • Odsunięcie się USA jako strategicznego partnera RP; • Pragmatyczne partnerstwo polityczne części państw NATO i UE z agresorem; • Całkowita blokada granic RP, zarówno przez agresora; jak i przez państwa dawnej koalicji (sojuszu);
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastające trudności z realizacją zadań budżetowych państwa; • Kilkakrotne zwiększenie budżetu wojskowego; • Pełna mobilizacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Wprowadzenie budżetowego systemu produkcji w zakładach pracy objętych mobilizacją i militaryzacją; • Wstrzymanie wybranych inwestycji centralnych w RP i rozpoczęcie w trybie pilnym prac budowlanych dla potrzeb obronności; • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; • Wprowadzenie reglamentacji niektórych artykułów spożywczych, środków medycznych i paliw; • Nałożenie na wybrane podmioty gospodarcze dziennych norm produkcji; • Uproszczenie procesów technologicznych wybranych wyrobów; • Nałożenie dodatkowych zamówień dla krajowego przemysłu zbrojeniowego; • Nałożenie kontyngentów produkcji w rolnictwie indywidualnym; • Nałożenie dziennego limitu wyplat bankowych dla ludności cywilnej; • Wprowadzenie priorytetu wykorzystania infrastruktury technicznej i społecznej dla potrzeb obronności; • Nałożenie przez wybrane kraje UE oraz koalicji wobec agresora embarga na sprzedaż towarów i usług; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełna realokacja zasobów w kierunku realizacji zadań związanych z prowadzeniem wojny; • Całkowite wstrzymanie dostaw z zagranicy; trudności w zapewnieniu ciągłości dostaw produktów naftowych spożywczych na rynek • Wprowadzenie specjalnego podatku od towarów i usług na potrzeby związane z wojną; • Blokada kont bankowych dla wybranych podmiotów gospodarczych; • Wstrzymanie płatności wynikających z zadłużenia zagranicznego państwa;

<p>SPOŁECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uruchomienie ewakuacji ludności cywilnej ze stref bezpośredniego zagrożenia; • Wydanie ludności cywilnej środków ochrony przed BMR; • Wprowadzenie godziny policyjnej w części lub na całym terytorium kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wydlużenie dnia roboczego do 10 godzin; • Wprowadzenie powszechnego obowiązku pracy; • Zakaz podróży obywateli polskich za granicę; • Pogłębiający się chaos organizacyjny, anarchia na niektórych obszarach terytorium państwa;
<p>INFORMACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nasilające się ataki informatyczne na sieci zarządzania ruchem lotniczym, systemy bankowe, serwery zarządzające pracą kolei, elektrowni; • Zastosowanie propagandy jako narzędzia walki informacyjnej przez przeciwnika jak też przez RP; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pełna dezinformacja w masmediach po obu stronach konfliktu; • Negatywne ataki propagandowe ze strony byłych sojuszników, a także agresora powodujące pogarszającą się opinię o Polsce na świecie;

WYBRANE CECHY WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA: Prognozowane, samodzielne działania połączone,

prowadzone będą w warunkach: w warstwie przygotowania operacji – niestabilności politycznej, braku spójności w NATO na tle sposobu rozwiązania konfliktu, co skutkować może dysfunkcją Sojuszu jako jednolitego tworu polityczno – wojskowego. Niezdolność do podjęcia decyzji o zaangażowaniu się Sojuszu na innym kierunku strategicznym pogłębiała się będzie na skutek realnej groźby zaprzestania dostaw ropy naftowej i gazu przez potencjalnego przeciwnika RP dla całego Zachodu. Narastający chaos organizacyjny, anarchia na niektórych obszarach terytorium państwa, a także spodziewane, wrogie działania mniejszości narodowych związanych etnicznie z agresorem, utrudnią będą przygotowanie i prowadzenie działań bojowych. Sytuację pogarszać może stosowanie przez przeciwnika skierowanej przeciwko RP propagandy, dezinformującej międzynarodową opinię publiczną o rzeczywistym rozwoju wydarzeń w RP i jej otoczeniu. Należy spodziewać się ataków informacyjnych na centra komunikacyjne, systemy bankowe, centra dowodzenia siłami zbrojnymi. Szerszy przegląd prognozowanych warunków powyżej.

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA

WOJNA CALEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM / PAŃSTWO, SOJUSZ, KOALICJA / - RP SAMODZIELNIE NA INNYM KIERUNKU STRATEGICZNYM

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	X
	Zywotnych	
	Ważnych	
	Pozostałych	
2.	Akceptacja społeczna	X
	Zgoda	
	Częściowa akceptacja	
	Brak akceptacji	
	Narodowych	X
3.	Nadrzędność wartości	
	Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO	
	UE	
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	
	Politycznych	
	Ekonomicznych	
	Wojskowych	X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	X
	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/	X
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	X
	Tak	
	Nie	
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	X
	Optymalne	
	Zadawalające	
	Niezadawalające	X

Zasadą podstawową będzie prowadzenie działań, których realizacja ma zagwarantować zaspokojenie żywotnych interesów związanych z przetrwaniem narodu i państwa.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej dla prowadzonych działań, zwłaszcza z uwagi na narodowy charakter broniowych wartości.

W ramach prowadzonej samodzielnej operacji rozstrzygające znaczenie będzie miało wykorzystanie sił zbrojnych jako narzędzia polityki państwa. Najwyższy wskaźnik efektywności działań należy przypisać klasycznemu uzbrojeniu i wyposażeniu, jakkolwiek w przypadku wielokrotnie silniejszego przeciwnika pozyskanie narzędzi strategicznego zastraszania (odstraszenia), w postaci najnowocześniejszych technologii może okazać się warunkiem koniecznym powodzenia.

Z uwagi na fakt, iż RP byłaby ofiarą agresji, planowane działania są w pełni zgodne z wymogami prawa międzynarodowego.

Ze względu na prognozowaną, trudną sytuację polityczną i ekonomiczną warunki, przede wszystkim polityczne, ale także ekonomiczne prowadzonych działań należy szacować jako niezadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	X
	Po stronie agresora	X
	Równowaga	X
	Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	X
	Całkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	X
	Brak (przewidywalne)	
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	X
	Wysoka	
	Średnia (operacyjna)	X
	Niska (na poziomie taktycznym)	
4.	Ześrodkowanie sił	X
	Wymagane (konieczne)	
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	X
	Bardzo wysoka	
	Przeciętna	X
	Działania statyczne	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³¹	X
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	

Zasada wymogu posiadania przewagi w prowadzonych samodzielnych działaniach połączonych będzie trudna do spełnienia, jednak w przypadku niektórych państw możliwe będzie posiadanie równowagi potencjałów.

Prowadzone działania wydają się w zasadzie przewidywalne, jednak należy spodziewać się możliwości użycia przez przeciwnika narzędzi, a także form działań nieznanych, bądź nie ujętych w klasycznych wymiarach prowadzenia walki. Konieczność posiadania nowych narzędzi, zastosowanie nowatorskich form działania, wydają się zasadą konieczną do odniesienia sukcesu.

Skuteczny manewr w wymiarze strategicznym powinien stanowić zasadę kształtowania przewagi w ramach projektowanych działań.

Aktywność działań obronnych, zwłaszcza w wymiarze operacyjnym, stanowią zasadą konieczną powodzenia, jednak z uwagi na charakter działań ich intensywność można opisać jako przeciętną, charakterystyczną dla tradycyjnego modelu armii.

Ze względu na zaangażowanie gros potencjału państwa, a także wielość różnorodnych, podejmowanych przez nie działań, w procesie przygotowania i prowadzenia operacji należy uwzględnić granicznie dużą liczbę kombinacji działań połączonych. Zasada maksymalizacji planowanych rezultatów działania wskazuje na łączenie możliwe dużej liczby cech, wskaźników połączoneści, od współdziałania rodzajów sił zbrojnych i służb, poprzez współpracę cywilno – wojskową, synergię środków, narzędzi, form działania.

³¹ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska X
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian X
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności X X
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne X
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie X Wystarczający czas na reakcję X
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach X
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie X

Klasyczny charakter prognozowanych działań lokuje je w obszarze średnich wymogów kreatywności planowania i realizacji, ograniczony do ściśle określonego kontekstu sytuacyjnego na poziomie operacyjnym i taktycznym, jednak wysokiego na poziomie polityczno – strategicznym (nowe pomysły, idee, koncepcje działania).

Prognozowana sytuacja nie wymusza wysokiego nowatorstwa kultury organizacyjnej, ograniczając aktywność decydentów do akceptacji i adaptacji pojawiających się zmian.

Niski poziom złożoności problemu, wymusza dostosowanie istniejących rozwiązań, koncepcji, doktryn, do rozwiązania sytuacyjnego.

Projektowane działania w warstwie przygotowania do prowadzenia operacji wynikać powinny z zasady z obserwacji istniejących trendów, które będzie można ekstrapolować. Należy się jednak spodziewać możliwości wystąpienia zmian w otoczeniu skracających skutecznie możliwość ich identyfikacji do granicznego minimum (poziom antycypacyjny, a nawet eksploracyjny otoczenia).

W związku z powyższym czas przeznaczony na reakcje będzie z zasady wystarczający w warstwie przygotowywania, z możliwością jego szybkiego skracania w warstwie prowadzenia działań.

Generalną zasadą pozostawać będzie koncentracja na zagrożeniach przewidywanych oraz istniejących.

Otwarcie na swoistą „inność” działań nie będzie stanowić w tym przypadku zasady koniecznej.

POŻĄDANE ZDOLNOŚCI SIŁ ZBROJNYCH RP /W ŚWIETLE PROGNOZOWANYCH WARUNKÓW PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH, POŁĄCZONYCH OPERACJI ORAZ ZAGREGOWANYCH ZASAD ICH UŻYCIA / DZIAŁANIA ORAZ UNIWERSALNYCH ZASAD ZARZĄDZANIA

W stosunku do wyodrębnionego typu sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych RP, opisanej na zbiorze prognozowanych warunków ich przygotowania i prowadzenia oraz wskazanych zasad użycia / działania, a także ogólnoteoretycznych zasad sprawnego zarządzania siłami zbrojnymi, zidentyfikowano najogólniejszy zbiór pożądanych zdolności.

W ramach wojny całego NATO z innym podmiotem /państwo, sojusz, koalicja/, oraz wymuszona samodzielnością obroną państwa, SZ RP powinny być zdolne do:

1. Prowadzenia samodzielnej, strategicznej operacji połączonej o charakterze obronnym w skali całego państwa;
2. Prowadzenia działań odwetowych przy użyciu niewielkich jednostek zadaniowych na terytorium potencjalnego przeciwnika; celem destabilizowania jego działalności politycznej, gospodarczo – ekonomicznej, a także komunikacyjnej;
3. Unieszkodliwiania i niszczenia urządzeń radioelektronicznych, systemów dowodzenia i łączności;
4. Niszczenia lub zakłócania pracy systemów informacyjnych i informatycznych przeciwnika;
5. Szybkiego przerzutu w wymiarze operacyjnym;
6. Organizowania współpracy cywilno – wojskowej;
7. Przyjęcia wsparcia sojuszniczego w warunkach korzystnego rozwoju sytuacji na innym kierunku strategicznym.

SYTUACJA WYMUSZONA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH /WG SZACUNKU PRAWDOPODOBIEŃSTWA/
1.	AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO /W TYM CZŁONKA NATO/ NA RP	OPERACJA LĄDOWO-LOTNICZO-MORSKA PRZECIWI RP	POLITYCZNA, PRAWNA	ŻADANIA TERYTORIALNE WOBEC RP	PAŃSTWO GRANICZĄCE Z RP /W TYM CZŁONEK NATO/ CAŁE TERYTORIUM PAŃSTWA	WOJNA POWSZECHNA STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	1. NIEZGODA / BRAK CONSENSUSU W NATO NA TLE OSTRYCH ROZBIEŻNOŚCI POLITYCZNYCH I EKONOMICZNYCH; 2. ROZPAD NATO BEZ ZAWIĄZANIA NOWEGO SOJUSZU / KOALICJI; 3. POWSTANIE NOWEGO SOJUSZU / KOALICJI Z UDZIAŁEM CZĘŚCI PAŃSTW NATO Z DOTYCHCZASOWYM Oponentem / PRZECIWNIKIEM WYMIERZONEGO W RP

OPIS SYTUACJI: Narodowa, samodzielna obronna operacja połączona, realizowana w warunkach wojny powszechnej obejmującej całość terytorium państwa, spowodowana roszczeniami terytorialnymi państwa ościennego wobec RP. Narodowa samodzielność działań połączonych będzie w takiej sytuacji wymuszona 1. niezgodą / brakiem consensusu w NATO /**prawd. 0,5/**, lub 2: rozpadem NATO bez zawiązania nowego Sojuszu / koalicji /**prawd.0,3/**. lub: 3. powstaniem nowego sojuszu / koalicji z udziałem części państw NATO z dotychczasowym oponentem / przeciwnikiem wymierzonego w RP /**prawd. 0,2/**.

AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO / CZŁONKA NATO LUB PAŃSTWA NIEBĘDĄCEGO CZŁONKIEM NATO/ NA RP

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastanie głębokiego kryzysu politycznego w łonie państw NATO (względnie zaostżanie się sytuacji między RP a państwem sąsiadującym) na tle społecznym, ekonomicznym, demograficznym; • Paraliż decyzyjny w łonie samego NATO i UE; • Ustanie normalnej współpracy wśród sojuszników, niekończące się dyskusje w sprawie rozwiązania konfliktu; • Zawiązanie się nowej koalicji pomiędzy agresorem a innymi państwami (sąsiadującymi i nie sąsiadującymi z RP); • Brak koncepcji rozwiązania problemu przez organizacje międzynarodowe; 	<ul style="list-style-type: none"> • Całkowita dysfunkcja umów politycznych i sojuszy zawartych przez RP; • Intensywne próby pozyskania strategicznego partnera politycznego i wojskowego; • Zerwanie dotychczasowych relacji pomiędzy poszczególnymi państwami europejskimi, kształtowanie się nowego porządku politycznego w Europie; • Wycofanie się strategicznego partnera RP – Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z działań w Europie (powrót do tradycji izolacjonizmu);
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Próby stworzenia doradźnego układu gospodarczego umożliwiającego Polsce wymianę towarową bez udziału RP; • Mobilizacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Militaryzacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Wprowadzenie bodźcowego systemu produkcji w zakładach pracy objętych mobilizacją i militaryzacją; • Wstrzymanie wybranych inwestycji centralnych w RP i rozpoczęcie w trybie pilnym inwestycji dla potrzeb obronności; • Wprowadzenie świadczeń rzeczowych i osobistych na terytorium RP • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; • Wprowadzenie reglamentacji niektórych artykułów spożywczych środków medycznych i paliw; • Nalożenie dodatkowych zamówień dla krajowego przemysłu zbrojeniowego • Uproszczenie procesów technologicznych wybranych wyrobów; • Nalożenie kontyngentów produkcji w rolnictwie indywidualnym; • Nalożenie przez wybrane kraje UE oraz koalicji wobec agresora embarga na sprzedaż towarów i usług; • Uruchomienie tajnych porozumień międzynarodowych w zakresie kooperacji produkcji wybranych branż; 	<ul style="list-style-type: none"> • Destabilizacja ekonomiczna w wymiarze kontynentalnym, wzrost cen wszystkich produktów, zwłaszcza nośników energii; • Załamanie się wspólnego rynku UE, kryzys płatniczy RP • Wprowadzenie specjalnego podatku od towarów i usług na potrzeby prowadzenia wojny; • Błokada kont bankowych dla wybranych podmiotów gospodarczych; • Wstrzymanie płatności wynikających z naszego zagranicznego zadłużenia;

<p>SPOLECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ewakuacja części ludności cywilnej z obszarów zagrożonych; • Ewakuacja i ochrona dóbr kultury z terytorium objętego działaniami; • Wprowadzenie godziny policyjnej na terytorium kraju; 	<ul style="list-style-type: none"> • Przyspieszony tryb orzeczeń sądowych; • Wydłużenie dnia roboczego do 10 godzin; • Wprowadzenie obowiązku pracy; • Wprowadzenie zakazu wiecej i zgromadzeń; • Delegalizacja związków zawodowych i ruchów politycznych; • Amnestia dla dużej rzeszy więźniów; • Zakaz podróży obywateli polskich za granicę;
<p>INFORMACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezawuowanie Polski na arenie międzynarodowej przez dotychczasowego sojusznika (koalicjanta) poprzez podawanie nieprawdziwych informacji o powodach zaostrzenia się sytuacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wydawanie jednego tytułu gazety rządowej na forum lokalnym; • Głęboki chaos informacyjny, całkowity brak klarowności sytuacji w RP i na jej obrzeżach; • Wykorzystanie przez przeciwnika działań w infosferze do destabilizowania działań państwa w większości dziedzin jego działalności;

WYBRANE CECHY WARUNKÓW FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA: Agresja państwa ościennego na RP (w tym członka

NATO) powodować może brak konsensusu politycznego w łonie Sojuszu, doprowadzając do jego erozji. Ewentualne wycofanie się USA z istniejącego układu polityczno – wojskowego powodować może ogólna destabilizację polityczną w Europie, a nawet w całej Eurazji. Sytuacja taka prowadzi może do dalszych konsekwencji w postaci załamania się rynku wymiany finansowej i handlowej, powodując destabilizację gospodarczą w skali, co najmniej kontynentalnej. W wymiarze wewnętrznym taki spłot warunków owocować będzie prawdopodobnie gwałtownym wzrostem bezrobocia, kryzysem płatności społecznych, narastającym stanem chaosu, a nawet anarchii. Pogłębiać go może posługiwanie się przez potencjalnego przeciwnika propagandą medialną, a także stosowanie na szeroka skalę broni informacyjnej.

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO / W TYM CZŁONKA NATO/ NA RP

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ, celom związanym z realizacją interesów	Żywootnych X Ważnych Pozostałych
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda X Częściowa akceptacja Brak akceptacji Narodowych X Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO UE
3.	Nadrzędność wartości	Politycznych X Ekonomicznych Wojskowych Klasycznych X Nowoczesnych (przeskok technologiczny/
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Tak X Nie
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Optymalne Zadawalające Niezasadowne X
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	
7.	Pozawojkowe warunki realizacji działań	

Sily zbrojne mogą zostać użyte w myśl naczelnej zasady podporządkowania ich działania realizacji żywotnych interesów narodowych.

Z uwagi na charakter prognozowanego konfliktu (wojny) działania prowadzone będą z pełną akceptacją społeczną.

Priorytetem pozostaje zasada nadrzędności wartości narodowych nad sojusznymi czy unijnymi, nawet, jeśli przeciwnikiem nie będzie państwo należące do NATO

Działania prowadzone będą z przyjęciem zasady rozstrzygającego znaczenia narzędzi wojskowych, jednak w warstwie przygotowania do konfliktu działania polityczne mogą przynieść wymierne rezultaty.

Prognozowany charakter konfliktu wskazuje na dominujące znaczenie klasycznych środków walki.

Działania prowadzone będą z zachowaniem zasady nadrzędności przepisów prawa międzynarodowego nad konkretnymi rozwiązaniami zbrojnymi. Stąd prowadzenie działań niezgodnych z tymi przepisami nie będzie możliwe.

Ze względu na prognozowaną, trudną sytuację polityczną i ekonomiczną, a także społeczną i informacyjną, warunki prowadzonych działań należy szacować jako niezadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	X
	Po stronie agresora	
	Równowaga	
	Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	
	Całkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	X
	Brak (przewidywalne)	
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	X
	Wysoka	
	Średnia (operacyjna)	
	Niska (na poziomie taktycznym)	
4.	Zęśrodkowanie sił	X
	Wymagane (konieczne)	X
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	X
	Bardzo wysoka	
	Przeciętna	
	Działania statyczne	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³²	X
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	X
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	

Zasada dążenia do posiadania przewagi będzie trudna lub niemożliwa do spełnienia. Należy zatem dążyć do kształtowania przewagi w ramach niekonwencjonalnych form działania (np. działania nieregularne w skali strategicznej).

Prognozowany charakter działań uniemożliwił będzie w zasadzie prowadzenie działań charakteryzujących się zaskoczeniem; należy zatem poszukiwać nowych metod prowadzenia walki, zwłaszcza w wymiarze operacyjnym i taktycznym (np. korzystanie z broni i technologii przyszłości)

Przyjęcie takiej filozofii prowadzenia operacji wymaga wysokiej manewrowości całego potencjału.

Zęśrodkowanie sił konieczne może być konieczne, jednak zasadniczą zasadą projektowanych operacji powinny pozostawać działania rozproszone. Prowadzenie samodzielnej operacji w wymiarze strategicznym o dużym poziomie koncentracji wojsk wydaje się mało efektywne.

Z zasadą wysokiej manewrowości wiąże się postulat wysokiej aktywności, głównie w działaniach obronnych, ale także zaczepnych.

Prognozowane działania połączone wymagają synergii takiej liczby kryteriów, która pozwoli na maksymalizację efektów działania, tj. granicznie dużej (co spowodowane jest skalą prognozowanej sytuacji i zaangażowaniem całego potencjału państwa).

³² Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska X
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian X Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Sredni poziom złożoności Niski poziom złożoności X
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne X Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie X Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach X
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie X

Powszechność potencjalnego konfliktu (wojny) wymagać będzie angażowania gros potencjału państwa. W związku z powyższym zasada kreatywności projektowanych działań jest tu pożądana, jednak nie w stopniu granicznie wysokim.

Prognozowana sytuacja nie wymusza wysokiego nowatorstwa kultury organizacyjnej, ograniczając aktywność decydentów do akceptacji i adaptacji pojawiających się zmian.

Niski poziom złożoności problemu, wymusza dostosowanie istniejących rozwiązań, koncepcji, doktryn, do konkretnych kontekstów sytuacyjnych.

Projektowane działania w warstwie przygotowania do prowadzenia operacji wynikać powinny z zasady z obserwacji istniejących trendów, które będzie można ekstrapolować. Należy się jednak spodziewać możliwości wystąpienia zmian w otoczeniu skracających skutecznie możliwość ich identyfikacji do granicznego minimum (poziom antycypacyjny, a nawet eksploracyjny otoczenia).

W większości przypadków, przy zakładanym klasycznym charakterze konfliktu siły zbrojne powinny być zdolne do działania w oparciu o schemat: zagrożenie – reakcja, przy czym szacowany czas reakcji niekiedy (sporadycznie) może nie przekraczać granicy percepcji.

Generalną zasadą pozostawać będzie koncentracja na zagrożeniach przewidywanych oraz istniejących.

Otwarcie na swoistą „inność” działań nie będzie stanowić w tym przypadku zasady koniecznej.

W ramach agresja państwa ościennego /w tym członka NATO / na RP, SZ powinny być zdolne do:

1. Samodzielnego prowadzenia strategicznej operacji obronnej, a także przejścia do działań zaczepnych;
2. Obezwładniania oraz likwidowania potencjału żywego dużych zgrupowań wojskowych przeciwnika, zarówno poprzez wykorzystanie potencjału klasycznego, jak też z użyciem nowoczesnych technologii, zwłaszcza informacyjnych;
3. Unieszkodliwiania systemów radioelektronicznych;
4. Niszczenia i zakłócania pracy systemów informatycznych przeciwnika;
5. Prowadzenia długotrwałych, nieregularnych działań z wykorzystaniem całego potencjału osobowego i technologicznego /vide stan Wojsk Obrony Terytorialnej oraz Obrony Cywilnej/;
6. Zwalczania z ziemi i z powietrza szacowanej przewagi lotniczej przeciwnika;
7. Niszczenia /z użyciem niedużych zespołów zadaniowych/ w ramach działań odwetowych instalacji i urządzeń cywilnych i wojskowych przeciwnika znajdujących się na jego terytorium;
8. Prowadzenia działań z wykorzystaniem broni biologicznej i chemicznej na terytorium przeciwnika /działania odwetowe/.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLĄCZONYCH
1.	GLEBOKI KRYZYS FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA	a. SECESJA	POLITYCZNA, PRAWNA, SPOLECZNA	DAŻENIA MNIEJSZOŚCI ETNICZNYCH ZAMIESZKUJĄCYCH TERYTORIUM R.P. DO RESTYTUCJI PAŃSTWOWOŚCI NA ZAMIESZKIWANYCH OBSZARACH	MNIEJSZOŚĆ NIEMIECKA, - RP CZEŚĆ TERYTORIUM PAŃSTWA - WOJEWÓDZ-TWO	KRYZYS - WEWNĘTRZNY KONFLIKT SPOLECZNY Z UŻYCIEM ŚRODKÓW WALKI ZBROJNEJ W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY OPERACJE INNE NIŻ WOJNA - PRZECIWDZIAŁANIE REBELII, MANIFESTACJA SIŁY	1. PAŃSTWO - CZŁONEK NATO STRONA KONFLIKTU 2. PRAWO POLSKIE ZASTRZEGAJĄCE WYŁĄCZNIE NARODOWY, SUWERENNY CHARAKTER DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH I RESTYTUCYJNYCH
		b. ZBROJNY ZAMACH STANU	POLITYCZNA SPOLECZNA EKONOMICZNA	POGLEBIAJĄCY SIĘ KRYZYS SPRAWOWANIA WŁADZY NA TERYTORIUM CAŁEGO PAŃSTWA	SPOLECZEŃSTWO - RZĄD RP CAŁY OBSZAR PAŃSTWA	KRYZYS - WEWNĘTRZNY KONFLIKT SPOLECZNY Z UŻYCIEM ŚRODKÓW WALKI ZBROJNEJ OGRAŃCZANIE STRAJKÓW, DZIAŁANIA PORZĄDKOWE, MANIFESTACJA SIŁY	1. PRAWO POLSKIE ZASTRZEGAJĄCE WYŁĄCZNIE NARODOWY, SUWERENNY CHARAKTER DZIAŁAŃ PREWENCYJNYCH I RESTYTUCYJNYCH

OPIS SYTUACJI:

3a. SECESJA: Narodowa, samodzielna operacja połączona, realizowana w warunkach kryzysu polityczno – prawnego, spowodowanego roszczeniami mniejszości niemieckiej do restytucji formy państwowości na zamieszkiwanym terytorium. Samodzielność działań ma charakter planowy, spowodowana jest prawem polskim zastrzegającym możliwość prowadzenia wszelkich działań na swoim własnym terytorium. Uzyskanie consensus w ramach NATO i UE uniemożliwia zaangażowanie w konflikt dwóch państw – członków tych organizacji. Operacja prowadzona jest w formie działań o charakterze manifestacji siły, czynnego zwalczania (operacje zaczepne) uzbrojonych grup przeciwnika, działania porządkowe i stabilizacyjne

3b. ZBROJNY ZAMACH STANU: Samodzielna operacja połączona realizowana w warunkach głębokiego kryzysu politycznego, ekonomicznego i społecznego, spowodowanego roszczeniami materialnymi społeczeństwem, niezadowolonym ze sposobu sprawowania władzy w państwie, brakiem należytych warunków socjalnych. Samodzielność działań ma charakter planowy, spowodowana jest prawem polskim zastrzegającym możliwość rozwiązywania suwerennych problemów własnymi siłami. Operacja prowadzona jest w formie działań porządkowych, poprzez siłową likwidację strajków i zamieszek, zaprowadzanie porządku i sprawowanie władzy w kluczowych dla państwa ośrodkach administracyjnych, komunikacyjnych, związanych z bezpieczeństwem energetycznym, innych. /sytuacja w dalszym ciągu nie charakteryzowana/

WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP

GLEBOKI KRYZYS FUNKCJONOWANIA RP / SECESJA NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP/

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Ostry rozłam polityczny w łonie państw Unii Europejskiej na temat praw mniejszości narodowościowych w Polsce; • Polaryzacja poglądów społeczności międzynarodowej i organizacji ponadnarodowych na temat sposobu traktowania mniejszości narodowościowych na terytorium RP; • Pogrożki dotyczące możliwości użycia siły ze strony państwa popierającego działania secesyjne własnej mniejszości względem RP; • Kryzys spójności europejskiej powodujący załamanie się jednolitej linii politycznej w stosunkach z resztą świata; • Tworzenie się systemu doróżnych sojuszy (koalicji) umożliwiających wzmocnienie presji politycznej wobec RP.	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarte groźby na temat możliwości użycia siły przez państwo popierające secesję na terytorium RP oraz jego sojuszników; • RP pozostawiona samodzielnie ze swoim wewnętrznym problemem przez dotychczasowych sojuszników; • Otwarta izolacja RP na arenie międzynarodowej;

<p>EKONOMICZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mobilizacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Militaryzacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Wprowadzenie bodźcowego systemu produkcji w zakładach pracy objętych mobilizacją i militaryzacją; • Wstrzymanie wybranych inwestycji centralnych w RP i rozpoczęcie w trybie pilnym inwestycji dla potrzeb obronności; • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; • Nałożenie dodatkowych zamówień dla krajowego przemysłu zbrojeniowego • Wprowadzenie priorytetu wykorzystania infrastruktury technicznej i społecznej dla potrzeb obronności; • Ochrona newralgicznych budynków, budowli i urzędów na terytorium kraju; • Nałożenie embarga na towary i usługi przez wybrane kraje UE na państwo wspierające secesję; 	<ul style="list-style-type: none"> • Embargo gospodarcze zastosowane wobec Polski przez niektóre państwa UE oraz państwa spoza Unii • Próby wyegzekwowania od RP w trybie natychmiastowym zaległych kredytów i należności; • Wstrzymanie dostaw do RP surowców decydujących o przetrwaniu państwa (odcięcie dostaw ropy naftowej i gazu) • Sabotowanie urzędów służących do przepompowywania ropy i gazu; • Wprowadzenie specjalnego podatku od towarów i usług na potrzeby zażegnania kryzysu; • Blokada kont bankowych dla wybranych podmiotów gospodarczych, zwłaszcza związanych z Secesją; • Wprowadzenie obowiązku pracy na terenach objętych secesją;
<p>SPOLECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ewakuacja części ludności cywilnej z obszarów zagrożonych, • Ewakuacja i ochrona dóbr kultury z terytorium objętego działaniami, • Wprowadzenie godziny policyjnej na części terytorium kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zakaz podróży obywateli polskich za granicę; • Wprowadzenie ostrych ograniczeń w zakresie poruszania się obywateli na terytorium państwa; • Amnestia dla dużej części więźniów;
<p>INFORMACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie przez mniejszość zamieszkującą terytorium RP akcji dezinformacyjnej na temat faktycznej sytuacji na terenach objętych kryzysem; • Prowadzenie przez media należące do agresora międzynarodowej akcji propagandowej dezawuuującej działania RP na terenach objętych kryzysem; 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania paralizujące i destruktywne w sieci informatycznej państwa, w jego urzędach oraz w sieci bankowej;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

GLEBOKI KRYZYS FUNKCJONOWANIA RP / SECESJA NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP/

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywoitych X
		Ważnych X
		Pozostałych
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda
		Częściowa akceptacja X
		Brak akceptacji X
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych X
		Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa
		NATO
		UE
		Politycznych X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Ekonomicznych
		Wojskowych X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Klasyucznych X
		Nowoczesnych /przeskok technologiczny/
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Tak X
		Nie X
7.	Pozawojkowe warunki realizacji działań	Optymalne
		Zadawalające X
		Niezadawalające

Zasada będzie podporządkowanie działania sil zbrojnych realizacji celów narodowych ważnych, nie decydujących jednak o przetrwaniu państwa.

Zasada pożądaney akceptacji społecznej zaspokajana będzie prawdopodobnie częściowo, w niektórych zaś przypadkach należy liczyć się z brakiem takiej akceptacji ze strony mniejszościowych grup społecznych.

Wartości narodowe uzyskiwać będą priorytet nad wartościami wspólnotowymi czy szerzej, międzynarodowymi.

Jakolwiek nadrzędność posiadać będą prawdopodobnie rozstrzygnięcia polityczne, wykorzystanie działań politycznych moze posiadać walor skuteczności i wyeliminować konieczność użycia SZ.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada prymatu prawa międzynarodowego powinna być przestrzegana, należy jednak liczyć się z koniecznością jego złamania, bądź znaczącego nagięcia w warunkach eskalacji konfliktu.

Pozawojkowe warunki prowadzenia ocenić można jako zadowalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	Po stronie agresora Równowaga Po stronie RP X
2.	Zaskoczenie	Całkowite (nieprzewidywalność) X Częściowe (co do form, zasad, narzędzi) Brak (przewidywalne)
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	Wysoka Średnia (operacyjna) X Niska (na poziomie taktycznym)
4.	Zesrodzkodowanie sił	Wymagane (koniczne) X Działania rozproszone
5.	Aktywność	Bardzo wysoka X Przeciętna Działania statyczne
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³³	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu X Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów

Pożądana zasada posiadania przewagi przez państwo zostanie zachowana.

Z dużym prawdopodobieństwem należy również wskazać na brak możliwości zaskoczenia przeciwnika. W ramach narastania napięcia będzie on liczył się z możliwością ataku, jednak jego możliwości percepcyjne co do formy, miejsca, czasu, charakteru działań pozostawać mogą ograniczone.

Manewrowość sił zbrojnych w działaniach służących tłumieniu rebelii należy określić jako średnią.

Samodzielne działania połączone nie będą wymagać zesrodzkodowania sił, zaś pożądaną aktywność należy określić jako przeciętną.

Z uwagi na w większości militarny charakter działań wskaźnik połączoneści należy określić jako minimalny i wystarczający (współdziałanie na poziomie rodzajów sił zbrojnych).

³³ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie

Prognozowane działania połączone wymagają średniego poziomu kreatywności rozwiązań, raczej w warstwie koncepcyjnej, niż realizacyjnej. Powinny się ograniczać do wskazania dość znacznej liczby wariantów działania, które można by następnie oceniać jako najbardziej użyteczne.

Adaptacja i akceptacja zmian wydają się wystarczającą zasadą działania w warunkach secesji.

Problem ma charakter złożony bardziej w warstwie politycznej, niż wojskowej. Kompleksowe podejście w działaniach wojskowych nie jest więc ściśle wymagane.

Zasadą powinno pozostawać przygotowywanie operacji w oparciu o względnie stabilne, w niektórych przypadkach reaktywne środowisko zewnętrzne.

Sily zbrojne będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji, jednak koncentracja na szansach wynikających z rozwoju sytuacji powinna być zasadą planowania operacji.

W warunkach głębokiego kryzysu funkcjonowania RP, spowodowanego secesją na części terytorium,

SZ powinny być zdolne do:

1. Zaprowadzenia porządku i gaszenia niepokojów społecznych na obszarach objętych secesją;
2. Długotrwałego prowadzenia działań ratowniczych, ewakuacyjnych oraz izolacji znacznych obszarów państwa;
3. Tworzenia politycznych ram współpracy i mediacji pomiędzy stronami konfliktu, a także organizowania struktur tymczasowych władz samorządowych;
4. Prowadzenia nieregularnych działań połączonych przeciwko uzbrojonym bojówkom i terrorystom;
5. Długotrwałego /mierzonego nawet w latach/ kontrolowania obszaru ogarniętego secesją do czasu normalizacji sytuacji.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	KATASTROFA EKOLOGICZNA	a. SKAŻENIE PROMIENIOTWÓRCZE b. KLĘSKA ŻYWIOŁOWA	BIOFIZYCZNO – EKOLOGICZNA, TECHNOLOGICZNA	WYBUCH W ELEKTROWNI JĄDROWEJ W PAŃSTWIE SĄSIADUJĄCYM Z RP POWODŹ, SUSZA, W SKALI MAKRO	CZEŚĆ / CAŁOŚĆ TERYTORIUM PAŃSTWA - CZEŚĆ / CAŁOŚĆ TERYTORIUM PAŃSTWA	KRYZYS EKOLOGICZNY OPERACJE INNE NIŻ WOJNA – DZIAŁANIA EWAKUACYJNE, RATOWNICZE, DEZAKTYWACYJNE, STABILIZACYJNE KRYZYS EKOLOGICZNY OPERACJE INNE NIŻ WOJNA – DZIAŁANIA EWAKUACYJNE, RATOWNICZE, STABILIZACYJNE	WEWNĘTRZNY PROBLEM RP WEWNĘTRZNY PROBLEM RP

OPIS SYTUACJI:

4a. SKAŻENIE PROMIENIOTWÓRCZE: Samodzielna operacja połączona o charakterze ratowniczym, ewakuacyjnym, stabilizacyjnym, prowadzona w warunkach głębokiego kryzysu ekologicznego, spowodowanego skażeniem części / całości terytorium państwa wybuchem w elektrowni jądrowej w państwie sąsiadującym z RP. Samodzielność działań jest planowa z uwagi na wewnętrzny charakter problemu, stanowi element normalnego szkolenia SZ.

4b. KLĘSKA ŻYWIOŁOWA /SUSZA, POWÓDŹ W SKALI MAKRO/ : Samodzielna operacja połączona o charakterze ewakuacyjnym i ratowniczym spowodowana suszą / powodzią w skali makro. Działania mają charakter planowy /sytuacja nie jest w dalszym ciągu charakteryzowana/.

WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SILE ZBROJNE RP

KATASTROFA EKOLOGICZNA /SKAZENIE PROMIENIOTWÓRCZE/

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE		<ul style="list-style-type: none"> • Ze względu na powszechność skutków katastrofy ekologicznej w skali makro, RP pozbawiona będzie prawdopodobnie możliwości uzyskania istotnego wsparcia ze strony innych państw i organizacji niepaństwowych
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Częściowa mobilizacja wybranych podmiotów gospodarczych; • Wprowadzenie świadczeń rzeczowych i osobistych na wybranym terytorium RP; • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozległość skażenia zmuszać będzie państwo do samodzielnego finansowania akcji ratowniczej i ewakuacyjnej oraz dezaktywacyjnej;
SPOLECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Ewakuacja ludności cywilnej z terenów zagrożonych • Ogłoszenie zbiórki artykułów spożywczych, leków, odzieży dla ludności zamieszkującej tereny, w których rysuje się możliwość wystąpienia klęski ekologicznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja obowiązkowych prac na rzecz gospodarki narodowej; • Rozwijanie szpitali polowych dla ludności poszkodowanej w wyniku katastrofy; • Prowadzenie działań ratowniczych na terenie objętym katastrofą; • Prowadzenie szczepień ochronnych dla ludności; • Prowadzenie akcji krwiodawstwa dla ludności; • Dowóz wody pitnej i żywności dla ludności dotkniętej klęską;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Nagłośnienie katastrofy w masmediach umożliwiające zwrócenie uwagi społeczności międzynarodowej na wagę i skutki skażenia; 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwie pełna, prowadzona na szeroką skalę akcja informacyjna sprzyjać będzie prowadzeniu przez siły zbrojne działań ratowniczych;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

KATASTROFA EKOLOGICZNA /SKAŻENIE PROMIENIOTWÓRCZE/

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywoitych Ważnych Pozostałych X X X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda Częściowa akceptacja Brak akceptacji Narodowych X
3.	Nadrzędność wartości	Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO UE X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych Ekonomicznych Wojskowych X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Klasycznych X
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/ Tak Nie X
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne Zadowolające Niezadowolające X

Zasadą będzie podporządkowanie działania sił zbrojnych realizacji celów narodowych ważnych, decydujących o przetrwaniu narodu, a także istnieniu pomyślnych warunków(głównie biofizyczny - ekologicznych) dalszego rozwoju.

Działania prowadzone będą przy pełnej akceptacji społecznej.

Jakkolwiek wartości narodowe uzyskiwać będą priorytet nad wartościami międzynarodowymi, to jednak ochrona wspólnej przestrzeni geograficznej i biofizyczny - ekologicznej stanowić ma zasadę prowadzonych operacji.

Nadrzędność zdolności ekonomicznych do ponoszenia wysiłku związanego z dezaktywacją skażonego terytorium wyznaczać będzie prawdopodobnie główny nurt działań.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji
Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadowolające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	Po stronie agresora
		Równowaga
		Po stronie RP
2.	Zaskoczenie	Całkowite (nieprzewidywalność)
		Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)
		Brak (przewidywalne)
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	Wysoka
		Średnia (operacyjna)
		Niska (na poziomie taktycznym)
4.	Zesrodzkodowanie sił	Wymagane (konieczne)
		Działania rozproszone
5.	Aktywność	Bardzo wysoka
		Przeciętna
		Działania statyczne
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączonej ³⁴)	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu
		Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów

W tym przypadku idzie raczej o zdolność do szybkiego rozpoznania skażenia, nie zaś o zdolność do zaskoczenia przeciwnika. Zasada będzie zatem zdolność do ciągłego monitorowania terytorium państwa przed skażeniem (obecnie realizowane zarówno przez organizacje cywilne jak i wojsko).

Średni poziom manewrowości jest zasadą prowadzenia działań ratowniczych i ewakuacyjnych.

Samodzielne działania połączone będą wymagać rozproszenia sił, zaś pożądaną aktywność wojsk należy określić jako przeciętną.

Z uwagi na szerokie ramy współdziałania, wielość rodzajów działań podrzędnie złożonych, pomiędzy wieloma uczestnikami, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikiem połączonej należy określić jako granicznie maksymalny wystarczający (współdziałanie wszelkich możliwych służb, na różnych poziomach, dotyczących wielu środków działania).

³⁴ Por. cechy połączonej działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska X
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian X
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności X
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne X
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie X Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach X X
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie X

Prognozowane działania połączone wymagają wysokiego poziomu kreatywności rozwiązań, zwłaszcza w doradzie organizowanych działaniach taktycznych.

Adaptacja i akceptacja zmian wydają się wystarczającą zasadą działania w warunkach skażenia.

Względnie niski poziom złożoności problemu umożliwia stosowanie względnie prostych reguł i rozwiązań.

Zasadą powinno pozostawać przygotowywanie operacji z uwzględnieniem zmian o średnim i względnie wysokim poziomie turbulencyjności otoczenia. Stąd zasada kształtowania działań i struktur maksymalnie elastycznych, adaptatywnych.

Sily zbrojne będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji, jednak koncentracja na szansach wynikających z rozwoju sytuacji powinna być zasadą planowania operacji.

W warunkach katastrofy ekologicznej, powodującej skażenie promieniotwórcze znacznych obszarów terytorium

państwa, a także przewidywaną znaczną liczbę zachorowań ludności, SZ powinny być zdolne do:

1. Prowadzenia prac dezaktywacyjnych i utylizacyjnych związanych z działaniami bojowymi oraz działaniami niebojowymi na bardzo dużych obszarach;
2. Współpracy i koordynacji działań obronno – ochronnych w skali całego kraju;
3. Prowadzenia działań ewakuacyjnych, ratowniczych oraz izolacji bardzo dużych obszarów państwa;
4. Organizowania systemów pomocy ekonomicznej i humanitarnej na terenach objętych skutkami katastrofy.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLAČZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLAČZONYCH
1.	ATAK TERRORYSTYCZNY NA RP	a. KLASYCZNY ATAK TERRORYSTYCZNY Z UŻYCIEM ŚRODKÓW WALKI TRADYCYJNYCH	POLITYCZNA, SPOŁECZNA, RELIGIJNA	ŻĄDANIA POLITYCZNE WOBEC RP	ORGANIZACJA FUNDAMENTA LISTYCZNA WYBRANE OBIEKTY BIEKTY	KRYZYS FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA PRZECIWDZIAŁANIE TERRORYZMOWI, DZIAŁANIA EWAKUACYJNE, PORZĄDKOWE	1. WEWNĘTRZNY PROBLEM RP; 2. SKALA I CHARAKTER DZIAŁAŃ TERRORYSTYCZNYCH NIE WSKAZUJĄ NA POTRZEBĘ PROWADZENIA OPERACJI W WYMIARZE MIĘDZYNARODOWYM
		b. ATAK TERRORYSTYCZNY Z WYKORZYSTANIEM BMR	POLITYCZNA, SPOŁECZNA, RELIGIJNA	ŻĄDANIA POLITYCZNE WOBEC RP	ORGANIZACJA FUNDAMENTA LISTYCZNA / PAŃSTWO STOSUJĄCE TERRORYZM WYBRANE OBIEKTY, CZĘŚĆ TERYTORIUM PAŃSTWA	GLEBOKI KRYZYS POLITYCZNO - MILITARNY ZWALCZANIE SKUTKÓW UŻYCIA BMR, EWAKUACJA LUDNOŚCI ZWIĘZAT, IZOLACJA TERENU OBJĘTEGO ATAKIEM	1. Z UWAGI NA SKALĘ ZJAWISKA ORAZ SZYBKOŚĆ WYSTĄPIENIA ISTNIEJE POTRZEBA NATYCHMIASTOWYCH DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH SAMODZIELNIE W NAJKRÓTSZYM CZASIE

OPIS SYTUACJI:

5a. KLASYCZNY ATAK TERRORYSTYCZNY: samodzielna operacja połączona prowadzona w formie działań ratowniczych, ewakuacyjnych oraz w miarę możliwości czynnej walki z terrorystami. Samodzielność ma charakter planowy, spowodowana jest skalą odpowiadającą możliwościom narodowych SZ, a także koniecznością szybkiego rozwiązania problemu /sytuacja nie będzie w dalszym ciągu charakteryzowana./

5b. ATAK TERRORYSTYCZNY Z UŻYCIEM BMR: samodzielna operacja połączona, prowadzona w formie działań ratowniczych, ewakuacyjnych, dezaktywacyjnych, izolacyjnych. Samodzielność jest planowa, spowodowana koniecznością bardzo szybkiego rozwiązania problemu.

WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP

ATAK TERRORYSTYCZNY NA RP /REALIZOWANY PRZY UŻYCIU BMR/

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • RP prowadzi działania służące utworzeniu szerokiego międzynarodowego układu politycznego przeciwko potencjalnym terrorystom. Działania te mają na celu zastraszenie agresora przed próbami ewentualnych ataków; • Polska prowadzi aktywne działania antyterrorystyczne poza obszarem RP (polityczne i wojskowe);	<ul style="list-style-type: none"> • Z uwagi na użycie przez terrorystów BMR na terytorium RP w ramach NATO, UE i doraznie tworzonego układu politycznego następuje paraliż decyzyjny i wycofywanie się poszczególnych państw; • Całkowita dysfunkcja i brak jedności w NATO oraz w UE spowodowany strachem przed atakiem na terytoria skupionych w tych organizacjach państw ;

<p>EKONOMICZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polska współfinansuje międzynarodowy program zwalczania terroryzmu szkolenie odpowiednich służb w zakresie: ewakuacji ludności i zwierząt, izolacji terenu objętego atakiem, kierowaniem akcją, zabezpieczeniem logistycznym i medycznym, systemu łączności; 	<ul style="list-style-type: none"> • Czasowe załamanie się międzynarodowej wymiany towarowej i usługowej; • Czasowe wstrzymanie operacji finansowych, powodujące gwałtowne zmiany cen na giełdach; • Wzrost inflacji, paniczne wykupywanie towarów ze sklepów, panika na rynku; • Wstrzymanie wybranych inwestycji centralnych w RP i rozpoczęcie w trybie pilnym odbudowy zniszczonej substancji majątkowej; • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; • Nałożenie dodatkowych zamówień rządowych dla krajowego przemysłu; • Wprowadzenie priorytetu wykorzystania infrastruktury technicznej i społecznej dla potrzeb reagowania kryzysowego; • Wstrzymanie płatności wynikających z naszego zagranicznego zadłużenia;
<p>SPOLECZNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja działań służących przygotowaniu obronemu społeczeństwa; • Uruchomienie systemu reagowania kryzysowego na terytorium państwa; • Wprowadzenie obowiązku pracy na wybranym terenie; 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwałtowne pogorszenie zdolności państwa do zapewnienia pomocy społecznej ludności poszkodowanej w wyniku ataku • Kryzys działalności służby medycznej, instytucji pomocy społecznej, organizacji humanitarnych; • Ograniczenia w swobodzie poruszania się na obszarach, gdzie doszło do ataku;
<p>INFORMACYJNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Próby informacyjnego oddziaływania na organizacje ponadnarodowe i państwa w celu sprzeżenia wysiłków związanych z przygotowaniem się do możliwości użycia przez przeciwnika BMIR; 	<ul style="list-style-type: none"> • Medialne wysiłki służące zwróceniu uwagi na problem przeprowadzonego ataku oraz występującego po nim skażenia radioaktywnego, powodującego głębokie skutki zdrowotne, społeczne, infrastrukturalne; • Poszukiwanie pragmatycznego partnerstwa służącego przeprowadzeniu działań odwetowych na organizacje terrorystyczne w ramach szerokiej koalicji;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

ATAK TERRORYSTYCZNY NA RP /REALIZOWANY PRZY UŻYCIU BMR/

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych X Ważnych Pozostałych
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda X Częściowa akceptacja Brak akceptacji
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych X Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa X NATO X UE X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych X Ekonomicznych Wojskowych X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Klasyecznych X Nowoczesnych /przeskok technologiczny/
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Tak X Nie
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne Zadawalające X Niezadawalające

Podporządkowanie użycia sił zbrojnych realizacji żywotnych interesów: przetrwania narodu i państwa.

Działania prowadzone będą przy pełnej akceptacji społecznej.

Priorytet wartości narodowych wyprzedza wszelkie działania o charakterze międzynarodowym, jednakże z uwagi na szczególny kontekst ewentualnych ataków (przynależność do Sojuszu, koalicji) prognozowane operacje połączone zaspokajając będą realizację wartości międzynarodowych.

Zasadą pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań politycznych; operacje wojskowe służyć będą rozwiązaniu problemu likwidacji skutków ataku oraz, w dalszej perspektywie, prowadzenia ewentualnych działań odwetowych.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadowalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	X
	Po stronie agresora	
	Równowaga	
	Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	X
	Całkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	
	Brak (przewidywalne)	
	Wysoka	
	Średnia (operacyjna)	
	Niska (na poziomie taktycznym)	X
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	
4.	Źródłowanie sił	X
	Wymagane (konieczne)	
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	X
	Bardzo wysoka	
	Przeciętna	X
	Działania statyczne	X
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączonej)	X
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	

Przewaga – z uwagi na zastosowane narzędzia walki zbrojnej – leżeć będzie po stronie agresora. Kształtowanie przewagi możliwe będzie jedynie w odniesieniu do ew. akcji odwetowej.

Sily zbrojne nie będą w stanie zaskoczyć agresora – efekt zaskoczenia leżeć będzie po stronie przeciwnika.

Likwidacja skutków ataku, ewakuacja ludności, działania dezaktywacyjne nie wymagają wysokiego poziomu manewrowości.

Zasadą będzie prowadzenie działań rozproszonych.

Przedmiotowa sytuacja wymagać będzie co najwyżej przeciętnej lub niskiej aktywności.

Samodzielne działania połączone będą wymagać rozproszenia sił, zaś pożądaną aktywność wojsk należy określić jako przeciętną.

Z uwagi na szerokie ramy współdziałania, wielość rodzajów działań podrzędnie złożonych, pomiędzy wieloma uczestnikami, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikiem połączonej należy określić jako granicznie maksymalny, angażujący współdziałanie wszelkich możliwych służb, na różnych poziomach, dotyczących wielu środków działania).

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalną zasadę działania, z zastrzeżeniem możliwości wystąpienia nieprzewidywalnych dzisiaj skutków; w tej sytuacji stymulowanie zmian, zarówno koncepcyjnych, jak też strukturalno – funkcjonalnych (głębokie modyfikacje tychże w trakcie działania) stanowić mogą wyznacznik prowadzonych operacji.

Granicznie wysoki wskaźnik złożoności problemu, a także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne nie będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na szansach wynikających z rozwoju sytuacji powinna być zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, rozbieżność rozwoju wydarzeń od przyjmowanych schematów powinno być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, miszach	Szansach Zagrożeniach
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie

W warunkach ataku terrorystycznego na RP, realizowanego przy użyciu BMR, SZ powinny być zdolne do:

1. Ochrony przestrzeni geograficznej RP przed atakami z użyciem zmodyfikowanych substancji organicznych i chemicznych, zwłaszcza toksyn powodujących masowe zachorowania ludności, niszczenie upraw w skali makro, rozprzestrzenianie się chorób zwierząt;
2. Prowadzenia prac dezaktywacyjnych i utylizacyjnych na bardzo dużych obszarach;
3. Izolowania terytorium dotkniętego atakiem przez zamknięcie transferów do i z zakażonego obszaru;
4. Prowadzenia rozpoznania i wywiadu politycznego, gospodarczego i informacyjnego w stosunku do potencjalnych państw i organizacji ponadnarodowych /w tym terrorystycznych, politycznych, niepaństwowych, transnarodowych/;
5. Współpracy i koordynacji działań obronno – ochronnych w skali międzynarodowej.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	MASOWE MIGRACJE	NAGŁA, WIELKA FALA MIGRACYJNA	POLITYCZNA, SPOŁECZNA, EKONOMICZNA	MIGRACJA NA DUŻĄ SKALĘ SPOWODOWANA WYBUCHEM WOJNY W PAŃSTWIE SĄSIADUJĄCYM Z RP	PAŃSTWA SĄSIADUJĄCE Z RP OBSZARY PRZYGRANICZNE RP	KRYZYS FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA DZIAŁANIA BLOKUJĄCE, EWAKUACYJNE, RATOWNICZE	1. WEWNĘTRZNY PROBLEM RP;

OPIS SYTUACJI: Narodowe, samodzielne działania połączone, realizowane w wymiarze cywilno – wojskowym, w formie operacji blokowania granic, ewakuacji ludności oraz organizacji pomocy dla imigrantów, w warunkach pogłębiającego się, międzynarodowego kryzysu politycznego i wojny toczącej się przy granicy z RP. Samodzielność jest planowa, spowodowana koniecznością rozwiązania problemu wewnętrznego państwa oraz obrony jego suwerenności oraz niezależności terytorialnej.

MASOWE MIGRACJE

PROWADZENIE	
POLITYCZNE	<p style="text-align: center;">PRZYGOTOWANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacja międzynarodowych działań politycznych służących zabezpieczeniu granic Unii Europejskiej przed napływem imigrantów do krajów Unii; • Prowadzenie działań politycznych, ekonomicznych i informacyjnych względem krajów, które potencjalnie mogą generować fale migracyjne;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie specjalnych podatków jako podstawy do przygotowania funduszy celowych na potrzeby imigrantów powodujące narastające niezadowolenie większości ludności RP; • Wydzielenie zasobów celowych państwa w związku z potencjalną koniecznością przyjęcia znacznej liczby imigrantów; • Organizacja współpracy ekonomicznej w ramach poszczególnych ministerstw i agend państwowych w celu przygotowania się państwa do przyjęcia imigrantów;
SPOLECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Niesprzyjające napływowi ludności spoza RP wypowiedzi polityczne, zaostrzające negatywne postawy społeczeństwa wobec imigrantów;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Nagonka medialna na imigrantów powodująca narastanie negatywnych postaw i zachowań części społeczeństwa, SZ, polityków;

- Z uwagi na znaczną skalę zjawiska poszczególne państwa UE, w tym RP samodzielnie dążą do ograniczenia napływu imigrantów (działania polityczne, informacyjne i wojskowe);
- Sprzeciw znacznej części ugrupowań politycznych w sprawie finansowania przez państwo pobytu imigrantów na terytorium RP;
- Wydzielenie zasobów ludzkich i technicznych do przeprowadzenia akcji ewakuacji ludności oraz organizacji pomocy dla imigrantów;
- Rozwijanie szpitali polowych dla ludności napływowej;
- Wprowadzenie lokalnie regramentacji niektórych towarów i paliw;
- Nalożenie przez wybrane kraje UE oraz koalicji wobec państwa stosującego represje embarga gospodarczego na towary i usługi;
- Wydzielenie specjalnego budżetu dla zapewnienia bytu ludności napływowej do Polski;
- Wystąpienie do ONZ o wsparcie finansowe dla świadczenia pomocy dla ludności napływowej do Polski;
- Niezadolenie ludności RP spowodowane rosnącym napływem ludności o innym kolorze skóry, odmiennego wyznania, o innych postawach politycznych i społecznych
- Agresywna postawa wybranych segmentów ludności RP, prowadząca do aktów agresji wobec ludności napływowej, przejawów nietolerancji, szowinizmu;
- Chaos medialny spowodowany biegunowymi wypowiedziami różnych ugrupowań politycznych przeciwko lub za obecnością imigrantów na terytorium RP;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

MASOWE MIGRACJE

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych	
		Ważnych	
		Pozostałych	X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda	
		Częściowa akceptacja	X
		Brak akceptacji	
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych	
		Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa	X
		NATO	
		UE	X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych	X
		Ekonomicznych	
		Wojskowych	
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Klasycznych	X
		Nowoczesnych /przeskok technologiczny/	
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Tak	X
		Nie	
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne	
		Zadawalające	X
		Niezadawalające	

Podporządkowanie użycia sil zbrojnych realizacji drugorzędnych interesów narodowych: od ich zaspokojenia zależy jednak stabilność polityczna i ekonomiczna państwa.

Działania, ze względu na swój charakter prowadzone będą przy częściowej akceptacji społecznej. Należy liczyć się jednak ze sporą dyspersją postaw i zachowań poszczególnych ugrupowań politycznych, a także ludności, zwłaszcza w rejonach dużej koncentracji imigrantów.

Z uwagi na współzależny wszystkim państwom Europy, szczególnie kontekst zagrożenia, zaspokajane będą zarówno wartości narodowe jak i wspólnotowe (UE).

Zasadą pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań politycznych i ekonomicznych; operacje wojskowe spełniać będą rolę pomocniczą.

Potencjal klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	<p>Po stronie agresora</p> <p>Równowaga</p> <p>Po stronie RP</p> <p>X</p>
2.	Zaskoczenie	<p>Całkowite</p> <p>(nieprzewidywalność)</p> <p>Częściowe (co do form. zasad, narzędzi)</p> <p>Brak (przewidywalne)</p> <p>X</p> <p>Wysoka</p> <p>Srednia (operacyjna)</p> <p>Niska (na poziomie taktycznym)</p> <p>Wymagane (konieczne)</p> <p>Działania rozproszone</p> <p>X</p> <p>Bardzo wysoka</p> <p>Przeciętna</p> <p>X</p> <p>Działania statyczne</p>
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	<p>X</p>
4.	Zestrodkowanie sił	<p>X</p>
5.	Aktywność	<p>X</p>
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³⁵	<p>Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu</p> <p>Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów</p> <p>X</p>

SZ RP posiadać będą wystarczający potencjał do ograniczenia, zatrzymania względnie izolowania fal migracyjnych o dużym stopniu nasilenia.

Kategoria zaskoczenia nie jest w tym przypadku wymagana. Pożądana poziom manewrowości działań można określić jako niski, z wyjątkiem sytuacji izolowania rozproszonych grup migracyjnych na dużym obszarze. Tutaj pożądana poziom manewrowości należy określić jako średni.

Zasadą będzie prowadzenie działań rozproszonych

Samodzielne działania połączone będą wymagać rozproszenia sił, zaś pożądaną aktywność wojsk należy określić jako przeciętną.

Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikiem połączoneści należy określić jako przeciętny, angażujący współdziałanie wybranych służb, na różnych poziomach.

³⁵ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna X
2.	Kultura zmian	Niska Stymulowanie zmian Akceptacja zmian X Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności X Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne X Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję X Szansach
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Zagrożeniach X
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie X

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalną zasadę działania.

Przeciętny wskaźnik złożoności problemu, a także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na obserwowanych i prognozowanych jako krótkoterminowe zdarzeń powinna być wystarczającą zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, nie musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W warunkach masowych migracji, SZ powinny być zdolne do:

1. Blokowania granic RP na całej ich długości /duże fale migracyjne, a także powtarzające się z dużym nasileniem próby przekraczania granic przez niewielkie zgrupowania ludzi/;
2. Izolowania terenów, na których znajdują się imigranci, w celu niedopuszczenia do ich dalszego przenikania w głąb kraju
3. Organizowania obozów internowania imigrantów;
4. Organizowania wszechstronnej współpracy cywilno – wojskowej, mającej na celu ochronę imigrantów znajdujących się na terytorium RP, w tym zwłaszcza systemów opieki zdrowotnej;
5. Zaprowadzania porządku i gaszenia niepokojów społecznych na obszarach zajmowanych przez nielegalne skupiska ludności.

SYTUACJA 7a. PLANOWA, 7b. WYMUSZONA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLACZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLACZONYCH
1.	AKTY NARUSZANIA GRANICY RP W REZULTACIE NIESTABILNOŚCI POLITYCZNO - WOJSKOWEJ W OTOCZENIU	a. Działania grup zbrojnych o charakterze nieformalnym, bez afirmacji państwowej prowadzone na terytorium RP b. Działania zbrojne toczące się na terytorium RP jako rezultat walk przygranicznych	POLITYCZNA, EKONOMICZNA	W wyniku konfliktu zbrojnego toczącego się przy granicy z RP nieformalne grupy zbrojne podejmują działania rabunkowe na terytorium RP W wyniku konfliktu zbrojnego toczącego się przy granicy z RP dochodzi do sytuacji wielokrotnego naruszenia terytorium państwa przez wojska stron konfliktu	Grupy przestępcze - RP OBSZARY PRZYGRANICZNE RP Sily zbrojne walczących państw - RP OBSZARY PRZYGRANICZNE RP	KRYZYS PAŃSTWA NA CZĘŚCI TERYTORIUM DZIAŁANIA BLOKUJĄCE, CZYNNIE ZWALCZANIE ZBROJNYCH GRUP PRZESTĘPCZYCH KRYZYS PAŃSTWA NA CZĘŚCI TERYTORIUM STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	1. WEWNĘTRZNY PROBLEM RP; 1. PAŃSTWA - CZŁONKOWIE NATO ORAZ CZŁONKOWIE UE UNIKAJĄ WIKLANIA SIĘ W KONFLIKT ZE WZGLĘDU NA STOSUNKI POLITYCZNE I EKONOMICZNE Z JEDNĄ ZE STRON KONFLIKTU 2. ZE WZGLĘDU NA UDZIAŁ W KONFLIKCIE PAŃSTWA - STALEGO CZŁONKA ONZ ORGANIZACJA TA NIE PODEJMUJE ŻADNYCH DZIAŁAŃ POLITYCZNYCH

OPIS SYTUACJI:

7a. NARUSZANIE GRANICY PRZEZ ZBROJNE GRUPY PRZESTĘPCZE: Narodowe, samodzielne operacje połączone, prowadzone w wymiarze cywilno – wojskowym, w warunkach wojny / konfliktu zbrojnego toczącego się przy granicy z Polską. Działania połączone mają charakter planowy, spowodowany niewielką, nie wymagającą udziału sojuszników oraz organizacji międzynarodowych skalą zjawiska, prowadzone są w formie działań blokujących oraz czynnej walki z grupami przestępczymi /sytuacja nie będzie w dalszej części pracy charakteryzowana/.

7b. DZIAŁANIA ZBROJNE TOCZĄCE SIĘ NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP JAKO REZULTAT WOJNY W PAŃSTWIE OŚCIENNYM: samodzielne, narodowe działania połączone, prowadzone w formie operacji obronno - ochronnej, w warunkach wojny / konfliktu zbrojnego toczącego się w państwie ościennym, mające na celu niedopuszczenie do aktów naruszania granicy RP przez siły zbrojne przeciwnika. Samodzielność działań jest wymuszona obawą państw – członków NATO i UE o możliwość pogorszenia stosunków politycznych, a zwłaszcza ekonomicznych z jednym z państw – stron konfliktu. Państwo to jako stały członek RB ONZ uniemożliwia podjęcie działań politycznych przez tą organizację.

AKTY NARUSZANIA GRANICY RP W REZULTACIE NIESTABILNOŚCI POLITYCZNO – WOJSKOWEJ W OTOCZENIU

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zgodności sojuszników RP co do zasadności przeciwstawiania się potencjalnie silniejszemu państwu w otoczeniu RP; • Próby pozyskania gwarancji dla RP na wypadek agresji względnie naruszania granicy przez sąsiadujące z naszym krajem państwo; • Negocjacje z przedstawicielami państwa, na którego terytorium dochodzi do niepokojów o nienaruszanie terytorium RP; • Werbalne gwarancje ONZ i UE oraz NATO o konieczności wsparcia RP w trakcie ewentualnych działań zbrojnych; • Poszukiwanie przez RP ekonomicznych narzędzi nacisku (we współpracy z państwami UE) na państwo dominujące w konflikcie toczącym się za granicą RP, w celu ustabilizowania konfliktu i zażegnania dalszego, niekorzystnego rozwoju wydarzeń (np. wybuchu wojny); • Zagrożenie przez Polskę zerwaniem wszelkich umów z potencjalnym agresorem w wypadku naruszania granicy państwowej RP; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zdecydowania UE i NATO co do konieczności udzielenia <u>bezpośredniego</u> wsparcia RP; • Polityczne obawy elit politycznych rozwiniętych państw Zachodu przed możliwością eskalacji konfliktu i rozlania się go poza granice RP na terytoria tych państw, zwłaszcza w warunkach uwikłania się w konflikt np. Rosji;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Poszukiwanie przez RP ekonomicznych narzędzi nacisku (we współpracy z państwami UE) na państwo dominujące w konflikcie toczącym się za granicą RP, w celu ustabilizowania konfliktu i zażegnania dalszego, niekorzystnego rozwoju wydarzeń (np. wybuchu wojny); • Zagrożenie przez Polskę zerwaniem wszelkich umów z potencjalnym agresorem w wypadku naruszania granicy państwowej RP; 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansowe i materialne wsparcie RP ze strony UE i NATO • Nalożenie przez <u>wybrane</u> kraje UE oraz koalicji embarga wobec agresora na towary i usługi; • Całkowite zerwanie wszelkiej wymiany handlowej z państwem naruszającym granice RP; • Uruchomienie tajnych porozumień międzynarodowych w zakresie kooperacji produkcji wybranych branż;
SPOLECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastanie poczucia zagrożenia w społeczeństwie w związku z możliwością rozlania się konfliktu na terytorium RP; • Wzrost skrajnych nastrojów w społeczeństwie w sprawie pożądanых kierunków działań politycznych w sprawie ewentualnego konfliktu z agresorem – próby kontestowania istniejących umów politycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Panika w skali makro: wykupywanie towarów, braki paliw, szerząca się anarchizacja życia społecznego na terytorium całego państwa;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie przez RP intensywnej kampanii medialnej służącej zwróceniu uwagi społeczności międzynarodowej na konflikt rozwijający się u granic UE i NATO; • Prowadzenie agresywnych działań informacyjnych w stosunku do państwa naruszającego terytorium RP; 	<ul style="list-style-type: none"> • Nagonka medialna skierowana przeciwko Polsce mająca na celu obniżanie morale społeczeństwa oraz sił zbrojnych;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

AKTY NARUSZANIA GRANICY RP W REZULTACIE NIESTABILNOŚCI POLITYCZNO – WOJSKOWEJ W OTOCZENIU

Zasadą jest wykorzystanie sił zbrojnych do ochrony żywotnych interesów związanych z przetrwaniem narodu i ochroną terytorium państwa.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej prowadzonych działań.

Z uwagi na wzajemny wszystkim państwom Europy, szczególnie kontekst zagrożenia, zaspokajane będą zarówno wartości narodowe jak i wspólnotowe (UE).

Zasadą pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań wojskowych.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji
Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadowalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych	
		Ważnych	
		Pozostałych	X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda	
		Częściowa akceptacja	X
		Brak akceptacji	
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych	X
		Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO	
		UE	X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych	
		Ekonomicznych	
		Wojskowych	X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Klasycznych	X
		Nowoczesnych /przeskok technologiczny/	
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Tak	X
		Nie	
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne	
		Zadowalające	X
		Niezadowalające	

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	
	Po stronie agresora	X
	Równowaga	X
2.	Zaskoczenie	
	Po stronie RP	X
	Calkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	X
	Brak (przewidywalne)	
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	
	Wysoka	X
	Średnia (operacyjna)	
	Niska (na poziomie taktycznym)	
4.	Zesrodkowanie sil	
	Wymagane (konieczne)	X
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	
	Bardzo wysoka	X
	Przeciętna	
	Działania statyczne	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³⁶	
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	X

Przy założeniu koncentrowania przez agresora głównego wysiłku na innym kierunku strategicznym, SZ RP powinny posiadać wystarczający potencjał do ochrony własnego terytorium.

Sily zbrojne powinny dążyć do posiadania zaskoczenia, przy wymaganym w takich przypadkach wysokim poziomie manewrowości.

W związku z możliwością naruszania granicy RP przez znaczne pod względem potencjału jednostki agresora pożądana będzie zasada zesrodkowania sil.

Wymogiem prowadzonych działań będzie wysoki poziom aktywności. Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikami połączoneści należy określić jako przeciętny, angażujący współdziałanie wybranych służb, na różnych poziomach.

³⁶ Por. cechy połączoneści działań sil zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalna zasadę działania.

Przeciętny wskaźnik złożoności problemu, a także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na obserwowanych i prognozowanych jako krótkoterminowe zdarzeń powinna być wystarczającą zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, nie musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W sytuacjach zbrojnego naruszania terytorium RP przez siły zbrojne państw ościennych prowadzących zbrojne działania

przeciwko innemu państwu, SZ powinny być zdolne do:

1. Prowadzenia obronnych operacji połączonych w skali poniżej progu wojny, mającej na celu niedopuszczenie do naruszania granicy państwowej RP;
2. Prowadzenia działań zaczepnych, z wchodzeniem na terytorium państwa ościennego /na głębokość taktyczną/ mających na celu zmuszenie sił agresora do respektowania integralności RP;
3. Ochrony antyrakietowej terytorium RP w warunkach możliwości przypadkowych /względnie zamierzonych/ prób użycia rakiet do niszczenia celów na terytorium RP;
4. Lotniczych działań zakłócających prace urzędów radiolokacyjnych państwa ościennego;
5. Prowadzenia głębokiego rozpoznania przestrzeni powietrznej państw ościennych, celem wykrywania potencjalnych aktów naruszania granicy RP;
6. Prowadzenia rozpoznania radiolokacyjnego przestrzeni operacyjnej państw ościennych.

I. POZA OBSZAREM RP

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWA- NIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	OCHRONA / OBRONA I EWAKUACJA OBYWATELI POLSKICH Z TERENÓW OBJĘTYCH WOJNĄ, KRYZYSEM		POLITYCZNA, SPOŁECZNA	W wyniku konfliktu zbrojnego / wojny toczącej się na terytorium państw trzecich istnieje realna groźba utraty życia obywateli polskich	ŚWIAT	POKÓJ KONFLIKT ZBROJNY / WOJNA W DUŻEJ ODLEGŁOŚCI OD RP DZIAŁANIA EWAKUACYJNE I RATOWNICZE	1. Z UWAGI NA SKALĘ KONFLIKTU NATO I UE NIE SĄ ZAINTERESOWANE W PRZYGOTOWYWANIU WSPÓLNEJ AKCJI RATOWNICZEJ POZOSTAWIAJĄC TAKĄ DECYZJĘ ZAINTERESOWANYM KRAJOM

OPIS SYTUACJI: Samodzielne połączone działania ewakuacyjne i ratownicze obywateli polskich, realizowane w wymiarze cywilno – wojskowym w dowolnym państwie, co najmniej w wymiarze kontynentalnym, w warunkach braku wsparcia ze strony organizacji międzynarodowych

WARUNKI PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA SAMODZIELNYCH OPERACJI POŁĄCZONYCH PRZEZ SIŁY ZBROJNE RP

OCHRONA / OBRONA I EWAKUACJA OBYWATELI POLSKICH Z TERENÓW OBJĘTYCH WOJNĄ, KRYZYSEM;

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie działań służących stworzeniu warunków prawnych ewakuacji obywateli pochodzenia polskiego z terenów zagrożonych; • Negocjacje z władzami potencjalnego agresora o niestosowanie siły wobec mniejszości polskiej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania mające na celu izolację państwa – agresora na arenie międzynarodowej/UE, ONZ, NAFTA, OBWE, inne/ • Rozmowy służące stworzeniu warunków ewakuacji obywateli pochodzenia polskiego z zagrożonych terenów; • Umożliwienie obywatelom pochodzenia polskiego uzyskanie obywatelstwa polskiego;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Wydzielenie zasobów materialnych na potrzeby ew. przyjęcia na terytorium RP znacznej liczby obywateli pochodzenia polskiego; • Nalożenie podatków związanych z koniecznością przyjęcia dużej liczby obywateli; • Narastający brak chęci obywateli RP do ponoszenia kosztów operacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowanie konwoju z pomocą humanitarną dla obywateli polskich przesyładowanych za granicą; • Zorganizowanie mostu powietrznego i morską dla ewakuacji Polaków do RP; • Zorganizowanie na terytorium RP obozów do przyjęcia ewakuowanych; • Nalożenie wobec agresora przez wybrane kraje UE i Polskę ograniczeń handlowych;
SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Niejednnorodny rozkład opinii społecznej na temat zasadności ewakuacji polskich obywateli z terenów objętych kryzysem / wojną; 	<ul style="list-style-type: none"> • Narastanie paniki w społeczeństwie przed możliwością uwikłania się RP w konflikt zbrojny powodujące coraz większy sprzeciw dla prowadzonych działań;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Zakrojona na szeroką skalę akcja informowania świata o położeniu mniejszości polskiej na terytorium, na którym toczy się wojna; 	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie przychylnego klimatu dla obywateli poch. Polskiego powracających do RP; • Tworzenie negatywnego obrazu potencjalnego przeciwnika w mediach w wymiarze globalnym;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

OCHRONA / OBRONA I EWAKUACJA OBYWATELI POLSKICH Z TERENÓW OBJĘTYCH WOJNĄ, KRYZYSEM

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych Ważnych Pozostałych	X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda Częściowa akceptacja Brak akceptacji Narodowych	X X
3.	Nadrzędność wartości	Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO UE	X X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych Ekonomicznych Wojskowych Klasycznych	X X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/ Tak Nie	X X
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Optymalne Zadawalające Niezadawalające	X X
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań		

Zasadą jest wykorzystanie sił zbrojnych do ochrony ważnych interesów, związanych z ochroną obywateli pochodzenia polskiego znajdujących się poza granicami państwa.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej prowadzonych działań.

Z uwagi na współzależny wszystkim państwom Europy, szczególny kontekst zagrożenia, zaspokajane będą zarówno wartości narodowe jak i wspólnotowe (UE).

Zasadą pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań politycznych i ekonomicznych; operacje wojskowe spełniać będą rolę pomocniczą.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji, jednak w niektórych sytuacjach przestrzeganie tych wymogów może okazać się niewystarczające.

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	X
	Po stronie agresora	
	Równowaga	
	Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	
	Całkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	X
	Brak (przewidywalne)	
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	X
	Wysoka	
	Średnia (operacyjna)	
	Niska (na poziomie taktycznym)	
4.	Zesrodkowanie sił	X
	Wymagane (konieczne)	
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	X
	Bardzo wysoka	
	Przeciętna	
	Działania statyczne	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³⁷	X
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	

Przy założeniu działania SZ RP poza własnym terytorium przewaga znajdować się będzie po stronie państwa trzeciego.

Sily zbrojne powinny dążyć do posiadania zaskoczenia, przy wymaganym w takich przypadkach wysokim poziomie manewrowości.

W związku z charakterem działań pożądana będzie zasada zesrodkowania sił

Wymogiem prowadzonych działań będzie wysoki poziom aktywności.

Z uwagi na formę działań (ewakuacja, ratownictwo), wymagana zasada synchronizacji, mierzona wskaźnikiem połączoneści należy określić jako wysoki, angażujący współdziałanie możliwie dużej liczby służb, na różnych poziomach.

³⁷ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, misjach	Szansach Zagrożeniach
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalną zasadę działania.

Wysoki wskaźnik złożoności problemu, ale także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na obserwowanych i prognozowanych jako krótkoterminowe zdarzeń powinna być wystarczającą zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, nie musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W sytuacjach konieczności zapewnienia ochrony / obrony i ewakuacji obywateli polskich z terenów objętych wojną, kryzysem, SZ powinny być zdolne do:

1. Strategicznego przerzutu sił zadaniowych /wymiar globalny/
2. Długotrwałego prowadzenia działań ratowniczych i ewakuacyjnych na terytoriach odległych geograficznie państw, bez wsparcia ze strony innych państw i organizacji
3. Prowadzenia działań specjalnych służących odbijaniu przetrzymywanych siłą osób z rąk potencjalnych porwaczy
4. Ubezpieczenia i konwojowania środków transportu powietrznego i morskiego, zwłaszcza w chwili opuszczania przez nie zagrożonych obszarów

SYTUACJA PLANOWA 2 a i 2 b., WYMUSZONA 2. c

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWA- NIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POLĄCZONYCH
1.	INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA	a. MANEWR STRATEGICZNY POZA RP b. MANEWR STRATEGICZNY POZA RP	BIOFIZYCZNO - EKOLOGICZNA	KATASTROFALNA SUSZA POWODUJĄCA GŁĘBOKI NIEDOBÓR WOD POWIERZCHNIOWYCH, ZWŁASZCZA GRANICZNEJ RZEKI BUG; BRAK WODY PITNEJ	RP - PAŃSTWO OŚCIECNE /Białoruś/	DWUSTRONNY KONFLIKT ZBROJNY W SKALI PONIZEJ PROGU WOJNY OPERACJA ZACZEPNA POLĄCZONA Z UTRZYMANIEM UJĘĆ WODY	1. Z UWAGI NA PLANOWANIE DZIAŁAŃ OFENSYWNYCH, NATO I UE NIE SĄ ZAINTERESOWANE W PRZYGOTOWYWANIU WSPÓLNEJ OPERACJI POLĄCZONEJ UZNAJĄC PRZYGOTOWYWANIE DZIAŁAŃ WYLĄCZNIE ZA SPRAWĘ RP
			BIOFIZYCZNO - EKOLOGICZNA	OCHRONA ZŁOŻ ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO NA POGRANICZU POLSKO - UKRAIŃSKIM	RP - UKRAINA	KRYZYS POLITYCZNO - EKONOMICZNO - WOJSKOWY OPERACJA OBRONNA W STREFACH WYDOBYCIA ROPY I GAZU, MOŻLIWOŚĆ WYKONANIA MANEWROW ZACZEPNYCH NA WIĘKSZĄ GŁĘBOKOŚĆ TERYTORIUM PRZECIWNKA-	1. Z UWAGI NA PLANOWANIE DZIAŁAŃ OFENSYWNYCH, NATO I UE NIE SĄ ZAINTERESOWANE W PRZYGOTOWYWANIU WSPÓLNEJ OPERACJI POLĄCZONEJ UZNAJĄC PRZYGOTOWYWANIE DZIAŁAŃ WYLĄCZNIE ZA SPRAWĘ RP 2. DOSTĘP DO WŁASNYCH ZASOBÓW GAZU I ROPY JEST SPRAWĄ SUWERENNA RP

2.	INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA	c. BLOKADA STREF WYDOBYCIA	BIOFIZYCZNO - EKOLOGICZNA	OCHRONA ZŁOŻ ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO W WYLĄCZNEJ STREFIE EKONOMICZNEJ NA BAŁTYKU	RP - NIEMCY	KRYZYS POLITYCZNO – EKONOMICZNO – WOJSKOWY MORSKA BLOKADA URZĄDZEŃ WYDOBYWCZYCH, KONWOJOWANIE SZLAKÓW MORSKICH, OCHRONA PORTÓW	1. PAŃSTWA BIORĄCE UDZIAŁ W SPORZE SĄ CZŁONKAMI NATO I UE, NIE ISTNIEJE ZATEM MOŻLIWOŚĆ PROWADZENIA TAKIEJ OPERACJI W RAMACH KTÓREJKOLWIEK Z WYMENIONYCH ORGANIZACJI
----	--	----------------------------	---------------------------	--	-------------	--	--

OPIS SYTUACJI:

- a. SAMODZIELNE DZIAŁANIA POŁĄCZONE, PROWADZONE POZA TERYTORIUM PAŃSTWA, W OBSZARZE PRZYGRANICZNYM, ZWIĄZANE Z KONIECZNOŚCIĄ ZAPEWNIENIA DOSTĘPU DO UJĘĆ WODY PITNEJ Z GRANICZNEJ RZEKI BUG.** Samodzielność jest planowa, związana z realizacją podstawowych, żywotnych interesów: przetrwania narodu w warunkach długotrwałej klęski suszy. Z uwagi na charakter działań żadne organizacje międzynarodowe oraz sojusznicy nie są stroną konfliktu /**sytuacja nie będzie w dalszym ciągu charakteryzowana/**
- b. SAMODZIELNE DZIAŁANIA POŁĄCZONE, PROWADZONE NA POGRANICZU RP I POZA JEJ GRANICAMI NA TERYTORIUM UKRAINY, W FORMIE OPERACJI OBRONNO – OCHRONNEJ W STREFACH WYDOBYCIA ROPY I GAZU.** Samodzielność jest planowa, ze względu na suwerenny charakter planowanych działań i ochronę własności państwa. /**sytuacja nie będzie w dalszym ciągu charakteryzowana/.**

- c. SAMODZIELNE DZIAŁANIA POŁĄCZONE PROWADZONE W WARUNKACH OSTREGO KRYZYSU POLITYCZNO – EKONOMICZNO – WOJSKOWEGO, W FORMIE DZIAŁAŃ OBRONNO – OCHRONNYCH I BLOKUJĄCYCH URZĄDZENIA WYDOBYWCZE, A TAKŻE POLEGAJĄCE NA KONWOJOWANIU STATKÓW Z ROPĄ/ plus ochrona własnych portów morskich.** Samodzielność jest wymuszona uczestnictwem w sporze dwóch państw NATO / UE.

Sytuacja nr 2:

INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Intensywne rozmowy dyplomatyczne służące rozwiązaniu problemu • Pogłębianie się rozbieżności politycznych skutkuje paralizem decyzyjnym w NATO / UE; • Przecięcie przez państwo kontroli nad sprywatyzowanymi naftobazami na wybrzeżu; • Rozpoczęcie przez państwo interwencji na rynku paliw w celu niedopuszczenia do niekontrolowanego wzrostu cen; • Starania o zwiększenie parytetu dostaw od strategicznych partnerów RP;	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarty spór polityczny skutkuje zerwaniem stosunków dyplomatycznych z antagonistą; • „Pomoc” NATO ogranicza się do ciągniących się w nieskończoność rozmów na szczycie; • Brak deklaracji jakiegokolwiek w sprawie udzielenia pomocy RP; • Nalożenie wobec agresora przez wybrane kraje UE oraz koalicji embarga na eksport towarów i usług; • Wstrzymanie rozliczeń finansowych z państwem – agresorem; • Ograniczenie wymiany towarowo – handlowej ze światem • Gwałtowny wzrost cen nośników energii, zwłaszcza ropy naftowej i gazu; • Uruchomienie strategicznych rezerw paliw;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastająca panika na rynku paliw powoduje paniczny wykup na stacjach benzynowych; • Poczucie zagrożenia przekształca się w konflikt surowcowego w regularny konflikt zbrojny powoduje rozwój niepokojów społecznych, demonstracji;	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenia poruszania się ludności po całym terytorium państwa – prowadzenie przygotowań do otwartego konfliktu / wojny; • Radykalizacja postaw i zachowań społecznych, wzrost aktywności skrajnych i populistycznych ugrupowań politycznych poszukujących w możliwości wybuchu konfliktu / wojny szansy na przejęcie władzy w państwie;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Ostra propaganda wymierzona przeciwko RP, prowadzona przez wrogie media przeciwnika; • Narastająca liczba destruktywnych, prowadzonych przez przeciwnika (bez afirmacji państwowej) działań w infosferze, powodująca narastanie paniki, niestabilność finansowa, zakłócenia komunikacyjne i energetyczne;	<ul style="list-style-type: none"> • Poszukiwanie przez przeciwnika rozstrzygnięcia konfliktu poprzez całkowitą dezinformację prowadzona w skali globalnej; • Regularne ataki (z afirmacją państwową) w cyberprzestrzeni na państwowe i niepaństwowe instytucje finansowe, zakłady energetyczne, systemy komunikacyjne;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA

Lp.	Zasady	Stopecień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	
	Żywoitych	
	Ważnych	X
	Pozostałych	
2.	Akceptacja społeczna	
	Zgoda	X
	Częściowa akceptacja	
	Brak akceptacji	
	Narodowych	X
3.	Nadrzędność wartości	
	Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO	
	UE	
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	
	Politycznych	
	Ekonomicznych	
	Wojskowych	X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	
	Klasycznych	X
	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/	
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	
	Tak	X
	Nie	
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	
	Optymalne	
	Zadawalające	X
	Niezadawalające	

Zasadą jest wykorzystanie sił zbrojnych do ochrony ważnych interesów, związanych ze swobodą dysponowania własnymi zasobami energetycznymi.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej prowadzonych działań.

W ramach prognozowanych działań realizowane będą wyłączne interesy RP.

Zasadą pozostać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań wojskowych; działania polityczne i ekonomiczne spełniać będą rolę pomocniczą

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji
Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadawalające.

SZ RP powinny posiadać równoważny przeciwnikowi potencjał do zakładanych działań.

Zaskoczenie nie będzie możliwe: większość potencjalnych działań może mieć charakter przewidywalny.

Z uwagi na obszar działań wskaźnik manewrowości należy ocenić jako wysoki.

Ogniskowanie działań wokół konkretnych obiektów wymagać będzie ześrodkowania sił.

Wymogiem prowadzonych działań będzie wysoki poziom aktywności

Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji, mierzona wskaźnikiem połączonej należy określić jako przeciętny, angażujący współdziałanie wybranych służb, na różnych poziomach.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY		
1.	Przewaga	Po stronie agresora	
		Równowaga	X
		Po stronie RP	
2.	Zaskoczenie	Całkowite (nieprzewidywalność)	
		Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	X
		Brak (przewidywalne)	
		Wysoka	X
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	Srednia (operacyjna)	
		Niska (na poziomie taktycznym)	
		Wymagane (konieczne)	X
4.	Ześrodkowanie sił	Działania rozproszone	
		Bardzo wysoka	X
5.	Aktywność	Przeciętna	
		Działania statyczne	
		Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączonej) ³⁸	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	X

³⁸ Por. cechy połączonej działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalną zasadę działania.

Przeciętny wskaźnik złożoności problemu, a także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na obserwowanych i prognozowanych jako krótkoterminowe zdarzeń powinna być wystarczającą zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, nie musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE		
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka	
		Przeciętna	X
		Niska	
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian	
		Akceptacja zmian	X
		Odrzucanie zmian	
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność	
		Średni poziom złożoności	X
		Niski poziom złożoności	
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne	
		Antycypacyjne i eksploracyjne	X
		Kreatywne	
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji	
		Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie	
		Wystarczający czas na reakcję	X
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach	
		Zagrożeniach	X
7.	Otwarcie na inność	Tak	
		Nie	X

W sytuacji konieczności podjęcia interwencji ekonomicznej przez SZ RP w warunkach ostrego konfliktu zasobowego / surowcowego z państwem – członkiem NATO / UE, innym państwem, SZ powinny być zdolne do:

1. Blokowania granic morskich RP, a także panowania na morzu w wyłącznej strefie ekonomicznej;
2. Ograniczanie dostępu oraz blokowanie możliwości poruszania się okrętów wojennych innych państw w strefie ekonomicznej, a także cywilnej floty handlowej;
3. Prowadzenia połączonych działań lotniczo – morskich służących kontrolowaniu przestrzeni powietrznej w wyłącznej strefie ekonomicznej, a także panowanie na morzu i pod jego powierzchnią;
4. Konwojowania statków z ropą od platform do portów i w drodze powrotnej;
5. Ubezpieczania załadunku ropy na tankowce;
6. Ochrony personelu obsługującego urządzenia wiertnicze;
7. Prowadzenia połączonych operacji obronnych i zaczepnych na morzu w warunkach eskalacji konfliktu ekonomicznego.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPOWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	EKSTERMINACJA LUDNOŚCI POCHODZENIA POLSKIEGO NA TERYTORIACH PAŃSTW ŚCIANY WSCHODNIEJ;	MANEWR STRATEGICZNY POZA RP	POLITYCZNA, SPOŁECZNA, PRAWNA	TOTALITARNE SYSTEMY POLITYCZNE W KRAJACH ŚCIANY WSCHODNIEJ DOPROWADZIŁY DO WYNISZCZANIA MNIEJSZOŚCI ETNICZNYCH. W KRAJACH TYCH DOCHODZI DO EKSTERMINACJI LUDNOŚCI POCHODZENIA POLSKIEGO	RP - PAŃSTWO OŚCIENNE /Białoruś, Ukraina., Litwa/	DWUSTRONNY KONFLIKT ZBROJNY W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY DZIAŁANIA EKSPEDYCYJNE SZ RP, OPERACJA ZACZEPNA, OCHRONA OBYWATELI RP	I. Z UWAGI NA PLANOWANIE DZIAŁAŃ OFENSYWNYCH, NATO I UE NIE SĄ ZAINTERESOWANE W PRZYGOTOWYWANIU WSPÓLNEJ OPERACJI POŁĄCZONEJ UZNAJĄC PRZYGOTOWYWANIE DZIAŁAŃ WYŁĄCZNIE ZA SPRAWĘ RP

OPIS SYTUACJI: Samodzielna, połączona operacja wojskowa, realizowana głęboko na terytorium państwa ościennego, realizowana w warunkach ostrego kryzysu politycznego względnie wojny domowej w tym państwie, prowadzona w formie operacji zaczepnej, a następnie działań obronno – ochronnych, których celem jest ratowanie ludności pochodzenia polskiego przez eksterminacją. Samodzielność jest planowa: z uwagi na charakter problemu pozostaje domeną państwa polskiego.

EKSTERMINACJA LUDNOŚCI I POCHODZENIA POLSKIEGO NA TERYTORIACH PAŃSTW ŚCIANY WSCHODNIEJ

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Próby politycznego rozwiązania problemu poprzez działania dyplomatyczne prowadzone pomiędzy RP a państwem ościennym; • Pogłębienie się niespójności politycznej, prowadzące do zerwania stosunków dyplomatycznych pomiędzy RP a oponentem; • Próba pozyskania wsparcia ze strony RP wśród państw UE oraz wsparcia ze strony NATO; • Negatywna ocena działań przeciwnika przez ONZ i OBWE. Poza tą oceną – brak konkretnych działań; • Wstrzymanie wybranych inwestycji centralnych w RP; • Organizacja pomocy humanitarnej dla obywateli pochodzenia polskiego znajdujących się za granicą; • Nałożenie dodatkowego podatku z tytułu prowadzenia przez RP działań wojennych; • Poszukiwanie przez RP możliwości ekonomicznego nacisku na państwo prowadzące działania eksterminacyjne; 	<ul style="list-style-type: none"> • Groźba uwikłania się RP w konflikt z liczącym się pod względem wojskowym państwem powoduje brak deklaracji poparcia ze strony państw europejskich oraz innych, zaprzyjaźnionych z RP partnerów; • Polska uzyskuje wyłącznie poparcie dyplomatyczne ze strony ONZ, UE oraz OBWE; • Organizacja mostu powietrznego i morskigo dla ewakuacji rodaków przesładowanych; • Wstrzymanie płatności wynikających z naszego zagranicznego zadłużenia; • Nałożenie wobec agresora przez wybrane kraje UE oraz koalicji embarga na eksport towarów i usług; • Wstrzymanie płatności wynikających z naszego zagranicznego zadłużenia; • Możliwość nałożenia na RP sankcji gospodarczych przez niektóre państwa w związku z naruszeniem przez Polskę granicy państwa ościennego;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Podzielone opinie co do zasadności udziału RP w działaniach na terytorium państwa ościennego; • Narastający strach przed możliwością przekształcenia się konfliktu w wojnę; 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja na terytorium kraju obozów do przyjęcia ludności z zagranicy; • Ewakuacja części ludności cywilnej z obszarów zagrożonych działaniami w strefie przygranicznej;
SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Narastanie nastroju paniki w krajowych mediach - z jednej strony kontestowanie zamiarów rządu RP, z drugiej nakręcanie spirali wojny przez skrajne ugrupowania polityczne; • Nieliczne ataki w infosferze (bez afirmacji państwowej) prowadzone przez przeciwnika celem osłabienia woli polityczne w RP, sianie paniki, dezorganizowanie życia publicznego, destabilizowanie pracy urzędów i banków; 	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarta wojna informacyjna, skutkująca destabilizowaniem pracy systemów finansowych, komunikacyjnych, energetycznych, innych, prowadzona oficjalnie przez agresora; • Silne działania propagandowe obliczone na złamanie woli narodu i państwa do realizacji zamierzonych celów;
INFORMACYJNE		

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

EKSTERMINACJA LUDNOŚCI POCHODZENIA POLSKIEGO NA TERYTORIACH PAŃSTW ŚCIANY WSCHODNIEJ

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Zywotnych Ważnych Pozostałych X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda Częściowa akceptacja Brak akceptacji Narodowych X
3.	Nadrzędność wartości	Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO UE X
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych Ekonomicznych Wojskowych Klasycznych X
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/ X
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Tak Nie X
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne Zadawalające Niezadawalające X

Zasada jest wykorzystanie sił zbrojnych do ochrony ważnych interesów, związanych z ochroną obywateli pochodzenia polskiego znajdujących się poza granicami państwa.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej prowadzonych działań, jednak na skutek działań propagandowych w fazie prowadzenia operacji, poziom akceptacji może maleć.

Absolutna nadrzędność wartości narodowych będzie faktorem podejmowanych działań.

Zasada pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań wojskowych.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie może być zachowana ze względu na prowadzone przez RP działania zaczepne w stosunku do państwa trzeciego.

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadowalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	X
	Po stronie agresora	
	Równowaga	
2.	Zaskoczenie	X
	Całkowite (nieprzewidywalność)	
	Częściowe (co do form, zasad, narzędzi)	
	Brak (przewidywalne)	
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	X
	Wysoka	
	Średnia (operacyjna)	
	Niska (na poziomie taktycznym)	
4.	Zesrodkowanie sił	X
	Wymagane (konieczne)	
	Działania rozproszone	
5.	Aktywność	X
	Bardzo wysoka	
	Przeciętna	
	Działania statyczne	
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ³⁹	X
	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	
	Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów	

SZ RP nie będą posiadały przewagi – działanie odbywać się może w warunkach czasowego posiadania inicjatywy.

Posiadanie zaskoczenia jest warunkiem koniecznym uzyskania powodzenia w działaniach, przy wymaganym w takich przypadkach bardzo wysokim poziomie manewrowości

W związku z koniecznością naruszenia granicy przeciwnika konieczna będzie zasada zesrodkowania sił

Wymogiem prowadzonych działań będzie wysoki poziom aktywności

Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikiem połączoneści należy określić jako wysoki, angażujący współdziałanie wszystkich służb, na różnych poziomach.

³⁹ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska X
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian X
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności X
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne X
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję X
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach X
7.	Otwarcie na innowacje	Tak Nie X

Prognozowane działania połączone wymagają wysokiego poziomu kreatywności realizowanych rozwiązań.

Stymulowanie zmian powinno stanowić generalną zasadę działania.

Granicznie wysoki wskaźnik złożoności problemu, ale jednak przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwój wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować bardzo ograniczonym czasem na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na projekcji powinna być zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista innowację, musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W sytuacji ochrony ludności pochodzenia polskiego w warunkach jej eksterminacji na terytoriach państw tzw. „ściany wschodniej”, SZ powinny być zdolne do:

1. Prowadzenia strategicznej operacji zaczepnej, mającej na celu opanowanie części terytorium przeciwnika i umożliwienie ochrony ludności pochodzenia polskiego przed eksterminacją;
2. Prowadzenie krótkotrwałych, połączonych działań obronnych na terytorium przeciwnika, służących utrzymaniu zajmowanego terytorium do czasu ustabilizowania się sytuacji politycznej;
3. Ewakuowania części najbardziej zagrożonych obywateli na terytorium RP;
4. Organizowania pomocy humanitarnej dla ewakuowanych na terytorium RP.

SYTUACJA WYMUSZONA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	ATAKI ODWETOWE NA URZĄDZENIA O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA POT. PRZECIWNIKA NA JEGO TERYTORIUM /TERRORYZM /PAŃSTWOWY/	NIEFORMALNE DZIAŁANIA ZBROJNE	POLITYCZNA, PRAWNA, EKONOMICZNA	W WYNIKU ZAŁAMANIA SIĘ STRATEGICZNEJ RÓWNOWAGI W ZAKRESIE BMR / BMZ DOCHODZI DO WYBUCHU WOJNY POMIĘDZY POLSKĄ A WIELOKROTNIE SILNIEJSZYM PAŃSTWEM ŚWIATA	RP - PAŃSTWO OŚCIEPNE, INNE PAŃSTWO ŚWIATA	WOJNA POWSZECHNA, EW. DWUSTRONNY KONFLIKT ZBROJNY W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY POŁĄCZONE DZIAŁANIA SPECJALNE TERRORYZM PAŃSTWOWY	1. Całkowity brak woli politycznej oraz strach członków NATO i UE, oraz paraliż w ONZ spowodowany zaistnieniem (względnie realną możliwością zaistnienia) podobnych ataków na terytoria innych państw

OPIS SYTUACJI: Samodzielna operacja połączona o charakterze odwetowym w związku z zastosowania przez przeciwnika uderzeń z kosmosu (broń bezpośredniego oddziaływania energetycznego, techniki jonosferyczne) i klasycznych ataków raketowych na cele w Polsce, prowadzona w formie działań specjalnych na terytorium przeciwnika, ukierunkowana na zniszczenie urządzeń i instalacji elektroenergetycznych (w tym elektrownie jądrowe), systemów telekomunikacyjnych, urządzeń o strategicznym znaczeniu dla agresora. Samodzielność RP spowodowana jest załamaniem się światowej równowagi w zakresie BMR / BMZ i brakiem możliwości podejmowania decyzji przez zastraszonych członków NATO / UE.

Sytuacja nr 4.

ATAKI ODWETOWE NA URZĄDZENIA O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA POTENCJALNEGO PRZECIWNIKA NA JEGO TERYTORIUM /TERRORYZM PAŃSTWOWY/

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Brak powodzenia wysiłków dyplomatycznych RP w sprawie udzielenia jej poparcia politycznego i wojskowego przez sojuszników oraz inne, zaprzyjaźnione dotąd państwa; • Strach i paraliż polityczny przed możliwością zaistnienia podobnych aktów na terytoriach pozostałych państw; • Nieustające dyskusje w łonie ONZ, OBWE, UE, NATO; • Uruchomienie rezerw strategicznych państwa; • Zaprzestanie spłacania zadłużenia zagranicznego przez RP – przygotowanie rezerw finansowych na czas prowadzenia wojny / trwania konfliktu; • Ograniczenie transferów finansowych do i z Polski; • Radykalizacja postaw i zachowań społeczeństwa w związku z dużymi stratami poniesionymi w wyniku ataków przeciwnika; • Pełne poparcie dla wszelkich form działań prowadzonych przeciwko agresorowi; • Dokonywanie przez przeciwnika masowej dezinformacji w mediach na temat rzeczywistej skali działań przeciwko Polsce, usprawiedliwiającej działania przeciwnika;	<ul style="list-style-type: none"> • Odsunięcie się sojuszników od RP jako państwa stosującego terroryzm państwowy na terytoriach innych państw; • Możliwość eskalacji konfliktu do postaci wojny powszechnej;
EKONOMICZNE		<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczenie przywilejów handlowych wobec RP przez niektóre kraje i organizacje gospodarcze • Ogłoszenie embarga gospodarczego wobec RP ze względu na stosowanie przez nią nielegalnych form działań wojennych;
SPOLECZNE		<ul style="list-style-type: none"> • Przystąpienie RP do działań de facto wojennych, obraz ofiar wywołany przez operacji naszych sił zbrojnych, spowodować może odsuwanie poparcia części społeczeństwa wobec stosowanych przez SZ RP aktów odwetowych;
INFORMACYJNE		<ul style="list-style-type: none"> • Próby czynienia z RP agresora stosującego nielegalne metody walki (medialne nagłaśnianie skali zniszczeń oraz pokazywanie ofiar ludzkich) co powodować może negatywne nastawienie międzynarodowej opinii publicznej do RP;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

ATAKI ODWETOWE NA URZĄDZENIA O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA POT. PRZECIWNIKI NA JEGO TERYTORIUM /TERRORYZM PAŃSTWOWY/

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY	
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Zywotnych Ważnych X Pozostałych
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda X Częściowa akceptacja X Brak akceptacji
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych X Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO UE
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Politycznych Ekonomicznych Wojskowych X Klasycznych
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Nowoczesnych /przeskok technologiczny/ X Tak Nie
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym	Optymalne X Zadawalające Niezadawalające
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	

Zasada będzie podporządkowanie działania sil zbrojnych ochrony żywotnych interesów – przetrwania narodu i państwa.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej w fazie przygotowywania działań i słabnącej w fazie prowadzonych.

Zaspokajane będą wyłącznie wartości narodowe.

Zasada pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań wojskowych.

Koniecznym instrumentem prowadzenia operacji pozostawać będą najnowocześniejsze zdobycze technologiczne.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie będzie możliwa do spełnienia.

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	Po stronie agresora Równowaga Po stronie RP Całkowite (nieprzewidywalność) Częściowe (co do form. zasad, narzędzi) Brak (przewidywalne)
2.	Zaskoczenie	Wysoka Średnia (operacyjna) Niska (na poziomie taktycznym)
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	X
4.	Zęśrodkowanie sił	Wymagane (konieczne) Działania rozproszone Bardzo wysoka Przeciętna Działania statyczne
5.	Aktywność	X
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ⁴⁰	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu Zastosowanie minimalnego. wystarczającego zestawu kryteriów X

Z uwagi na charakter działań (działania skryte, specjalne, z użyciem nowoczesnej technologii), SZ RP posiadać będą sytuacyjną przewagę.

Posiadanie zaskoczenia jest wymogiem skuteczności działań. Prawdopodobieństwo posiadania zaskoczenia jest bardzo wysokie.

Manewrowość (rozumiana w tym przypadku jako przerzut strategiczny) jest warunkiem koniecznym efektywności działań.

Działania prowadzone będą w sposób rozproszony w wielu miejscach naraz. Wymogiem prowadzonych działań będzie bardzo wysoki poziom aktywności

Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji, mierzona wskaźnikiem połączoneści należy określić jako przeciętny, angażujący współdziałanie wybranych służb, na różnych poziomach.

⁴⁰ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	X
2.	Kultura zmian	X
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	X
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	X
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	X
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	X
7.	Otwarcie na innowacje	X

Prognozowane działania połączone wymagają bardzo wysokiego poziomu kreatywności projektowanych i realizowanych działań.

Stymulowanie zmian powinno stanowić generalną zasadę działania.

Granicznie wysoka złożoność problemu, a także przewidywana granicznie wysoka turbulencyjność otoczenia, wymuszają będzie prawdopodobnie konieczność planowania projektującego, uprzedzającego, a w niektórych sytuacjach adaptatywnego (sytuacje nieciągłości).

Sily zbrojne w większości przypadków nie będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na szansach powinna zatem stanowić zasadę planowania operacji.

Otwarcie na swoista innowacja musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W sytuacji podjęcia przez potencjalnego przeciwnika działań kosmicznych, informacyjnych, raketowych, innych na cele w Polsce, odpowiedzią może być zastosowanie ataków odwetowych na urządzenia o kluczowym znaczeniu dla przeciwnika na jego terytorium /terroryzm państwowy/. W takich sytuacjach SZ RP powinny być zdolne do:

1. Prowadzenia specjalnych działań destrukcyjnych i obezwładniających systemy informatyczne przeciwnika /komunikacyjne, finansowe/;
2. Sabotowania ważnych dla funkcjonowania przeciwnika obiektów użyteczności państwowej i publicznej
3. Dokonywania zamachów na obiekty energetyczne znajdujące się na terytorium przeciwnika, zwłaszcza elektrownie jądrowe, wodne, systemy zaopatrywania w ropę i gaz ziemny /zwłaszcza rurociągi, gazociągi, inne/;
4. Prowadzenia działań z użyciem broni bakteriologicznej i chemicznej /narzędzie zastraszania/.

SYTUACJA PLANOWA

LP	RODZAJ, TYP, CHARAKTER SYTUACJI	MOŻLIWE FORMY, ODMIANY	DZIEDZINA	PODŁOŻE	STRONY KONFLIKTU OBSZAR WYSTĘPIWANIA	STAN FUNKCJONOWANIA PAŃSTWA CHARAKTER SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH	POWODY ROZPOCZĘCIA SAMODZIELNYCH DZIAŁAŃ POŁĄCZONYCH
1.	INTERWENCJA EKONOMICZNA NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH W WARUNKACH KONFLIKTU EKONOMICZNEGO Z PAŃSTWEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA		POLITYCZNA, EKONOMICZNA	SPÓR EKONOMICZNY O DOSTĘP DO ZASOBÓW NATURALNYCH /STREFY POŁOWÓW RYB/	RP - DOWOLNE PAŃSTWO ŚWIATA	DWUSTRONNY KONFLIKT EKONOMICZNY DZIAŁANIA EKSPEDYCYJNE SZ RP	1. OCHRONA INTERESÓW EKONOMICZNYCH NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH JEST SPRAWĄ WYŁĄCZNĄ RP 2. W PRZYPADKU SPORU Z PAŃSTWEM NATO / UE WSPARCIE TYCH ORGANIZACJI JEST NIEMOŻLIWE

OPIS SYTUACJI: Samodzielna operacja połączona, prowadzona w formie lotniczych i morskich działań ekspedycyjnych na wodach międzynarodowych, prowadzona w warunkach międzynarodowego konfliktu ekonomicznego na tle dostępu do stref połowu ryb. Działania mają charakter działań obronno – ochronnych własnej floty oraz konwojowania statków na wodach międzynarodowych

Sytuacja nr 5.

INTERWENCJA EKONOMICZNA NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH W WARUNKACH KONFLIKTU EKONOMICZNEGO Z PAŃSTWEM NATO / INNYPAŃSTWEM ŚWIATA

	PRZYGOTOWANIE	PROWADZENIE
POLITYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Ze względu na niską rangę problemu państwa sojusznicze / UE nie widzą potrzeby angażowania się w spór. • Bezskuteczne próby umiędzynarodowienia problemu przez RP;	<ul style="list-style-type: none"> • Zaostrzenie się konfliktu politycznego skutkuje zerwaniem stosunków dyplomatycznych i handlowych z państwem – uzurpatorem. Towarzyszy temu radykalizacja postaw i zachowań wojskowych przeciwnika (przygotowania do otwartego konfliktu na morzu); • Ciągły brak wsparcia ze strony państw UE – paraliż decyzyjny;
EKONOMICZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie przez RP próby ukarania państwa – uzurpatora sankcjami gospodarczymi /wykorzystanie nacisku UE/; • Zamknięcie polskich rynków zbytu dla towarów pochodzących od przeciwnika;	<ul style="list-style-type: none"> • Całkowite zerwanie kontaktów handlowych z państwem – przeciwnikiem; • Narastające trudności gospodarcze wynikające z kontradzykałów oponenta;
SPOŁECZNE	<ul style="list-style-type: none"> • Radykalizacja postaw społeczeństwa, rozwój wrogich nastrojów społecznych;	<ul style="list-style-type: none"> • W wyniku eskalacji konfliktu słabnięcie woli i poparcia dla działań wojskowych;
INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none"> • Wzajemna nagonka medialna; • Obustronne próby radykalizowania społeczeństw przeciwko zamiarom politycznym rywala;	<ul style="list-style-type: none"> • Wojna informacyjna w pełnej skali;

ZASADY PRZYGOTOWANIA I PROWADZENIA:

INTERWENCJA EKONOMICZNA NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH W WARUNKACH KONFLIKTU EKONOMICZNEGO Z PAŃSTWEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	
	POZIOM POLITYCZNO - STRATEGICZNY		
1.	Podporządkowanie użycia SZ celom związanym z realizacją interesów	Żywotnych	
		Ważnych	
		Pozostałych	X
2.	Akceptacja społeczna	Zgoda	X
		Częściowa akceptacja	
		Brak akceptacji	
3.	Nadrzędność wartości	Narodowych	X
		Wspólnoty międzynarodowej i organizacji bezpieczeństwa NATO	
		UE	
		Politycznych	X
		Ekonomicznych	
4.	Rozstrzygające znaczenie rozwiązań	Wojskowych	
		Klasycznych	X
		Nowoczesnych /przeskok technologiczny/	
5.	Przeważające znaczenie wojskowych narzędzi	Tak	X
		Nie	
6.	Zgodność z prawem międzynarodowym		
7.	Pozawojskowe warunki realizacji działań	Optymalne	
		Zadawalające	X
		Niezadawalające	

Zasada jest wykorzystanie sił zbrojnych do ochrony pozostałych interesów, istotnych jednak ze względu na prestiż RP, a także suwerenność jego działań na wodach międzynarodowych.

Należy spodziewać się pełnej akceptacji społecznej prowadzonych działań.

Zaspokajane będą wyłącznie wartości narodowe.

Zasada pozostawać będzie rozstrzygające znaczenie rozwiązań politycznych i ekonomicznych; operacje wojskowe spełniać będą rolę pomocniczą.

Potencjał klasyczny stanowić będzie wystarczający instrument prowadzonych operacji.

Zasada przestrzegania prawa międzynarodowego nie podlega dyskusji

Pozawojskowe warunki prowadzenia operacji ocenić można jako zadawalające.

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY	
1.	Przewaga	Po stronie agresora Równowaga Po stronie RP Całkowite (nieprzewidywalność) Częściowe (co do form, zasad, narzędzi) Brak (przewidywalne)
2.	Zaskoczenie	X
3.	Pożądana manewrowość (w wymiarze strategicznym)	Wysoka Średnia (operacyjna) Niska (na poziomie taktycznym)
4.	Zęśrodkowanie sił	Wymagane (konieczne) Działania rozproszone Bardzo wysoka Przeciętna Działania statyczne
5.	Aktywność	X
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści) ⁴¹	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu Zastosowanie minimalnego, wystarczającego zestawu kryteriów
		X

Posiadanie pełnej przewagi będzie niemożliwe – zasada istnienia względnej równowagi pozostawać będzie wyznacznikiem działań.

Sily zbrojne mogą posiadać co najwyżej częściowe zaskoczenie (formy działań, używane narzędzia), przy wymaganym w takich przypadkach wysokim poziomie manewrowości

Zęśrodkowanie sił jest warunkiem koniecznym.

Wymogiem prowadzonych działań będzie wysoki poziom aktywności

Z uwagi na charakter działań, wymagana zasada synchronizacji działań, mierzona wskaźnikiem połączoneści należy określić jako przeciętny, angażujący współdziałanie wybranych służb, na różnych poziomach.

⁴¹ Por. cechy połączoneści działań sił zbrojnych, rozdział I niniejszej pracy

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady
	ZASADY OGÓLNOTEROETYCZNE	
1.	Wymagana kreatywność działań	Wysoka Przeciętna Niska
2.	Kultura zmian	Stymulowanie zmian Akceptacja zmian Odrzucanie zmian
3.	Kompleksowość, Systemowość problemu	Granicznie wysoka złożoność Średni poziom złożoności Niski poziom złożoności
4.	Turbulencyjność zmian, stopień znajomości warunków otoczenia	Stabilne i reaktywne Antycypacyjne i eksploracyjne Kreatywne
5.	Poziom zaskoczenia strategicznego	Przekraczający możliwość skutecznej reakcji Pożądana reakcja w granicznie krótkim czasie Wystarczający czas na reakcję
6.	Koncentracja na szansach, okazjach, niszach	Szansach Zagrożeniach
7.	Otwarcie na inność	Tak Nie

Prognozowane działania połączone wymagają przeciętnego poziomu kreatywności projektowanych i wdrażanych rozwiązań.

Akceptacja zachodzących zmian, adaptacja i dostosowanie powinny stanowić generalną zasadę działania.

Przeciętny wskaźnik złożoności problemu, a także przewidywana średnia (otoczenie antycypacyjne i co najwyżej eksploracyjne) turbulencyjność środowiska, wymuszać będzie prawdopodobnie konieczność planowania nadążnego, ale również w odniesieniu do niektórych typów sytuacji – uprzedzającego rozwoju wydarzeń.

Sily zbrojne w większości przypadków będą prawdopodobnie dysponować czasem wystarczającym na przygotowanie odpowiedniej reakcji - koncentracja na obserwowanych i prognozowanych jako krótkoterminowe zdarzeń powinna być wystarczającą zasadą planowania operacji.

Otwarcie na swoista inność, nie musi być zasadą przygotowywania i prowadzenia operacji.

W sytuacji zagrożenia dla polskich statków prowadzących połowy na wodach międzynarodowych, będącej rezultatem konfliktu ekonomicznego z państwem NATO / innym państwem świata, SZ RP powinny być zdolne do:

1. Strategicznego przerzutu wybranych jednostek marynarki wojennej oraz sił specjalnych w dowolne miejsce na ziemi;
2. Prowadzenia czynnej obrony obywateli polskich znajdujących się na statkach, a także obrony i ochrony floty na wodach międzynarodowych;
3. Konwojowania polskich statków do czasu ustabilizowania się sytuacji politycznej i ekonomicznej.

2.4. Synteza wyników, wnioski

Zarysowany zbiór sytuacji możliwego użycia SZ RP w ramach połączonych operacji prowadzonych samodzielnie (bez jakiegokolwiek wsparcia sojuszniczego czy koalicyjnego) jest nawet po zredukowaniu dosyć obszerny. Jego istnienie powinno uświadamiać zarówno politykom, jak też wojskowym, zwłaszcza zajmujących się planowaniem, konieczność uwzględniania możliwości (sytuacje planowane), a często także konieczności samodzielnego rozwiązywania problemów (sytuacje wymuszone). Przeświadczenie o zupełności bezpieczeństwa „dostarczanego” przez NATO, może okazać się tak samo złudne, jak „gwarancje”, których udzielano Polsce w jej historii już niejednokrotnie. Uwaga powyższa dotyczy sytuacji, które w wymiarze makro absorbować będą siły zbrojne RP. Tutaj priorytet posiadania własnych, narodowych zdolności obronnych jest aż nadto widoczny. Istnieje jednak także cała lista sytuacji, których rozwiązanie ze względu na rangę problemu, skalę występowania zjawiska, charakter realizowanych wartości, obligować będzie siły zbrojne RP do prowadzenia samodzielnych, połączonych operacji z użyciem sił zbrojnych, zarówno na obszarze terytorium państwa, jak też – coraz częściej – poza jego terytorium. Przedstawiony zbiór sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych w samodzielnych, działaniach połączonych nie jest oczywiście zbiorem zamkniętym. Jego granice mają charakter otwarty – z pewnością potrzeba uzupełniania i aktualizowania tego zbioru pozostawać będzie obowiązkiem zajmujących się tym planistów. Póki co, należy stwierdzić, że i ów zbiór tylko w części stanowi przedmiot refleksji planistycznej. W jeszcze mniejszym stopniu rzeczywisty punkt odniesienia do projektowania konkretnych, zoperacjonalizowanych działań

W niniejszej pracy zbiór sytuacji możliwego użycia SZ RP poddano koniecznej redukcji, wychodząc z założenia, że i te najbardziej prawdopodobne sytuacje trudno będzie dokładnie opisać. W stosunku do wyodrębnionych, zredukowanych sytuacji, zarysowano prognozę rozwoju warunków: politycznych, ekonomicznych, społecznych i informacyjnych, mających występować w warstwie przygotowywania i prowadzenia operacji. Przegląd tych warunków, ich analiza i uogólnienie, umożliwiły w rezultacie

wyprowadzenie zbioru pożądaných zasad przygotowania i prowadzenia samodzielnych, połączonych działań SZ RP.

Poniżej dokonano zbiorczego zestawienia pożądaných zasad użycia / działania sił zbrojnych oraz zarządzania nimi. Opisane na zbiorach prognozowanych sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych RP oraz warunków przygotowania i prowadzenia narodowych, samodzielnych operacji połączonych zbioru zasad użycia / działania sił zbrojnych, uszeregowane zostały według trzech poziomów odniesienia:

- Zasady użycia sił zbrojnych w polityce państwa (szczebel polityczno – strategiczny);
- Zasady działania sił zbrojnych w ramach konkretnych warunków (szczebel strategiczno – operacyjny);
- Uniwersalne zasady kierowania/zarządzania siłami zbrojnymi jako organizacją – narzędziem polityki państwa.

Wszystkie zebrane w trakcie opisu poszczególnych przypadków zasady, zostały umieszczone w zbiorczych macierzach wielokryterialnych, celem wyodrębnienia najważniejszych (najczęściej reprezentowanych w świetle poszczególnych kryteriów) cech. Dzięki zastosowaniu takiego podejścia, udało się wyodrębnić i scharakteryzować następujące dominujące zasady, stanowiące podstawę do ich zarekomendowania dla sił zbrojnych RP:

Lp.	Zasady	Stopień realizacji zasady	Sytuacja możliwego użycia														
			1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5			
ZASADY - POZIOM STRATEGICZNO - OPERACYJNY																	
1.	Przewaga	Po stronie agresora	X	X										X	X	X	X
		Równowaga												X			X
		Po stronie RP			X												
2.	Zaskoczenie	Całkowite (nieprzewidywalność)												X			
		Częściowe (co do form. zasad. narzędzi)	X	X		X								X			X
		Brak (przewidywalne)			X												
		Wysoka		X										X			X
3.	Pożądana Manewrowość (w wymiarze strategicznym)	Średnia (operacyjna)	X			X											
		Niska (na poziomie taktycznym)			X									X			
4.	Zesrodtkowanie sił	Wymagane (konieczne)	X	X										X			X
		Działania rozproszone			X		X							X			X
		Bardzo wysoka		X		X								X			
		Przeciętna	X		X												
		Działania statyczne						X									
6.	Synchronizacja działań (wskaźnik połączoneści)	Zastosowanie maksymalnej liczby kryteriów opisu	X	X													
		Zastosowanie minimalnego. wystarczającego zestawu kryteriów			X		X							X		X	X

Zebrane w tabelach dane, uporządkowane z uwzględnieniem kryterium największej powtarzalności, występowalności cechy, stworzyły podstawę do dokonania ich syntetycznego opisu:

POZIOM POLITYCZNO – STRATEGICZNY

1. Działania SZ będą w większości przypadków podporządkowane realizacji żywotnych interesów narodowych. Realizacja tej zasady stanowić będzie zarazem uzasadnienie podejmowania przez narodowe siły zbrojne samodzielnych operacji połączonych;
2. Jakkolwiek znaczna część sytuacji możliwego użycia SZ RP odbywać się będzie przy udzieleniu im pełnego poparcia społecznego, to niestety nieznaczna większość wyodrębnionych przypadków odbywać się będzie zaledwie z częściową akceptacją społeczną. Spowodowane to będzie istnieniem niejednorodnych poglądów społeczeństwa, zwłaszcza w takich kwestiach politycznych, jak np. izolowanie mniejszości narodowych napływających do RP w formie dużych fal migracyjnych, czy działania polskich sił zbrojnych poza granicami państwa. Takie postawy rodzić mogą wątpliwości co do możliwości uwikłania się RP w głębszy konflikt o dużym zasięgu;
3. Zdecydowaną zasadą prowadzenia większości operacji będzie nadrzędność wartości narodowych, nad wspólnotowymi, sojuszniczymi czy koalicyjnymi. Zasada podporządkowania sił zbrojnych realizacji wartości narodowych jest tu więc wyraźnie wyeksponowana;
4. Jakkolwiek w kilku prognozowanych przypadkach rozwiązania polityczne i ekonomiczne stanowić będą główny wyznacznik powodzenia, skuteczności prowadzonych działań, to jednak połączone działania wojskowe /priorytet tych działań/ w większości determinować będą możliwość osiągania celów politycznych;
5. Zasada zgodności działań z prawem międzynarodowym dla większości prognozowanych działań stanowi podstawowy wyznacznik, jednak niektóre sytuacje możliwego użycia SZ RP, w głównej mierze te prowadzone poza granicami Polski, wymuszać będą częściowe lub całkowite odrzucanie wymogów tego prawa;
6. Pozawojskowe warunki przygotowania i prowadzenia działań w zasadzie należy ocenić jako zadowalające. Jednak w przypadku niemal połowy wyodrębnionych sytuacji prognozowane działania prowadzone będą w złych warunkach (ekonomicznych, społecznych, informacyjnych, innych) Powodować to może spore trudności realizacji działań, zwłaszcza w ch dojrzałej fazie.

POZIOM STRATEGICZNO – OPERACYJNY

1. Wymóg kształtowania przewagi w ramach prowadzonych działań połączonych dotyczyć będzie tylko niektórych sytuacji. W większości z nich przewaga ta znajdować się może po stronie potencjalnego przeciwnika, a tylko w niektórych przypadkach można liczyć się z równowagą potencjałów. Dla skuteczności prowadzenia działań połączonych sytuacja taka jawi się jako generalnie niekorzystna, pomniejszająca szanse osiągnięcia zakładanych celów;
2. Zasada posiadania zaskoczenia w ramach prowadzonych działań połączonych, zostanie zachowana dla większości typowanych sytuacji. Obejmować może jednak tylko wybrane formy prognozowanych działań, możliwość wykorzystania klasycznych narzędzi w niekonwencjonalny sposób, wykorzystanie szybkości, dynamiki, różnych kryteriów połączoności (środków i narzędzi, działań cywilno – wojskowych, działań konwencjonalnych i niekonwencjonalnych);
3. Dla większości przypadków wysoka i bardzo wysoka manewrowość wskazuje się jako dominująca zasada prowadzenia walki. Użycie sił zbrojnych w większej części typowanych sytuacji wiązać się będzie z koniecznością szybkiego manewrowania, zarówno w wymiarze taktycznym jak i operacyjnym;
4. Charakter możliwych sytuacji użycia SZ lokuje ich użycie w formie działań rozproszonych, nie wymagających (z wyjątkiem kilku przypadków) ześrodkowywania sił. Z wymogiem prowadzenia działań w sposób wymagający rozproszenia wysiłków koresponduje wskazana wyżej potrzeba wysokiej manewrowości małymi zgrupowaniami zadaniowymi, z wykorzystaniem zasady zaskoczenia. Powyższe przykłady wskazują na dominację form działań nieregularnych, jakkolwiek strategiczna operacja obronna wymagać będzie w głównej mierze ześrodkowania sił;
5. Zasada prowadzenia działań aktywnych jest wymogiem większości prognozowanych operacji.
6. Jakkolwiek kumulowanie wielowymiarowych kryteriów połączoności wydaje się być pożądaną cechą wszelkich działań, zestaw minimalnych cech opisu tychże jest zasada wystarczająca dla większej części przypadków.

ZASADY OGÓLNOTEORETYCZNE

1. Przeprowadzone badania wskazują na potrzebę kreatywnego podejścia do rozwiązywanych problemów użycia i działania sił zbrojnych. Klasyczny paradygmat dostosowywania się i reagowania ustępuje miejsca (dla większości przypadków) konieczności projektowania, tworzenia rozwiązań. Wymóg kreatywności, odwagi intelektualnej dowódców powinien być zatem zasadą dominującą;

2. Z zasadą kreatywności wiąże się zasada kształtowania kultury organizacyjnej. Jak to wynika z przeprowadzonych badań, zasada stymulowania zmian nie jest jednak dominująca. Akceptacja zmian stanowić będzie pożądany obraz kultury organizacyjnej, przynajmniej dla przyjętego horyzontu prognozy. Z badań wynika, że wysoki wskaźnik kreatywności oraz gotowość do stymulowania zmian stanowić będą wkrótce dominujący przejaw prowadzonych działań, nie tylko zresztą wojskowych;
3. Prawdopodobnie pozorny brak pełnej korelacji zasady kreatywności z zasadą kształtowania kultury zmian wynika z istnienia w większości sytuacji możliwego użycia SZ średniego i niskiego poziomu złożoności problemów. Jakkolwiek niektóre ze wskazanych typów operacji charakteryzować się będą granicznie wysokim poziomem złożoności, to jednak większa część tychże oscylować będzie pomiędzy poziomem średnim i niskim;
4. Wiedza o warunkach oscylować będzie dla większości przypadków pomiędzy stanem antycypacyjnym i eksploracyjnym a stabilnym. Wskazuje to w większości na możliwość względnie skutecznego prognozowania i przygotowywania samodzielnych działań połączonych. To ważna cecha, bo umożliwić będzie siłom zbrojnym przygotowywanie się do działania z dużym wskaźnikiem prawdopodobieństwa rozwoju wydarzeń w sposób przyjęty w procesie planowania;
5. W większości opisanych przypadków poziom zaskoczenia strategicznego, mierzony miarą niedostosowania się SZ do nagłych zmian warunków otoczenia może być względnie wysoki w fazie prowadzenia samych działań. Potrzeba posiadania jednostek o maksymalnie uproszczonych strukturach organizacyjnych, adaptatywnych, zdolnych do szybkiej reorganizacji jest tutaj zasadą konieczną;
6. Koncentracja na szansach oraz otwarcie na swoistą inność wyprzedzają takie zasady jak koncentracja na zagrożeniach oraz uznawanie ukształtowanych, od dawna funkcjonujących rozwiązań. Realizacja tych zasad stopniowo wypierać będzie klasyczną orientację i liniowy sposób rozumowania.

W stosunku do każdej z sytuacji możliwego użycia sił zbrojnych podjęto wysiłek zarysowania pożądanych, zdolności SZ RP. Wyodrębnione wyżej zasady użycia, działania, zarządzania siłami zbrojnymi, stanowiły element konieczny i uzupełniający procesu prowadzącego do kreowania pożądanych zdolności sił zbrojnych. Prezentowane w trakcie omawiania każdej sytuacji zdolności, połączono, zredukowano i przedstawiono w postaci zbiorczej, umożliwiającej następnie ich opis:

POŻĄDANE ZDOLNOŚCI SIL ZBROJNYCH RP DO PROWADZENIA SAMODZIELNYCH, POŁĄCZONYCH OPERACJI NA TERYTORIUM I POZA TERYTORIUM PAŃSTWA

Lp.	Rodzaj, typ, charakter sytuacji	Charakter samodzielnych działań połączonych	Pożądane zdolności SZ RP
1.	WOJNA CAŁEGO NATO Z INNYM PODMIOTEM / PAŃSTWO, SOJUSZ, KOALICJA / - RP SAMODZIELNE NA DRUGIM KIERUNKU STRATEGICZNYM	STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenia samodzielnej, strategicznej operacji połączonej o charakterze obronnym w skali całego państwa; 2. Prowadzenia działań odwetowych przy użyciu niewielkich jednostek zadaniowych na terytorium potencjalnego przeciwnika, celem destabilizowania jego działalności politycznej, gospodarczo – ekonomicznej, a także komunikacyjnej; 3. Unieszkodliwiania i niszczenia urządzeń radioelektronicznych, systemów dowodzenia i łączności; 4. Niszczenia lub zakłócania pracy systemów informacyjnych i informatycznych przeciwnika; 5. Szybkiego przetrzutu w wymiarze operacyjnym; 6. Organizowania współpracy cywilno – wojskowej;
2.	AGRESJA PAŃSTWA OŚCIENNEGO / CZŁONKA NATO LUB NIEBĘDĄCEGO CZŁONKIEM NATO / NARP	STRATEGICZNA OPERACJA OBRONNA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Samodzielnego prowadzenia strategicznej operacji obronnej, a także przejścia do działań zaczeptych; 2. Obezwładniania oraz likwidowania potencjału żywego dużych zgrupowań wojskowych przeciwnika, zarówno poprzez wykorzystanie potencjału klasycznego, jak też z użyciem nowoczesnych technologii, zwłaszcza informacyjnych; 3. Unieszkodliwiania systemów radioelektronicznych; 4. Niszczenia i zakłócania pracy systemów informatycznych przeciwnika; 5. Prowadzenia długotrwałych, nieregularnych działań z wykorzystaniem całego potencjału osobowego i technologicznego /vide stan Wojsk Obrony Terytorialnej oraz Obrony Cywilnej/; 6. Zwalczania z ziemi i z powietrza szacowanej przewagi lotniczej przeciwnika; 7. Niszczenia /z użyciem niedużych zespołów zadaniowych/ w ramach działań odwetowych instalacji i urządzeń cywilnych i wojskowych przeciwnika znajdujących się na jego terytorium; 8. Prowadzenia działań z wykorzystaniem broni biologicznej i chemicznej na terytorium przeciwnika /działania odwetowe/;
3.	GŁĘBOKI KRYZYS FUNKCJONOWANIA RP / ZAMIESZKI, STRAJKI, SECESJA NA CZĘŚCI TERYTORIUM RP	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA – PRZECIWDZIAŁANIE REBELII, MANIFESTACJA SIŁY	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaprowadzania porządku i gaszenia niepokoju społecznego na obszarach objętych secesją; 2. Długotrwałego prowadzenia działań ratowniczych, ewakuacyjnych oraz izolacji znacznych obszarów państwa; 3. Tworzenia politycznych ram współpracy i mediacji pomiędzy stronami konfliktu, a także organizowania struktur tymczasowych władz samorządowych; 4. Prowadzenia nieregularnych działań połączonych przeciwko uzbrojonym bojownikom i terrorystom ; 5. Długotrwałego /mierzonego nawet w latach/ kontrolowania obszaru ogarniętego secesją do czasu normalizacji sytuacji;

4.	KATASTROFA EKOLOGICZNA	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA - ZWALCZANIE SKUTKÓW UŻYCIA BMR, EWAKUACJA LUDNOŚCI I ZWIERZĄT, IZOLACJA TERENU OBJĘTEGO KATASTROFĄ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenia prac dezaktywacyjnych i utylizacyjnych związanych z działaniami bojowymi oraz działaniami niebojowymi na bardzo dużych obszarach; 2. Współpracy i koordynacji działań obronno - ochronnych w skali całego kraju; 3. Prowadzenia działań ewakuacyjnych, ratowniczych oraz izolacji bardzo dużych obszarów państwa; 4. Organizowania systemów pomocy ekonomicznej i humanitarnej na terenach objętych skutkami katastrofy;
5.	ATAK TERRORYSTYCZNY NA RP	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA - DZIAŁANIA RATOWNICZE, EWAKUACYJNE, IZOLACJA TERENU DOTKNIĘTEGO ATAKIEM	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ochrony przestrzeni geograficznej RP przed atakami z użyciem zmodyfikowanych substancji organicznych i chemicznych, zwłaszcza toksyn powodujących masowe zachorowania ludności, niszczenie upraw w skali makro, rozprzestrzenianie się chorób zwierząt; 2. Prowadzenia prac dezaktywacyjnych i utylizacyjnych na bardzo dużych obszarach; 3. Izolowania terytorium dotkniętego atakiem przez zamknięcie transferów do i z zakażonego obszaru; 4. Prowadzenia rozpoznania i wywiadu politycznego, gospodarczego i informacyjnego w stosunku do potencjalnych państw i organizacji ponadnarodowych /w tym terytorystycznych, politycznych, niepaństwowych, transnarodowych/; 5. Współpracy i koordynacji działań obronno - ochronnych w skali międzynarodowej;
6.	MASOWE MIGRACJE	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA - DZIAŁANIA BLOKUJĄCE, EWAKUACYJNE, RATOWNICZE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Blokowania granic RP na całej ich długości duże fale migracyjne, a także powtarzające się z dużym nasileniem próby przekraczania granic przez niewielkie zgromadzenia ludzi; 2. Izolowania terenów, na których znajdują się imigranci, w celu niedopuszczenia do ich dalszego przenikania w głąb kraju; 3. Organizowania obozów internowania imigrantów; 4. Organizowania wszechstronnej współpracy cywilno - wojskowej, mającej na celu ochronę imigrantów znajdujących się na terytorium RP, w tym zwłaszcza systemów opieki zdrowotnej; 5. Zaprowadzania porządku i gaszenia niepokojów społecznych na obszarach zajmowanych przez nielegalne skupiska ludności;
7.	AKTY NARUSZANIA GRANICY RP W REZULTACIE NIESTABILNOŚCI W POLITYCZNO - WOJSKOWEJ W OTOCZENIU	OPERACJA OBRONNA /KONFLIKT W SKALI PONIŻEJ PROGU WOJNY/	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenia obronnych operacji połączonych w skali poniżej progu wojny, mającej na celu niedopuszczenie do naruszenia granicy państwowej RP; 2. Prowadzenia działań zaczepnych, z wchodzeniem na terytorium państwa ościennego /na głębokość taktyczną/ mających na celu zmuszenie sił agresora do respektowania integralności RP; 3. Ochrony antyrakietowej terytorium RP w warunkach możliwości przypadkowych /względnie zamierzonych/ prób użycia rakiet do niszczenia celów na terytorium RP; 4. Lotniczych działań zakłócających prace urządzeń radiolokacyjnych państwa ościennego; 5. Prowadzenia głębokiego rozpoznania przestrzeni powietrznej państw ościennych, celem wykrywania potencjalnych aktów naruszenia granicy RP; 6. Prowadzenia rozpoznania radiolokacyjnego przestrzeni operacyjnej państw ościennych;
8.	OCHRONA / OBRONA I EWAKUACJA OBYWATELI POLSKICH Z TERENÓW OBJĘTYCH WOJNĄ, KRYZYSEM	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA - DZIAŁANIA EWAKUACYJNE, RATOWNICZE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strategicznego przetrzutu sił zadaniowych /wymiar globalny/; 2. Długotrwałego prowadzenia działań ratowniczych i ewakuacyjnych na terytoriach odległych geograficznie państw, bez wsparcia ze strony innych państw i organizacji; 3. Prowadzenia działań specjalnych służących odbijaniu przetrzymywanych siłą osób z rąk potencjalnych porwaczy; 4. Ubezpieczenia i konwojowania środków transportu powietrznego i morskiego, zwłaszcza w chwili opuszczania przez nie zagrożonych obszarów;

9.	INTERWENCJA EKONOMICZNA SZ RP W WARUNKACH OSTREGO KONFLIKTU ZASOBOWEGO / SUROWCOWEGO Z PAŃSTWEM – CZŁONKIEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA;	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA – OBRONA I OCHRONA POLSKICH PLATFORM WERTNICZYCH ORAZ KONTROLOWANIE STREF WYDOBYCIA ROPY	<p>1. Blokowania granic morskich RP, a także panowania na morzu w wyłącznej strefie ekonomicznej;</p> <p>2. Ograniczanie dostępu oraz blokowanie możliwości poruszania się okrętów wojennych innych państw w strefie ekonomicznej, a także cywilnej floty handlowej;</p> <p>3. Prowadzenia połączonych działań lotniczo – morskich służących kontrolowaniu przestrzeni powietrznej w wyłącznej strefie ekonomicznej, a także panowanie na morzu i pod jego powierzchnią;</p> <p>4. Konwojowania statków z ropą od platform do portów i w drodze powrotnej;</p> <p>5. Ubezpieczenia załadunku ropy na tankowce;</p> <p>6. Ochrony personelu obsługującego urządzenia wiertnicze;</p> <p>7. Prowadzenia połączonych operacji obronnych i zaczepnych na morzu w warunkach eskalacji konfliktu ekonomicznego;</p>
10.	EKSTERMINACJA LUDNOŚCI POCHODZENIA POLSKIEGO NA TERYTORIACH PAŃSTW ŚCIANY WSCHODNIEJ;	OPERACJA ZACZEPNA / OPERACJA OBRONNA PROWADZONA NA TERYTORIUM PRZECIWNIKA	<p>1. Prowadzenia strategicznej operacji zaczepnej, mającej na celu opanowanie części terytorium przeciwnika i umożliwienie ochrony ludności pochodzenia polskiego przed eksterminacją;</p> <p>2. Prowadzenie krótkotrwałych, połączonych działań obronnych na terytorium przeciwnika, służących utrzymaniu zajmowanego terytorium do czasu ustabilizowania się sytuacji politycznej;</p> <p>3. Ewakuowania części najbardziej zagrożonych obywateli na terytorium RP;</p> <p>4. Organizowania pomocy humanitarnej dla ewakuowanych na terytorium RP;</p>
11.	ATAKI ODWETOWE NA URZĄDZENIA O KLUCZOWYM ZNACZENIU DLA POT. PRZECIWNIKA NA JEGO TERYTORIUM /TERRORYZM PAŃSTWOWY/;	DZIAŁANIA SPECJALNE NA TERYTORIUM PRZECIWNIKA	<p>1. Prowadzenia specjalnych działań destrukcyjnych i obezwładniających systemy informatyczne przeciwnika /komunikacyjne, finansowe/;</p> <p>2. Sabotowania ważnych dla funkcjonowania przeciwnika obiektów użyteczności państwowej i publicznej;</p> <p>3. Dokonywania zamachów na obiekty energetyczne znajdujące się na terytorium przeciwnika, zwłaszcza elektrorownie jądrowe, wodne, systemy zaopatrywania w ropę i gaz ziemny /zwłaszcza rurociągi, gazociągi, inne/;</p> <p>4. Prowadzenia działań z użyciem broni bakteriologicznej i chemicznej /narzędzie zastraszania/;</p>
12.	INTERWENCJA EKONOMICZNA NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH W WARUNKACH KONFLIKTU EKONOMICZNEGO Z PAŃSTWEM NATO / INNYM PAŃSTWEM ŚWIATA	OPERACJE INNE NIŻ WOJNA – OBRONA I OCHRONA POLSKICH STATKÓW NA WODACH MIĘDZYNARODOWYCH	<p>1. Strategicznego przetrzutu wybranych jednostek marynarki wojennej oraz sił specjalnych w dowolne miejsce na ziemi;</p> <p>2. Prowadzenia czynnej obrony obywateli polskich znajdujących się na statkach, a także obrony i ochrony floty na wodach międzynarodowych;</p> <p>3. Konwojowania polskich statków do czasu ustabilizowania się sytuacji politycznej i ekonomicznej;</p>

Zarysowany zbiór zdolności sił zbrojnych RP, pożądanych z punktu widzenia przygotowania i prowadzenia, samodzielnych operacji połączonych, wskazuje na znaczną ich rozpiętość, w stosunku do stanu istniejącego. Wydaje się, że w dalszym ciągu narodowe siły zbrojne poszukują w większym stopniu zdolności do działania w ramach Sojuszu, niż kształtowania niezależnych od niego cech i zdolności (o zawodności takiego myślenia wspomiano już wyżej).

Przede wszystkim, należy zwrócić uwagę na konieczność przygotowywania SZ RP do prowadzenia samodzielnej, strategicznej operacji obronnej – działania, do prowadzenia którego w chwili obecnej nikt w RP się nie przygotowuje (z administracją państwową włącznie). To ważna uwaga, ponieważ w warunkach załamania się spójności Sojuszu Północnoatlantyckiego, ewentualności jego rozpadu – jak szacowano w trakcie badań jest to jak najbardziej możliwe - konieczność posiadania zdolności do samodzielnej obrony terytorium państwa nie powinna podlegać dyskusji. Zarówno agresja innego państwa na NATO w całości, jak też rozpad Sojuszu ze względu na cały łańcuch mniej lub bardziej prawdopodobnych przesłanek, postawia przed RP problem odparcia agresji, także – co prawdopodobne – wielokrotnie silniejszego przeciwnika.

Z pewnością do zbioru ważniejszych, pożądanych zdolności, zaliczyć należy konieczność operowania narodowych sił zbrojnych poza terytorium państwa. Konieczność ewakuacji obywateli polskich z rejonów objętych działaniami wojennymi stawać się będzie najprawdopodobniej codziennością działań polskich sił zbrojnych /vide Irak/. Nie bez znaczenia pozostaje także problem obywateli pochodzenia polskiego, zamieszkujących terytoria państw ościennych. Prognozowane działania eksterminacyjne, czy choćby prześladowania zamieszkującej je ludności, stanowiąc powinny podstawę do przygotowywania SZ do działań zaczepnych poza terytorium państwa, nawet w warunkach braku autoryzacji tego typu zachowań z punktu widzenia prawa międzynarodowego.

Do zbioru pożądanych, a z całą pewnością pomijanych obecnie zdolności należy umiejętność paraliżowania państw – agresorów na ich terytoriach. Terroryzm państwowy nie może być dłużej postrzegany jako działanie niezgodne z prawem, ale raczej jako środek odstraszenia, a nawet zastraszania w sytuacji, gdy RP stanie

się ofiarą agresji ze strony wielokrotnie silniejszego przeciwnika. W takich sytuacjach prawo międzynarodowe pozostaje wtórne wobec podstawowych narodowych wartości: prawa do przetrwania narodu i państwa.

Trzeba się wreszcie liczyć z możliwością wybuchów niepokojów społecznych, niestabilnością polityczną na tle narodowościowym, z działaniami terrorystycznymi, w ramach których używać się będzie BMR, koniecznością ochrony stref wydobywania ropy czy ochrony własnych statków na wodach międzynarodowych. Od realizacji tych zadań nikt nie zwolni ani państwa ani jego sił zbrojnych.

Wniosek generalny jest taki, że zmieniające się szybko warunki funkcjonowania państwa, wymuszają szybką ewolucję roli, znaczenia, kierunków i sposobów wykorzystania sił zbrojnych, zwłaszcza w ramach działań połączonych. Samodzielność tych działań nie jest wynikiem myślenia w kategoriach niezależności politycznej, próbą kształtowania wizerunku RP jako państwa dążącego do kształtowania całego swojego otoczenia zgodnie z jakimiś pseudo mocarstwowymi ambicjami, ale wyrazem kształtowania przyszłości w myśl zasady „dmuchania na zimne”. Rzeczywiście, sojusze i umowy najczęściej trwają tylko tak długo, jak trwają.

PODSUMOWANIE PIERWSZEGO ETAPU PRACY

Proces badawczy realizowany jest zgodnie z przyjętym planem i harmonogramem. Jedyną zmianą dokonaną w koncepcji pracy było przesunięcie do drugiego etapu prac nad problemem wyznaczników zdolności państwa/SZ do przygotowania i prowadzenia operacji połączonych. Zmiana ta podyktowana została uświadomioną niecelowością podejmowania problemu wobec stwierdzonego, rzeczywistego stanu teorii (szczególnie aparatury pojęciowo-znaczeniowej) w obszarze działań / operacji połączonych. Stan ten wymusił poprzedzenie prac *stricte* merytorycznych, wypracowaniem spójnej, uporządkowanej podstawy teoretycznej, umożliwiającej komunikację wewnątrz zespołu, jednolite podejście i jednolitą interpretację stosowanych pojęć, kategorii. Również instrumentarium badawcze – aktualne techniki i narzędzia – wymagało czasu i wysiłku koniecznego dla jego uzupełnienia oraz przygotowania do użytku w specyficznych warunkach pracy.

Najogólniej mówiąc zakończony etap prac wniósł więc dwa podstawowe rezultaty:

- niezbędne *podstawy teoretyczne i metodologiczne* rozwiązywania problemów głównych, oraz –
- rozwiązanie pierwszego z nich - *polityczno–wojskowe założenia, warunki i zasady planowania narodowych operacji połączonych z udziałem sił zbrojnych*.

O ile pierwszy z rezultatów ma trudną do przecenienia wartość „warsztatową”, istotną nie tylko dla zespołu, ale stanowiącą wkład w rozwój metodologii badań nad problematyką działań połączonych, ułatwiająca i ukierunkowująca prace kolejnych badaczy, zespołów, o tyle rezultat drugi wnosi już wartość ściśle merytoryczną, praktyczną. Przedstawione w rozdziale drugim:

- formalno-prawne ramy przygotowania i prowadzenia narodowych (samodzielnych) operacji połączonych z udziałem SZ RP;
- *spectrum* sytuacji polityczno – wojskowych obligujących do przygotowania/prowadzenia samodzielnych (narodowych) operacji połączonych z udziałem SZ RP na obszarze i poza obszarem RP;

- warunki i zasady przygotowania i prowadzenia narodowych operacji połączonych. Pożądane zasadnicze zdolności SZ RP.

będąc rozwiązaniem pierwszego z głównych problemów i zleconych zadań, jednocześnie ustanowiły **merytoryczną podstawę** rozwiązywania problemów kolejnych. W sposób zgodny z regułami nauki i sztuki polityki oraz strategii, zidentyfikowany zbiór celowych/możliwych/koniecznych sytuacji samodzielnego prowadzenia operacji połączonych stanowi ramy, ukierunkowuje i normuje dalsze badania. Praca wnosi w tym zakresie ujęcie i rozwiązanie tyle oryginalne, co i nowatorskie. Zespół zdaje sobie sprawę z rzeczywistej wartości uzyskanych wyników badań. Są one funkcją zarówno zebranego materiału, jak i użytych metod, technik, narzędzi. Nie sposób dziś mówić o *stricte* naukowej teorii działań połączonych (tym bardziej - wojskowych działań połączonych). Nauka stawia w tej dziedzinie pierwsze, nieśmiałe kroki, inspirowana i mobilizowana potrzebami i ponagleniami praktyki. Stopień, poziom weryfikacji przedstawianych ocen, tez, postulatów w małym tylko stopniu pozwala włączyć je do istniejącej struktury wiedzy. Z drugiej strony, o czym pisano we *Wprowadzeniu*, żyjemy, badamy i działamy w czasach szczególnych – czasach cywilizacyjnej zmiany, strategicznego przełomu, w którym dotychczasowe wzorce poznania, wyjaśniania, uprawiania nauki, podlegają (jak każde inne) głębokiemu przewartościowaniu, równie strategicznej zmianie. Włączanie nowej wiedzy, wyjaśniającej nowe zjawiska i procesy do zastanej, historycznie ukształtowanej struktury wiedzy opartej na przemijających wzorcach, normach, paradygmatach, jest działaniem tyleż trudnym, co niewdzięcznym. Nauka nowej ery, tak, jak i praktyka, są w stanie *in statu nascendi*, stanie naturalnego chaosu, próby sił między *starym* i *nowym*, trudnego, lecz nieodwracalnego formowania się nowych, innych podejść, wartości, kultury, wzorców i schematów. W takim właśnie kontekście odbierać należy (i oceniać) postulowane w pracy rozwiązania.

W kolejnym etapie pracy (XII.2004 - III.2005), wysiłki zespołu skoncentrowane będą na tym, by dzięki wytworzonej podstawie metodologicznej i merytorycznej, w oparciu o nią, podjąć trzy główne problemy-zadania, których rozwiązanie wniesie w pierwszej kolejności - **wyznaczniki zdolności państwa**

/sił zbrojnych do przygotowania / prowadzenia samodzielnych operacji połączonych, a następnie:

- **konceptualny projekt ogólnej metody pomiaru rzeczywistych, jednostkowych i kompleksowych (synergicznych) zdolności SZ do prowadzenia / udziału w samodzielnych (narodowych) operacjach połączonych, oraz –**
- **wstępną, ogólną diagnozę zdolności SZ RP do prowadzenia samodzielnych (narodowych) operacji połączonych w perspektywie 10-15 lat.**

Jednocześnie zespół uzyska zdolność do podjęcia trudu pomiarów rzeczywistych, aktualnych wartości czynników determinujących zdolności państwa, a głównie SZ do samodzielnych działań połączonych, identyfikacji luki między stanem istniejącym i pożądanym w kontekście prognozowanych potrzeb, i wreszcie – formułowania koncepcji minimalizacji bądź likwidacji tej luki, a więc – koncepcji rozwoju SZ w analizowanym obszarze.

Zespół liczy też, że planowe konsultacje niniejszego materiału ze Zleceniodawcą pozwolą wykryć i usunąć jego słabości, uzupełnić wypracowane rozwiązania o wnioski z ich oceny dokonanej przez praktyków wojskowych, pod kątem ich praktycznej wartości, wystarczalności.

BIBLIOGRAFIA

1. AAP-6 (U) NATO Glossary of Terms and Definitions, MAS 1999.
2. AJP-1(A) Allied Joint Operations. Doctrine for Joint Operations. Joint Pub. 3-0.
3. AJP-1(B) Allied Joint Publication, MAS 2000.
4. Ackoff R.L., O system pojęć systemowych, Prakseologia 1973, nr 2.
5. Beaufre, A., Strategia działania. Wstęp do strategii, MON, SG WP, Warszawa 1971
6. Drucker P., Społeczeństwo pokapitalistyczne, Warszawa 1995.
7. Flemming M., Status prawny żołnierzy na obcym terytorium. (w:) Wojskowy Przegląd Prawny 1997 nr 1.
8. Jomini. H., Zarys sztuki wojennej, Warszawa 1996.
9. Knetki J., Operacje połączone, AON, Warszawa 1997.
10. Konstytucja RP. Warszawa 1997.
11. Koziej S., Teoria sztuki wojennej, Warszawa 1993.
12. Kwiecień R., Miejsce umów .
13. Krzyżanowski J., Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu,
14. Mróz M., Polska a NATO. Wokół dyskursu akcesyjnego i integracyjnego. Warszawa 2001.
15. Owen Jo, Zarządzanie. Czego nie uczą w szkołach biznesu. Przekład Andrzej Ehrlich, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003.
16. Operacje połączone, SGWP, Warszawa 2001.
17. Pismo nr 1046/06/1996 z 26.06.1996 dot. stanu legislacyjnego porozumienia SOFA.
18. Podręcznik strategii dla oficerów Marine Corps USA, wyd, MCDP.1.
19. Rutkowski C., Bezpieczeństwo, obronność, wojskowość – szkic o pojęciach, AON, Warszawa 1998.
20. Rutkowski C., Prakseologiczne aspekty strategii wojskowej, AON 1998.
21. Rutkowski C., Terroryzm na zimno, MW 2004.

22. Rutkowski C., *Nowa cywilizacja – stare organizacje?*, Warszawa, MW 2/2004.
23. Rutkowski C. i in., *Nowe cechy i zdolności SZ w kontekście wyzwań XXI wieku*, AON, Warszawa 2004.
24. Senne P., *Piąta dyscyplina, DW ABC*, Warszawa 1998.
25. Tuner J. H., *Struktura teorii socjologicznej*, PWN, Warszawa 1985.
26. *To Be The Most Effective Force For 2020, We Must Be Fully Joint: Intellectually, Operationally, Doctrinally, And Technically*
27. *Umowa PfP SOFA wyrażona w piśmie nr 217/112/D8 z dnia 22.09. 1995 r. adresowana do Ministra Spraw Zagranicznych.*
28. Wiatr M., *Między strategią a taktyką*, Toruń 1999.
29. Wołopiuk W.J., *Sily Zbrojne w regulacjach Konstytucji RP.* Warszawa 1998.

